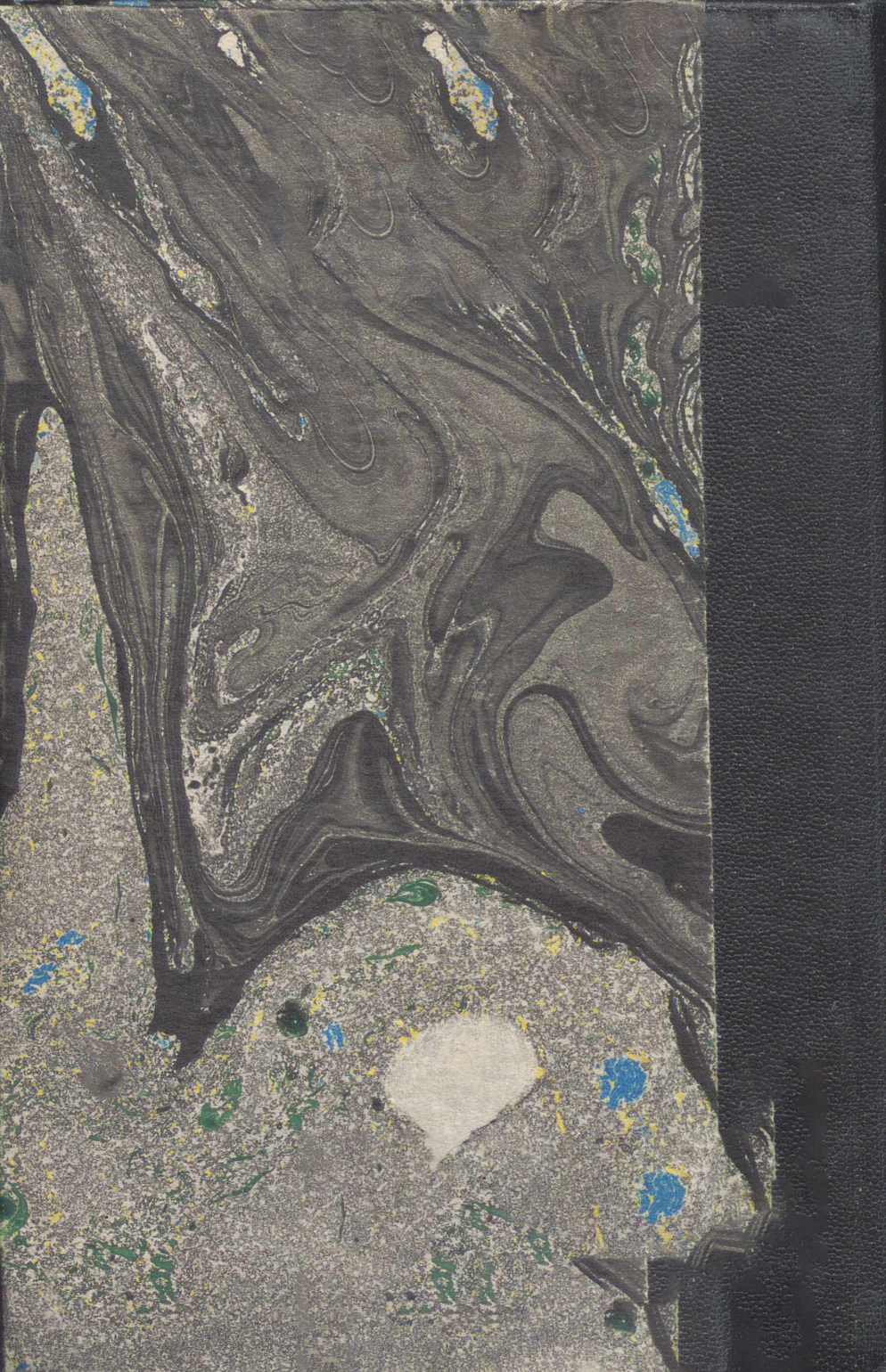

ספר

מגילת איבה

מרבנו הגדול רבן של ישראל המפורסם מקצה העולם
ועד קצתו מוה"ר יום טוב ליפמאן העל"ער זצ"ל
בעל המחבר ספר תוספות יו"ט וש"ס.

בו (נעתקה מהעתקה של גוף הכתב מהגאון הנ"ל
אשר כתב בעצמו בק"ק קראקא) יסופר הגם שעשה
לו השי"ת שהי' בסכנת מות משונאי שקר וטברך
לכל קורא נעים אשר בצרתו לו צר שינצל מכל צר.
ונתוסף בה תוספת מרובה ביתר שאת מבנו של הגאון
המחבר וצלה"ה ה"ה הרה"ג מו"ה שמואל זצ"ל.

ונקרא בשם

תוספת לספר מגילת איבה

וכן נתוסף עליו קונטרס בשם תולדות רבינו יו"ט
מכיל בקרב תולדות רביתו רשימת הספרים שחיבר
ועוד תוספות רבות כאשר יחזו עיני הקורא.

הוצאת בימ"ס

יהושע שאפירא לאדו פולנאצנא 6

לאדו - תרפ"ח

Sefer Megilas Eiwo

Wyd. Sz Sapiro Lodz Północna

תולדות

רבינו יום טוב

רבינו יום טוב ליפמאן ב"ר נתן הלוי העלער, נולד בשנת
שליט בעיר וואלירשטיין, במדינת ביירין, במוח עליו אביו בעוד
היותו בבטן אמו, ונתגדל על ברכי אביו וקנו הגאון ר' משה
וואלערשטיין שהיה אז רב הכולל על כל מדינת אשכנז ולמד
בישיבת הגאון ר' יעקב גינצבורג אבד"ק פרידבורג, ואחר כך
בפראג, ובישיבת מהר"ל מפראג השלים את למודיו בתלמוד,
ושם נשא ונתן עם הרב רבי שלמה אפרים לינטשיץ בעל כלי
יקר ועוללת אפרים

בפראג החל לשרת בקדש בעודנו צעיר לימים, בשנת
שנ"ו בהיותו בן שמנה עשרה שנה, והיה שם לדיין וראש ישיבה
ימים רבים, שם מצא כר נרחב לחבר חבוריו הנפלאים
בשנת שפ"ד נתקבל לאבד"ק ניקעלשבורג במדינת מעהרין
ובשנה שלאחריה נתקבל לאב"ד בעיר הבירה וויען, וישב שם
עד פורים שנת שפ"ז, כי אז נקרא לשבת על כסא הרבנית
בעיר פראג מקום ששם בלה ימי נעוריו בנעימים ואף כי רצו
קהלת וויען להוסיף על שכרו ובהוספה כבוד וגדולה ומתנות בכל
זה בחר לשרת בפראג כי שם נמצאו לו מלפנים חביריו חכמי
תורה ובדמעות וולגות נפרד מעליהם ובחודש ניסן שנה ההוא
נתקבל בפכוד גדול אבל לא ארכו הימים ימי שלוה והגו נחם
על מעשהו על אשר נפתה לבו לצאת מתוך קהל עדת וויען
ולבוא פראגה.

משנתו היתה ברורה ומסודרת כי היה בעל שכל בריא

(*) רבינו נשא אשת **הקדושה** והותנו היה איש חשוב בעיני

וסברה ישרה, לא בהריפות ופליפול להם מלחמתה של תורה רק ביושר הגיון, והשקפות ברורות ומושכלות ומתקבלות על הלב, כל ידיעותיו היו אצלו כמנוח בקופסא, ערוך ומסודר בסדר נאה ויאה. הוא שם עיניו גם על שאר חכמה ומדע, בהסכמתו אשר נתן על הספר שית יצחק על דקדוק לשון עברית שם מתאונן

השרים כי היה נושא ונותן עם נכבדי ארץ, גם ממדינות אחרות, פעם אחת בקש מאתו שר אחד פולני שיראה לו חתנו אשר לקח לבתו ומלא רצונו והראה לו את רבינו — ורבינו לא היה יפה תואר (כמובא בש"ס אצל ר' יהושע ב"ר חנניה חכמה מפאורה בכלי מכוזר) גם הטוטרות היה לו מפנים ואחור (האגדה מספרת כאשר הכלה ראתה אתו, לא רצתה השידוך בעבור זאת, על זה אמר החתן. כי דבר כתר יש לו לדבר עמה, ואמר לה לכי ותראי אותך במראה (שפיגעל) אשר לפניך. זכן עשתה וראתה כי גם לה יש הטוטרות והשתוכמה ושאלה מה המראה הנוראה אשר אני רואה? וענה לה כי בשעת ההכרזה בת פלוני לפלוני ראה אותה עם הטוטרות ובקש מהב"ד של מעלה שהוא יקח גם הטוטרות ונמרצו לו, אבל עתה כאשר לא תפצה יחזור לה חלקה... מובן מאיליו כאשר שמעה דברים הללו סברה וקבלה) וכאשר ראהו פתח פיו בשחוק, ביררת לך חלק יפה... וענהו חתנו אבל לעומת זה יש לו מה חזק ותוכל לנסותו וגמרו ביניהם כי זאת יהיה לאות, אשר הוא ידבר ענין שלם והוא יחזרהו וכאשר דבר השר גתן רבינו את פניו כאלו הוא ישן והעירו השר, ניע שפי, פירושו, בל תישן, וכאשר גמר שאלו השר אם יוכל לחזור או ענה לו רבינו כי יוכל להראות לו דבר גדול מזה כי יחזרהו למפרע מסוף הנאומה לתחלתה והתחיל לחזור ואמרו ממש כהויתו וכאשר פגע במקום אשר השר העירו ואמר, ניע שפי לא דלגו ואמר שפי ניע...

אז עמד השר על רגליו ונשקן על ראשו גם לחותנו חזן פניו ואמר אשריך שזכית לאוצר זה.

רבינו כי חכמת הדקדוק בלתיק רטושה וצוובה והספרים בתכמה זו מונחים בקרן זוית, גם בחכמה מאטעמאטיק קנה לו ידיעה רבה.

הוא היה גורו לבריות ומתון בכל מעשיו ובסבר פניו היפות קנה לו את לבות בני האדם, גם נתן לו ד' לשון למודים לדעת לבוא בסוד גדולי אומות העולם והיה רחוק מכל גאווה בגלל גדלו בתורה ורחוק מהיות מחזיק טובה לעצמו ובהתהלכו אל אלקים ואנשים היה חסיד ועניו וכל הלבבות נמשכו אחריו ג' צומת זה לא נשא פני איש. בכל דבר תנוגע אל הליכות הרת ואת היתה לו למפגע, לפוקה ולמכשול לב ולמצא עונו לשנא נ' לא היה קנאי כמוהו, לקנא קנאת ד' צבאות, ובזאת אשר האמונה היתה אזור הלציו והאמת חותמו, משך עליו דבת ושנאת רבים מסביב וירדפוהו וישטמיהו בעלי תצים ונהדף ממצבו כפעם בפעם לעיר לעיר ומדינה למדינה (כאשר תראה בתמגילה כי היה אביד בקהלות ניקלשבורג וזין פראג וולארימיר וואלינסק נעמרוב וקראקא).

רבינו יום טוב היה אחד מן הגאונים אשר חפשו ומצאו צדדי היתר להרבה אלמנות והרבה עגונות אשר נשארו בנוירת פולין ואוקריינה בשנת ת"ח ע"י הרוצח חמעלניצקי ימ"ש. בדבר השיחה בטלה בבהכ"נ בין העם המורגלת כמעט בכל עיר ובכל מקום ובפרט בעת חזרת הש"ץ ובקריאת התורה, יסד רבינו יום טוב תפלה לברכת מי שברך שיאמר החן מדי שבת בשבתו בקול רם בבהכ"נ, וזה נוסחו:

מי שברך אבותינו אברהם יצחק ויעקב משה אהרן דוד ושלמה הוא יברך השומר סיו ולשונו מלהפסיק בשום דבור מן ברוך שאמר עד גמר התפלה ובשעת קריאת ספר התורה שבצבור אפילו ברברי תורה איוו דיבור כל שכן בשיחות חולין וספורי שמועות ויחולו עליו כל הברכות הכתובות בתורת משה רבינו ע"ה ובכל ספרי הנבואות. יראה זרע כשר חיים וקיימים ויזכה לשני שלחנות שבשני עולמים שהם העולם הזה שעליו נאמר והנה טוב וזה העולם שהוא יום שכולו ארוך וגם טוב וגאמר אמן.

אלו הם הספרים אשר חיבר רבינו בעל התוספות י"ש

(א) פ"י ע"ס בחינת עולם לר' ידע"י הבדרשי.

(ב) ס' צורת הבית צורת בהמ"ק הגראה במראה ליחזקאל הנביא.

(ג) הגהות ובאורים לס' גבעת המורה להחכם התוקר הפילוסופי

ר' יוסף ב"ר יצחק הלוי.

(ד) תוספות יו"ט פ' על ששה סדרי משנה.

(ה) באורים על הלכות הראש אשר קראם בשם מעדני מלך

לחם חמודות (במהדורא שניה, מעדני יו"ט, דברי חמודות)

סלפלא חריפתא.

(ו) דרוש אשר דרש בעיר וויען אחרי העצר הגפה.

(ז) הגהות על טור וב"י אח"ע נדפס בסוף חי' הרמב"ן על מס'

כתובות.

(ח) מלבושי יו"ט הערות והשגות על ספרי הלבוש.

(ט) דרכי הוראה הוראת איסור והיתר ודרכי הוראה ב"י

בהם מחלוקת הפוסקים.

(י) תורת האשם חיבור גדול ע"ס תורת חטאת לרמ"א.

(יא) תשובות רבות בשו"ת גאוני בתראי וקצת מתשובותיו

צמח צדק.

(יב) טוב טעם באורים ע"ס רבינו בחי' על התורה.

(יג) פרשת החדש על הלכות קידוש החודש להרמב"ם ועל פנ"ש.

(יד) קובץ דרשות משקידתו גם לתועלת המון נשים אשר אינם

מבינים בל"ק העתיק ס' אורחות חיים להרא"ש על זארגאן

גם ס' ברית מלח על הלכות מליחה בע"ט עוד חבר מיוטי

סליחות על ימי המזומות שהיו בפראג בשנת שצ"ח וש"ט

ועל הגזרות הרעות שהיו באוקריינא בשנת ת"ח נדפסו כמה

פעמים וסרנסי ארבע הארצות קימו וקבלו עליהם לאמרם

ביוה"כ קודם הסליחה אל—ים אל דמי.

באוצר הספרים של הגאון מ' דוד אופנהיים ז"ל היה חתום

באור הרב תו"ט על פירוש הראב"ע עה"ת ועוד תבורים אחרים

רבים ונכבדים.

רבינו נתבקש בישיבה של מעלה יום ד' ו' לחודש אלול

ת"ד לס"ק ומנוחתו כבוד בקראקא יצ"ו.

ושנות ימי חייו היה חמשה ושבעים שנה.

נלקט מסת"ף עם וע"ס וספרים ע"י יוה"ל

בשם ה' ובעזרתו ית"ש הארשא.

תפארת גדולה, ועטרת ישועה, לכבוד ידידי הרבני
המופלג ויראי הנגיד המהולל שהי' מו"ה יהושע
שאפירא נ"י בלאדו.

מכתבו קבלתי, ואשר דרש ממני לשלוח לו איזה ידיעות
הנוגעים לחיי זקני באורן של ישראל רבינו בעל
תוס' יו"ט וצ"ל, אקצר, במקום שיש להאריך, כפי כוונת
המצומים

כ' בס' יכבד אב דף ל': יסופר מרבינו בעל תוס' יו"ט וצ"ל כי
מ"א נחלה בנו הר"ר שמואל (חובא ח"ת בתוס' יו"ט ברמב"ם
פ"ב מ"א, ועוד*) והיה קרוב למיתה, הלך התוס' יו"ט אל ארצ
ספריו ולקח הכתב יד שלו תוס' יו"ט (שלא הי' בדפס עדיין)
ואמר רבש"ע אולי הלכתי בגדולות ונפלאות והיה לי קצת הנאת
גומגומ מספריי ומחבורי, הנה אבטיחך כי אשרוף הכתיב, וכבר
הוכן אש להציתו, ופתאום צעק בנו החולה שמואל מתוך להבת
אש, אבי אבי אל נא תעשה, אביו רץ בשמחה לשמוע מה זאת,
ואמר החולה כי בנו הרגז הי' בעולם האמת, ושמע שידונו
עליו אם לחיים או למות, ופתאום ראה רבינו הקדוש בעל
משניות, שאמר, הניחו אותו כי אביו חיבר ס' תוספות יו"ט
לש"ש, והרבה פעמים כיון האמת, ובעת רצת לשרוף הכתיב,
ומיר הקצתי והרגשתי חטבה במחלתי, ועשה יומא טבא
לרבנן.

פ"א הי' הגה"ק הר"ר בונם זי"ע מפרשיס"ה עם החבריא
קדישא שלו בקרלסבאד, ובאותו העת בא לשם איש זקן
ות"ח גדול מעיר וואידיסלב, שהכיר את הר"ר בונם פיימי
ילדותו, ולכן לא תיאר אותו בחואר רב, והחבריא הוכיחו אותו
ע"ז, והשיב, אני אשאל את רבכם מ"י באיזהו מקומן בתו' יו"ט,
ואם יגיד לי הששש, אז מחיום והלאה אקרא אותו רבי, ושאלו,
והניח הר"ב את ראשו על ידו נשען על השלחן על זמן קטן.

(*) אי"ה, הוא בנו הרב ר' שמואל אשר כתב ההוספה לספר חנינל איבת.

ואח"ז הגיד לו הפשט, וכי חזר בתו"ט באותו מקום איוז
 תיבות ברפוס, ותמה האיש הוקן מאד, כי כבר שאל את זאת
 לכמה גדולים ואין פותר, ואמר לו הר"ב כי בהשענו על
 השלחן שאל את רבו היהודי הק' אחר שכבר היה בעולם
 העליון, והלך היהודי ושאל במרום את הרב התוס' יו"ט בעצמו,
 ותגיד לו התוס' יו"ט את הפ' הזה לתרץ דבריו, כי חסרים
 איוז תיבות ברפוס, ושב היהודי ותגיד לו הדבר, כן שמעתי
 מת"ח אחר, ועי' בס' שם אפרים פ' משפטים (כ"ג כ"ד) ודו"ק היטב.
 זקני התוס' יו"ט ז"ל הי' בן הגאון מ' נתן הלוי העליר (על
 שם אבי זקנו מצד אמו, שיצאה מורעו של רבינו נתן
 בן רבינו יחיאל בר אברהם מעיר רומי, בעל ספר הערוך, שהיה
 משבט יהודה), ובהק' המו"ל ס' ילקוט שמעוני כ' שיש קבלה
 בידם שזקנים התוס' יו"ט היה ממשפחת הקהתי לז"ס ע"ש.

* *

כ' בס' לוחות זכרון דף ס"ב: הר' אייזק בתר' יעקלש וכו' עשה
 לו שם עולם בבית הכנסת אשר בנה מה קראקא בשנת ת"ר
 וכו' ותחגדה מספרת בעירנו מקרא זר אשר קרא בעת ההיא,
 ככלותו להקים את בנין ביהכנ"ס באו שרים ורוכסים לראות את
 יפיו וכלי הקדש אשר בו ונאספו עליהם ערב רב אנשים רבם
 פוחזים ונועצו לב יחדיו לשלוח יד ביהודים לאברם ושללם
 לבז, כי הגיד להם אשר בתיהם מלאים כסף ואוצרות זהב להם
 אין קצה, ויהי ביום תנוכת בית הכנסת ההוא בהתאסף ראשי
 הקהלה להתפלל שם בשבת הראשון והבית מלא מפה לפה,
 ויבא גם נער גוצרי אחד וידחק עד המקום אשר עמד שם ר'
 אייזק ר' יעקלש נכח פני ארון הקדש ויגש אליו וילחש באזניו
 את כל המעשה ויפן וילך לו ויחרד ר' אייזק חרדה גדולה עד
 מאד ופניו חורו כמת וכל העם ראו כן תמהו כי לא ידעו מה
 הגיע אליו ואחר התפלה שאלו את פני ויגל את אונם, ותהי
 חתת אלהים בההמון ויבאו בבכי לבית הגאון מ' יו"ט ליפמאן
 העלער שנתקבל בשנה ההיא לאב"ד להתייעץ אתו לדעת מה
 לעשות, וינחם אותם וידבר על לבם, וישלח לכל זקני ישראל
 ויאמר להם: אל תיראו באשר ה' אתנו ואנכי אצוה זאת עשו

והנצלו מכף אויבינו במושק סגור יהי' שער החומה ברחוב היהודים, (ועור היום צומדים קיימים שרידי החומה הזאת במקומות אחדים) לא יפתח, ושומרי לילה ילכו רצוא ושוב וכל איש לא יצא קיר ביתו מחוצה, ואתם קחו לכם ששה ועשרים גבורים אשר ידעתם אותם לאנשי חיל, וילבשו קיטל וטלית ובגדי תכריכים כסתים, ויקחו מקלות גדולים בידיהם וגר דולק בראשם וכחצות הלילה ילכו ויעמדו על שור חומת בית הקברות והיה כי יראו אותם הצוררים מרחוק ואמרו כי חסתים קמו מקבריהם לעזרת אחיהם, ויסול מחדם אליהם ויגוסו מפניהם, אך בשחו בד' ולכם לביתכם לשלום הרגעו ודומו, כה דבר אליהם הרב, ותנה קמה עצתך הנכונה, וכאשר אמר כן תי' וכראות היהודים חמתחששים כי אויביהם גזרו אחור, וימהרו וירדו מן החומה, וירדפום עד בואם לנהר וייכסלו, ושם רבים מהצוררים צללו במים אדירים, והנשארים נסו וימלטו והיהודים שבו איש לאהליו, וילכו וישכבו ויהי בבוקר ותהום כל העיר ויהי לנס ע"ש.

כבר הבאתי בספרי כבוד הבית דף ל"ט, (בסו"ס בית פשולם) מה שכ' אלי ש"ב הרב הגאון מ' יצחק זצ"ל פייגנבוים ראב"ד דפה וז"ל: ע"ד סעודת תיר"ט אני עושה תמיד באדר שני כמסקנת המגיא סי' תרפ"ו.

כ' בהקדמת סי' תפ"ח ה' להגה"ק בעל אור החיים: שלמד תורת לשמה, ויש לו סימן ע"ז לאשר כיון כמ"ס לדברי הרמב"ן, והר"ן, והתוס' יר"ט ז"ל ע"ש, ועי' בספר אהל יצחק ח"ב דכ' שהובא מכת"ק הה"ק ר' יוסף יהודא מק' בא"טא (אבי הה"ק ר"ר פישלע מסטריקאו זצ"ל) שכ' בהמשך ד"ק: כי כל כח קרמוגיניו ה' וכו' כמו שנראה מקדוש' הזוהר וכו' לך נא וראה הרב החריף מאוד בעהמ"ה תוי"ט שמת באמצע ימיו וכל דבריו כאש בכל תחיבורים שחיבר ונראה לעין כל גורל חריפתו ונראה כ"ס עמקות בנסתר ג"כ בסוף החיבר להנחיל לאותבי יש כתב בקיצור ד' וכו' וכ' זאת ברמז, וכן הרמב"ן ז"ל עמקות קדוש' דיבורו וחיבורו וכו' וכן קדוש' מהר"ם שיף ובעל הש"ך וכו' וכולם אין א' שלא ידע אותה החכמה, וכל דבריהם באריכות בנגלה מחמת מהירות שכלם הקדוש ולא רצו לגלות בו החכמה

וכו' ע"ש נמלאות. ועי' מש"כ מרחיד"א בשה"ג מע' הש"ן אות כ"ד. והי' אפטרופוס גדול לעניים ואחר מטירתו לא השאיר אלא שיעור כתובה להרבנית ע"ד שכ' הרב נרע ברך על הרב ביח והרב ת"ס והרב בית שמואל וכו' ע"ש, זכ"כ בס' מקור חיים (צאנז) דס"א: כי לא מצאו בפטירתו אף ס"א בביתו, וירוע שנתנו לו אלפים ורבעות והכל סוד נתן לאביונים ולעניי אהיק, וזה כעין הנכתב על הרב תוס' יו"ט ז"ל וכו' ע"ש.

• •

כ' בס' תועפת ראם ח"ג דף י"ח: מספרים מעשה, שהגאון בעל תו"ט מונה בקראקא בבית עלמין בשורה נמוכה לא רחוק מהג"ר, ובפי העם מספרים ע"ז עובדא: מעשה בעשיר קמצן שמת, והחכרא קדושא התליטה לתת לו מקום נמוך בבית מועד לכל חי, בסיבוב הדבר לעיני כל לאות לבני מרי על קמנותם: הדבר נעשה בהסכמת הרב האב"ד, לימים נתורע ע"י גדיב אחד שהרכה סוד נתן לאביונים, וכשנה אחרי פטירת, העשיר הקמצן, נסתתם מקור נתינותיו, וכשנתבקש הדבר מצאו ש, הנדיב המדומה הזה סוד נתן הכל, מנדבותיו של העשיר הקמצן, שהי' נותן לו בסתר לחלק ולפזר, וע"כ צוה התו"ט בעיר קראקא, להעלות את קברו של זה, ע"י זה מח שיתנו לו מקום קבר בסמוך לקברו של, העשיר הקמצן. ע"ש. ואני הייתי בסוף קיץ תרע"ד בעיר קראקע בפרוץ המלחמה, והלכתי לחתמלל על קברו של זקני רבינו בעל תוס' יו"ט ז"ע שהוא סמוך לגדר, וסיפר לי זקן א' המעשה הנ"ל, כי אחר שנתגלה צדקת ר' שמעון קמצן, אז צוה זקני התו"ט כי אחר פטירתו יקברו אותו אצל העשיר המסתתר הנ"ל בכדי לפייסו ולכבדו, וכן נעשה. ועי' בס' אמנות התחיה, ובס' קובץ דרושים ח"א דרוש ג' ועי' ברש"י סנהדרין דמ"ד ע"ב במעשה דמוכס. ועי' בספר מעלות הצדקה ד"ג.

והובא עוד הרבה ענינים לקורות זקני התו"ט ז"ל בספר שלומי אמוני ישראל ח"ב דף מ"ג. ובקורות היהודים במאדאליא, ובס' תולדות הפוסקים דף קס"ו, ובס' ממשע עד משת ד' מונקאמש תרס"ג, ושם הובא התקנות שתיקן התו"ט.

ובס' עשר אורות דע"ה. ועי' כתב התנצלות בדבר הדפסת חשיט, מגדולי פראג בשנת תפ"ז שנדפס בתמגיד משנת תרל"ז מופרד י"ח והלאה, טובא שם באריכות מהמסירות שנאשם וקיגי התוס' יר"ט ומשפטו ע"ש נפלאות.

כ' בס' בן יכבד אב אות קנ"ד: הגה"צ מ' יהודא ל"ב העליר מפראג בן רבינו בעל תויו"ט, מביאו בסו"ס פלפלא חריפתא ויסופר אודותיו מעשה גורא, כי בסוף החורף משנת ת"ח בא עם אביו התויו"ט ללובלין לעוד ד"א, ומשם שלחו אביו ללמוד בנעמרוב בישיבת הגאון ר' יחיאל מיכל, ואז פרץ גזירת ת"ח ע"י הצורך המילניצקי ורבו הקדוש נהרג, והוא נלקח בשביה, וחובליו אותו עד ארץ טורקיי, ושם פדאו אותו, והיה נורד עד שנת חכ"ג ששב למדינתו, ובא בערב סופות לעיר בודין היא אובן במדינת הגר, וביום ראשון של חג הלך להתפלל בביהכניס יחד עם הר' זכריה הרופא אשר התאכסן בביתו, ונתכבד בעלי"סית. ויהי ככלותו ברכות תתורה וישא חזון ברכת מי שברך להמלך המשיח שבתי צבי, כי שם בעיר בודין עדיין האמינו במשיח השקר מרחוק, ולא נתן חריר יתודא ל"ב העליר האורח להחזון לברך את שבתי צבי שר"י, בקראו בקול: את מי תברכות והלא חרשע הזה בנר באמונתו וישם מצנפת תישמעאלים על ראשו והמר דתו, כי תוא בא מארץ טורקיי ויודע ועד מכל אשר נעשה שם וכי נתגלה נבלתו. הדבר יצא מפיו וחמת הגבאי תקפתהו, וירעם עליו בקולו: הוי רשע מורד במלכות וכופר באלהי ישראל, את מי חרפת ונדפת? ובטרם ימצא הררי"ל את לבבו להצדיק גפשו ולהשיב אמרים אמת למחרפו, התעופפת מנורת הנחשת הגדולה והכבדה, אשר לפני התיבה ותפול על חזו בכח גדול וביד חזקה וכרגע פרץ נחל דם מפני הררי"ל העליר כי נשבר או נסדק דבר מה בחזרי לבו מעצמת המכה, ויפול לארץ בלי נשמת דוח חיים, כל זאת יספר באריכות הריר זכריה הרופא במכתב שכ' במוצאי יו"ט ראשון של סוכות חכ"ז, בעוד מתו האורח מוטל לפניו, אל רעו וחברו הריר שמואל בן הגאון ר' מנשה בן ישראל לאמשרדס, כי גם הוא נשלח עמו יחד, ע"י רבינו התויו"ט, ללמוד בישיבת הגי' יחיאל

תולדות רבינו יום טוב

מיכל הי"ד מנעמרוב, וגם הוא הלך בשבית, רק עלה בידו
לשוב לארץ אבותיו בזמן מוקדם ואכמ"ל.

בכו"ת יום ד' ויהי י"א טבת תרצ"א לפ"ק

צבי יחזקאל מיכלזאהן

בועד הרבנים דפת

אם אמרת אספרה כל התלאות אשר מצאוני בימים ההם בזמן הזה לא יכולים כנה ניירות. אך ראשי פרקים בקיצור מילין אגידה ואספרה וכתבתים על הספר למען ידעון ורעי ורע זרעי עד עולם ולכל קורא נעים את המעשה ויהיה להם לעינים לירא את השם הנכבד והנורא לידע דרכו בראותם שאין לשום אדם להתייאש מן הפורעניות כדברי תורתנו שהם אמת ומאמרם אמת

אנכי שלו הייתי בביתי ורענן בהיכל קדשי קיק פראג זה לי כמו עשרים ושמונה שנים אשר אורחתם ומנהגם היה מדי שנה בשנה לבחור אותי מתוך העדה להיות להם לראש ולדיין מדייני מורה הלא המה הגבורים במלחמתה של תורה אשר על פיהם יהיה גידון כל דבר הגדול והקשה, מלבד זאת לא ספקה ישיבה מעל שלחני מיום היותי לאיש ותדר מיוחד יחדתי בביתי שם היתה משמרת למשמרת חבורת חבורת יום ולילה לא פסק פיהם מגירסא ואנכי הייתי להם לראש ולעינים וגם כסף וזהב היה לי וספרים הנחמדים מפז ולא חסר לי דבר וה' היה לי בעזרי לחבר ספרים בילדותי וחברתי פירוש על מאמר בדרושי הנקרא בדרשי בחינות עולם וכן חברתי ספר צורת הבית על בנין העמיד שבסוף נביאות יחזקאל ובזמן ההוא נתגלה בדפוס ספר פרס רמונים מהחכם המקובל איש אלפים מוהר"ר משה קורדיורי זלה"ה ורבים וכן שלמים חיו רגילים מדי שבת בשבתו לקרוא וללמוד ספר רבינו בחי' וכאשר שאנכי הייתי ג"כ כאחד מהם עוררנו לבי לפרש דברים בעניני קבלה ע"פ והנזכר עם דרכי בעל מ"ע והוא פי' על הרמב"ן דהיינו על קבלת הרמב"ן בפירושי על התורה והוא אצלי כתוב על הקלף לא בא עדיין בדפוס וקראו החיבור בשם.

טוב טעם אח"כ הניף לי השי"ת ועורני לתברתי תוס' זו"ט על כל שיטת ס' משנה המפורסמים ומפוררים נתונים נתונים המה בכל חפוצות ישראל מקצה ועד קצה במזרח ובמערב ואח"כ חברתי על ספר רבינו אשר בסדר גיוקין ביאור יפה וקראתיו מעדני מלך וכל אלו נדפסים ומפורסמים.

והנה בחודש מרחשון שפ"א לפ"ק נבחרתי לראב"ד ורי"מ בק"ק ניקלשבורג הקהלה הקדושה לאלקים שבמדינות מעהרין והאנשים היושבים בתוכה כולם הם אנשים חכמים ונבונים ואנשי חיל ישמרו ד' ויוסף עליהם כהנה וכהנה. אח"כ ברי"ח אדר נבחרתי לראב"ד בק"ק ווינא הבירה שבמדינות אסטריך מלאה תורה וחכמה ועושר וכבוד ונודע לכל התיקונים היפים שעשיתי כי אז נעשו לקהל אחד אשר מקודם ולפנים בישראל היו דרים ברחוב בתוך הנכרים כל אחד ואחד בעדר עדר לבדו לא היו באסיפה אחת עד שאדונינו הקיסר יר"ה נתן להם מקום מיוחד מחוץ לעיר וגם בהכ"נ בנה להם לתלפיות לתפילותינו וכל שאר צרכי המקום לעינינו היהודים הן המה היו נחשבים בעיני וכן הייתי בעיניהם.

ובחודש טבת שנת שפ"ו לפ"ק נבחרתי לראב"ד דק"ק פראג ובחרתי לישב שם עם היות שרצון בני ק"ק וינה היה להרבות לי מוהר ומתן עם הוספות כבוד וגדולה ומתנות מרובים שכבדוני הקהל מלבד יחידים כי ראו וידעו עבודתי בלבב שלם ונפרדתי מהם בלילה גדולה ובדמעות זולגות מהם וממני כדרך האוהבים והקרובים כשנפטרים זה מזה וכמאמר חז"ל קשה עלי פרודתכם כל הפורש ממך כפורש מן החיים אמרו. ובבואי לק"ק פראג איזה ימים בחודש ניסן נתקבלתי בכבוד גדול והלכו לקראתי חוץ לרחוב כל מנהיגי הקהילה מלבד יחידי סגולה וחשיבים שנסעו לקראתי כמה לך יום ללין לינת לילה וכמו חצי שעה אח"כ קיבלוני ג"כ ראש ישיבה ובעז"ה יכולתי להנהיג שתייהם. וגם חברתי על ספר רבינו אשר חיבור מעדני מלך כג"ל. ולחם חמודות ואגב החליתי ספר מלושי יו"ט על ספרי ארבעה טורים וזכיתי להדפיס חלק הראשון מס' רבינו אשר עם השני חיבורים הנ"ל. כל זה לא להתפאר ספרתי כי אם לידע ולהודיע איך כמו רגע ספו תמו כל הגדולות ממני. עליתי במעלות גדולות מאחת לאחת כמדובר ופתע פתאום ירדתי עד ירידה תחתונה ממעלה העליונה יהי שם ת' מבורך על הכל. וזכרון לירושלים כנזכר באיכה יועם גדולתן אל ישראל מאחת לאחת וירידתן כאחת נתינים בחורבן.

הנה מאחר שהיתה מלחמה גדולה כעשר שנים במדינות
 פיהם על דבר אשר מרדו יושביה בהקיריה מאטיאש ואחריו
 בקיריה פערדינאנס אשר מיד אחר מות הקיסר מאטיאש מלכו
 מלך אחר *) הדיכוס פרידריכוס שהוא מדוכסי הברירה וגם
 משנת הנקרא פלטיגיס ושנה אחד במלכו לא השלים וילחום
 עליו פערדינאנס כי שלח עליו רכב ופרשים תשעים אלף ויכתו
 את המחצה על הר הלבן אשר סמוך לעיר רבתי מראג ויגרשוהו
 מעל פגי הארץ ועוזריו לא עמדו רק חזרו לכבוש המדינה
 ומטרפולין היא מראג אשר מפני כן היו מלחמות גדולות תמיד
 על עיר מראג ובעבור זה נתמוטטו מן המהות ונתרבו הוצאות
 המסים והארגונות ולכן הוצרכו בני הקהלה יצאו ללות ברווחים
 ובבוא זמן הפרעון רבתה המחלוקת בענין סכום. ונתפרדו הלבבות
 ונעשה רחוקים וקשרו קשרים בסתר ואף בגלוי וכל העמל שעמלתי
 לקרב ולא לרחק פעם ברך ומעם בקשה והיה הכל לא להועיל
 ושלמה המעלה אמר וכוסה קלון ערום. ע"כ לא אשא שמות
 האנשים החטאים והפושעים בי על ספר והשית יספר בעד כל
 ימי שמו מבורך מעולם ועד עולם אמן ואמן.

ואני לא האמנתי כי ספרו לי ולאשר הזהורוני לאמר
 הקשר אשר קשרו לא על המנהיגים לבדם כי גם עליך יען
 וביען ידעתי גם ידעתי כי לא עשקתי ולא רצותי ועולה לא
 יצא מאתי אך אנכי תולעת ולא איש. אכן גם בדוד המעלה
 נמצא שהיה לו אויבי שקר ושונאי חנם על אחת כמה וכמה
 אנכי השפל ובזוי אשר אינני כדאי להגון להזכר ולהפקד אפי'
 עם עבדי אדונינו דוד ע"ה.

והנה בשני בשבת ד' לחודש תמוז שנת שפ"ט לפ"ק לעת
 ערב סמוך למנחת בא אלי איש אי' יהודי והגיד לי שהשר

*) כי העם בעהמין המליכו להכעיס מלך אחר, פפאלץ
 גראב" מן היידעלברג ונכתר במראג ועם בעהמין בסיועת מורין
 ושלעניא ולוונץ הביאו את מקום ווין במצור.

קִינֹר־לִיכֹר שׁוֹפֵט שׁוֹאֵל עָלַי אִם אֲנִי צְבִיתִי וְכִי יֵשׁ לִי דָבָר
 סֹתֵר לְדָבָר עֲמָדִי וְהָאִישׁ הַהוּא עָנָהוּ לֹא יָדַעְתִּי אוֹלִי הוּא בְּבֵית
 הַמִּדְרָשׁ כְּלוֹמֵר בִּישִׁיבָה כְּדָרְכּוֹ. עוֹד אָמַר לִי הָאִישׁ הַנִּזְכָּר שֶׁאִמַּר
 לְהִשָּׁר שׁוֹפֵט הַנִּזְכָּר מֵהָ לִי לְהַאֲדוֹן לָבוֹא אֵל הָרֶב אִם יֹאמְרוּ
 לִי לְהִרְבֵּ שְׂאֲדוֹנִי רוּצָה לְדָבָר אֲמַר יֵבֵא הָרֶב לְבֵית אֲדוֹנִי
 לְשִׁמוֹעַ דְּבָרָיו וַיֹּאמֶר הִשָּׁר לֹא כִי אֲנִי אֲבֵא אֵלָיו וְכִשְׁמַעִי זֹאת
 נִבְהַלְתִּי וְהִלַּכְתִּי לְבֵיתִיכִי וּבְצִאָתִי הַבֵּיתָה הַבֹּאֲתִי אֵלַי רֹאשִׁים
 וְטוֹבִי יֵצִי וְסִפְרָתִי לָהֶם כֹּל הַמֵּאוֹרֵעַ וּבִכֵּן נִסַּע הִשָּׁר קִינֹר־לִיכֹעַר
 שׁוֹפֵט בַּעֲגָלָת צֶבֶ לְבֵית הַיְּהוּדִים קָרוֹב לְמוֹל בֵּיתִי וְשֶׁהָ שֵׁם
 כְּמוֹ חֲצִי שָׁעָה בַּלֵּילָה וְאֵן בֵּא לְבֵיתִי בַּעֲלִיָּה שְׁהִיִּיתִי דָר שֵׁם
 וְשִׁלַּח לְבֵית הַחוּרָף לְשֹׁאֵל רִשׁוֹת לָבֵא הַתְּדֵרָה אֲמַרְנוּ וְעֵינֵינוּ
 יֵבֵא. וַיֵּבֵא וְהוֹשִׁיט יָדוֹ לְכָל א' וְא' מֵאֲתָנוּ בְּסִבָּר סָנִים יִפּוֹת
 וְכִבְר הַכִּינּוֹתִי ב' כִּסְאוֹת וְהוֹשִׁיב אוֹתִי לְיָמִינוּ וְהוּא יֵשֵׁב
 לְשִׁמְאֵלִי וְשֶׁהָ אֲצִלִּי בְּסִיפּוֹר שְׁמוּעוֹת אַחַת הִנֵּה וְאַחַת הִנֵּה.
 אַחֲכִיכִי אָמַר הָאֲדוֹן דָּבָר סֹתֵר לִי אֵלֶיךָ וְהִלַּכְתִּי עִמּוֹ בַּחֲדָר לְפָנִים
 מִן הַחֲדָר אֲשֶׁר הָיָה מִיחֻד לִי לְלִמּוּדוֹ וַיַּעַן וַיֹּאמֶר שְׁנוּדַע לִי
 סָקִיק וְהִינֵא בּוֹ בְּיוֹם שֶׁהִקִּירָה צִיּוֹת לְהַמְשִׁנָּה שֶׁלֹּ שְׁבִפְרָאג
 לְהוֹלִיכֵנִי שֵׁם בְּכַבְלֵי בְרוֹץ כְּשִׁבְאָתִי עִמּוֹ בִּיחִידוֹת אָמַר לִי שְׁדָבָר
 סֹתֵר לִי יוֹתֵר וְהַדָּבָר הַהוּא יִגִּיד לִי בְּבֵית הַקִּצִּין הָרֹאשׁ כִּמְהֵרָה
 יַעֲקֹב בַּת שֶׁבַע וְשֹׁאֵלךָ אֲתוֹ עִמּוֹ בַּעֲגָלָת צֶבֶ לְבֵית הַקִּצִּין הָרֹאשׁ
 כִּמְהֵרָה יַעֲקֹב גִּרְזוֹ הַנִּזְכָּר לְשִׁמוֹעַ שְׁמָה מֵהָ יִדְבָר עוֹד עֲמָדִי וְאֲנִי
 הִשְׁבַּתִּי לִי אֲנִי אֵלֶיךָ בְּרַגְלִים וְלֹא מִפְּנֵי הַגְּאוּחַ שֶׁאֲנִי צָרִיךְ לְדַחֲוֹתָהּ
 אֶךְ יִרְאָתִי מִן יוֹלִיכֵנִי לְבֵית הַתְּפִיסָה וְלֹא לְבֵית הַקִּצִּין הַנִּזְכָּר
 וַיַּעַן וַיֹּאמֶר אֵף אֲנִי אֵלֶיךָ בְּרַגְלִים לְבֵית הַקִּצִּין לְכַבּוּדךָ וַיֵּלְכוּ
 אֲתָנוּ תְּרֹאשִׁים וְהַטּוֹבִים יֵצִיּוּ וְגַם שְׁמָה הוֹשִׁיבֵנִי אוֹתִי לְיָמִינוּ
 וְשֶׁהָ קֶצֶת בְּסִיפּוֹר דְּבָרִים. אַחֲכִיכִי אָמַר בְּלָשׁוֹן לַעֲזוֹ. אֵל הַקִּצִּין
 ר' יַעֲקֹב הַנִּזְכָּר שִׁילַּךְ עִמּוֹ הַתְּדֵרָה וּבִבּוֹאֵם שְׁמָה אָמַר אֲנִינִי יִכּוֹל
 לְדָבָר אֵל הָרֶב כֹּל הָעֹנִין כִּי הוּא בַּעֲיָנִי אִישׁ טוֹב וְנֶאֱמָן וְאִגִּיד
 הַדָּבָר אֵל הָאֲדוֹן כִּי הוּא יָדַע לְסַבֵּב הַדָּבָר לְהִרְבֵּ לְמַעַן לֹא יִהְיֶה
 נִבְהַל כּוֹלֵי הָאֵי. וַיֹּאמֶר הִלֵּא וְקִירָה צִיּוֹת לְהַמְשִׁנָּה בְּמִכְתָּב לֹאֲמַר
 דֵּק שִׁינּוֹה לְהִרְבֵּ לִיסַע לְוִינֵא. וְאִם לֹא יִתְפַּסְּוּהוּ בְּכַבְלֵי בְרוֹץ

מגילת איבה

ובשמירה מעולה ויוליכוני לשם. אבל עתה כבר הוכן הברזל ועשרה שומרים להוליכו לוינא והנה הנם בביתי ואלי ציוה המשנה שאביאנו לביתו בעוד לילה ואוליכה נאמור. והקצין הנ"ל נבהל להשיב והשיב במטי אל ימתר אדוני רק אשלח שנים אנשים מן הראשים אל המשנה לבקש על הרבר הזה. ויאמר כן אעשה כאשר דברת ואני אשב פה כל הלילה עד שאשמע תשובת המשנה וילכו הראשים מהו דוד לוריא וכמה הענא ב"ר ישראלס ז"ל.

השר המשנה היה דירתו במקום קטן מעבר לנהר שבפראג ובכואם לפני ביתו השער היה סגור ומסוגר מפני אישון לילה וידפקו אל הדלת ואין עונה כי תרדמת שינת אשמורה הא' נפלה עליהם ובכל זאת לא שבו כי אם דפקו כל כך עד שהחדרן של השר יר"ה שהשמורה היתה שלו לגעור לפני הדר משכבו שאג לקול הדפיקה והשקיף עליהם בעד החלון ויאמר מה לכם שאתם דופקים כל כך ואתם ידעתם וראיתם שהכל ישנים ואין מעיר מקיץ ויבקשו ממנו לפתוח להם ושער כי המת ראשים משולחים אל האדון בדבר נחוץ ובפתחו בקשו ממנו להקיץ את השר באטרם שצריכים לדבר עמו מפני סכנת נפשות אז הלך לחדרו במכוון לפני מטתו עד הקיץ משנתו ויאמר לו. ראשי וטובי העיר מבקשים לדבר לפניך האדון כי אנשים מפני סכנת נפשות הוא ויאמר יבואו.

בבואם גפלו לפניו ארצה אפים ויאמרו לו אדונינו שלח את הקייזרליכען שופט לתפוס את הרב שלנו ולהוליכו אסור בככלי ברזל לוינא עם שמירה גדולה ואנא נוליך את תרפתינו כי אויבינו יאמרו נא הלא זה הגדול שבהם אין זה כי אם שמרנו היהודים בהקיר"ה ומפני כך הגדול שבהם נתפס ובכל עיר ועיר בהשמע הדבר הרע הזה ישלחו ידם ביהודים אשר לאדונינו הקיר"ה בעצמו וירע הדבר מאוד בעיניו. לכן שאלינו ובקשתינו שיביא האדון את הרב ליסע בעצמו ובכבודו לעיני וינא אל מי אשר יצוה אדונינו ואנחנו ערבים בעבורו ויצו להחדרן לתת להם את כתב הקיר"ה לקרותו ויאמר שובו לביתכם ולמחרת בואו אלי ואשיב לכם דבר והלילה הזה הנני נות

אותו לכם על ערבות שלכם שלא יברח ויאמרו כן אדונינו נלך
 וגשוב למחר וכאשר יצוה אדונינו כן יהיה וכן יקום. ויבואו
 ויאמרו אל הקייזערליכען שופט כל דברי שר המשנה ושמת
 הקייזערליכער שופט על הדבר ויודה לו על ככה. ולמחרתו הוא
 יום ג' ה' תמוז שבו הראשים עם הקייזערליכען שופט אל שר
 המשנה ויצו אל הקייזערליכען שופט לך לביתך ותקבל ערבות
 מן היהודים ראשים וטובים שבהם הם נעשו ערבים עבור הרב
 שיה' בוינא תוך שבועה ימים לפני הקאנצילאר הפנימי. ואם
 הרב לא יר' שם לזמן הזה הרי גופם וממונם של הקהל יצ'ו
 להקיר'ה נתונים נתונים תחתיו. וכן נעשה פתגם הדבר יוכרם
 אלהים לטובה על כל הגמול אשר גמלונו כל טוב ובאתי לעיר
 חיינא בחצות יום ראשון הוא י' תמוז שאחריו. ועמי שלחו הראשים
 את כמר הענא בר' ישראלס הגי' לצורך השתדלות לקיר'ה
 והלכנו ביום ההוא אל בית הקאנצילאר ואיננו עד למחרתו
 ועמדתי לפניו וידבר קשות בשם הקר'יה על דבר ספר רבינו
 אשר הדפסתי עם השני חיבורים מעדני מלך ולחם המדות כי
 נאמר להקיר'ה שכתבתי שמה נגד דתם ואמונתם והרבה והפליג
 בפלאות מאד. והשיבותי חלילה לעבדיך לעשות כדבר הרע הזה
 וגם לא שום ס' מאתנו אין בהם דבר מכל אשר אדוני דובר
 הלא כל הספרים שלנו מדברים מענין חיבור הגמ' שהוא לפי
 הדת שלנו פי' על התורה שבכתב וכל אמונת שציותה עליהם
 התורה וכל מה שגזרת עליהם שהם זרות על עכו"ם וצלמניהם
 נאמרו ועליהם יסובו דברי הגמ' וכל אשר אחריהם דתו'ל
 ממחברי הספרים. ואין מן הצורך להאריך בזה מדברים שדיבר
 אלי חשך והתשובות שהשבתי אך כולם בענינים הנוגעים אל
 הדת ולא שום שאלה אחרת כאשר שמעתי אומרים שמפני שם
 הספר שקראתיו מעדני מלך היתה חמת חמץ הקיר'ה כי לא
 היה מפני כך והעד אמת תמצא לקמן. ויאמר אלי הכבד ושב
 בביתך אשר אתה אכסנאי ולא תלך החוצה בענין גוף או ממון
 כי כן בצויתי מפי הקיר'ה. ובהתחנני לפניו אמר שרצון הקיר'ה
 הית לתופסינו בבית הסוהר וכבר הוא המליץ בעדי לבלתי
 תת אותי בבית האסורים ויאמר כי לפני הקאמיסיאן יודעי ספר

ולשון היהודים ינתן דבר המשפט והמה ישיבו הדברים לפני הקיר"ה כאשר הם (שפטו).

וביום א' י"ז תמוז אחר שכבר ישבו הקאמיסיאן בא אלי שופט העיר השני עם שני שוטרים ובדו הכתב מהקאנצליר הנ"ל בשם הקיר"ה להוליכני לבית האסורים מקום אשר חייבי מיתות אסורים שם והוא השופט הגדול שבעיר, ואחרי הבקשה והתחינה הנית מעלי השוטרים וילך עמי לבדו ורבים מהיהודים הנכבדים ותחשובים העיר וגדולים הלכו ג"כ אתי וידברו על לבי לחוקני ולאמצני והנה ישבתי בתפיסה ההוא כל היום וכל הלילה עד למחרתו ולא הניחו שם שום יהודי לדבר עמי אף בעד החלון, והשי"ת הטח חסדו עלי וכל האסורים שהי' שם נהנו בכבודי ושרתי אותי כל אחד ואחד, ולמחרתו נתן לי השופט הגדול חדר מיוחד למעלה בביתו וכל איש יהודי שהוא מן החשובים ועיקרים הניחו לבוא אצלי החדרה.

וביום השלישי הוא י"ט תמוז לעת ערב השתדלו המשתדלים להוציא אותי מן הבית הזה ונתנו אותי בבית הסהר אשר אסורי המלך אסורים שם והייתי שם בהרוחה שלחן מטה וכסא מיוחד לי על משמרת והבית החוא ברחוב אשר שם כיפת היהודים ותמיד לא יחסרו היהודים משבת עמדי ולדבר על לבי וגם שר בית הסוהר הטח חנו עלי ולא מנע כל דבר אשר שאל נפשי.

וביום הרביעי עשרים לחדש תמוז ישבו הקאמיסיאן ונקראתי לבוא לפנייהם ותחילת דבריהם שאלו אותי למה שבחת בהקדמה הש"ס שכבר נשרפו בגזירת האפיפור שכל החסדים נחשבים לבניו ומחויבים לשמוע בקולו והשבתי כי אנתנו חייבים לשמוע דברי הש"ס הוא עיקר תורה שבכ"פ ולפני בני עמי שבחתי, אח"כ שאל אותי למה כתבתי נגד דתינו כפי השאלות ששאלוני הקאנצליר הנ"ל והיתה חשובתי אליהם כפי התשובה שהשבתי לקאנצליר ונפקדתי לשוב לשלום אל בית האסורים אשר משם יצאתי אליהם.

וביום ו' עש"ק כ"ב לחדש תמוז נשלח אלי פסק מהקיר"ת ונה נסתו עם היות שעפ"י הקאמיסיאן היה דין משפט מות.

אך שהקיר"ה הוא ואבותיו מלכי חסד המה. ע"כ התחסד עמי
שאתן פדיון נפשי סך שנים אלף רייניש טאלער במומן ומבלי
שום זמן לתשלומין וגם הספרים האלו יתבערו מן העולם ואם
לא אתן אני לא יהי' מקום עוד לשום חסד רק לקבל עונש
משפט מות ואני בעני הכינותי כתב בקשה שקירין סופליקא
לאמר אשר אני מתנפל לפניו אפים ארצה על כל החסד אשר
עשה עמדי הקיר"ה להחיות את נפשי אמנם כן יודע הקיר"ה
שהוא כאומר ע"מ שתעלה ברקיע או ע"מ שתבלע קנה בת
מאה אמה ולא האמין לי מפני המלשינים שהלשינו עלי והפליגו
בעשרי:

ביום השבת קודש ר"ח מנחם אב אמר הקנצילאר אל
המשתדלים בשם הקיר"ה הדברים האלה אם לא יתרצה ברצי
הכסף הזה ישיבוהו לבית האסורים ומשם יוליכהו לשלשה פלטיות
ובכל אחד יכוחו בשבט מוסר אחר שיהי' נפשט ערום ויוליכוהו
לק"ק פראג וגם שמה יכוחו על שלשה מקומות שבפראג למען
תהיה לבו ולבכי ולקלון לכל ישראל אשר לא נעשה כזאת
מיום גלות ישראל מעל הארץ ויפלו המשתדלים אפים ארצה
ויאמרו הלא אין ביכולתו לקיים גזירת הקיר"ה בפדיון תהוא.
ויען ויאמר הלא בני עמיכם אומרים שהוא עושר גדול שזה
הפדיון הוא חמשת ערכו ויתחננו אליו לאמר שיודעים באמת
ובאמונה כי שקר ענו בפייהם ויען שובו אלי למחר כי אדבר
עוד אל הקיר"ה להתחנן ולהתחבר עבורו עוד. וילכו ויבואו
ביום הראשון וביום השני גם ביום השלישי ויקצוף וישבע לאמר
שהקיר"ה ציוהו לקיים גזירת הכאה בשבט מוסר. אך היה לפה
ולמליך עבורו בבקשה מהקיר"ה לעשות לי הנחה. ע"כ שמעו
אלי אולי יתרצה הקיר"ה ליתן לפדיון נפשו עשרת אלפים רייניש
טאלער כי הלא כן היהודים מצווים לתת לעזר ולפדיון ההוא
לאיש גדול כמותו אשר ביניהם ואני שמעתי שלא בכלד היהודים
הדרים בארצות ובמדינות הקיר"ה כי אף כל היהודים הדרים
תחת ממשלת הישמעלים מצווים ג"כ בפדיון נפשו וישיבו ויענו
דתינו הוא שלא ליתן בפדיון נפש יותר מכדי שויו. ויענו אם
תרצו בסך עשרת אלפים רייניש טאלער מה טוב ואילך אל הקיר"ה

אולי אכפרה פניו במנחה ההוא ואם לאו לא יהיה עוד פתחן
פה אל הקיר"ה רק הגזירה תתקיים.

וביום החמישי מנחם אב אמר הקאנצליר שהקיר"ה נתרצה
בזה הסך ואח"כ היתה בקשתי להקיר"ה שיתן לי עידן וזמן
לתשלומין כי מאין יבוא עזרי מיד. ואחר רוב ההפצרות וברבות
הימים ועודני בבית האסורים ניתן לי זמן לתשלומין דהיינו שני
אלפים זהובים רייניש אתן מיד במזומנים ואלף זהובים אחר ששה
שבועות ואחריהם כל רבע שנה אלף זהובים עד למלאות מספר
העשרה האלפים הג"ל זכרה אלקים לטובה את הקצין והנדיב
השר כמר יעקב זלל"ה שמילא את ידו ושלת ונדב לי על ידי
כתב חילוף השני אלפים זהובים רייניש במזומנים מכיסו והונו
לכדון, וראשי מנהיגים הקצינים דק"ק ווינא נדבו ליתן לי לסייע
לי שבעה מאות זהובים רייניש ומלבד האיש הנכבד ועשיר הוא
מחותני ואותבי הקצן הרא"ש כהר"ר חנוך העניך שיף שנתן
לי מאה רייניש טאלער עוד מנדבת רוח אנשים שלמים נכבדים
וגבירים שהתנדבו וערכו בעבורי עד מהצית (המותר) ועוד מחצית
המותר נתערבו בעדי האלוף הראש כמר העני נ"י מפראג שנסע
עמדי כנ"ל וגם חתני כמהו' וואלף שגם הוא נסע עמי מפראג
לווינא, וכבר קבלתי עלי להיות מן השומעים אל עצת החכם
שהמע"ה וכוסה קלון ערום כאשר הזכרתי למעלה לכן אשמרה
לעטי עט סופר לבלתי אחקק ההתנגדות הגדולה הגעשה לי
בענין הערבות מן הקמים עלי בק"ק פראג ובק"ק ווינא וגם כי
מתו כל האנשים ההם וסר עונם והטאתם תכופר אבל אשמים הם
באשמת גדולה ואשמתם גדלה עד לשמים בראותם כי סר ממני
מר המות בחמלת השי"ת ב"ה להסיר מעלי משפט המות השיגו
מכתב שטנה עלי ממושל הגדול שק"ק פראג להמושלים והשרים
שבוינא להסיר ממני עטרת הרבנות ובעוד שהייתי בתפיסה טרם
שהשגתי הערבות אשר לסבתם נתאחר על ידי הקטריגים שעשו
הנה.

וביום השלישי י"ח לחידש מנחם אב הוגד הקאנצליר
להמשתדלים שלי בגזירת הקיר"ה לבלתי יהיה לי ממשלת הרבנות
בק"ק פראג והדבר הזה הרע לי מאוד מכל הרעות אשר השיגני

עוד כה. וכל ההתנפלות ובקשות עמי חשובים לזרים גדולים מושלים לא הואיל כלום ואני בהרפה בצרה גדולה הייתי עם זוגתי כי אין עוד בביתי כמה להתפרנס וגם לא יהי עוד הכנסה מלבד חרפת עולם שהייתי בו והשיית נתן לי כח ועוז לסבול כל המאורעות הללו ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

וביום השני עשיק כ"ח לחודש מנחם נתקבל הערבות ונעשתי חפשי מן התפיסה גם בדבר דפסק עם הספרים לבערם מן העולם התחסד עמי הקיריה שלא בערם רק מכל אשר ישנו אצלי למתוק איזו תיבות שאומרים שנוגעים אל דתם ולכתוב מלה אחרת במקומו כמו מלת עכ"ם או מלת כותים אכן זה שמו של הספר מעדני מלך לא הי' דברים מעילם להאשימני כלל וכלל בזה. אך המלשינים אשר הלשינו, רצו לתפארת בדוים אלו כדי להעלים את אשר עשו אכן גזירת הרבנית לא אבה הקיריה שמוע לבטלה וכן יצאתי בעצם היום הזה למלואתו מספר ארבעים יום מן התפיסה נקי כאדם האומר וכו'.

ואחרי רוב החקירות עמדתי על הדבר ונודע לי ההתנגדות מי פעל ועשה והוא ער וחשוב ונשוא פנים אצל הקיריה ובאתי לפניו בצום גדלי' שנת ש"צ לפ"ק והגדתי לו צערי ויגוני שלא לבקש על סך העצום שנלקח ממנו אך ורק לזאת ישמע לי לבקש עבורי החסד הזאת להושיבני על כני הראשון ויען ויאמר הקנס של הממון לא הי' רצונם בכך אבל רצונו הי' וגם הייתי מתנגדך אצל הקיריה בדבר הרבנות ואמר לי הוגד לי אין שהיית מתפאר בפני הדוכס שהקימו הקיריה למשול בק"ק פראג בכל מלכות פיהם שנצחתי בוויכוחים וחשבתי ועתה ירא אדוני השופט אשר עשו לי המתנגדים המה דוברי שקר וכזבים כי הלא אנכי גסעתי מפה בעשרה עגלות צב ורבים עמנו מבני עמיכם העגלים ונעריהם גם בעלי מלחמות לשמירה על הדרך יבואו ויגידו ויעידו ע"ז שזה היה לפני חג הפסח וכבר הי' הדוכס ההוא מת וקבור בארץ כמה חדשים. אז גהפך לבנו ואמר לדבר הנה שבקשתי את הרבנות לא אוכל עשוהו אך ורק ראה איזה מחיה אחרת לבקש לשעתה ותהי' עובד השיית וביתי תהיה פתוחה לך. ובא אלי אימת שתרצה ואסייע לך לדבר

ההוא בכל יכולתי ועניתיו לא יגעתי וגם לא הייתי מוכן למלאכה
 אחרת מיום עמדי על דעתי ויגעתי ומצאתי מלאכת הרבנות ויען
 ויאמר הלא עוד מדינות רבות אל הקיר"ה אשר יושבים שם היהודים
 כמו ארץ אשכנז הקור ודרוש שם אחר הרבנות והשבתי לא
 יתכן לעני כמוני היום להיות שם בהכנסות מועטים והוצאות
 מרובים עתה. ענה ואמר לי הלא תהיו מן הסבילים זמן מה.
 ויצאתי מפניו בקידה ובהשתחויה ולמחרתו נסעתי מווינא לפראג
 שנת ש"צ לפ"ק כבושת פנים ערום מכל אשר לי וערום מכבוד
 הרבנות ובאתי לשלום לפראג בערב יו"כ שנת ה'נ"ל כואב על
 העבר ומיצר על העתיד מחוך כך מוצאי יום ה'נ"ל נחלתי
 וגפלתי למשכב ימים רבים על ערש דוי כמו שלשה חדשים
 רצופים:

ועתה בגים שמעו לי ותחי נפשיכם כי בחפשתי באמתחתי
 המלאיט מן הכתבים וחידושים ופירושים שזיכני השי"ת להברם
 מצאתי לאחת מן הגיירות ופירושים שכתבתי שם את אשר שמעתי
 מפי איש גדול מק"ק קראקא ה"ה נשיא ישראל חכם בתורה
 ובמילי דעלמא מנהוג ויושב בראש מנהיגים ארצות שבמלכות
 רוסלאנד וזה שמו נודע בשערים האלוף מוהר"ר פנחס בן הקצין
 הראש מו"ה ישראל זלמן ישעיהו סג"ל מפראג ממשפחת
 הורוויץ ואשתו הרבנית מרת רעכיל היא בת מרת נעכלי בתו
 של אחות מוהר"ר פנחס ה'נ"ל הגבירה מרת רבקה שטערין
 ובהיות פעם א' בפראג שמעתי ממנו כדברים האלה מקובלים
 שבזמן גוזרי גזירות גזר המלכות בחמשה בחודש תמוז יהיו
 נשרפים ספרי הקודש של היהודים וחכמי הדור ההוא עשו
 חלום על זה והיתה התשובה ע"ז להם ואח חוקת התורה
 כתרגומו וסדר הפרשה הזאת הי' בשבוע ההוא פ' חוקת ופתרי
 החכמי' שהוא כתרגומו דא גזרת אורייתא דא בגימטריא חמשה
 וחשבתי למשפט שהגזירה נתייחה על הספרים שלי שנפסק
 עליהם בתחלה לבערם מן העולם בשריפה ובעבורם הוכרחתי
 ליסע בחמשה בתמוז מפראג לחצר הקיר"ה כי אחת דבר בעל
 החלום על הגזירה הקדומה ושתיים שמעתי עם חגורה הזאת
 וגם אנכי שנחפסתי על דברי התורה שאמור בי"ן בתמוז אחר

הצות היום ויצאתי בכ"ה ימים אתר הצות בחודש מנחם אב
 במספר ובמפקד ארבעים יום האמצעים שהיו ישראל בכנס
 ובצער וראיתי על ככה ועל אשר הגיע עלי לנזור עליכם
 ועל זרעכם הבנים בני והבנות בנותי וכלותי עד ביאת
 המשיח לצום את יום החמישי לחודש תמוז עד אחר יציאת
 הבה"כ ערבית יען וביען שהוא באמצע הקיץ כשהיום גדול
 לכן לא גזרתי עד צאת הכוכבים ואם יפול בשבת הקודש יהיה
 נדחה ליום א' ואחר זמן מנחה גדולה יכולין להתפלל ולא
 ישלימו התענית יותר ומי שיהיה חלש המזג או מעוברת ומינקת
 יתנו פדיון נפשה לא פחות משה גדולים וינער וה' ספק
 בעיני אם אקבעם גם יום משתה ושמחה ביום כ"ה בחודש מנחם
 אב יום צאתי לחפשי כי כן רבים מבני עמינו כשינצלו מגזירת
 משפט מות קובעים ליום ההוא יום משתה ושמחה. אך כאשר
 לא נשארתי כי אם בגלימתי מכל אשר לי נתרוקנתי גם מכבוד
 הרבנות יעוד עלי חוב גדול כי לא הי' ביכולתי הן נקרקעות
 ומטלטלין לפרוע הקנס ושאר הוצאות. ובעמדי במחשבה הזאת
 לדעת איזו יוכשר וכדת נה לעשות על הגאולה.

והנה בא לידי ס' יוסף לקח והוא פירוש על מגלת אסתר
 שחיבר הרב מגאון הגדול מה' אליעזר אשכנזי בעל המחבר ס'
 מעשה ד' ושם בחקדמה שאל שאלה מה ראו על ככה ומה הגיע
 אליהם לכהנים בני חשמונאי שלא קבעו ימי משתה ושמחה על
 גאולתם ועל פדות נפשם של ישראל עם היות שגאולתם היתה
 שלא כסדר עולם שנמסרו רבים ביד מ'עים וגדולה היתה
 מגאולתם של ישראל שבימי מרדכי ואסתר שלא היתה אלא בנס
 נסתר ובסדר עולם כמו מעט רגע נהפך לב המלך מרעה לטובה
 ובתשובה שהשיב הרב הגאון שם הוא שבימי חשמונאי לא היתה
 שמחה שלימה על בית ישראל ועל עם ד' כי גפלו בחרב לכן
 כי אנכי שעדיין ערבה לי כל שמחתי ועודני ביגון ואנחה עד
 ירא ד' וישקיף לטובה לתת לי שם ושארית להתחזיר את העטרה
 ליושנה ולהטיב מן הראשית ועד אחרית.

בחודש שבט שנת ש"צ לפ"ק היה שם בווינא הנעלה הר"ר
 אברהם בן הראש הקצין הר"ר יעקב ז"ל הנזכר למעלה לטיבה

שָׁח אֵלַי דְּיוֹטְגָמָא לְהַקִּירָהּ שֶׁהִגְדִּיל חֲסִדוֹ עֲמָדִי לְבַטֵּל גְּזִירָה
הַרְבֵּנוֹת מִשְׁאֵר מַדִּינֹת וְהֵן מַדִּינֹת אֲשֶׁכֶּנּוּ מַלְכוּת קִיסָר רֹמָא
וְשֹׂאֵר מִמְּשָׁלְתּוֹ וּמַלְכוּתֵיהֶם בְּכָל מְקוֹמוֹת אֲשֶׁר דָּרִים שָׁם הַיְּהוּדִים
שִׁיקְבְּלוּ לְחַיֹּת עֲלֵיהֶם רַב שָׁלָהֻם וַיִּתְּנֶהָ הַרְבֵּנוֹת כֹּאֲשֶׁר יָאוֹת
מִלֶּבֶד נִדְבַת לָבוֹ שֶׁל הַרְרֵי אֲבָרָהֻם הַגִּזְלָ שֶׁנָּתַן לִי בַּמִּנְחָה אַרְבָּעִים
זֵהִיבִים רִינִישׁ אִם אֲמַרְתִּי אִסְפָּרָה כִּמוֹ הַצֶּעֳר וַיִּגּוֹן שֶׁהִתָּה הַפְּרָעוֹן
שֶׁל כָּל זֶמֶן וּזְמָן לֹא יִדְעָתִי סְפּוּרוֹת מִכְרָתִי כָּל כְּלִי כֶסֶף גּוֹסֵף
עַל כָּל מָה שֶׁהִי לִי בַּחֲבוּבוֹת מִשְׁכָּנוֹת עַד כִּי מִכְרָתִי גַם בֵּיתִי
וּמְקוֹמוֹת שֶׁבִּכְהֶכֶ"צ וּבְכָל זֹאת לֹא הוֹעִיל גַּם אֱלֹפִי בְּנֵי הַתְּנַדְּבוֹ
הַיִּתָּר שָׂאת כִּפִּי יִכְוָלְתֶּם וְהַנְדִּיב הַגְּדוֹל הַקָּצִין ר' אֲבָרָהֻם מִלֶּבֶד
נִדְבָה הָרֵאשִׁינָה תִּיתָה תִּמִּיד יְדוֹ נָטוּי וּפְתוּחָה בְּכָל עֵידֵן וְעֵידֵן
לְתוֹעֵלָת מְרוּבָה וּבְכָל יוֹם וַיּוֹם בַּהֲגִיעַ הַפְּרָעוֹן הַצֶּעֳר שֶׁהִתָּה לִי
עַד כִּי הִשְׁגַּתִּי הַמַּעֲוֹת הִיָּה גְדוֹל מְאֹד וְעֵין בְּעֵין רָאִיתִי כִּי
חֲסִדִּי ה' גִּבְרָו עָלַי שֶׁנִּתְּנִי בִּידֵי אוֹכֵל קוֹם שֶׁתִּמִּידִין כִּסְדֹרֵן
נִכְחַב מִהַקְּאֲנִצְלִיר אֶל שֶׁר א' שִׁיקְבָּל הַפְּרָעוֹן וּמִתְחַלֶּה הַשֶּׁר לֹא
יִדַּע מִי אֲנִכִּי וְזֹאת הוּא הַחֹב וְכֹאֲשֶׁר שָׂאֵל הַיְּהוּדִים עָלַי וְעַל
מַעֲשֵׂי וְעֲנִינֵי הַגִּידוּ לוֹ הַכֵּל נַעֲנָה וְאָמַר שֶׁבְּרַצוֹנוֹ הִי' לְשָׁלוֹחַ
אַחֲרֵי אֵךְ עֲכָשׂוֹ תִּלְיָלָה לִי וְלֹא אֲתֹאֲפֵק מִלְּהִרְאוֹת אֱלֹהֵי וְכֹאֲשֶׁר
בָּא אֶל בֵּיתִי וּסְפָרְתִּיו לוֹ כָּל הַמְּאֹרֶעַ וְעֵינֵי זֹלָגוֹ דְּמַעֲוֹת וְגַם
אֲשֶׁתִּי הַצְנוּעָה מֵרַת רַחֵל מִבְּכָה וּבֹכָה וְגַם הוּא אָמַר לִי כָּל
אֲשֶׁר בִּיכְוָלְתִּי לְהַרְחִיב וּלְהִיטִיב תִּמִּיד בְּמָה שִׁיְהִיָּה בְּאִפְשָׁרִי אַעֲשֶׂה.
וְהִנֵּה קִיק פְּרָאָג נִתְּנָו לִי לְפָרְעִין הָאֲחֵרוֹן שְׁנֵי מֵאוֹת וְחֲמִשִּׁים
זִתּוּבִים רִינִישׁ וְגַם בָּקָשׁוֹ מִמֶּנִּי לְדָרוֹשׁ לָהֶם קוֹדֵם נִסְיַעְתִּי וְדִרְשָׁתִּי
בְּבֵית הַכְּנֶסֶת מִיִּזְלָשׁ בִּפְרֶשֶׁת שָׁח לָךְ.

בְּיוֹם שְׁנֵי לְחֹדֶשׁ תִּמְזָר שְׁנַת שְׁצ"ז לַפ"ק שְׁלֹמֹתִי כָּל
הַעֲשֵׁרֶת הָאֱלֹפִים זִתּוּבִים רִינִישׁ בַּעֲזֹר הַעֲזוֹר הָאֲמָתִי הַשִּׁית
וְלִמְחַרְתּוֹ נִסְעָתִי אֲנִי וְאֲשֶׁתִּי וּבְנֵי בֶן הַזְּקוּנִים הַבְּחֹר הַמִּשְׁכִּיל
אֲבָרָהֻם אֲשֶׁר כִּכֵּר מִצְאָתִי רוֹת חֲכָמָה בַּעֲזוּ"ה עַל תְּחֻנָּה יוֹם שִׁמְחַת
לְבִי דַק"ק לֹבֶלֶין לִישָׁא אֶת הַבְּחֻלָּה מֵרַת אֶסְתֵּר בַּת הַקָּצִין
בַּהוֹרֵר יִחְיָאֵל בֶּן תְּרוּפָא הַמּוֹמַחַת הַחֲכָם כִּמְר שְׁלָמָה לוֹרִיא וְלִלְתָּהּ
הוּא חָתָן הַקָּצִין הַמִּפְלָג בַּעֲשִׁירוֹת וּבְמִידוֹת טוֹבוֹת ר' מִשֶּׁה לְיוֹרֶשׁ
מַק"ק בְּרִיטְקָ וְאַחֲרֵי יָמֵי תְּחֻנָּה נִסְעָה אֲשֶׁתִּי לַק"ק פְּרָאָג לְשׁוּבָה

אחר שלשה בתולות ובנותי שהנחתי שמה כאשר באתי לִקְקִי ווינא מהשונא ולא יכלה לשוב שמה ואני הייתי מתגורר בקִקִּי בריסק אצל בני האלוף מוה' שמואל והיתה אשתי בקִקִּי ווינא אצל בתי הצנועה מרת נעכלה זללה"ה שהיתה אז נשואה לחתן האלוף מוה' אהרן סג"ל בן ש"ב המנוח מוה' קאפיר זללה"ה ושלשה בנותם היה אצל בני האלוף מוה' אלכסנדר סג"ל בקִקִּי פראג.

בשנה ההוא קרוב לימי הסליחות בא אלי שליח מיוחד יהודי ששלחו ראשי מנהיגים דק"ק נעמרוב הגדולה שבארץ רוס' להיות להם לאב"ד על ג' שנים והרב הגאון הגדול מוה' יעקב אבד"ק זליין ביקש מתקלה שאם לא יהיה זה נגד רצונם הכבוד יכבדוהו אותי לדדוש במקומו הדרשה של שבת תשובה וי"ט הדבר בעיניהם וכן נעשה ודרשתי והנה אמת ת"ל יברך, וביום השלישי אחר שנת שצ"ב לפ"ק גסעתי אני ובני האלוף מוה' שמואל ואשתו הצנועה מרת דבורה בת הגאון מוה' אברשיק זללה"ה והקצין הנדיב מוה' שאול וואהל זללה"ה וכל ב"ב שיתי' ובאתי לשם לשלום בחצי חודש מרחשון ונתקבלתי בכבוד גדול בק"ק נעמרוב.

בימים ההם גברה יד הקיר"ה בהשער פראג בערב שבת שצ"א לפ"ק וביהודים לא שלחו את ידם בשום רעת בעולם בעז"ה ואז נסעה אשתי לִקְקִי פראג ואני שלחתי את בני מוה' שמואל אתריה ואחרי שלש בנותי ולחקצין מוה' אברהם ב"ש הנ"ל הי' לו בחור רך וטוב ועשו אשתי ובני שמואל שיהיו שידוך עמו שהבחור ישא למו"ט בתי הבתולה מרת דאבריש זללה"ה ויסעו וילכו ויבוא אלי כ"ז אלול שצ"ב לפ"ק בהוצאות מרובים מאוד כהה"מ דתג הפסח שצ"ו לפ"ק הוסיפו לי ראשי מנהיגים דק"ק נעמרוב הנ"ל להיות להם עוד שלש שנים לאב"ד ור"מ נוסף על הראשונים.

ובר"ח אייר שצ"ד לפ"ק בא אלי איש יהודי שליח מק"ק לאדמיר ראשונה מארבע קהלות גדולות שבמדינות וואהל'ן להיות לאב"ד ור"מ על שלש שנים ובאתי אליהם בסוף חודש אייר ונתקבלתי מהם בכבוד גדול.

ובר"ח מרחשון שצ"ה לפ"ק שלחו אלי ראשים ומנהיגים
 דק"ק פרעמיסלא שני אנשים מכובדים להיות אצלם אב"ד על
 שלשה שנים וקבלוני ק"ק לאדמיר עוד על ארבעה שנים נוסף
 על שלשה שנים הראשונים וכאשר בעז"ה נתעוררתי כאיש אשר
 יעור משנתו לחוק אח"כ אשר התעוררו קמאי דקמאי כל גאוני
 ארץ בדבר הרבנות שלא לקנות הרבנות מתשר העיר כאשר
 נעשה מאז ומקדם בימים ההם בימי כה"ג בבית שני ע"כ עשו
 חרמות ושמירות גדולות וגדולים וקללות וסייגים וגזירות וקנסות
 חכמי תדור ההוא על הדבר הזה וכמו כן פרץ פרצו רבים
 בחרמות ההוא עד שהיה בעיגי ע"ה כשחוק והיתר ואני בק"ק
 לאדמיר עם ראשים מנהיגים ועם אלופים ראשי הגליל ההוא
 עשינו גדר וקיימנו כל דברי הראשונים ועוד הוספנו כי
 הראשונים עשו שלא כהוגן הקונים הרבנות ואנכי צרפתי אלי
 את המנהיגים האמורים והוספנו כל הנדרים אף על המקבלים,
 ומפני זה גרמתי שוא ושקד לשוא ותחתו עד שעשו לי שטנת
 הרבה ועם כל זאת לא נסגתי אחר בעז"ה ובהתעודות בק'
 וישנצו בגליל לצוק בשעת הנ"ל ויועדו שם יחדיו ארבעה
 ראשי קהילות דגליל וואהל"ן ק"ק לאדמור אוסטרא קרעמניץ
 לצוק בי"ח אייר גם שמה נתעוררנו כולנו ראשי ישיבות של
 ארבעה קהילות עם ראשי מדינות משולחים כנהוג וחדשנו תקנות
 בפני ד' הארצות וקהלות בחוץ קהל ועדה באסיפה יצ"ו. עתו
 זאת נתעוררנו ליומא דשוקא בשנה ההוא לק"ק לובלין ונסעתי
 אח"ז לק"ק יערוסלאב בקיבוץ הרבה ראשי ישיבות גם מנהיגי
 המדינה דארבע ארצות רוסיא וואהל"ן וכו' והכרזו כרוזא קרא
 מארבע ארצות יצ"ו אשר מאז ומקדם יותר משלשים גאוני ארץ
 ועם הרבה הנספות שהוספנו בכל בתי כנסיות ביערוסלאב הנקראה
 בה"כ דהמדינה ג"כ לפני ארבע הארצות גם נוסף עוד ביריד
 קרעמניץ. אח"כ הטרחתי עצמי מאוד מאוד עם שנים מן
 הרבנים דד' ארצות גם המה הסכימו לכל הנ"ל והוכרזו ביום
 ש"ק ס' ויקרא בקיבוץ עם מישראל רב ועצום ונכתב בספר
 פנקס של המדינה חתום מן הרבנים ראשי מתיבתות ושיהי' חק
 ולא יעבור להכרית מידי שנה בשנה שלא לקנות הרבנות וכל

מה שעשית והוספתי התעוררת הוסיפו ג"כ בעלי שטנה ועשו מה שעשו ומתוך כך גתרחק מן הקרובים ונתקרבו הרחוקים וכסבורים היה לדחות אותי מן הרבנות.

אמנם כן ברי"ח שבט שנת ת"א שהוא בערך כמו רבע שנה קודם כלות משך השבע שנים הנ"ל הזרו וקבלוני ק"ק לאדמיר על שלש שנים נוסף על ז' שנים ראשונים ובראותם כי לא יכלו לי המה ועוזריהם שונאי חנם ואובי שקר חשבו רעה אחרת להכות בסתר בכתב שטנה טבלי תתום עליי ותורף זה הכתב היה אל השררה לצוות אל עבדו המושל בכל אשר לו בענין בדוי ושוא ושקר תוהו ובוהו אשר לא נשמע כמותו משום אדם מישראל.

וביום הרביעי ער"ח תמוז שנת ת"ג דרך השר לבא לאדמיר ושלחו לפני לאדמיר לבלי ימצא אותי שמה בבואו ונסעתי לבדי לנכדי האלוף הר"ר מיכל כ"ץ בן בתי הצניעה ותחסידה מרת רייניץ זל"ה בן חתני כמות' יעקב יוסף כ"ץ שתפס ישיבה בק"ק בריסק בגליל לאדמיר והשר בא ביום הששי ב' דר"ח תמוז והשתדלו הראשים יצ"ו אצלו להניח אותי לבוא שם ולתת לי זמן ששה שבועות עד צאתי משם עם ביתי. ולמחרתו ביום ש"ק ב' תמוז נסע השר ואני שבתי לביתי לשלום. ביום הג' ה' תמוז יום הצום שקבעתי לדורות ולזרעי אחרי עד עולם ואני יושב ומשתומם דואג ומצער אשר אינו ראוי להעלות על הספר.

וביום השני ג' לחודש מנחם שנת ת"ג הנ"ל מתה בתי הצנועה ותחסידה שאין כמותה בכל הארץ מרת דאבריש זל"ה תנצב"ה הן אמת כי השלשה קהלות כתבו כתבים של התעוררות לבני ק"ק לאדמיר לחזק לבם ולהיותם בעורתי גם מנהיגים וקציגי דארבע ארצות יצ"ו שהיה אז ביריד לובלין גם המה כתבו אל ד' ארצות וארבע קהילות דואהלין לבלתי יתרו מלבטל חרון אף מהשררה הנ"ל ובתוך אלו הימים הוגד לי כי השר ישוב דרך לאדמיר וינע לבבי כאשר יניע עצי יער והגיע אז תור וזמן מנשואין של נכדי הגדול בתורה ובחכמה גדול מרבן שמו על שם אבי נתן סג"ל שיחי לנצח אמן ותוא בן

מגילת איכה

בתי הצנועה והחסידה מ' גיסל זללה"ה הנשואה לַחֲתָנִי האֵלֹוף מוהר"ר וואלף סג"ל אשר התחתן עם הבתולה בת הגאון מוה' משה אב"ד דק"ק חעלים בן הגאון מוהר"ר מאיר אב"ד דק"ק בריסק בן הקצין מוהר"ר שאול וואהל ביום השלישי י"א מנחם ל"ק"ק חעלים אך בחסד עליון ב"ה טרם נסיעתי התאזני איש חיל הר"ר מרדכי שמש ודיבר על לב השר הנזכר והפך לבבו לטובה אז דברתי על לב איש משכיל וישר הר"ר צדוק ליטע עם הר"ר מרדכי הנ"ל ולבקש ולחנן ולדבר על לב השר עצמו דברים של טעם ואמרו טעם לבטל כתב השר שהוא ובכן בשובי מהחתונה אשוב אל אחת מהערים האלה מול טריסיק לנכדי יצ' או לבני האל"ף מוהר"ר אברהם התופס ישיבה בק"ק סקולא שגם הוא מגליל לאדמיר.

והנה ביום השלישי חמשה ועשרים לַחֲדָשׁ מנחם כאשר באתי לִק"ק דובנא הקטנה ושאלתי את אנשי העיר האם לא לא ראו את הר"ר מרדכי שמש הנ"ל ואמרו לא ראינוהו ואח"כ באו האנשים ויענו ויאמרו יום בשורה היום כי הוא הולך לקראתכם ובידו אגרת כתובה וחתומה מהשררה שתשיבו לשלום לִק"ק לאדמיר ולישב על כסא משפט ולהנהיג את הרבנות כראוי מאז ומקדם כן עתה וכזה שמע על הדרך גם האל"ף כמוהרים שכבר עברתי הדרך תהוא אף הוא חור לאחוריו ובא אצלי לִק"ק דובנא בקול רנה ותודה לאלקים עליון אשר גמל עלי בחסדו הגדול ושכתי בשלום לביתי ביום המתרת עש"ק. ואח"כ כמו ב' שבועות בא השר לשם עם בנו להושיבו על כן הסטאראסטא ושאל אחרי ושב לשלום ויחי עוד לנצח.

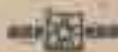
ביום החמישי הוא שני שבחול המועד הסוכות שנה ת"ר לפ"ק וה' נתן בלב הקצינים ורווגים וראשים וטובים כל הקהל הקודש הגדולה והחשובה עיר ואם בישראל כל הארצות המערבית הוא ק"ק קראקא שמה נודע ומפורסמת אף בארצות המזרח וקבלו אותי וגם את הגאון מוהר"ר ישעי' אשר כבר נרמ אור תורתו שם להיות שני ראשי מתיבתות ונתבשרתי ע"י רכב טבתי הצנועה מרת רבקה תחי' ובעלה מו' צבי הירש יצ'ו ביום הרביעי אסרי חג דסוכות הנ"ל אחר שקבלתי כתב הרכנות נסעתי עם כל בני ביתי ואשתי הרבנות שתחי' ונכדתי מרת רייזל וגיסל

מגילת איבה

בנו' בתי הצנועה מ דאבריש ז"ל הש"י יוכני לגדל' ולחכניסה לחופה
ולמעשים טובים אמן ובאתי לשלום לק"ק קראקא ביום ג' כ"ה
חשין ובכבוד גדול נתכבדתי בקראקא:

וביום הראשון ר"ח אדר ראשון שנת ת"ד ה'נ"ל התאספו
הראשים וטובים ועיקרי הקהילה יצ"ו ובליילה ההוא בתחילה
התאספו והתוועדו הראשים וטובים עד מלואת מספרם על בית
הוועד של בהכ"נ הישינה וביום ו' עש"ק פ' תרומה הגיעו
ראשי הקהל והגליל ועוד ג' מטובים יצ"ו שלא היה אז עמם
לקבל עם הראשים וטובים מפה אב"ד ושלחו אחרי ראשים
הטובים הגליל יצ"ו והתוועדו יחד וקיימו וקבלו עליהם אותי
לברך להיות אב"ד בכל משפט וד"ת אב"ד שהיה לפנים ושלחו
אחרי שלשה השמשים לגבוהים עם משמרת הקהילה ואבוק האור
בידם לבא אליהם ולקבל בחירות הטוב אשר בחרו בי היום
ביום ה'נ"ל למז"ט ובבואי אליהם עמדו וענו ואמרו לי מזל
טוב והושיבוני על כסאי וכה אמר הפר"ח הנה בפה מלא
כלנו כאחד ענו ואמרו אמרנו וענינו אין קדוש כאדונינו וקבלנו
למעלת כבוד תורתו הרמה לאב"ד ככל הכתוב בספר הקהל יצ"ו
משפטו ומעשהו וגם אנכי השיבותי דבר מעט בכמות ורב
ושמחה אמנם כן הנני עכשיו אני קובע גם יום משתה ושמחה
את יום הא' לחודש אדר משנכנס אדר מרבין בשמחה והוא
השני לר"ח לדורותיכם עד עולם עלי ועל בני וכוונתי וחתני
וכלתי כי בו ביום חזר העטרה ליושנה להיות אב"ד ור"ט בקהילה
קדושה הגדולה קראקא עם הגליל שלה ועל כל סביבותיה כן
יוכינו האל יתברך לשרתו ולעבדו לחשלוס חולי בימים האלו
לא לקבץ הון כ"א לחשוקה עילאי כהנהגתי הישרה עד ביאת
המשיח אמן.

והנה סימן השנה שבה היתה מדת הדין מתוחה היא שפט
שפ"ט וסימן שנת התשועה שנת חזרה העטרה ליושנה ולמקומה
ולכבודה היא שנת ד"ת לפ"ק ותרת נתנה בששון וברינה ובשמחה
ובלב טוב. גאון הק' יום טוב ליפמאן בלא"ה מוה' נתן הלוי
העלצער זצ"ל ה"ה.

הוספה לספר מגילת איכה

מבן הגאון המחבר וצוק"ל ה"ה הרב מו"ה שמואל ז"ל.

אחרי כי הואילי אנכי שמואל בנו הגדול של רבינו הגאון מו"ה יו"ט ליפמאן הלוי העליר וצוק"ל. להוציא את הקבילה הזאת לאורה אשר בת גבתה מעשה המסירה אשר עשו לו שונאיו. לקחתי לי גם המלאכה הזאת לכתוב עד כמה גדלה טרחתי בעסק הזה. גם לספר הטעשה בהרחק הביאור בכמה ענינים נפלאים אשר קרהו אז ואשר אבי וצ"ל לא רצה לכותבם מפני כמה טעמים: א) מפני גדול ענותנותו וצדקתו לא הזכירם רק ברמיזה בספרו זה הקטן. ב) מפני כי לא רצה למנוע בכבוד אנשים גדולים וחשובים אשר היו אז ערנה במינים חיותן. ומפני זה נשאר הספר הקטן הזה עד הנה כספר החתום.

אך עתה כאשר נאסף כבוד אבי הגאון וצוק"ל אל עמו. תשכתי בלבי לבד אהיה צדיק יותר ושלמה המלך ע"ה. אשר לקח בקם בשונאי אביו שמעי בן גרא ויואב. אף כי מהל להם אביו. כה"נ. ע"כ הנני בותב עתה הדברים בפרטות ואפרש שמות האנשים אשר עמו למנוע לכבוד אבי הגאון וצ"ל והרעו ע"י כמעט קט לכל ישראל הדברים במדינת פסטרייך. כאשר אכתוב כמה הכל בפרטות. אך כקצור נמרץ. למען יראו כל ישראל כמה גדול כח המהלכות. בכדי שירחיק האדם מזה בתכלית הריחוק.

בשנת שפ"ה לפ"ק בעת שהי' אבי ז"ל עדיין אב"ד בווינ. שלחני אבי לישיבת הגדולה אשר במיץ במדינת צרפת ושם הי' הר"י הגאון ר' מרדכי בר' משה לוריא אשר הי' אב"ד בווינמשיא אשר היא ג"כ במדינת צרפת. ולמדתי שם יותר מד' שנים היינו עד שנת שפ"ט. והי' הצליח אותי בלימודי עד כי הייתי בקי בכל הש"ס. ובר"ח סיון דהאי שתא קבלתי מכתב מכבוד אבי ז"ל שאחזור לביתי. אבי ז"ל הי' אז אב"ד בפראג והיה בעושר וכבוד. בכ"ז עשיתי דרכי ממיץ לפראג ברגלי. כי כן הי' אז המנהג במדינות אלו שכל בחורי הישיבה אם דל ואם עשיר עשה דרכו רק ברגליו ושמלותיו צרורות על שכמו ומקליו בידו. ובכל זאת הי' הליכתם בשמחה וטוב לב. א) מפני כי בכל מקום בואם בין קהלות ישורון קבלום בכבוד גדול. ב) מפני

כי הבחורים העשירים עזרו להבחורים העניים. ואנכי נחשבתי בין הבחורים העשירים מפני כי אבותי שלחו לי עשרה כסף לחודש. ותלכתי לביתי עם עוד תמשה בחורים. והמהלך הגדול הזה היה נחשב בעיני כאלו הלכתי לטיול ולעונג ויותר גדלה שמחתי כאשר חשבתי בלבי שבקרוב אראה את פני אבותי ושבקרוב יראה כבוד אבי כמה גדול כתי בלימודים ודמיונות כאלו רחפו לנגד עיני בכל הדרך אשר הלכתי, בוו העת אשר בבית אבי גדול השבר מאוד, כי כן אנחנו בני האדם דרכנו וחמיד אשר אנו שמחים בשמחת שוא, ואין אנחנו נותנים לב להסתכל ולראות כי שוא שמחתינו רק בעת כי רואים אנחנו כי כבר נפלו בפח יקשו לנו אז נפקת עין.

וכן באתי שמח וטוב לב לעיר ווין. כי הילוכי הי' דרך עיר ווין ולא ידעתי כי אבי הקדוש יושב משומם באחת מבתי כלאים הנוראים אשר בה. ומעותר להשפט למיתה ח"ו.

אך הי' המקדים רפואה למכה. סיבב על ידי דבר גדול אשר ממנו יצאה ישועה לאבי ז"ל כי קודם ביאתי לעיר שכבתי לבוח מעט על ירק דשא אצל יער א' אשר שם מקום הטיול היפה לאנשי ווין. והוא לערך מיל מן העיר. ובעת הזמיר מטיילים שם כל השרים. אך בעת הזאת לא היו שם שום אדם. מפני כי אז היה בעיר שמחה גדולה (פאראד) לכן היה שם דממה. והנהתי חבולתי מראשותי. וחשבתי דרכי בלבי למי אקדים פנים ראשון כי אבי היה שם אביד מקודם והיו לו שם הרבה אוהבים ובין כה וכה שמעתי אחרי קול רעש גדול צועק בקול הצילוננו! הצילוננו! כי אבדנו. הבטתי וראיתי כי שור בר (בופל-אקס) א' יצא מן העיר ורודף אחר אשה עשירה וגבירה צעירה לימים ועמה רצה גיב אומנת ילדה וילד קטן על ידה. ושור הבר לא רחוק מהם רק כעשרה קנה מידה (קלאפטער) ורודף אחריהם בקול רעש גדול ובקצף רב וסיבת כעסו היה רק המטפחת האדומה אשר נשא האומנת עליה. מפני כי השורים זה דרכם לכעוס בעת רואם דבר אדום אודם. והנה בראותי זאת רצתי

מגלת איבה

ה

תיכף וחציתי המטפחת מעל האומנת והשלכתי לרגלי שור הבר. והוא רץ אליה והתחיל לקורעה ברגליו ולזורקת בקרניו ובין כה וכה היו להנשים עת להתחבאות תחת אילן א'. ובזו השעה הגיעה המרכבה שלהם עם בעלה של האשה הצעירה תכבודתה. והיא מלוכש במלבושים יקרים נושא אותית תכבוד (ארדעריק) למרכבת מרוקס על פתיל משי והמה ספרו לו כל הקורות אותם והציגו אותי ואמרו כי אנכי מצילם. והשר הזה תי' ציר צרפת (גיזאגדטער) ולא הבין לשון אשכנז. ושאל בלשון צרפת מי אנכי. והשבתי לו ג"כ בשפה ההיא. יהודי ובן רב גדול. כי בארבע תשנים אשר הייתי במיץ למדתי לשון צרפת בטוב כי מיץ היא ממדינת צרפת והשר ביקש ממנו כי אסע עמו לביתו. ואנכי הודיתי לו על טוב לבב. גם רצת ליתן לי כסף ולא לקחתי ואז שאל לי השר במה אשלם לך גמולך. והשבתי לו. גמולי יהי בזה שיהי בלב כבודו מחשבות ורעיונות טובות על היהודים ולידע כי גם אנחנו יודעים לעשות טוב בלי שום תקוות גמול. והשיב לי השר בכל זאת אתה העלם. הנני מוכן תמיד להיות אוהב שלכם. ואחרי כי היהודים נרדפים ונענים בזה המדינה אולי יודמן לך איזה דבר הנצרך לישועה תוכל לבא לפני ואנכי אעשה עבורכם. כאשר עשית עבורי. כי אנכי ציר צרפת ויש לי כח גדול לצוות בפה. בקיצור הרבת לדבר עמי בידידות ואהבה. ודרש ממני איה למדתי לשון צרפת וגם נתן לי כתיבתו (אדרעסע) והרבה להודות לי אלף פעמים כן עשו גם אשתו והאומנת ואמרו כי צר להם אשר אנכי יהודי באם לאו היו מצליחים אותי. ואח"כ נסעו להעיר לשמוח בשמחת (הפאראד) כי מקום דירתו הי' בארמון א' חוץ לעיר בתוך גן חמדה (לופט גארטען) אחת. אנכי לקחתי חבילתי והלכתי לרבע היהודים (יודין קווארטיל). כי להיהודים כוין הי' אז רבע מיוחד ועד באוי לשם הגיע זמן הלילה והחושך. ע"כ לא הכרני שום איש בלכתי. ובלבי גמרתי שבראשונה אקביל פני דודי אחי אמי ד' ברוך ואטרונער וכאשר באתי לביתו מצאתי כי כבר הדלתות

נעולות ודפקתי על הדלת ופתחו וכאשר באתי הביתה כמעט לא הכירוני כי לא ראו אותי זה יותר מעשר שנים וכאשר הכירו אותי נעשה רעש גדול ודודתי יצאה אל הפרוזדור לבכות ובכתה בחוזק גורל וגם דודי כאשר ראת אותה בוכה התחיל גיב לבכות. וגם שארי בני הבית ראיתי כי מתלחשים אלו עם אלו בקיצור לא שהו הרבה עד כי נתגלה הדבר ודודי סיפר לי בדמעות שליש כל המצורע אין ביכולתי לכתוב איך נשבר לבי בקרבי בשמעי הדברים האלה. כי נפלתי מאיגרא רמה לעמיקתא וכל ששוניי ותקוותי הטובים ספו, וכמו אור המאיר את חשכת הליל אשר נכבה פתאום ע"י רוח חזק ונשאר רק חושך גדול בשארתי עומד על רגליי ונסתלק ממני חוש הראות והשמע והמה הסירו ממנו חבילתי הושיבו אותי על הכסא והושיטו לי כוס יין לתשיב נפשי ובכל זאת עבר יותר משעה תמימה עד אשר שב רוחי אלי ואז התחלתי לבכות ולקונן וכן ישבתי עם דודי ודודתי כל הלילה ודברנו מזה ובכל רגע ורגע גודע לי מהם עוד יותר איך רע ומר גורל אבי עתה אך לא ידעתי הסיבה מפני מה אסרו אותו בבית האסורים ע"כ לא ידעתי גם כן איך ומה לעשות לטובתו ואנכי ספרתי להם ההיכרות אשר עשיתי עם ציר צרפת ושמחו ע"ז מאד אך לא היי ביכולתי לילך אליו עד כי אדע חטאת אבי כי אם באמת חטא חטאה גדולה מאד אז לא יועיל כל תפלה ותחנון לכן נגמר בלבי שקודם כל דבר ההכרח לראות פני אבי וכאשר אשמע ממנו כי אין לו אשם אז אעשה לטובתו כל אשר יהי בכחי. ליל בלהות ההוא היתה אור לייט תמוז ותי' אז קודם דרישת וחקירת השופטים דאבי לכן היי קשה לי לבוא לפניו כי לא הניחו לבא לפניו אף חשובי עיר וזין ומה גם שארי בשרו וביום המחרת מהרתי לילך לפני חשובי העיר לחקור ולדרוש מפני איזה חטא נתפס אבי והושיבו לי בדרך כלל כי אביך אומר שאין בו אשם כלל אך כפי אשר שמע ביום י"א תמוז מפי הקאנצלר כל חטאו הוא כי כתב בשני ספריו מעדני מלך ולחם חמודות נגד האמונה

שלהם ומפני זה כעס עליהם הקיר"ה וה' יודע מה יהיה מזה כו
לפי דברי השתדלון שלנו ר' הענא ב"ר ישראל יש לפתוח שחיו
לא יצא מזה המעשה גירוש כללי ח"ו.

נפעמתי מדברים האלה. א) נצטערתי מאוד אודות אבי
ב) עוד גדלה צערי כי יראתי מאד שלא יצא ח"ו בגלל אבי
תקלה להכלל בולן, ורצתי תיכף להשתדלון ר' הענא בר' ישראל
הנ"ל אשר הוא ה' עם אבי אצל הקאנגלער ביום י"א תמוז
ושמעתי מפיו ג"כ כדברים האלה ואנכי ספרתי לו ההיכרות שלי
עם ציר צרפת והשיב לי כי יניח את כל זאת לבסוף, ולפי
ההכרח להמתין עד כלות הדרישה והחקירה הראשונה. והנה
האמת אגיד שאף שהיה לאבי בוין אהבים רבים בין היהודים
בכ"ז ה' רק אחד אשר צרתו נגעה עד לבי באמת והאחד ה'י
אני... כי כאשר שמעתי כי הוא יושב אסור בזיקים וצער גדול
עד מאוד. חפצתי לשכוב אצל רגליו ולאחוז האזניים בידו
באזר, גם להפיג מעט צערו בישיבי לפניו, ובעזרי אחרי שהי'
ביום כ' תמוז הדרישה והחקירה הראשונה. הצליח לי ביום כ"א
תמוז לראות פני אבי.

ע"י השתדלות גדולה פעלתי להניח אותי לראות פני אבי
וכאשר באתי אליו מצאתיו יושב על מטתו וספר בידו, ובקושי
הכרתי אותו כי בארבע שנים האלו אשר לא ראיתי פניו קפץ
עליו זקנה וחורו פניו ולחיי גמשכו באורך ועיניו קמטו ועשו
מבכי ושערו הלבנו ככסף. ובאמת לא ע"י השנים המעטים האלה
נזדקן רק ע"י דאגותיו הגדולות ויגוניו הרבות ויסוריו אשר
סבל בשבועות האלו. הקצור מזה כי נמשך עת גדול אשר
הסתכלנו זה בזה עד כי הכרנו זה את זה. ואז קרא אבי בקול
האתה זה בני יקירי שמואל ואנכי השבתי תני אבי קדושי
ונפלנו זה לזה על צווארינו ודמעות חמות וסוללות זלגו מעיני
לתוך עיניו ומעיניו לתוך עיני. ואח"ז שאכלני אבי לשלומי.
ואמר תקוה בני כי בוודאי אתה למדן גדול וי"ש אמתי. ואם
אמת הדבר כי תבאת בידך שני התכשיטין היקרים האלו הנך
עשיר גדול בלי די. ויש לך די על הוצאות דרך רחוקה בהלכות
מעוה"ז, וגם יהי האוצר המוכן לעזרה. ובלעדי זאת כל עשירות

מגלת איבה

עות'ו הוא כח'לום יעוף בהקיצו בבוקר או כשכבת השלג בזרוח השמש. ראה בני זה איזה שבועות מקודם הייתי אחד מהאנשים המוצלחים בעולם. הייתי רב גדול, אב נחמד. בעל אהוב ביתי הי' מלא כל טנב, וכל גורלי הדור מקדימין לפתחי. ועתה פתאום נשתנו כל הדברים. ולא נשאר לי שום דבר מכל אלו. רק מעט התורה ויראת שמים אשר רכשתי לי בעמל הרבה זה נשאר לי והוא שלי. עתה בני אבקש ממך כמו שביקש יצחק אבינו את בנו קודם מותו. „עשה לי מטעמים כאשר אהבתי ואוכלה בעבור תברכך נפשי טרם מותי“ וכוונתי שתאמר לפני איזה חידושי תורה ממה שחדשת בהשיבה למען אהנה ממך היינו מתורתך. ואברכך לפני מחי כי מי יודע אם אראך עוד הפעם, כי כפי הנשמע ידונו אותי דיני נפשות ברוך דיין האמת.

הדברים האלו התרידו את נפשי עד כי נמוגותי בדמעות. ומה מאוד נפלאתי על גודל דבקתו וצדקתו. והגדתי לפני כמה חידושים אשר חדשנו בהשיבה. ואחין הגדתי לפניו דבר נפלא אשר חדשתי במס' סנהדרין פ"ו על המשנה אמר ר"מ בשעה שאדם מצטער שכינה אומרת מה הלשון אומרת. ואבי גהנה מזה מעוד ואמר לי כי הדברים מאירים כנתינתם מסיני. ואח"כ ישב אבי במנוחה ושקט מעט כמו אור השמש המאיר אחר גשם רב והשבני אצלו וסיפר לי כל הדברים מאלף עד תיו אשר דברו עמו השופטים בעת החקירה והדרישה. והנני כותב אתה אות באות כפי אשר יצאו מפי אבי.

ביום אתמול הובאתי לפני השופטים (קאמיסיע) ושם ישבו שנים עשר שופטים ודורשים. ראש השופטים היה הקאנצלער הדרישה והחקירה היה בכל תוקף מדת הדין. כי רצונם היה שאצא חייב. וחפצם הי' לחייב עי"ז את כלל ישראל, ובאם ח"ו הייתי נכשל בדבורי ובתשובתי היו אומרים שכל כלל ישראל אינם חושבים בלכם יותר טוב מהרב שלהם אשר אינו חושב את הנכרי לאדם כלל וממונו הפקר אצלם, ואז היו מגרשים את כל היהודים אך ת' הי' עם פי ולא דברתי רק האמת הברור ולא יותר.

ראשית מדון ה' אודות הספרים. והשופט הראשי שאל ממני. האתה הוא הזקן מחבר הספרים מעדני מלך ולחם חמודות ואהה בעצמך כתבת אותו. השבתי אינני מיוחד בזה. אך חברתי בלשון הקודש לא בלשון אשכנז. ובלה"ק יש לו כוונה אחרת אמיתית והמעתיקים העתיקו אותו בשקר. השיב לי השופט. ידידי זה אינו חשובה. כי יש אצלינו מלומדים הרבה המבינים היטב גם להיק והם העתיקו לאמתו. ופירושים זרים ומפולתלים אין רצונינו לשמוע. והשבתי לו הנני יודע באמת כי כוונתם רק לדרוש ולידע האמת הברור. מפני כי אתם אנשים ישרים תמימים. אך המעתיקים הם בוודאי שונאים לי והעתיקו בשקר ואנכי יודע באמת כי רחוק לשון אשכנז מלשון הקודש כרחוק מזרח ממערב. והשופט השיב לי כי בכ"ז לא יכלנו לקבל את העתקתם לשקר מפני כי המעתיקים הם שני יהודים לומדים גדולים ואנשים חשובים ואחד הוא דיין אצליכם והנה ע"פ הדין לא נצרך לנו עוד לשאול את פיהם. אך אנחנו עושים לפנים משורת הדין ולא יותר. והשבתי יכול להיות שהשני אנשים האלו המה דווקא שונאים שלי. ע"כ נצרך לעשות העתק חדש. השיב לי השופט בית המשפט שלנו ההכרח שיאמינו להאנשים המושבעים שלנו הנאמנים אצלינו. ולא נצרך לנו העתק חדש. השבתי לו איך הדבר אשר אין אתם רוצים לשמוע ממני תשובתי שיש לי להשיב נגד ההעתק. לא נצרך לכם לדרוש ממני עוד חייבונא אתם בעצמיכם שפטוני כחפציכם ואם ידעתי כי לא תלוי בהצדקי טובת הכלל לא דברתי עוד דבר מזה. כי יתר שנותי לא נחשבים אצלי כ"כ עוד כי אצטרך למענם לדבר נגד שרים גדולים כמוכם אשר כבודכם גדול הרבה יותר מהמשפט והצדק אשר יש לשפל ערך כמוני. אך עתה אשר בהרשיעי למשפט יסבולו ח"ו מזה גם כל אחי האומללים אשר בכל המדינה. הנני נשבע בשם המיוחד כי לא כתבתי מעולם נגד אמונתכם תלילה רק נגד הגוים הנזכרים בתורה אשר כחשו בבורא עולם ב"ה. ועשו כל התועבות שבעולם.

אם הדבר כן השיב השופט. מה בצע לכם לכתוב דברים כאלה שאינם נצרכים בזה"ל. כי עתה כמעט כל האומות מאמינים

מגילת איבה

י

בכורא עולם ובתורה מן השמים: ובפרט מדינות אלו אשר היהודים דרים בה. וא"כ לפי דבריכם שכונתכם להאומות שוני בזמן מתן תורה ואשר עתה לא נשאר מהם בעולם אף אחד נמשלחם אצלי כמו רופא אשר יחבר ספר איך לרפאות איש אשר יש לו שמונה ראשים ועשרה קיבות. וזאת יעשה רק איש משוגע. והשבתי לו הנה האמת כמו שאמרתי כי כל כוונתי היא רק לאומות הקדמונים ובכל זאת אינני משוגע. כי דברי תורה אינם שוים לשאר עניני העולם. ותכמינו אמרו ע"ז דרוש וקבל שכן, היינו ללמוד ולכתוב אף בענינים שאינם נוהגים בזה. רק לקבל שבר על זה במה שאנו עוסקים בתורתנו הקדושה. ומפני זה לומדים אנחנו גם סדר קדשים וטהרות ודיני שמיטה ויובל. ועוד דברים כאלה אף כי אינם נצרכים לנו בזמן הזה. ואז לא יכול עוד המשנה (קאנצלער) להתאפק. ואשר עד כה ישב ודומם והשיב לי. שבועה שלכם לא נחשב אצלינו כלל. (א) שנשבעתם שלא ע"פ ציווינו. (ב) מפני כי אדע בבירור כי אתם היהודים יש לכם אלף היתרים לשבוע בשקר נגד תנוצרים. (ג) כבר נשבעו שני יהודים גדולי ערך. היפוך מדבריכם. היינו שכל כונתכם בספריכם רק נגד דת הנוצרית.

מהדברים האלה נפעמתי למאוד. עד כי ירדו עיני דמעית והשבתי לו ארון יקר. שקר כזאת יכולים לחשוב עלינו רק אנשים כאלו אשר אינם יודעים מיסודות דתנו באמת ומהם גם שרים ושופטים אשר להם יותר נצרך לדעת שארי דברים הנצרכים להם מלדעת ההלכות והדינים והפירושים מתורה שלנו. ע"כ לא ארבה לילך עמכם בוויכוחים גדולים ופשטים רחוקים. אך אראה לכם בפירוש איזה פסוקים ביחזקאל אשר הנביא מוכיח למלך צדקיהו אשר עבר על שבועתו שנשבע למלך נבוכדנצר מחריב ארצינו ושופך דמינו כנחלים. ופשיטא שאנו מחויבים לקיים שבועתינו להמלכים החוסים עלינו וגומלים עמנו חסד. והכתוב אומר שם (קאפיטל י"ז) ובזה אלה להפר ברית לכן כה אמר ה' חי אני אם לא אלתי אשר בזה וגו' ונתתי בראשו. והכונה כי צדקיהו ביזה את השבועה שנשבע למלך בבל ולא קיים את הברית אשר כרת עמו. לכן אמר ה' י"ה אשר

העבירה ההיא דומה כמו שעבר על שבועתו ובריתו. ועוד אומר שם הכתוב (קאפיטל כ"א) ותי' להם כקסם שוא בעיניהם שבעי שבועות להם והוא מזכיר עון להתפש. תכונה שכל השבועות שנשבעו להכשדים לא הי' נחשב בעיניהם כלל כמו קסם שוא. ובאמת הוא מזכיר לפני הי"ת גם כל יתר עונותיהם ועי'ז בעצמו יפלו ביד שונאיהם. ופסוקים הרבה כאלו נמצאים בתנ"ך שלנו המראים בבירור שהיהודי מהויב לקיים ולהוקיר שבועתו אף נגד עו"ג. ומה לנו לתפש ראיות הרבה הלא נראה בעליל שקיימו היהודים שבועתם להגבועונים אף כי הונו אותם. ועתה אדונים יקירים איך יכולתם להאמין אשר אנחנו היהודים אשר עסקינו תמיד בדברי תורה וסובלים עבורה כל הצרות נעבור על עיקרה. והדבר דומה בעיני להסיפור שמספרים אשר איש אחד להם עם מלך א' שבעה שנים בכדי שיתן לו בתו לאשה. ואח"כ כאשר השיג אותה אחרי שפך דם רב מתה בביתו ברעב.

ואודות שני היהודים אשר נשבעו כי כל כונתי בספרי רק עליכם הנוצרים לא עשו זאת מאהבתם את הקיר"ה רק משנאתם אלי או אולי גם לכלל ישראל. וא"כ הם אנשים נשחתים אשר ראוי לקרותם מלשינים בשקר. ואנשים כאלו אינם ראויים להאמינם. ואין דבריהם ראויים להקבל אצל שופטי צדק כמולם. וכפי אשר רואה אנכי שאתם מאמינים בדבריהם. אין לי עתה שום חמ"י על אשר הרבה פעמים העלילו עלינו עלילות דם אשר היא שקר גמור ושטות גדול והיא נגד דתינו הקדושה. ונראה מזה כמה צדקה מליצת הקדמונים האהבה והשנאה מקלקלת השורה.

ויען השר ויאמר אנכי אינני רוצה לכנוס בדיבורים אודות עונותיכם הנסתרים די לנו אשר אנו רואים בגלוי אשר אתם לוקחים רבית מן הנוצרי בלי שיעור ועוברים אותם בעסקיכם אשר אין להם שחר. בן בעיירות וכן בכפרים בודאי הותר זאת לכם ע"פ דינים החדשים מהרבנים שלכם (היינו ע"פ הגמרא) וזה מפני כי נחשבנו בעיניכם לעו"ג. ראשית השבתי לו. מזהירים אנחנו גם ע"פ הגמ' גופא לבלי להחנות בדינים אלו נגד עו"ג

שבחור"ל וגם שבא"י בזמן הזה. כי גם הצווי מהתורה שציות
לא החי' כל נשמה לא נאמרה רק על ז' עממין שדרו בארץ
כנען היא הארץ אשר נתן לנו הי"ת בירושה, וגם מהם אותם
שרצו לצאת מן הארץ לא נעשה להם מאומה רע. אך בשלום
ובמישור התנהגו עם האומות אשר דרו בארצות אחרות. אף כי
בהמשך הזמן היו נכנעים תחתינו ומשועבדים לנו: ככ"ו לא
לחצנו אותם לקבל דתינו ולא מנענו מהם לעשות כל מה שרצו
לא השתדלנו לשלוח מסיתים לארצות אחרות להסית אותם
לקבל עליהם דת יהודית. שנית לא ידעתי היכן מצאו רמיות
כאלו רק בין היהודים. על רמיות גדולות לא ישאו השופטים
פני איש ומה גם יהודי. ומרמיות קטנות לא יצאו גקיים שום
איש ואין שום עסק חפשי מרמיות קטנות. כמאמר בן סירא.
כיתד בין אבן לאבן כן הרמי' בין קונה למוכר. ואחד מחכמי
יון הגיד לי כי השווקים והירידים הם מקומות מועדות אשר
יוועדו שם האנשים לקבוע מקום ששם יבואו להונות איש את אחיו.
אך יכולים אתם לשאל ממני מדוע בחרו היהודים וק עסק
מסחור לבדו. אשיב לכם, אם היהודים לא יסחרו. אז יסחרו
הנוצרים במקומם ותחת אשר היהודי יקח וזו א' יותר מתראוי
יקח האשכנזי סלע. מפני כי נצרך לו יותר מלהיהודי. ואז
יכולים אתם השרים להשיב לי. אשר מאחינו הנוצרים מחויבים
אנחנו לקבל אך לא מאנשים נכרים ונפרדים מאתנו כאשר הם
אתם היהודים. הוצאתים מפי המלים ענה השר. ילד שלי אף
כי הוא נתעב ונאלץ יקר בעיני הרבה מילד נכרי אף אם יהי'
בן יקר ומה גם ילד נכרי נתעב ונאלץ כמו אתם היהודים. נא
אדון יקר השבתי לו. אשיב על דבריכם במשל קטן אם רק
אתם תרשוני בזה. הנני מרשה לכם השיב לי. כי חפץ אנכי
תמיד אשר איש הצדק ישאר גם צדיק בהשפטו.

איש הי' בארץ עוץ עניתיו. והי' עשיר גדול וגם הי' לו
בית יפה ולא הי' לו רק ב' בנים. ואחר מותו הניח הירושה
לשניהם ותחת אשר הי' מתראוי שיחלקו הירושה כאחים נאמנים
ולזהיות ביניהם אהבה ואחות. הנה לקח האח הצעיר כל אשר
נשאר מאביהם וגירש את אחיו הגדול מפלטין של אביו ערום

ויתן. עד כי ה' האח המגורש מוכרח לעמוד אצל פתח הפלטין ולהחיות עצמו מהפתיתין אשר זרקו אליו משרתי אחיו מבית המבשלות. וכאשר נתוודע אחיו גם מזה ציוה למנוע ממנו גם החסד הקטן והבוזי הזה. היינו שלא יניחו אותו לעמוד גם אצל הפתח. אך כאשר נתוודע הדבר למלך כעס ע"ז מאוד. ואמר הלא האח הנגרש מפלטין של אביו לפחות יש לו רשות לעמוד אצל הפתח ומפני שאחיו מנע ממנו גם זאת לכן יהי הדבר עתה להיפוך. שהאח הגדול ידור בתוך הפלטין והאח הצעיר יגורש ממנו. והגדול אין לו רשות לגרש אותו לעולם מהפתח ואם חלילה יגרשנו או יותור הדבר במקדש. הנמשל מובן מאליי. אנחנו היהודים הננו אח הגדול מפני כי דתנו קדמה הרבה לדתיכם ועתה געשיתם אתם תקיפים ואנו נותרנו ערומים ורלים ולא נשאר לנו רק המסחור הקטן ידעתי אדוני עוד יבואו עתים אחרות ומחשבות אחרות והאח הנגרש יהי קרוא תוך הפלטין וגם יקראו אותו אל השלחן לאכול. וכפי אשר אנחנו מקוים עוד ענינים גדולים מזה יקרא אז. ואז יראו כל עמי הארץ כמה יקרים דרכי תורתנו הקדושה ומלאים אהבת כל אדם.

לדברים האלה נתחלחל המשנה (קאנצלער) מאד ועיניו נמלאו דמעות ודברים מתוקים הרבה מהקודמים הפיצו מפיו. ואמר אלי רואה אנכי כי אתם ראויים להיות רב בעיר גדולה כפראג. וראויים אתם שיתפרסם שמכם בכל הארץ. כי יש לכם בינה הרבה ואתם יכולים להיות מליץ טוב עבור דתיכם וקהלכם. אך לענינינו עתה איננו נוגע דיבורכם רק מעט. ראשית אין רחמים בדין. שנית מחויבים אנחנו לשפוט כפי העת שלנו והשופטים אשר יהיו בימים יבואו וישפטו הם כפי העת ההיא. לע"ע אין אנחנו יכולים להיטיב ולהחכים עולם מלא בטעם א'. אנחנו השרים מחויבים להנהיג את המדינה עפ"י דעותינו ועפ"י צרכי העת כמו המלמד שלומד עם הילדים רק עד מקום שיד שכלם מנעת וכאשר יגדלו הנערים ילעגו בעצמם מלימודם הקודם. כמו כן יכול להיות באמת שהדורות הבאות אשר יהיו יותר חכמים מאתנו ילעגו מההתנהגות והמשפטים שלנו עתה. אך הקיצור מזה שאתם בעצמיכם מודים עכ"פ שאתם המחבר ספרי

מעדני מלך ולחם חמודות. וזה בעצמו לפי העת והזמן עתה לחייב אתכם וכף קהל עדתכם ולראות שאתם שונאים גמורים לנו. ואתם נגעים רעים לפני הארצות שלנו ויותר אין לנו מה לדבר עוד.

והנה תיכף הולִיכו אותי בחזרה לבית הסוחר הזה. ועתה נקל לך לדעת שהמסירה הזאת איננו נוגע רק אלי כ"א לכל כלל ישראל. מחיי אין לי שום תקוה כמעט. וע"ז אין אני מצטער כלל מה לי למות באיחור או בהקדם. האדם למיתה הוא עומד. אך דאגתי גדלה מאוד עבור כל קהלינו. כי מתיירא אנכי מאוד שלא יצמיח מזה ח"ו גירוש כללי. לך אמור לביי שיעשו כל אשר ביכולתם לעשות. והנה יעקב אבינו הכין א"ע לשלשה דברים לדורון לתפלה ולמלחמה, והם יכינו עצמם לשני דברים. והבורא ב"ה ברחמיו יהי עוזר למו, אלה הם קצת דברים מהדברים אשר דיבר אבי עמי שם. מפני כי א"א לי לכתוב הכל. ואנכי גמוגתי בדממות ונפרדתי ממנו בקושי גדול כפרדות הנשמה מהגוף מפני כי יקרו לי כל רגע ורגע, והלכתי תיכף להשתדלן ר' הענא בר' ישראל וספרתי לפניו כל הדברים כפי אשר שמעה אזני מפי אבי והיכן הדברים מגיעים ותיכף עשו קהל וזין אסיפה ובעצתם הלכתי לציר צרפת מרעננע. הוא האיש אשר הצלתי את הילד שלו את אשתו ואומנתו.

באתי אליו בזה העת אשר הכין א"ע לבטוע העירה. שלחתי להודיעהו כי אנכי בביתו ומבקש לראות פניו. ותיכף באותו רגע יצא אלי וקיבל אותי באחזה וריעות ושאל אותי מה שאלתי ובקשתי מאתו. שאלתי ובקשתי השבתי לו הוא שילם גמול מאת כבודכם ועוד עם ריות גדול. כי אנכי הצלתי רק שלשה נפשות שלכם ואנכי הנני מבקש מכם שתצילו את אבי ואת כל קהל עדתי. ובדברי אח הדברים האלה נפלתי לפני רגליו ורחצתי אותם בדמעות. אך השר הישר הזה העמיד אותי מן הארץ תיכף והביאני לחדרו וישב שם על הכסא וגם אותי השיב על הכסא אצלו ושמע ממני בנחת כל משאלותי. ואז השיב לי בזה הלשון הנני משבת להבורא אשר לא הניח לי להיות חייב לך ומן הרבה אביך יחיה וקהל עדתך לא יגרשו. תיכף אהיה בעיר

ואראה עם הקאנצלער ואז ישתנה הדבר הרבה כי אנכי בא בכח עם צרפת וצרפת יש לו כח הרבה בפה לצוות ולהגיד במדינה זאת. ואמרתי לו אם הסדכם גדול אלי. הנני מבקש מכם שתדרשו מהקאנצלער מי הם המלשינים כי נצרך לי מאד לידע זאת. לא למען לנקום נקם מהם רק להפוך אותם לאוהבים כי לנו היהודים גם שונא אחד הוא גדול מנשוא אף אם יהיה קטן שבאנשים. גם זאת אעשה השיב לי בפנים שוחקות וטוב, ותיכף צלצל בפעמון והמשרת בא אליו ואמר לו בראשונה אסור חסוסים. ואח"כ תקרא לי את מרגרעטע היא אשתו. וכאשר עבר עת מצער באה אליו אשתו להדרו. אתה מכיר את האיש הצעיר הנה שאל אותה. הלא זה מצילנו השיבה לו בצהלה איזה הצלחה הביאה אותך המלאך הטוב שלנו בצל קורתינו הנני קורא אותך בשם הקדוש הזה מלאך כי באמת אתה נחשב בעיני כמלאך. כי הצלת נפשינו ממות ולא רצית לקבל שום השבת גמול. כמו המלאך אשר נראה לבנות. כי אי הצלחה הביאני עתה לביתכם ואם לא קרה לי עתה כזאת אז היה טוב לי להשאר תמיד בלי תשלום גמול מכם להיות נחשב אצלכם כמו מלאך המושיע כי התענוג הזה טוב לי מאלפי זהב וכסף. אך עתה הגה חיי אבי הביב עלי הרבה מעונג נפשי ושוה הרבה יותר ובדברי הדברים האלה הרבתי לבכות עד כי לא יכולתי לדבר עוד.

אך אישה מלא את דברי וטיפר לפניה בקיצור נמרץ כל מהוקש וכל רצוני. וגם נתן בינה בלבה כי יהיה נצרך לזה גם עזרתה היינו שתסע גם היא עמו להעיר ולדבר עבור זה עם הקסרית עצמה. כי אשה עם רעותה יכולה בנקל לפעול הרבה יותר מאנשים גדולי הערך אשר לפעמים הם מחילקים ביניהם בדברי מדינה. נא ידידי יקירי אמרה לי האהבה העזה והחמה לאביך אשר הראתה עתה. איננו קטן בעיני מהטוב אשר עשית עמנו. לא תדאג עוד אנחנו שנינו אני ובעלי נהיה מליצים ופרקליטים טובים עבור אביך וקהל עדתך. ובזו חרגע באה המרכבה וישבו בתוכה וגם אותי הפצירו שאסע ג"כ עמם לעיר מפני שהגיע זמן הלילה. דרך רב להעיר. ובמשך הזמן הקטן אשר ישבתי עמם במרכבת היה לי עת ופנאי לספר לפניהם

את דרכי אבי באמת וישר ואת שם גדלו המהולל בכל מדינות אירופיית אסיה ואפריקה.

ובצאתי מהמרכבה הוכרחתי לרשום להם עם עט עופרת את שמי והנומער מבית מגורי ובאתי לבית מגורי בשמחה הרבה יותר מאשר הלכתי ממנו. והודעתי תיכף לאבי ע"י השתדלן ר' הענא בר' ישראל. כי לו היה רשות לכנס אליו בכל עת שרצה ואנכי נחעכבתי בבית דודי ר' ברוך וחכיתי בכל רגע על הקריאה מאת ציר צרפת ודמייתי הלילה הזה להלילה אשר קרה בה גס פורים אשר עליה נאמר בלילה ההוא נדדה שנת המלך. וארז"ל גדרו עליונים ותחתונים והיינו שבליילה הזה נדדו בשמי ובארץ כי בשמים בקשו מלכ"ש מלפני הקב"ה עבור ישראל ובארץ לא ראו שינה בעיניהם אחשורוש המן מרדכי ואסתר וכל היהודים אשר בשושן צעקו והתפללו בלילה הזה וכן היה ג"כ עתה בלילה הזה לא ראו שינה בעיניהם לא אנכי ואבי ולא כל יהודי בוויין כי אצלם היה לודאי אשר ידונו את אבי למיתה וכל קהל עדתם לגירושין גם ציר צרפת ואשתו הקיסרית והמשנה לא יישנו בלילה הזה בעת מחר בשעת השתים עשרה בא משרת ציר צרפת לקרוא לי.

בלב מלא תקוה ופחד רצתי אליו ברגל ולא לקחתי עגלה לנסוע אליו כדי שלא יודע לשום איש אנה הלכתי. כי הצד שכנגד שמרו מספר צעדי. באתי לביתו עיף ויגע ופני חורו כמת ושם הוכרחתי להתעכב עוד בפרוזדור כחצי שעה והזמן חקטן הזה היה גדול וארוך בעיני כמו שנה שלימה ואח"ו יצא אלי הציר ואמר אלי בן אהוב אביך יחיה ועדת קהלך לא יגרשו רחם ירחמו ולא יגרש ממקומו אף אחד והעונש יתחלף על כסף ואלו ידעתי זאת מקדם לא היה נצרך ע"ז אף פרוטה א' אך עתה כבר הלך הדבר בגדולות. בדבריו החיה את רוחי ונשקתי שפת בגדו ומגודל השמחה הרבתי לבכות ואח"ו הוליכני תוך היכלו וסיפר לי הסיבה מהמאורע. אך בתנאי שלא יודע מזה לע"ע לשום איש וגם ציוה אותי שאבוא אליו בעוד איזה ימים ואז יגיד לי בבירור מפני מה כעס הקיר"ה על אבי ועל כלל היהודים ומי המה המלשינים ומה היה כוונתם בזה ורציתי

מגלת איבה

להודות גם לאשתו אך היא היתה אן הולת קצת והלכתי ממנו כאלו נולדתי מחדש. כל זאת היה ביום כ"א תמוז. בחיש הודעתי זאת לאבי והחייתי את רותו וביום מחר כ"ב תמוז יצא פסק הדין מהקיר"ה כפי שכתב אבי כבר בספרו זה הקטן מגילת איבה הגם שבפסק דין יש הרבה צרות ובזיונות בכ"ז קבלנו עלינו את הדין הקשה כמו יסורין של אהבה וחפצתי לרוץ תיכף לביתינו לראות פני אמי אחי ואחיותי ולשמוח עמם חר על הנס הזה אך תוכרחתי להשאר עוד בוין ולראות עוד הפעם את פני ציר צרפת. מיום הזה והלאה היה לי רשות ודרור לראות תמיד פני אבי, וכימים מועטים הלכתי עוד הפעם לבית הציר וגם זאת הפעם קיבל אותי בשמחה רבה והיה אז שמח הרבה מפני כי קיבל ביום ההוא ציר ממחר שלוח מאת מלכו לודוויג הארבעה עשר מלך צרפת להודיעו כי נשא אותו לראש שרי הצבא (פעלמארשאל) על כל צבאות צרפת ובכ"ז לקח לו מועד האיש הטוב הזה הדגול מרבבה טורעננע ביום הזה אשר באו אליו כל שרי המלוכה לברכתו במשמרתו החדשה לדבר עמי בהיכלו יותר משעה תמימה.

רבות שמעתי ממנו ואך מעט אספר פה. והם תוכן הדברים מכל דבריו הרבים דע לך אמר לי שכל דברי המסירה הוא עלילת שוא והוא רק למצוא על אביך עלילה להתגולל עליו ובאמת אביך הוא נקי מזה ואינו אשם בזה כלל כי לא כתב שום דבר רצ בספריו וגם כי לא עתה הוא העת אשר יתנו לבם לדברי אמונה אשר הם לא מעלים ולא מורידים בעניני מדינה אך בעלילה זאת צפונה מחשבה אחרת אך ישארו דברינו בסוד בינינו היינו כי השרים הגדולים בוין. השדים הגדולים הנני אומר לך אך שמותיהם לא אגיד לך השרים האלו היו להם ההצלחה לאכזב והם חייבים כ"א מהם לערך ארבעים או חמשים אלף דיגרי זהב ליהודי העשיר רפאל אשר היה גר בוין זה איזה שנים ועתה דר בפראג. בעיר אשר אביך הוא עתה אבי"ד שמה והנה אביכם עשה שטות גדול להכעיס את הגביר הנה ונעשה לו שונא ע"כ רצה להעביר את אביך מהרבנות ולא הניחו אנשי העיר לעשות זאת ונעשתה מחלוקת קטנה בהעיר אודות

זה ונתחלקו לצדדים ובכן גמר הגביר בלבו בחד עם סייעתו וקטנה
לפעול זאת ולהוציא נצחוננו לפועל ע"י תקיפות ודין א' ידוע
לכם שמו ר' יוסף שור. ואיש ידוע שמו ר' אביגדור רעכעס
שניהם לומדים גדולים. וגם יודעים לשון ודרכי המשפט של
המדינה והם ג"כ שונאים גדולים של אביכם הם היו לעזר
להגביר הנ"ל בדבר הזה והם העתיקו לשון אשכנז איזה ענינים
מספרן של אביכם להראות בזה כי הוא מזיק גדול להמדינה
והגביר הג"ל פנה בכלי זין הקטן הזה לתשרים הגדולים אשר
הם בעלי חובותיו והבטיח להם עבור זה לקרוע איזה שטיח
(וועקסלין) אשר יש לו עליהם אם רק יעזרו אותו להנצחון
שלו ובכן ה' הדבר הזה לכלי זין הממית כי גם בלעדי זאת
הם אינם אוהבים להיותודים מעולם והם בהמסירה הקטנה ההיא
פעלו כ"כ אצל הקיר"ה הטוב עד אשר היה בדעתו לשפוט את
אביכם למיתה ולגרש את כל היהודים לבד הגביר הנ"ל אשר
הוא נחשב לחלפן החצר (הויף אנגענט) וכאשר דברה אשתי עם
הקיסרית עבור זה ואנכי כמו כן עם המשנה (קאנצלער) הטבתי
את הדבר היינו כי אביכם ישאר בחיים וקהל עדתכם ישארו
בארצם אך למען לא יהיו השרים לבזו היה ההכרח להיות כך
שהקיר"ה הקיל את דבר המשפט והחליף אותו על עונש כסף
ומפני זה נצרך שלא לפגוע גם בכבוד המלשינים ראשית מבני
שגם כונתם לא היה על דין קשה כזה שנית נקשר עם כבודם
גם כבוד השרים שלישית כי הדבר לע"ע בסוד ע"כ ההכרח
לעשות עצמו כמו שלא תדע מי ומי הם חאם אוכל לספר לכל
הפחות לאבי? שאלתי ממנו רק לאביך השיב לי והוא יראה בכל
עמלו להשלים עמם אז יכול לחשיג קולות גדולות בדבר
התשלומין של כסף הענושים וגם יכול להיות שאולי בתמשך
הזמן ירשנו להיות גם אב"ד בפראג.

כדברים האלה דיבר עמי האיש הטוב טורעננע יותר משעה
רצופה ואח"ו הולך אותי לחדר אשתו כי רציתי להודות גם
לה אך היא לא רצתה לשמוע ממני שום הודיה כי חשבה כל
טובתה רק לתשלום קטן נגד טובתי עמה ככן בקשתי מהם רשות
לבוא לפניהם עם אבי אתר אשר יצא לחפשי כי אבי לא יִשְׁקוּט

ולא ינח עד כי יראה ויכיר טובה להאנשים אשר גמלו עמו
 רב חסד אנכי חושב השיב לי הציר כי אנהנו ניסע מפה עוד
 קודם שיצא אביכם לחפשי ולקח ממני ברכת הפרידה ואח"ז
 באתי אל אבי ספרתי לפניו כל אשר דיבר אלי האיש טורעננע
 וכל אשר יעץ. אבי קבל זאת ביושר וצדק שלא ידבר אף דיבור
 א' קשה לשונאיו ורודפיו רק מסר דיגו לשמים וישב במנוחה.
 ויהי בעוד עשרה ימים לקחתי ברכת הפרידה מאבי
 ונסעתי לפראג לשמוח עם אמי אחי ואחיותי והנה אך בקושי
 הכרתי אותם כי פניהם גשתנו הרבה לרוע מפני הצער והבכיה
 הם נתוודעו רק בשלשה ימים קודם ביאתי מהמשפט אשר אבי
 ישאר בחיים והתהלכו למכור החפצים היקרים ולקבץ כסף הפדיון
 ונשארתי בפראג עד כי אבי בא בחזרה לפראג בשלום בעיו"כ
 שנת ש"צ לפ"ק והגה אנחנו סבלנו דחקיות ועניות הרבה כי
 שכירות לא נתנו לנו עוד וכל אשר הי' באפשר לעשות מזה
 כסף מזומן מכרנו לשלם את כסף הפדיון בכ"ו הי' אבי במנוחה
 דבר עם כל אדם בספרי גם עם שונאיו ועשה עצמו כאלו
 לא ידע אשר הם רדפו אותו ומחל להם באמת ובלב שלם.

אך אלהי משפט הי' ותובע עלבוננו של יריאיו הרבה יותר
 מהרז מאשר תובע עלבוננו כמו שארז"ל שמש ירח עמד זבולה
 עד כי ינקם הי' מקרח ועדתו על אשר ביזו את משה רבינו
 עליו השלום וכן היה ג"כ עתה כי ראו בחוש לעינים כי כל
 האנשים אשר היו בהצד שכנגד אבי מתו בקיצור ימים איש
 אחר אביו גם קטנים לא חננו כמו שאומר המדרש בפ' קרח
 אמר ר' ברכיה כמה קשה המחלוקת שב"ד של מעלה אין קונסין
 אלא מבין כ' שנה ולמעלה וב"ד של מטה מבין י"ג במחלוקתו
 של קרח תינוקת של בני יונן נשרפו ונבלעו בשאול תחתית
 דכתיב בה הם וגשיהם ובניהם וטפם וגו'.

בימים ההם חלה הגביר ר' רפאל ורצה אבי לילך אליו
 לבקר בחליו כי הוא הי' מקדם א' מאוהביו הגדולים. אך לא
 מצא עוז בגפשו מפני שהוא יחשוב כי הולך לחזות בו נקם

הנה באותו עת שאבי יושב והושב אודות נח בא אליו סוכן בית הגביר וביקש ממנו בשם הגביר שיטריח לבוא אליו כי יש לו לדבר עמו דבר נחוץ ותיכף הלך אבי אצלו ומצא אותו שוכב במטתו ומפחק הרבה וכאשר ראה אותו הגביר אמר לו אוהבי מקדם ומאז אנכי יודע שאתם יודעים שאנכי הייתי הרודף שלכם ועשיתי לכם פחדים גדולים אנכי לקחתי מכם כבודכם אנכי עשיתי אתכם דל ואביון ובמעט קט הרעתי להכלל כולו אך בכ"ז ה' הוא היודע ועד כי לא ה' כוונתי להרע כי רק הדבר הוא כמו שאומרים העולם תן להשד אצבע אחד ועי"ז ממשיך הוא את היד כולו. אוהבי יקירי הנני אומר לכם כאשר אמר הטן למרדכי כי יותר פעלתם עם קומץ קמח שלכם הרבה יותר מאשר פעלתי אני עם רבבות כסף שלי כי ה' ה' עמכם והומין לכם הרפואה קודם למכה. ועתה איש קדוש רחמו נא עלי ועל גשמתי ותמהלו לי וגם בקשו עבורי את פני ה' כי ירפא אותי מתל"י למען אטיב את אשר הרעתי. וגם הרבה מאד הגביר ר' רפאל לבכות בעת דברו את הדברים האלה ואבי השיב לו הנני מוחל לכם בלב שלם וגם אבקש עבורכם מאת פני ה' לרפאות אתכם מחלייכם.

תם.

ס פ ר

סדר הדורות

מתלמידי הבעש"ט ז"ל

חקק ראשון

() בו נקבלו שמות אדוקים מימות הבעש"ט ז"ל
() וחלמדין עד היום היום כמה מאות לדיקים קדושי עליון
אחר מהם לא נעדר עפ"י סדר דורותיהם כל תלמיד אלל
רבו הקדוש. גם קלה זכר ממשטיהם המוצים ונפלאות
() מעולם קדושתם ופרישותם ודברי מוסרם ונכונותיהם
להלביז נפשות ישראל לה' לעזרו בלבב שלם אמן :

ונתנה לזה עוד כפרן של צדיקים

הוצאת בית מסחר הספרים

יהושע שאפירא

דארז (פולין) רחוב פולנאצנא 6

PRINTED IN POLAND.

Druk: Sz. Sikora i I. Miłner Warszawa Nowolipki 6

יתברך אל החונן דעה ויחקש נלח המקדש ישראל עמו בקדושתו קדושת חלקיו סלס. וסלסל נשמותיו ממחלז קדוש ו' א' ז' מחנן וקריס קדש ישראל ממלכס כסגס וגוי קדוש ואנסי קי'ס וגאמר כי ח' ה' מקדסס. וסכסי' ס כי כאשר יקרישו נפסס יס'ו קדוש שנאמר וסחקדססס וס'סס קדוסיס וסקדוסיס כל מיני קדוסיס חלק מקדוסיסו ליריאו לסיוסס קדוסיס וסס לדיקי כדור כלל דור ודור אשר עליסס יסר עולמו ואמרו רז"ל בינא ראה סקנ"ס ססלדיקס מועטין עמד ובחלן בכל דור ודור שנאמר וססס עליסס סכל. וסודאי סכל דור ודור נמלא לדיקס קדוסיס כמו כדורות סרסכוסיס ואס סס מועטס ממספר סס'ו כדורות סקדמוסיס וגס ח'סס ססיסס סטלות סנכוסס ומדיניות רוח סקודס כמו סרסכוסיס רע"כ לדיקסס וקדוסיס ס' וסרוססס ס'א גדול מאוד מאוד וסרוסיס סס סססרסס עליסס ככסס כססס חלס סאין כדור ראו לך. ועליסס כנס ססס כ"ס עולמו סאס ח'ינו כן ח"ו ירוקס עמודי ססכל ולא סקוס וסודאי מי סאינו מאמין כן ח'ינו מאמין כדברי רז"ל סגמורס וסמדרס וסוסר סקדוסיס סמלסיס מוס:

והנה סלדיקס כעולס מלכד מס סמוריס עס ישראל דרכי ד' ללכס כס וגוריס חוסס ללכסס ולירסס חס כסס סככד וסמורס מלכד ואס כנס סס כולס מולכ חר'ס וסרסו מניס סססמוס סעל יסס חסשר לכס חל סכל מלך וסעטין כי אמרו רז"ל חס ס' חלקיק חירס לרבות ח"ס. וסיואר סכל"ס סק' ו' וכן כסאר ספרי י'סיס כי כודאי ח"ס לחדס סטולד כחומר ע' ססיג חלקותו ית"ס וקדוסיסו וליך חסשר לירס דבר סאינו מוכג ח'ו ללכוב דבר סאינו מוכג כ'ו לרנכ כדבר סשר נעלס ואינו מוכג. לכן סלדיק סת"ס כ'ו: חלסי' חשר על ידו יוכל לכס למדיניות חלו. כי מי ס"ירס חס סת"ס ח'ו חוככ ס"ס נקל לו לירסס ללככס חס ס' כ"ס ומדיקוסו כ"ס נקל לו לכס לרביקות כוראו ית"ס וביחוד חל סלמוסס וכנס סלדיק ס'א כולס לעלות על ידו ללמוסס כורסו י'לריו עובטו ית"ס כי ע"י סאו רוחס סלדיקס עוכדיס ססס כ"ס ונ"ס כלל לכנס ועוסיס נסלחוס לדיך כור וסקנ"ס מקיסיס וס'ו מאמיסיס כסס פ"י כן נקל מאד לכס למדיגס סמלמין סגדול לסלמין כד' ולכטוס כ'ו וס"אי ח'רס כ'ס חשר לא כרגיל עדין נפשו ללכוב סת"ס ולירס ח'ו ולדכס כ'ו ולסלמין כ'ו עדין כ'א כרוק מאוד מוסס כ"ס ולא נגט עוד לקסס סלחד מירסס סמיס:

אמר רכוחיו ז"ל כמדרסיס כוכוס סלמוסס נג'לו ישראל ממלריס וכן חסס מולס סאין סגליות מסכנכוס חלס כסכר חמוס

(ילקוט פ' בשלח) ואנו רואים בהמה כי בגלות מזרים שלח הקצ"ם
מלאכו משם ונתן בידו האותות והמופתים לעבדוהו לעיני העם
שיאמינו בו ועל ידו יבואו להאמונה בד' וכן בכל דור ודור הקים ה'
לנו לדיקים למען יאמינו על ידם בו ובודאי בזכות האמונה אנו עתידין
להגאל בגלות המדבר והמספר הזה ואמרו ז"ל ויאמינו בד' ובמשם
עבדו אס' במשם האמינו ק"ו בד' ומס' חלמוד לומר במשם ללמדך
שכל המחמין ברועה ישראל כאלו מחמין במי שאמר ויהי העולם
ע"כ פירוש דבריכם למס' נאמר ובמשם דעל כרחק אנו למידין שהאמינו
במשם כיון שהאמינו בד' א"כ בודאי האמינו במשם שאס' לא היו
מחמנים במשם לא היה להם אפשר כלל לבא למדרגות האמונה
בד'. ולזה תירצו רז"ל שלכך נאמר במשם לכודיע שהמחמין במשם
וברועה ישראל הוא ממס' כמי שמחמין במי שאמר ויהי העולם.
רש' בזה עוד עמקוה ח' כי יש בני בחינת אמונה ח' אמונת חידוש העולם
ב' אמונת הנוסח וברוך הנוסח. וכנה הדריק באמת הוא יסוד העולם
שכל העולם לא נברא ויהי כ"ח על ידו לזה אמרו רבותינו ז"ל
הקדושים שכל המחמין ברועה ישראל כאלו מחמין במי שאמר יהי
העולם והוא בחינת אמונת בריאת העולם וחידושו ומכו רועה ישראל
בודאי האדם הזה אשר אליו יתקבלו רבים מישראל לשמוע לקח
משו' ולסבסוףף באלו וכוא לא בא עליהם בזרוע לכונן לראש עליהם
רק בעבור חסידותו ופרישותו ועבודתו רבים יתירו אליו לשמוע
דבר ד' הוא ברועה המחמין רועה ישראל אשר יוכל אותם על מי
מנוחתו ומורס להם סדרך אשר ילכו בה כי ממנו יראו וכן יעשו
בודאי שכל קמדרר עליו כאלו מדבר על השכינה כמש"ל וידבר
העם בחלקים ובמשם אס' בחלקים דברו ק"ו במשם ללמדך שכל
המדבר ברועה ישראל כאלו מדבר במי שאמר ויהי העולם
המדרסר אחרים כאלו מסכרר אחר' השכינה. וברוך ד' חגיגי
ישראל אל אמונה אשר גם בדור האחרון עקבתא דמשיחא הקים
לנו רועים לדיקים לחנן על ידם חתפשת האמונה בעולם להאמין בד'
ובנביאיו ובזכות האמונה אנו עתידין להגאל כ"ח א"ס :

ועתה אחי הקורא אל הנהל ברוך לפניך בפס' בצלף קוף אס' חמין בד' ובענין
הקדושים אשר זכרתם כלם פס' והיו דין אחי לקח זכות וחשוב נא לי
מלאכתי וזה לנסק לפני ידבר אל עולמים ית"ש שזכה חתמו ואלאמינו לישב
בעופ' בין לדיקים ירהי ה' יס' אל דברו להחמס במדורות והעם ב"ס בדור
רחמו וחסדיו הנדולים יביט חלקינו בין ג' די' השם ולומדי' תורתו לשמה וזכות
הדיקים החכמים פס' יצא ד' לנו ויגאלנו. יוסף ידו לשלוח לנו מנחם ואל דק. יואל
נא חלקינו וישיענו וישלח לנו המספר במהרה בימינו אחי בלה :

רבינו הבעש"ט ז"ל ותלמידיו הקדושים ולה"ה וי"ע

הרב מו"ס ישראל בעש"ט ז"ל חבי החסידים וראש הצדיקים
הקדושים אשר אור תורתם ולדקתם כופיע עד כיום הוא
וכל הצדיקים אשר היו מימות הבעש"ט ז"ל כלם אך מבאר תורתו
ישאבון. ואף אמנם נתחלקו תלמידיו לדרכים שונים בכל זאת כלם
הך ממקורו הנאמן ישחו לחיים כלם המה תלמידיו ותלמידי תלמידיו
השם יאירו על פני חבל לסודות העם דרכי ד' להשכיל אותו וליראה
הואו בלב ונפש. רבינו הבעש"ט ז"ל היה בן לאביו הרב מו"ס אליעזר
ז"ל שהיה צדיק גדול והיה מהלוצע לכת עם ד' אלקיו. ואליהו ז"ל
נתגלה לו ובשרו שילד לו בן שיאיר לכל העולם כלו :

רבינו הבעש"ט ז"ל דרכו נהגב ונעלם מעין כל חי וכבר נדפס
בהקדמת ספר כתר שם טוב חגרת שכלת הבעש"ט ז"ל
לניחו משם חראה גדולתו וקדושתו וזה לשון הקדוש מו"ס יעקב יוסף
הזכן תלמידו בספר הקדוש חולדות יעקב יוסף. אחיה השילוני קיבל
ממשה רבינו ע"ה וסיה מיוצאי מצרים ואח"כ מבית דינו של דוד
המלך ע"ה והיה רבו של אליהו ז"ל ורבו של מורי הבעש"ט ז"ל
עכ"ל :

בזפתיו ונפלאותיו אשר עשה הבעש"ט ז"ל לעיני רבים וז'
שלימים רבו כמו רבו אין לספר ואין לשער וכלם הי'
בני הצנועות ובלי קמיטות רק מלך גדול קדושתו ע"ד צדיק מושל
ביראת הלקים. וז"ל הרב הקדוש מסדילקאב בספרו הקדוש דגל
מהנה אפרים בפסוק כי במקלי עברתי את הירדן ע"ד שסיפר אח"י
כ"ע ולה"ה שפעם אחת עבר העכסער בלי שום שם רק היה מניח
חגורו ועבר עליו ואמר שבהמונה גדולה הוא בעבר עכ"ל :

ואני שמעתי מאחד ששמע מאביו שסיפר לו זקן אחד שהיה בח רח'
הרב הקדוש מוה"ר וואלק קיזעס ז"ל תלמיד הבעש"ט ז"ל
שהיה במסכה אחת אז אמרי הרב מו"ס וואלק בוס"ל כל אלה הדברים
שמכרו ממך האר"י ז"ל שהיה ידע בשיחות העופות ודקלים ואלילות
ועשבים ושלחובי פחמים וביהת מלאכים והיה מדבר ברוחות מהכלגולים
ובנשמת בני אדם ועם נשמות הצדיקים שנעו"ב וסיה ידע ליתן
היקון לכל אדם כפי שורש נשמתו כו' כלם היו במורי הקדוש הבעש"ט
ז"ל וקו"א דבר קטן מאוד למס שראיתי עין צעין ועיני ראה ולא זר
נפלאותיו

מלאותיו הפנויים אשר רבו למעלה למעלה מחמת גודל קדושתו ועוצת חסידותו ופרישותו שהיה גלגל חסידותו וענוה יחידה ורחוק שמים ואסכתו יסבך וכל המדות שגזו חז"ל חקר הביאו אותו לרוח בקודם :

רבינו הכהנא"ט ז"ל ערב התגלותו וערב נסג נסיעותיו התחבא במחבואות וביערות ובמערות כדי שיהיה לו החבודות בינו ובין קונו ית"ש למען לא יחבט מעבודתו ודיקוהו בצורא ב"ה ולרוב סיחם מחבואו בין עיר קיטב ובין קאסיב בין הסרים הגדולים אשר שמה יש מערה גדולה ובס החבוד ימים רבים. גם היה לו גם מקום מים לעבול עליו בכל פעם ופעם המערה והמקום עזוב עד היום הזה לעין כל עובר דרך שמה

רבינו הכהנא"ט ז"ל בא לידו כתבים מהרב מה' אדם בעש"ט ז"ל מקובל גדול וגורא חיים חלקים קדוש אשר שבחיר אחריו כתבים בחכמת האמת וכלוואתו לבנו אמר שיראה לביט כתבו ליד הקדוש מה' ישראל בעש"ט ז"ל והכהנא"ט ז"ל לא היה אז עדין רק בזמן מאוחר ממנו. וכאשר החליל להחנוך אור שבעה סימנים הכהנא"ט ז"ל הביאו באמת כל הכתבים שלו לידו עם הכר חללים שלו כמפורסם בדבר :

והנה בעתן הנסיעה הגדולה מהכהנא"ט ז"ל לארץ הקדושה לראות ח"ט עם הרב הקדוש בעהמ"ח הכר חור החיים ז"ל יש מאמרים טובים. ואני כמעתי מהסיד אחד ששמע מפי הרב הקדוש מה' יהודה לבי קירם ז"ל מהערעסין חלמיד מובהק של הרב הקדוש שרף וגורא מה' אורי' מהערע"הק ז"ל שאמר כי האלקי' הכהנא"ט ז"ל והאלק' האור החיים ז"ל אחד היה נפש דוד ורוח שלמה ואחד היה נפש שלמה ורוח דוד לכן אהבו זה את זה מאד ע"ד שזכר בלקוני חורס פ' חיי שרה כי הרב מוהר"מ קורדווארי ז"ל היה רוח כל זכריהו בן יהוידע ושרה מה' אליהו די וויראש שחבר ס' ראשית חכמה היה נפשו לכן אהבו זה"ט ז"ש. ואם היה נחקר הכנס אל כרוח זה היה בגולה לכן מן השמים עכבו ואלו היה באשכנז לראות ח"ט עם הקדוש בעל איר החיים ז"ל :

רבינו הכהנא"ט ז"ל היה לו כפי הנראה בן אחד וסוף הדבר מה' לבי ירגש אשר כל ימי חייו היה באנע לכת עם ד' וסיה מחנכנו כמו אדם פשוט ולא נתווע לאיש לדקתו עד אחר הבחלקות ומנוחתו כבוד בק"ק פינסק יע"ה גם היה לו בת אחת לדקת ולנועם גדולה מרת אהל ז"ל אם כננים האחים הקדושים חרי' נחרא דהנא מוהר"ר ברי' ממעוזי ז"ל ומה' משה' חיים אשרים ז"ל מסדילקב

על דגל מהגם אפרים. והתנו הים הרב מ' יחאל בעל כחו ס"ל

לדין גדול ומסיד מפורסם ז"ע :

דבינו פנעש"ע ז"ל הוא מילף אחרי האר"י ז"ל לגלות האלקות

בעולם השפל הסתהון הזה בכל פרט ופרט כי כל אשר

יגיע כהר"י ז"ל הוא בשמים ממעל בעולמות העליונים ואורות

סעלינים ולא כל מוחא סביל דא להשיג אשר למעלה למעלה.

וכעש"ע ז"ל גילה אח. כאלקות פס בארץ נפרט בחדש הסתהון

באין בו בוס אחר ושום כח מה שאינו לבוש לבח האלקי אשר עמו

וגנוז בקרבו וכן בכל הדברים הנמצאים בעולם ממש לית אחר פנוי

מיני' וגדול כח הכריזים שמדמין נורה ליוזרה כי אין לך חשוד ודיבור

אכח מה שאינו מורה על יחוד שמו ית' ויחשלה וסורה איך לקשר

ל"ע ביחוד שמו הגדול וכנורא חס' בבימות בעילות ע"ד שאמרו

ז"ל ועליה לא יכול זו שיהיה חלמידי חכמים :

והנה ממש ע"ד בזכרו הראשונים וביחוד הנאון הקדוש מהר"י

נמח ז"ל על האר"י ז"ל כי הסגלות נשמחו הים מוכרח מאוד

דבור שהוא כדי שהתגלה והספרהם חכמת האמת על ידו בדורות

הגדולים שיסיה לנו מנן ומחכה לאחוז בלבב אבינו שבשמים ע"ס

כן ממש הים מן השמים כי נשמה גדולה משולם כיוצר עליון שהגלה

דבור שהוא עקבתא דמשיחא כדי להאיר לארץ ולדרים עליה באור

אורתו וקדושתו ואור קדושתו זורח עד היום ומאיר בעולם מקלס

הארץ וכד קלס הארץ בדורית שלפניו היו רבים וכן שלימים אשר

עבדו אח"ד בכל לבנם והיו כונים בחורג ד' יומם ולילה. אמנם

האנשים מזלח הפס אשר לא מלאו כרך לביתם ב"א ביניטם וטרדה

והיו ערודים בפרנסתם לא פעמו ולא ראו כי טוב ד' בחשיכה

הסתלקו ולא עליהם ביתה נאור ד' מפני שלא יכלו להנות בחורה

ולשקוד על דלתותיה ואש"י הלא האנשים אשר קבעו להם שיתים

לתורה לא מלאו מנן ונ"ה בעד האורב הגדול וכנורא אשר יארוז

על האדם מיום בוחו עד יום מותו כי מעט הלימוד נחבטל בששים

בין החמות הרעות והמדו' הסגונות כמו לבין הרע עקר חנוסה

נראה קנאה כעס ואכזריות וכשרע כשורש הרע האואס אשר הוא

מבאים ומסרית כל מדס עונם ומע"ע. אמנם קורא הדורות מראש

הכל גלוי וידוע לפנינו לופה ומכיר עד כוף כל הדורות הוא ראש

אח עני עמו ישראל בדור שהוא כי לחוים ודחוקים לפרנסת ביתם

ערודים ונכולים להמיות נפשות ביתם לח הים כדור הזה מימות

עולם דור באין הפרנסה מורה בו סיקר יחמיר בו' וסחורה מונחת

בקרבן זיח. קשה מאוד פרנסתו של אדם בדור הזה אשר ע"ן

מועטין

מועצין כמה צד עליהם אשר יפרישו כל ימיהם לחורם ולטעום
 ושוקדי החורם ימעטו יום ויום ואין דורש ואין מדבק ואין משיב על לב:
והנה כהם צ"ס ברוב רחמיו וחסדיו הגדולים אשר מה הוא
 שואל מעמו ישראל כי אם ליראה אותו וללכת בכל דרכיו
 ולדבק בו מה הוא רחם כו' פלה לפניו מלאך עיל וקדוש משמים
 קא נחת מרגא ורבנא אור ישראל וקדושו הנעש"ע ז"ל הוא האור
 דרך החסידו' בעולם להורות לבני אדם בדרך אשר ילכו בה כי
 גם בעת הסדרות העלומים כל ישבת בד' וירא שלא יפשל ח"ו
 בעצירה לא יהיה אחרי לבבו ועיניו שהם חרי כרסורי דחטא ושיסיה
 האדם נזהר מאד בעצירות והעיקר להרחיק את הרע ולהפרידו
 כי שרש העבודה הסתומה הוא הרחקת הרע וזהו יסוד החסידות כאשר
 ארחיב בעז"ס יח"ס ויחעלה :

ודע כי שרשי החסידות שהבדלים לנו הנעש"ע ז"ל ותלמידיו
 הקדושים אשר קבלו מפיו הם שרשים גדולים וקיימים וכוני
 להרחיב בהם הדיבור בכמה מקומות כמה בנוגע לאותו דרך וקדוש
 שאזכור אי"ס ולא אהריך במקום אחד שלא יאריך על המעיין וכל
 מה בארשום פה היא מה שלמדתי מפי ספרים וסופרים וי"ע. דע
 כי בקר כחלינו המתנגדים על החסידים לאמר כי דרך החסידות
 למעט בחלמוד חורם ואין לעבוק כ"כ בחורם שהעיקר הוא ליראה
 לא תשמע וגו' תחבס להם כי העיקר הגדול באין לו להקב"ס בעולמא
 כי אם ד' אמות של הלכה, אע"פ חדע כי שורש החסידו' שחיה
 כל מעשיו בבחי' סוד מרע' ואפי' המצות ומעשים טובים ולימוד החורם
 חסיה רק בבחי' להפריד הרע מעלמו כי הנה הילכ"ר הוא בורח
 הרע ומושרש באדם מנעוריו והאורב יארוכ בכל עת להפילו בבור
 שחת ואין רגע שלא יתעורר ויתחדש תאוה רעה ומחשבה זרה ונפרק
 גאוה ובעם קנאה וזנאה, וסרע מושרש כל כך עד שלא ירגיש
 כלל האדם אם הוא מחלק הרע או מהעוב, ואפי' בגדולים בעובקים
 בחורם כל ימיהם, הנה כאשר יעשה אדם אחד לפעמים דבר שלא
 לבדו הוא כועס ולוטק בהשבו בזה היא ציון החורם ולא יעלה
 על לבו לחשוב אולי כעסם הסוף מדרכי הילכ"ר בדורש כבוד עלמו
 ומעור עיניו ותולה עלמו בחילן דחיים בכבוד שמים.

והאמת שכל זמן שאין האדם שלם בסוד מרע שלא יסיה הדוק
 בחלונות רעות לא בחלונות הממון ובאור התאוה וכו'
 תאוה נשים ושיסיה כוחו כבד בקרבו וביסיה נכנס ונפל בטיה
 מחמת סכרת חטאיו העלומים ונפרע חטאיו נעורים אשר ע'
 ידוי כל הדווים ויסיס נזהרן מלש"ר ושקר ורכילות חנושה ונדומם
 כל

כנ זין פחינו ע"ז הדוך היא רחוק מן האמת כי באמת מי
במושרש במדות רעות ותאור רעות שהוא שורש הרע והסקר לא
יכל להשיג את האמת שהוא חותמו כל הקב"ה ית"ש לעד ומי יודע
איום הוא מכך המנדיל ביע לבין ד' חלקיו את התאוות רעות המה
ישורו את עינו או מדותיו המכוערים והמקולקלים בפרט הכבוד
והגדלות המה יענימו את עינו כי איך יוכל להבחין ולהרגיש כבוד
שמי' מי שחש לכבוד עלמו גם איך יוכל להבחין ולהרגיש כבוד שמי'
מי שחושב לכבוד עלמו גם איך יוכל להסתף בשרן של תלמידי חכמים
ולער כללות ישראל ובפרט לער דבכיתא קדישא דאיהי בגלותא
האדם הדורש כוח עלמו וחושש לער עלמו אבל האדם הנלכז אשר
לבו חלץ בקרבו ואינו מושש לעלמו לא לעובתו ולא לחאיותו ולא
לכבודו אדם כזה יכול להיות מושש לכבוד שם שמים:

אמר רבותינו ז"ל בראחי ית"ר בראחי חורב חננין כי בודאי
רק בדרבי הסורה וכל האדם להמית יצרו הרע לנלמו
והספיד הרע מעלמו כי בודאי מי שבור מרין ומפרידו עפ"י דין
הסורה הקדושה ביהם מהר בכל אשר חקקו לו רז"ל הפוסקים
בראשונים והאחרונים צבור וס"ע ושיהיה מהר לחקן המדות כפי
אשר בארו הפרי המוכר עפ"י דחכ"ק הגה הוא הקדוש. ולז"א
בראחי ית"ר בראחי חורב חננין כי רק מלך חורטיו הקדושה
המתיק הרע ושם מר למחוק. ונשחכה בזה איוב במה שזכר וס"ה
האיש שהוא חס וישר וירא אלהים וסר מרע וס"ה הפסוק נפלא
שבדאי מי שהוא חס וישר וירא חלקים הוא סור מרע אלא שזכורה
פשוטה שהיה עיק' טבדותו בתמימותו וישר וירא חלקים להסיר הרע
מעלמו ולהפרידו מן הטוב שלא יהיה שום תערובות מוט"ר ר"ל לא
כמו שחושבים הפחאים כי עיקר העבודה בקום ועשה וחלק של
סור מרע הוא יונא במה שלא עבר העבירות המפורשות הגדולו'
והענינו' וכאשר יעלם על לבו כי לא בא אל אשה איש ולא הרג
נפש ולא גנב ולא גזל את רעהו אז הוא משתח בחלק הסור מרע
שלו וכל מה שעושה מזה שלובש עליה וספילין וטטל ידיו ללחם ונותן
פרוטם לאביון בזה הוא מקיים כל מצות ה' ויהי קושר כחרים לקומו
ואם הוא לומד תורה הרבה הוא מחזיק כוחה לעלמו מפני שכבר עשה
יותר מה שמוטל עליו וכבוד של כל העולם כלו חין מספיק לפניו
וכל מי שפוגע בכבודו הוא פוגע בכבוד השמיים וכבוד המורס ומוקם
והער נחש להשמיד להרוג ולהכזר החוטאים כגירו ולפעמים כאשר
יעבור על מדותיו ויהיה מוחל אל המסרב והחוטא למולו אז יחשוב

בלבו כי הוא ענין קבול ומפיד ענ מדותיו :

האמת

והאמת כי אין זה במדה הטובה כלל כי אם מפיתוי הלא־ר
 מחלק הרע שבו שממנו את עיניו ומרחיקו מן האמת
 כדי שיחשוב בלבו שהוא לדיק ועניו גדול ועי"ז יבסס לבבו יותר
 ויותר. ובראיה כי אם הים זה האמת דבריו שהוא לדיק ועניו בלי
 ספק לא הים מתרעם כלל מעיקרא ופי' מרגיש חיקו שלטעבור
 זאת מרה לו על המקום למולו מפני שהוא חושש לכבוד עצמו וס'ה
 מיטב בלבו לשמוע דברי שכנגדו הולי יברו דבריו ולדק אחר וגם
 הים מלדיק את הדין עליו באמונהו שכן השמים בא לו כזין סוף :
ומעשה בהרב הגאון המונסק הקדוש מוה' אברהם דוד ז"ל
 מביטשרטש בעהמ"ח ספר ברכה דוד כי פעם אחד הלך
 לבית הכסא אז בא אחד ממחנדיו והסביר בעדו הדלת בבית הכסא
 כמו שטעם האמת. והלדיק הקדוש ז"ל הים נלעצר מאוד מסריח רע
 גם שהים מוכרח ללמס מחשבותיו הקדושים אשר לא פסק רגע
 מלחשוב מחשבות קדושות בדיקות הורא כל עולמים. וכאשר
 הרגישו כי ביחו ופתחו לו הדלת אמרו לו כי יתקס בשנאיו ויחריס
 אורם בנדי וסמחא מכני בזה כבוד שמים וכבוד החורג. וכמעט
 שמת לעצמם ולקח סופר להריע בהרס ונדוי אז אמר הקדוש לעצמו
 אמור נא הבאמת וחמים אחס חושש לכבוד שמו יח' וכבוד אורתו
 הולי אחס חושש לכבוד עצמו כמס חזק להבחין האמת אז ברגע
 נהפך הקדוש לאיש אחד וחזל מעשות כדבר סוף :

דעת לנכון מה נקל כי הפרס וכהק גדול בין טובד השם בבחי'
 סור מרע לבין מי שטובד בבחי' קום ועסה כי מי שטובד
 בבחי' עסה כזה לא יסגר ילדו בקרבו עדין וכזה תתקפו וגבורתו
 נוח להכחש וברגע כשיכנסו הספר שלומד ויראה בעיניו תאות
 וחמדם בפי' אז מהר יחוב יחטא בעיניו וגם כשילמוד תורה הרבה
 יחזיק טובה לעצמו וכל חבריו יהיו לפניו כקליפת השום. אמנם מי
 שטובד השם ב"ה בבחי' סור מרע אז גם בחי' טרדותו העולמים
 לא יסגר ח"ו את ד' ולא יחטא מפני דרכו להשיג לשגר חטותיו
 הרעות וכבר החל רוח טהרה לפעמו ובלי ספק כפי שיטור שהרחיק
 את השקר ובר מרע כך היא שיטור קרובה אל האמת. וברגע
 עם העיר ד' את לבו להסיר הרע ולהפרידו אז האמת מתקרב אליו:
 ובאמת המלאכה מרובה והפעלים עולים וכו' והוא ענין קשה מאוד
 מאוד לבא למדרגת הדיקות והטבדות ע"ד הנזכר אבל לא עליה
 המלאכה לגמור וא' המרכה וא' הממעט ובלכד שינוין לבו לשמים
 להרחיק השקר ואז מן השמים יסייעו כחאמרם ז"ל סוף לטהר פותחין
 לו ומסייעין לו וענין הטהרה הוא הענין שהארכנו עד הנה לעקר
 בעיניו

הגיוף והכניסו. כלכל ולהפריד הרע מן הטוב ומי שטובד בשם
 ב"ם ע"ד הזה כנס כפי שיעורו שלומד חורם כך שיעור הכניסה
 וזכר רוחו ואם למד חורם הרבה אז יחשוב בלבו כנס עיקר לימוד
 בחו"ק להדביק בקדושת החורם בחסיה קדושת החורם הרחפת
 והולכה על חברי האדם ולבו שיהיה לבו והכניס קדושים לד'. ועסה
 למדתי חורם הרבה מה קניתי מהקדושה והטהרה והעזקות והחמלה
 אלהכניסם וכו' והכן. ואם השאלתי ממאמר רז"ל לשילם ולמוד חורם
 אפי' שלא לשמה המאור ככה מהחיר למועב הפירוש פשוט כי בודאי
 אע"פ שלא יוכל להשיג ענין חורם לשמה שזכו קשה מאוד ללמוד רק
 לשמו ית' לעשות נחת רוח לפניו וכדומה משאר ענינים שזכרו רז"ל
 במדות חורם לשמה מ"מ הוא לומד לדעת מה שצריך בחורם ובאשר
 הוא לומד דין מדעי החורם אז יעלה על לבו שהתעלל ונתחבל
 מלקיים דין הזה ויחחרט על מה שערב שלא עשה דין החקיקה
 אז מזה בחיקו ויקבל על עצמו לקיים מהיום והלאה הכל אשר
 ראוי עיניו אז בודאי המאור ככה יחזיר אותו למועב שיהיה עי"ו
 בעל תשובה גמור ובעל מעשים טובים אבל חלה שלומדים גרי
 עי"ו בקיאים ומשולמים ובאשר צריכים אל דין אחד מחו"ק מה
 שלומדים לא ירגישו כלל אם דבר זה נוגע להם ואע"פ שכמה פעמים
 לא קיים דין ועבר בשלש נפש על זה לא יעלה כלל על לבו שזה
 שיך אליו לקיים דין מהיום והלאה ולהחחרט על שבער בודאי
 ובאמת שאינו לומד כי אם להנאות שיהיה מפורסם לחריף ומשולם
 ואע"פ שלא ירגיש כלל דבר הזה ויחשוב בלבו שאין למודו להנאות
 מ"מ בודאי הדבר הוא כן כיון שאנו רואים שלימד דין ואינו מושב
 לקיים אותו ע"ו נאמר מי בקש נחת מידכם רמות חרי :

עיה מזה לה' על רוב רחמיו וחסדיו כי רבו אשר בדור ההוא
 שלח לנו מלאך להאיר לנו דרכי החסידות שיכול כל איש
 ישראל כחכם כהינו חכם כמבין כהינו מבין לחזק נפשו ליראה ד'
 ולהפרידו גם בהוך צרה ועווי והמעט מן הטוב אשר יוכל לעשות
 מחורם ומצוה יסיה לו לאור גדול למען לה יחזר אחר לבו ועיניו
 גם בעת ערדוהו העלומים בשעת משא ומתן בשעם שאדם הולך
 בבוק ופגע בו אשה ואינו רוצה להסתכל בה ולא בגדי צנעונים שלה
 מחמת יראת השם מבוס שגא' ולא תתורו בו' אשר אחס וזנים
 אחריהם וכן אינו רוצה לומר שקר משום בנא' לא תכתשו ולא
 חשקרו וכן שלא לשבע אפי' בחנם וכן כשכא לחמותו נותן מזה דק
 ואיפה דק משום שלא לעבור עמ"ס בחוריה. נמצא מי שמשים דרכו
 ע"ס דרך הזה נמצא הוא כונס בחורה אז נשטח מעשם ונחשב ל'
 כלומר

בלומד בחורש בני ספק וכלו קיים כל החורש בלה כי הוא מקיים
כלאין בבחי' קום ועשה כמ"ס חז"ל על פסוק אף לא פעלו עולה
בדרכיו בלכו. ומי שחמל השם ב"ס עליו להפריש א"ע ללמוד יום
ולילה ולעבדו תמיד ע"פ דרכי הכעש"ט ז"ל הוא הקדוש ע"ד שגא'
חס ושר וירא חלקים ושר מרע כמס"ל לכן אלו מו"אין בימינו חלה
המטעים אשר פרו א"ע לעבודת הש"י תמיד הם לדיקים גדולים
ולדיק גחר כו' מפני שבעבודתם היא מפנימות בלב מושרש ומופרד
ברע מן הטוב ולבם חלל בקרבה וכל מחשבותיו כלי קודש בלי לה'
לכדו. וכחם יעמוד לנו ולכל יבראל אמן. ואי"ס במקומות רבות
אדבר בשרם החסידות שהכרש הכעש"ט ז"ל :

חידוש חורש כל רבינו הכעש"ט ז"ל לא נחא תחת ידיו כי
הם מעט מוציר והם משוורים בהפרי חלמידיו הקדוש
מוה' יעקב יוסף הכהן ז"ל בם' תולדות יעקב יוסף ונס' בן סורת
יוסף ונס' לפנה פענה גם בספר דגל מהנה אפרים לנכדו הקדוש
לאילן מעט מוציר ובלקוטי אמרים של החנה האלקי המגיד הקדוש
ממעזריעם ז"ל ודבריו הם דברי אלקים חיים :

קרובי הבעש"ט ז"ל ותלמידיו הקדושים ז"ל

הרב מה' גרשון קטאכר ז"ל ניסו כל רבינו הכעש"ט ז"ל סוגה
בש"ס נודע ביחוד קמא חלק אה"ע סי' ע"ג ומתאר אוחז
בחוארים נפלאים וקורא אוחז מחמד עירי וחמדת לבני בר פתחי
וכריבי חכם עדיף מנביא ליש ולביא מופלג בחורש ותמידות שושן
סודות סתם השל' והכולל ע"ס: הרב הג"ל היה חורבן בבית ועיר.
הקודש חקועם בלבו עד למאוד וזכר שהרש"ט ז"ל נסע לירושלים
וכונא בפרי מנדים אר"ס סי' תקס"א ששמע מאביו בים ההס"ך
מה' גרשון קטאכר ז"ל בעת שבה לירושלים וראה העיר בנויה כמו
שאר ערי העמים ועמים יושבים בה אז בכה במר נפש ואמר שזהו
האומרים כל עיר (ירושלים שלמטה) על הלה בנייה ועיר ד' (ירושלים
שלמטה) מושפלת וכו' כי הם יכר החורבן והמו"ס כו' ונס' חנה
ירושלים מזכיר שהרש"ט כ"ל למר קטאכר בט"ב נגד מקום ביהמ"ק
במריחו גדול עד שחשלקו כמה פעמים מהבנייה והמריחות ובקוטי
גדול הקיפו אוחז מהחשלקו וכמעט חקף ליש עלמא וזכרו ינן עלינו
הרב מה' אהרן קטינער אחיו של הגאון הקדוש הג"ל מה' גרשון
קטינער וסוף היה ג"כ לדיק גדול :

ואלה הם בן סיכלא קדישא דהכעש"ט ז"ל החלמידים הקדושים
אלהים

אָלֶהֶם! (ח) טרב מֵה' לֵיבֵם מִמַּעֲרִיטֵם ז"ל רב מפורסם' גאון גדול אִישׁ אֱלֻקִּים קדוש: (ב) הרב מֵה' מִשֵּׁה קַעֲדֵם ז"ל חסידא וסרישא קדוש עליון: (ג) הרב מֵה' מִשֵּׁה אַבְד"ק קִיטוֹב ז"ל רב גדול וחסיד מפורסם: (ד) הרב מה נחמן מהארידענקא ז"ל קדוש עליון זקינו של הרב בעל לקוטי מהר"י ובס' דגל מהנה אפרים מובא כמה פעמים ד"ת בשמו וקורא הוהו בשם מהותי: (ה) הרב מֵה' נחמן מקסאב ז"ל לדיק יכוד עולם והקדוש מאפעטא מביא חידושי תורה בשמו בספרו הקדוש אוסב ישראל: (ו) הרב אֵה' יעקב קאפיל רב חסיד מפורסם אִבִּי הקדוש מֵה' מעגילע קאשווער בעסמ"ח ס' אסכת שלוש על החורב: (ז) הרב מֵה' קסח מווארש ז"ל בוצינא קדישא וחלמיד הבעש"ט ז"ל גם תלמוד מובהק של הרב אֵה' לֵיב שרעס ז"ל: (ח) הרב מֵה' רפאל בערשטר קדוש עליון ז"ט: (ט) הרב מֵה' שמואל מקאמינקע גאון גדול וחסיד מפורסם וגם' חשיאות הן לרוב מֵה' גדלים מזכירו ומביא בשמו דבר תורה מה שאמר לפני רבו הקדוש מרן הבעש"ט ז"ל בעלמו ובס' חסד לאברהם נזכר ממנו סוד המשכן ז"ט: (י) הרב מֵה' ישעיה מילניב אִישׁ אֱלֻקִּים קדוש הוא כתב לוואהו מה ששמע מפי רבו מפורש יולא בקדושה וטעם ז"ל: (יא) הרב מֵה' לֵיב מוכיח מפולגאס חיבר ס' קול אריה על החורב וסי' ג"כ מחלמידי הרב המגיד ממעריטע ז"ל:

(יב) חרב מוֹה' לֵיב פִּיסְטִינְגֶּר חסיד מפורסם מזכירו הקדוש בעל חולדות יעקב יוסף בספריו הקדושים גם בספר דגל מאה אפרים מביא בשמו דברי חורב ז"ט: (יג) הרב מוֹה' עמרם רב גדול בחור' וחסידא קדישא הים תלמיד מובהק להבעש"ט ז"ל ואביו שלו: (יד) הרב מוֹה' פנחס קארלינר ז"ל בגאון הגדול אִישׁ אֱלֻקִּים קדוש שסי' ג"כ תלמיד ה־עש"ט ז"ל. ובסוף ספר נר ישראל להגאון הקדוש מקאזיניץ מוזכר כמה ליקוטים יקרים משמו ובספר חסד לאברהם נדפס ממנו חגרת מה ששלח לרוב הגדול מוֹה' ישעיה מדינאוויץ ז"ל. ושמעתי בהרב הקדוש מוֹה' לֵיב שרעס בא כמה פעמים לבקר בדיכלו והעמיקו עלות בעבודת השם יחנך ויחטלה. ובנו של הרב מהר"פ הג"ל הוא הרב מוֹה' משה שפירא אבד"ק סלאוויטא ז"ל שהי' חסיד גדול והי' לו דפוס נפלא ומשובח וכל הספרים דפוס סלאוויטא המשובח היא מבית הדפוס שלו ואחרי פטירתו הודיע בית הדפוס שלו לנניו האחים הגעיימים החסידים המפורסמים המופלגים במו"י הרב מו"ה שמואל אברהם ז"ל והרב מו"ה פנחס וס' גילו נגזות וטמונות ספרים רבים ויקרים אשר ברימים

כדמיסו צבית הדפוס כליל ביומי' כמדוע ומפורטים בכל הארץ כשר
 דפוס סלאוויטא. ובעו"ר אנשי' דשעה בעלילו עליהם עלילות שקר
 ויזנוס צבית האסורים וסם הכו אוחס בשומים ועקבים כיבורים
 קשים ומרים ופעם העבירו אוחס בין מחנה אנשי' חל אשר אחוז
 בידם שומים ליסרם אנשי' חל מזה וחל מזה וסמם בזק יעבורים
 ואנשי' חל הכו בשבט אשר בידם. ויכי בעת עברם בין אנשי' החס
 כפל מעל ראש הצעיר מלגפתו מעל ראשו אז עמד על מקומו ולא
 זו משם פסיקת קטנה לא שבגית על מכלוביו ועל סמכות הגדלות
 ונאמנות כי קבל דין שמים עליו באהבה ולא חפץ להקל ראשו בדבר.
 כזה וכסס אח ראשו ואחרי' כן הלך בין המכים וסמ"כרים עד עברו
 וס' ברחמיו הרבים נתן להם כח וחיל לקבל אח סמכות הגדלות
 וסיסורים הגדולים אשר כוכו צבית האסורים וישלח להם עזרו מקודם
 להוציא ממסגר נפשו וישימם חפשי ויבואו לביחס שלום בחורחם
 ויראחם וצית הדפוס של סלאוויטא הוא עתה עק"ק יעזאמיר ג"כ
 כלול ביומי' והדר כמו שסיס בסלאוויטא וכו' לכל הרבנים האלה
 וסם מדפיסים בפאר ויופי' גם מו"לי'ם לאור בחני' ידוע מהקדושים
 אשר בארץ המה והרב מו"ס שמואל אברהם עלם לשמים בשנת
 תר"כ"ג לפ"ק תלצ"ס. רבינו פנחס ז"ל היה קדוש וטהור שקנה
 חכמה איש חלקים מורא העמיד תלמידים הרבה ומגדולי תלמידיו
 הרב מו"ס וואלה בטבער ז"ל רב חסיד וקדוש והרב מו"ס יוסף
 ראשקווער ז"ל בנו של הרב הקדוש מו"ס שבחי ראשקווער בעהמ"ח
 חידור הפלה עם כוונת האר"י ז"ל. ובהקדמה לספר אור החיים
 כתב וז"ל וכן היה מעשה שהגאון הקדוש ר' יעקב שמשון משפירא
 כשסיס בארץ הקדושה ראש השכינה בדמיונו בדמות אשה בוכה
 ומלערת על בעל געוריה שהיה לה בעל ומה ורקין משנתו ואמר
 לחבריו אין בעולם כעת מי יסי' בעלה דמטרונתא כו' אלא הקדוש
 ר' פנחס מקארין וכו' ודאי נכתלק כלילה ההוא וקרע וזיך ונכה
 הרבה כצוים שהיו רבו ואחר זמן מודע שנתאמתו דברים אלו מכוון
 באותו לילה ע"כ מזה נראה שהיה קדוש מהר"ם ז"ל רבו של הרב
 הגאון הקדוש מה' יעקב שמשון משפירא ז"ל ז"ע. ובקונטרס
 דברי לריקים נדפס מאמר נפלא להר"ם ז"ל שאלו להרב הקדוש
 הגאון המפורסם מה' פנחס מקארין ז"ל למה אין קולו נשמע בתפלה
 ולא נראה בו שום כח וטענה והתלהבות והשיב להם אחי' דשו כי
 עיקרו של תפלה היא הדביקות בבורא כל עולם ועקרו של דבקות
 היא התפשטות הנשמות שזו ממש כמו יציאת הנשמה מן הגוף
 שאמרו עליה מו"ל בגמרא ברכות (דף ט') שהוא כפיטורי בפי' וסמ'

ושיקם דמיא כמשהל בניחא מחלגא לכן ים שהפלתם להפשיט
 הגשמיא כפיטורי בפי ווסט וים שהוא בגסיקה דדמיא כמשהל בניחא
 מחלגא ע"כ: (קו) הרב מה' ליפא מהחמערליק ז"ל קדוש וחסידי
 מזיאו בספר דגל מחנה חפרים: (עו) הרב מה' מאיר מרגליות
 ז"ל הוא הגאון המובהק החסיד המפורסם המקובל האדוק לבוב
 וק"ק אובערמא בעהמ"ח ספר מאיר נתיבים ספר כולל שו"ת ומידושי
 גפ"ת וחיידושים נחמדים עס"ת וספר סוד יכין ובוטו בחכמת הקבלה
 וספר אור עולם על חרי"ג מלוח וספר דרך הכוזב וזיכר על ד'
 חלקי הש"ע. ובספרו יכין ובוטו כ' ז"ל יחשוב קודם הלימוד מחשבה
 נכונה שמכין א"ע ללמוד לשמה בלי שום כוונה זרה ובאשר הזכירו
 אחי לוח מורי הגדולים בחורה ובחידות ובראשם הרב החסיד מופת
 הדור מה' ישראל בעש"ט ז"ל כוונת רגוים בלימוד לשמה לדבק א"ע
 בקדושה וטעמה עם האותיות כו' ובשזוכה להכין ולהדבק בהאותיות
 הקדושים יוכל להכין מאוד האותיות ממש אפי' עזירות ולכן נקראה
 החורה מאירת עינים שמאירה עיני המתדבק בהם בקדושה ובטהרה
 כמו האותיות של אורים וחומים ומילדותי מיזם בהחנכתי בדקוה
 אהבה עם מורי ידידי הרב החסיד מה' יברהל בעש"ט ז"ל ידעתי
 נאמנם שזה היה הנהגותיו הקדושה וטהרה ברוב חסידות ופרישות
 דרי, באמונתו יהיה דמעתמן גליין ליה עכ"ל ודברים רלי נבנו בספר
 חולדות יעקב יוסף בסקדמתו ז"ל ואני שמעתי צדק מורי כי
 לשמה הוא לשם הדיבור והלוח עומד לדבקה בשרשט ע"כ והוא
 דרך גדול ובורח משרשי החסידות שהשריש בעש"ט ז"ל כמו שזכר
 באגרת ששלח לגיסו הקדוש מה' גרשון קוטינור ז"ל וזה לשונו אך
 זאת אני מודיעך והשם יהיה בעזרך לנכח ד' דרכך ואל יליוו צעת
 חשלתך ולימד וכל דיבור ודיבור ומואל שפתך חבוין לייחד כי בכל
 לוח ואוח ים עולמות ושמות ואלקית ועולים ומתקברים ומתייחדים
 זס עם זה ואח"כ מתקברים ומתייחדים האותיות ונעשה חיבה
 ומתייחדים יחוד אחימי בחלקות כו' ומתייחדים כל העולמות כאחד
 ועולים ונעשה שמחה ותענוג גדול לאין שיפור עכ"ל. הרב מה'
 מאיר הנ"ל מפורסם מאד בחריפות ובקיאות ובחסידות ופוק חזי מה
 דבר ומה ענה במנין בעש"ט ז"ל בנו של הרב היה ממלא מקומו
 האדוק אובערמא הרב מה' צלהל מרגליות ז"ל הגאון הגדול החסיד
 המפורסם בדורו לדיק יסוד עולם קדוש יאמר לו: (ז) הרב מה'
 מנחם מענדל מפרעמיסלאן ז"ל קדוש עליין חסידא ופרישא ודפס
 ממנו דברים נחמדים העומדים ברומו של עולם בספר לקוטי
 יקרים גם מפס ממנו ספר דרכי ישראל הוא קונטרס נפלא ועלה
 מהנבוכות

מהכנסות ישרות של ס"ק יש שם דברים רבים מה שזמר מרבו
הקדוש בנעש"ט ז"ל ודברים מה שזמר מהמניד הקדוש דק"ק
מעזריטש ז"ל וגם מוסיף נוסף נוריליה וגם לארץ הקדושה ושם
מטחתו כבוד וספרו רבים בשם הרב הקדוש מה' אהרן לייב ז"ל
מפרעמישלן שהיה אומר בשם הרב הקדוש ר' מעדיל מפרעמישלן
ז"ל ראו לזכרה כו קודם נסיעתו לארץ הקדושה היה אומר תמיד
'הא רעוא שאזכר בימי חיי להשפיל תפלה אחת לפני כבודא כל
עולמים כתיקונה ואחרי נסיעתו לארץ הקדושה היה כותב לאחד
מאנשי גלומיו כי אורח דארץ ישראל מהמים כי קודם נסיעתו היה
מרגל בפומא שאזכר להשפיל תפלה אחת כתיקונה לפני השם ברוך
הוא. וכבשו הכימנא נפי כלואי שאזכר לומר חובה אחת כתיקונה
לפני הכבודא כל העולמים: (יח) הרב מה' משה חסיד וזריק גדול
מ"מ דק"ק דאלין מחותנו של הרב הקדוש מה' יחיאל מיכל מזנאטשוב
ז"ל בעהמ"ח כ"י דברי משה נה"ח דרושים נחמדים ע"ד פרד"ס.
והיה מפורסם מאוד מכונה ר' משה ברבי דן ז"ל וחתנו הוא הרב
הקדוש מה' יחזק מראדוויל בן כל הרב הקדוש מה' יחיאל מוכל ז"ל.
אביו הרב מה' דן ז"ל לא היה לו בן זכר וגם להנעש"ט ז"ל
זהביתו שילד בן זכר זריק וקדוש וכן היה כי הרב מה' משה עוד
בימי עלומיו הפריש עצמו לתורה ועבודה בקדושה ועשרה והיה חלל
הנעש"ט ז"ל בימי עלומיו והיה באחד השתפים ועד היום הוא נמצא
ממנו כת"י קדוש ס' בחכמה הקבלה פרושים ופשוטים על ס' עץ
חיים ופרי עץ חיים הקדוש והוא חיבור נפלא ועמוק מאוד: (יט)
הרב מה' דוד ממיקאלאייטו ז"ל היה חלמיד מובהק מהנעש"ט ז"ל
וזכר באגרת הקודש מה' מנחם פייביש מזנאריז ז"ל
שנדפס גם' לקוטי יקרים וז"ל ובאמת שמעתי מנחם אחד ישי
הוארו כמלאך חלקים חלמיד מובהק של הנעש"ט ז"ל ושמו ר'
דוד ממיקאלאייטו כו' ונס' הסד להברכה מבואר ממנו כוד אחד
נ"ק"ס ונס' טורו ונס' מביא חידושי חורב ע"ש: (כ) הרב מה'
דוד פירקטש ז"ל חסיד מפורסם וקדוש מ"מ דק"ק מעוז חלמיד
הנע"ש ז"ל וחלמיד מובהק להאשל הגדול התנא חלקי המגיד
מעזריטש ז"ל. (כא) הרב מה' אברהם אהא חסיד מפורסם אבד"ק
קריטש וק"ק שדה לבן זללה"ה: (כב) הרב מה' ברוך מקמינקא
ר' חסיד וקדוש מפורסם: (כג) הרב מה' אהרן חסידא ופרישא
מ"מ דק"ק סלאפקוויץ ז"ל: (כד) הרב מה' דוב בער ז"ל התנא
חלקי הנחן הגדול קדוש עליון נורא מאוד המגיד מעזריטש וראונו
הוא אשר הפיץ אור על כל יושבי חשך מקצה הארץ ועד קצה שמעו

פמטו כוח סיה רבן של כל בני הגולה תלמידיו הקדושים כיו
 גאונים מפורסמים ובקיאים בתורה בנסחר ובנגלה כהשר נפרעם
 ח"ה לסבא במקום אחר בפ"ע הוא סיה דולס ומבקה מחורת רבו
 הקדוש הכעש"ט ז"ל הוא שאב מים בששון מזהור של מרן הכעש"ט
 ז"ל וסבקה לכל תלמידיו הקדושים וממנו נחשפט החסידות ודרכי
 הכעש"ט ז"ל בעולם. וכן' אחר שס כוז נדפס בתהלתו ח"ך סיה
 המעשה נבא הרב המגיד דמוריעש ז"ל לכעש"ט ז"ל ושס נזכר
 בזה"ל והראש הכעש"ט ז"ל להרב רבי דוב מאמר אחד בעץ חיים
 ח"ל הרב רבי דוב חקת לטיין ולחייבב ואח"כ אמר לכעש"ט ז"ל
 הפשט במאמר המזכר אמר לו הכעש"ט ח"ך יודע כלום. והזר
 בו ואמר לו לכעש"ט הפשט הנכון כמו שאמרתי בו' וה"ל הכעש"ט
 עמוד על רגליך ועמוד. והנה במאמר הזה הרבס שמות מלאכים
 ומיד שאמר הכעש"ט ז"ל זה המאמר נחמלא כל הביח כלו אורס ואס
 סיה מחלספה כביבותיו בו' וה"ל להרב מה' דוב אמה שהפשט הוא
 כמו שאמרתי חבל שלימוד בלך סיה בלי נשמה. ומיד לזיה הרב מה'
 דוב למכרת שלו סיסע לזיתו וסוא נבאר חלל הכעש"ט ז"ל ולמד
 חללו חכמה גדולה ועמוקות עכ"ל. ונרב הלדק המפורסם תלמיד
 מובהק של רבינו דוב ז"ל בהקדמתו לכפר ליקוטי אמרים כתב וז"ל
 ופ"ח שמעתי מפיו הקדוש ממש שהכעש"ט ז"ל למד אוחו שיהת עופות
 וסיהת דקלים וכו' וגם למד עמו סויות שמות הקדושים ויחודים
 וגם ס' מעין חכמה למד אוחו ואמר לו פי' על כל חיבה וגם הראה
 לו בם' רזיאל אוחיות וכתבן גלאכים ואמר שלמד אוחו כל זה כי
 כל מלאך בו' וגם הראה לו בם' הג"ל כמס שמות מלאכים ואמר
 לי ממש שפ"י שמות חלו ידע הכעש"ט ז"ל בכל הדש יסכן בכל שנה
 חיות ממונים מחמנים על העולם בכדי לידע ח"ך להנהיג עמו ועל
 ידו. וסאלתי אוחו ולמה בר"ה יסכן הביב מפני שהיא ר"ה למלאכים
 והמרתו לו כלל אדמו"ר אמר לי שלמד אוחו כל דבר וכוזחי ידוע
 נ"כ לאדמו"ר וסביב למה לא יסיה זה ידוע לו רק שזריך לעשות
 לזס כמס יחידים עכ"ל: (כה) הרב מה' דוד ז"ל חבד"ק קלניע
 ח"ס חלקים קדוש: (כו) הרב מה' ר' סירס סופר וקדוש עליון:
 (כז) הרב מה' וואלף קלניי ז"ל הסידא ולדיק יסוד עולם
 זכרתיו לעיל הכעש"ט ז"ל מה ששמעתי ממנו שהעליג בשבחי הכעש"ט
 ז"ל ע"ס: (כח) הרב מה' יחיאל מיכל חבד"ק קאנוח ז"ל תלמיד
 מובהק הכעש"ט ז"ל מספרים נפלאות מהסידות ופרשותיו: (כט)
 הרב מה' יעקב מסאריפאלע הסידא קדישא מתלמידיו הקדושים ז"ל:
 (ל) הרב מה' יחסי מדראסביעש ז"ל הדוש עליו נורא מאוד נקרא

רק כפי כל ר' אליעזר דרמב"ט וזהו חז"ל הנזק כגדול קדוש
מאד: (א) הרב מה' יחיאל מיכל ז"ל המגיד מזהב שבמלך
אליקים לבאות וכו' לקוטים יקרים זכר ד"ר בשמו וזהו תלמיד
מונח מהבטע"ט ז"ל והעמיד תלמידים הרבה ואכתוב הי"ם כל
תלמידיו במקום אחר בפ"ט: (ב) הרב מה' דוד ליקעם הסיד
ולדיו כג"מ. וראיתי ממנו משל נפלא בענין אהבת חברים בעבודה
שיסיון אהבים זה לזה אהבה עזה וגדולה שיסמחו כ"א במדרגת
חברו. משל למלך בהיה לו מלחמה גדולה בהרבה מדינות ושלח
שרים עם לבבותיו לכל מדינה ומדינה לכבוש אותה גם למקום החד
שלח את בנו עם חיל הצבא לכבוש. והנה הם הבן שומע כי שרי
חיילותיו במקומותיהם הכליו ונלחו במלחמה הוא שמח מהם מפני
שעשה רצון אביו המלך ואביו ישמח בדבר אמנם הם יסמחו כי שרי
החיל נשמה גבורה ואבדו חילם לבא המלך במלחמה ולא כבשו
את המדינה הנה מאוד יעלב הבן אף כי הוא במלחמתו הכליו
ועשה חיל בכל זאת יתמרמר על מפלת השרים במלחמה מה שהיה
מזה אשר גדול לאביו המלך אולם שרי הצבאות הם להפך מזה כי
ישמחו מאוד הם הוא חיילים יצבר ויותר ויותר יתענג כאשר
השרים לא עמדו במלחמה ונפלו לפני אויב ורק הוא הגבור אשר
כבש את המדינה ועי"ז יהיה הוא חשוב מאוד בעיני המלך ויגדלו
וינשאו על כל השרים וסנת הדבר הזה הוא מחמת שאינו שום
לו תענוג המלך ורצונו כי הם בעיקר הוא לו תענוג עצמו מה שמקבל
מן המלך. הנמשל מוכן כי מי שעובד הבורא ית' באמת לעשות נחת
רוח לפניו מה מאד ישמח ויאהוב את מי שעובד הבורא ית' יותר
ממנו מפני שידע שיש מזה נחת רוח לפני הבורא ב"ה ומה לו אם
הוא העושה או חברי העושה את הנחת רוח אמנם אלה העובדים
בלב ולב להנאות ולתענוג עצמו בודאי הוא יר לו מאוד כאשר
ישמע כי חברו למד יותר ממנו או עבודתו יותר שלימה ממנו ודברים
אלה הם אכן כוחן לכל משכיל דורש את ה' שיכיר את כבוד נחלק
מחשקו ויחקר אל האמת כשישמע על א' שאומרים עליו כי הוא
לומד הרבה ועוסק בתורה וחפלה וכו' הם לא יחרה אפו על הדבר
הזה לא כדרך הפתאים הם אומרים להם דברים כאלה מהר ח"ש
מרה להם ויקצו ויהגוללו עליו בקרים להבאיש ריח וסבן. עכ"ד

הקדוש הנ"ל:

ולדעתי השפיע הוא פי' וכלם מקבלים עליהם כו' כי הנה
בדרכי העבודה למלך ית' ב' ענינים א' הוא שירות של
המנעם ועול ב' הוא שירות של אהבה ושירות כמו לזרע לפני
ולגן

ולגן ולבמהו. והנה בבני העמים האלה חזר את מי שבוש מחמת
 חבבת המלך לעשות לו נחת רוח וזין מי שמבקש מעבודת המלך
 רק תענוג עצמו הנה בשירות של הכנעה ועול הם יקבלו פקודת
 השירות הזה מהמלך בעצמו או הם בניהם שוים לעשות הדבר כי
 המלך צוה אותם. חילם הם המלך נתן הפקודה לכר אחד והכר
 הזה הוא הפקיד לפקוד רעיו הסבים לעשות השירות הזה או ניכר
 בין מי שחושב לתענוג המלך למי שחושב רק לתענוג עצמו כי מי
 באינו חושב לעצמו מה לו אם יקבל הפקודה מהמלך בעצמו או אם
 יקבל הפקודה מרעהו הטוב מוטו. סוף סוף הוא עובד בחשק וחסד
 ורצון גמור שיקבל המלך נחת רוח. אבל מי שחושב לכבוד עצמו
 או מיד ותיכף 'פול פרו למה יגדל רעיו ממנו ויעשה הדבר בעלול
 מפני בלא קיבל הפקודה מהמלך וחסר כבוד עצמו כמובן. וכן בשירות
 של חבבה ושררות לבתחם האלף לנגן ולשורר לפניו. הנה מי באינו
 חושב כי אם לתענוג המלך היא ישמח בתענוג המלך שיסיר לו
 ממנו שאם עושה יסיר מי שיסיר אם הוא בעצמו יעשה או רעהו
 יעשה לו נחת רוח הוא יתענוג על תענוג האלף בים לו מן חברו
 אבל מי שחושב לתענוג עצמו לא ישמח רק שייעשה הדבר בעצמו
 שיפורר לפניו ויחרה לי אם רעהו ייביב לנגן ורצו והמלך שמח
 רק בנענוים של רעהו כמ"ס. וזהו פי' וכלם מקבלים עול מלכות
 שמים זה מזה כי האחרים לה' גדלה כל כך שמקבלים זה מזה כי
 האחרים לה' גדלה כל כך שמקבלים זה מזה העול וההכנעה ממלכות
 שמים אף כי קבלת העול הוא ע"י חמנויות חשירים הם מקבלים
 מהם בתענוג גדול ומתנים באהבה רשות ז"ס לו"ס להקדיש ליוצרים
 והוא השירות הבני שירות אהבה ושררות לשורר לפני בוראם ב"ס
 וב"ס להקדישו ולסערישו הם מתנים באהבה זה לזה כדי שיגיע לו
 ית' נחת רוח מעבודתם שבושים בתשובה וחשיפה וזכין : (ג) הרב
 מוס' חיים מקראתנו ז"ל חזיר מכורסא וקדוש עליין מבני סיכלא
 דהכנע"ט ז"ל ומביאו כרס"ק בעל המחבר תשובות חן בשפרו.
 ואמרו עליין שלא סבבים ריסי עיניו לראות בדבר בלא חסיה לו מזה
 ענין לעבודתו ית"ס. ומעשה שהיה בעיר אחת אלל נהר סווייסטל
 ובא אחד ואמר לעשות פלאים שילך מעל הסדר על ההלל ויעשו עץ
 גבוה על גפת הסדר מזה ועץ גבוה על גפת הסדר הזה ויקשרו
 חבל בבני העמים והזן נקס"ו כל אנשי העיר לראות פלאי האדם
 הזה איך ילך על ההלל מעל הסדר ולא יפול במים ונחנו לו על ח'
 מסכורת כסף. והרב הקדוש מה' חיים הלך ג"כ לראות בנעשה
 האדם הסוא ויחמור מאד. אנשי סלומיו בידעה כי אין רבם הקדוש

כולך לראות במשחקי החבל הלא דבר כיא וישאלו אותו על זם
 והשיב להם למדתי מזה כאדם דבר החד כי כנס הוא בא לעבוד
 מעשיו בעבור משכורת כסף חצ"כ ע"ינתי סיני כי בשעת עבדו
 על החבל לא היה במחשבתו שום מחשבה מכסף והיה כ"א מחשבה
 לעמוד בפניו לכל יפול לנכר וכל מחשבותיו היו קבוצים אז לכלל
 מחשבה בלי שום פניה מכסף ולמדתי מזה זכות על תלמידי חכמים
 שמתפללים להיות רבנים בעבור הכסף ליקח מעות מקהלה וכדומה
 מהתלמידי חכמים שנוסעים אחר מעות וקובלים כסף על יד שכלי
 ספק כל מעשיהם בשעת עבודתם הוא קדש לה' בלי שום פניה
 ומחשבת פגול ממם בעבור הזה על החבל שמשמר נפשו אז בלי שום
 מחשבה זרה ומפנים מכבוד ומעות מפני הסכנה שלא יפול בנכר :
ומזה ים ללמוד שלא למנוח את עצמו ממעשה הטוב והמלוה
 שבהם מעלת יצר הרע. כי כנס נודע דרכי היצר הרע כי

הוא מנך מושל על כל אדם והוא בא בתחבולותיו לכל אדם נדרכיו
 ותחלוצותיו למשל אדם כשר כשיצטר משכרו קודם אור הבוקר וסוף
 רוצה להשכים עצמו ללמוד ולשנות וכדומה היקף יבא אליו המכירה
 ומדירה לאחר למה זה חשכים ותחליט כחך ומפיל עליו עוללה גדולה
 עד כי יצטר עליו לבלי להשכים ללמוד ולשנות. אמנם למי שהוא
 ירא שמים באמת ומרגיש כי דברים אלה הם מעלת יצ"ר וכבר
 קבל על נפשו למנן לא ישמע לעצמו אז לא יבא אליו בעצם זו אמנם
 הוא מתחכם בתחבולותיו לאזור לו עמוד על רגלך והגור כגבר
 חלוצך להשכים ולשנות כי לא נאה לאיש חסיד כמון מופלג ביראת
 שמים כי יסן אחר האות לילה ומה יאמרו הבריות כי לא ייראו נרות
 דוגמים בבית שלך כי הקך ככל אדם אשר הינו עובדים את בוראם
 ונדברים אלה הוא מכלכל את מחשבותיו ובכפיות וגדלות ר"ל לעשות
 הדבר במחשבת פגול. והנה באמת גם עתה חמת היצר לא שוכה
 להניחו כי הם עוד ברנע יבא אליו לאמוד לו הודעת בני כי כל
 זה מעלת היצר הרע אשר בא לכלל חותך בפניות וגדולות והוא
 רוצה כי בלימודך ותפלתך תסן כח להכטי"א על כן שמע לעצמי וסדן
 על מכתך אז לא תהיה לך שום פניה ומחשבת פגול ומה לך כי לא
 תהיה משורכם לצדיק ורבי אם כוונתך רצויה לה' הנותן לבות וידוע
 כי כוונתך לשמים שלא תתגאה הם ושלום :

אמנם מהמעשה הר"ל נראה שלא למנוח את עצמו ממעשה הטוב
 והמלוה שבהם מעלת יצ"ר ממם בעבור על החבל שחצ"כ
 שבה לעשות מעשיו בעבור משכורת כסף וכבוד והם תפארת מ"ע
 בשעת עבדו על החבל אין במחשבתו שום פניה כ"א האמירה מהסגנון

וכן לריכס נסיון בעת שילך בא להשכימו לעשות מלוא ודבר מה או לורו בדבר מלוא משום פניו וגדלות לקראו רבי וכדומה לשמוע לקולו לורו ולהשכים נפשו לעשות. אולם בשעת המעשה לא חזיה במהשכחו בוס פניה רק השמירם מהסגנה בלא יפול ח"ו במים הזדונים יתגבר עליו בשעת העשייה כי בלי ספק חויר החורס ונר מלוא יאור לו לשמרו מכל נזק ופגם נפש. וכיוצא בזה בשמעתו בשם קדוש אחד שהיה אומר כשישנתי בלילה ויערתי משנתי בא הלי סילר ואמר לי השכם בא מביתך כי לה נאום ללדיך כמוך להיות יסן עוד כי תלמידך ההסידים כלם בחלונותיך יביעו אם יעור החם ללמוד אזי שמעתי לקולו ומסרתי מלך בזריות גדול לקום ממעתי בעלז ילרי אולם ברנע קמתי ותגברתי כארי עליו בכה הסורה וזכות העלום והרחקתו ממל פני ועשייה כל מה שעשיית כי אם לה' לבדו וכל זה חנן מהמעשה שזכרתי מתחלה וסבן:

יעזר יש דברים רבים כזה ועמוקים בחכמה לאיש אשר יחפוך להשקות מדותיו ולהיטיב דרכיו לעבודתו ית"ש לעד ולנצח נלמים: (לד) הרב מה' יעקב יוסף הכהן הוא הגהון הגדול הסבד שבבגונה קדוש ועסור לחל עליון המקובל הגדול החלקי חבד"ק פולנאם הוא היה מגדולי תלמידיו כל מרן הכעש"ע ז"ל על פיו ילאו ועל פיו ינאו כל דברי הכעש"ע ז"ל ברזא דאורייתא ובשרשי החסידות כאשר לא נמלא בשום ס' מהתלמידים הקדושים על כך דברי רבם הקדוש כמו בספריו הקדושים על דברי רבו הקדוש בנה כל דבריו ודברי רבו המה כפטים יפוצץ סלע במהחלק לכמה מלולות וסמה עמוקים מלך בחכמה לתורה ולע. וזה כאשר הם לעינינו בס' תילות יעקב יוסף על הזורס כלס חידושים נחמדים ונפלאים נחמדים מזהב ומחוקים מדבם רזא דאורייתא. ספר לפנת פענח חלק אחד מומנו כדר ירפם ועזה נדפס מומנו חלק בני בעיר לבוב וס' בן פורת יוסף כלס בנאים על פי הקדמות רבו הקדוש נבג"מ והרב מה' ארסן במה' לבי מק"ק אשטא עשה קיור לנעק כל דברי קדשו על מגרינו ורבינו הקדוש אור שבעת הימים הכעש"ע ז"ל אשר סובאו בספרו הקדוש מה' יעקב יוסף הכהן ז"ל וקרא בס הסער סתר סס כוז. ובחמת הספרים אלו נעלים מלך כי הם דברים העומדים ברומו של עולם ומלן ללך עלאה ימלל ודבריו הקדושים רמוזים כננת דברים עמוקים בחכמה האמת והבנת הרבה מאמרים מספר הקדוש עץ חיים ושאר כתבי הארי ז"ל ומאמרי זוהר סק'. והנה הרב ז"ל בכמה מקומות מדבר בפשט ודרש בחידושי דאורייתא וסס רמוזים למעלה למעלה מסוד ד' ליריאו ופוק חזי גברא רבא חנא חלקי

חלקי מסהיד עלי' דרב סמיני הקדוש ממעורטט רבינו דוב ז"ל
 נזכר בהקדמה ספר דברת שלמה מהקדוש מה' שלמה לזכר תלמיד
 מהמגיד דמעורטט ז"ל וז"ל לפעמים היה מדבר והומר משבח ה"ב
 המובהק מזה' יעקב יוסף סג"ל ושמעתי מפיו הקדוש מה' חכם
 מתחם שהיה לו גילוי הליכו ועוד מדרגות גבוהות מתד וסחחיל לרמו
 מאות מדרגות גילוי הליכו וכמה בחימות יש בזה גבוה מעל גבוה
 עכ"ל ושמעתי מפי מגיד אחת ששמו ר' זקן מופלג ששה' מפי הרב
 הקדוש מה' יעקב יוסף ז"ל בעהמ"ה ספר רב יצא על הסוד שהיה
 מ"ו בק"ק הוועטרא והיה ג"כ תלמידו של הרב סמיני הקדוש
 מ"עורטט ז"ל בפעם אחת געט זקנותו של הרב הקדוש בעל חולדות
 יעקב יוסף נחלכסן הללו באוועטרא והיה זקן מאוד וחלש וחולס
 על רגליו והיה בוכה על המטה אז בא לפניו הרב בעל רב יצא וסאל
 לו על עומק דבר אחד מה שביא הרב בס' חולדות יעקב בשם
 הכעש"ט ז"ל רבו הקדוש אז יש ענינו על המטה וסחחיל לפרש עומק
 דברי הכעש"ט ז"ל והיה פניו כלפיך את בוער וליהבה את הכיבוטיו
 והוועט היא עם מפתו למעלה מוהארץ כמה עפדים והיה אומר
 הדברים כחנינן מסיני באימה בפחד בקולות וברקים וזכותו יגן עליו
 וכו' הרב הקדוש מזה' שמשן האגד"ק ראשא ז"ל היה מפורסם בדורו:
 והנה הרב ז"ל הוא יוסף שמעוני כי כל הקדושים אשר מזכירים
 דברי הכעש"ט ז"ל כלם שמעו מפי קדוש חלקים הרב
 מוהר"ר יעקב יוסף הכהן מפיו ממש אז מפי ספריו הקדושים גם
 נגד הכעש"ט הרב הקדוש מסדילקאב ז"ל בעהמ"ה ס' דגל מחנה
 אפרים מביא הרבה דברי תורה ששמע מפינו דברי אח"י הכעש"ט
 ז"ל: כל חכם בזמנתי עד הנה כלם היו תלמידי הכעש"ט ז"ל מהם
 היו תלמידים ומהם תלמידים מוועסקי וכלם קבלו ממנו כל א' ואחד
 לפי שורש נשמתו הקדושה בתורה ועבודה יש שהיו גדולים בחורם
 וחכמה עד למעלה למעלה מלמד חסידותם ופרישותם מפני שהיה
 בורשם ועקדם בחורם ויש שהיו גדולים מהד בעבודה כזאלך ושרף
 באבר אנו רואים בעינינו כי כל לדיק ולדיק יש לו דרך אחר ממשכחו
 יש שהוא גדול מאוד בעבודה ויש שהוא גדול מאוד בחורם ויש מי
 שהוא גדול בגמילת חסדים ויש מי בגדול מאוד באהבה ישראל וכוונת
 מסעגרים ואל תחשוב כי כלדיקים האלה לא אחזו רק בדבר אחד
 חלילה וחלילה כי הדבר באמת הוא ע"ד בוגרו ז"ל במסכת שבת דף
 ק"ח א"ל ר"י לרב יוסף בריה דרבה אבין צנאי הוא זכיר מפי כי
 באמת קיימו כל הסודות בחסידות ופרישות חמס לפי שורש השמות
 כי היה מחנכו יש שהיה כל עבודתו במדריגת היראה הגדולה ויש
 שהיה

שהיה עבודתו במדריגת האהבה מפני ששורש נשמתו הוא מהשורש
 הגדול להמדה שהוא דבוק בה לכן היו כל הסכמים כלם בעבודת
 נוסה על הכלל והשורש שלו. ראה והבין כי יש מי שכל שורש עבודתו
 שפלות רוח וענוה יתירה נראה ממנו על פני נוח ויש מי שכל שורש
 הוא תמימות פשטות ויש מי שכל עבודתו דבקות הבורא ב"ה ושמו
 ויש מי שעבודתו להורות דרכי ה' לזולתי וכלם כל מחשבותם ועבודתם
 קודם בלתי לה' לבדו לעשות נחת רוח לפניו אין זה כי אם מפני
 ששמות הלדיקים דבוקים ואחוזים בשורשם וכאשר ידעו כלנו כי
 מזה הים יברחל לעם קדוש הקים להם ד' שבעה רועים אברהם
 יצחק יעקב משם ואהרן יוסף ודוד ונחמנח אברהם אברהם בנא' ונח
 אברהם אברהם יצחק ביראש בו' וכו' לכן אל תרבו לדבר גבוה
 גבוהם להכרח אחרי הלדיקים כי יש אנשים מפני שאהבה דרך רבם
 קבוע בלבם לכן חסדך לבואם בדרך לדבר בלשון מדברת גדולות על
 שאר לדיקים יסודי עולם אמנם חלילה חלילה כי כלם עבודתם ועסקם
 קודם לה' כמ"ס: (לה) הרב מוה' משם חיים אפרים האבד"ק
 בדילאקב גאון גדול עפורסם בולגא קדישא חיש אלקים קדוש נכד
 מרן הקדוש בעש"ט ז"ל בעהמ"ה ס' דגל מחנה אפרים על סתורם
 חיבור קדוש ומביא דברים רבים ששמע מפי זקינו הקדוש והנכבד
 ז"ע: (לה) הרב מה' ברוך ממעוזינו חיש קדוש ונורא בלחוד השרפים
 נכד אור ישראל וקדושו מרן בעש"ט ז"ל אחיו של הקדוש בעל
 דגל מחנה אפרים וכבר נשמע ונחפזם נפלאות הרב בעת אמרו
 שיר שפירש בע"ס אחר הפילה כי היה בוער כאש והתלהבותו היה
 עד למעלה. ויודעי חן אמרו עליו שהיה לו גילוף מנחמה שלמה המלך
 ע"ס ע"כ בעת אמרו שה"ס היה מתלהב ועולה כלפיד אש וזוהי
 אדם לא היה אפשר לו לעמוד שם כי כמעט הולילו ממחשבתו
 והפשיטו מהגשמיים כי כל מי שאינו רגיל בדבקות ובהתפשטות
 בגשמיים קרוב שיהיה וימות. כישר הרב הקדוש מוה' לבי מוידעשבו
 ז"ל כי פעם היתה היה במעוזיו והתחבא שם בחדרו עם חסיד אחד
 לשמוע שה"ס מפה קדוש הרב זללה"ה. ויהי כאשר החל ששיר
 בהתלהבות והשתוקקות אמר החסיד להרב הקדוש מהר"ל ז"ל כי
 נזכרו רעיוני מרוב האש אשר בוער בקרבנו וכאשר אמר השסוק
 ודגלו עלי אהבה סמיני באשיות רפדיני בתפוחים כי חולת אהבה
 אני ממך נראה כי ליטמם אש הכיבוטיו וצרת החסיד אבני היה
 עמו כי לא היה יכול לשאת האש הגדול והנורא והוא ראה
 את סקולות ואת הלשדים והבית כלו בוער באש ויחזק לבו ויחזק
 לשמוע קולו מלאך ד' עד כי בא אל הכתוב אני לדודי ועלי תשיקתו

אז כמעט הולילו מדעתו ומחשבתו אך הקדוש מהר"ל ז"ל אמר כי
 מה הנני מוסר נפשי לר' באהבה לשמוע דברי חלקים חיים כנתינתן
 מסירי ואם ח"ו תפרד נפשי מנופי הנני לעשות רצון בוראי ית' ואז
 נשפט עליו רוח חדשה ממרומים וירא אש ד' משמים לוקחה בבית
 אין לשער ואין לספר ועמד שם עד כי אמר מאמר הכתוב כי ע"ה
 כמוה אהבה וגו' רשפיה רשפי אש שלהבת יה אז מפני גודל התלהבות
 וההתקוקות כמעט נתבטל במליאות ח"ו וה' היה בעצמו עד כלותו
 לאמר שה"ש. והרב הקדוש מהר"ל הנ"ל היה אומר חמיד כי בעת
 אשר יקרה לו לפעמים ח"ו נפילה בעבודה מגפילת המוחין וכדומה
 הגה הוא יזכור הרגעים היקרים האלה שהיה שומע שה"ש מפי
 הקדוש ממשכות ויחירו עיניו כי דבריו היו כלפיד אש בקרב לבבו
 הקדוש והטהור ז"ע:

וכבר נדפס אגרת מהרב הגאון המפורסם החריף העולם גאון
 הנאונים ורב קדוש אים חלקים נורא מאוד מוה' יעקב
 שמשון משיפטיווקע ז"ל תלמיד הרב הקדוש צלל תולדות יעקב יוסף
 והוא אגרת התגלות מהגאון הנזכר להקדוש ממשכותו בענין מעות
 ארץ ישראל מה ששינה מפקודתו והרב הקדוש רבי ברוך הקש"ד עליו
 כנראה מהאגרת ושלח לו דברי ריבוי שיסלח לו על זה וזה יוכר
 לטעין גדולת הרב הקדוש רבי ברוך ממשכות ז"ל:

וז"ל המכתב רם על רמים אדון החכמים מר הגבונים יופה בעליוני
 והתתונים תבל וארקא בשבילו ניונים. ה"ה כבוד אדוני מורי
 ורבי פאר הדור והדרו הכל רלים עושין דברו כגלמה עוטה אורה אור
 נח ומולחח כי לו יאה עולם חוסן ולגלח עטרה שטורה לו אמו כו'
 כלבון ארקסאות מחבאין דלגייט הנהו מפיו ילא הלכתא דקב"ה מחדש
 בכל יומא מורנו רבי ברוך נר עולם מאת קטן עבדיו מתענג
 במפת מוכריו מתעלם בתוכחותיו המגולות כו' משתחוה מרחוק
 מול שער המזרח הנני נשפט על אומרי לא חטאתי כי המר שדי
 לי מאוד בהלקח ממני בני מחמד עיני מוהר"ר יחושע העטיל
 ודכיתא שכיבא ונכדי מבתי מי שאמר לעולמו די יאמר ללכותי די
 ועל כלבון שבחינא לה' דכסיפת בהאי עלמא טובא. עשה רעדו
 חברי אחותני פלגות במורא כהדן דאחא פודגרא מגשת עד הלום
 לבקש מאדומ"ר אש ישיב מחשבתו הטורה ברדי כהרף עין
 יודין אותי לכף זכות כי אמרתי בשביל פרנסת עניים ואביונים על
 כל פשעים הכסה אהבה כו' יעבור על פשעי ולא לפסוק על חיותא
 בה דברי קטן מקטני תלמודיו הדופק על השער וצוהת בחסדי
 חר האמנים שיענה ויאמר סלחתי בקטן יעקב שמשון משיפטיווקע
 ומדברים

סדר הדורות ההדש

ומדברים חסד די לידע גדולות הלדיק סק' והטעם חור כנעת סימס
מוריו ורבינו ר' ברוך ממשכנז ו"ל:

רבינו ר"צ ו"ל היה בר פלוגתיה של הרב סק' מוס' לוי יצחק
ו"ל אבד"ק בארדינשוב כל ימי חייו: ובמות סק' מבארדינשוב
כביח לו א' מבמסחוסים בללו בצורה היתה כי מח הנאון מוס' לוי
יצחק אז לעקובסה והמכסר הזה לא הוליד שחור. ואמר סק' ר"צ ו"ל
כי מה שחלק עליו ודבר עליו רעיה סיה כי מעני גדול עבודתו מה
שהיה חמיר כמראה אש אולת לכן היו מקנאים בעבודתו שרפי
מעלם לכן היה משחק הוחס בפה בדבר עליו כי אין עבודתו
סלימה ומדברים הלה חסס לב יקה מוכר לבלי לדבר רע ח"ו על
לדיק הדור ולא על שום אדם אפי' הם תראה רנך הלדיק מדבר
מאחד לא חשש לעשות כמוהו וחלילה לך להרסר אחרי רנך כי
מה ידמה מה לפון בלבו. מרגלא בפומיה דהרב סק' ר"צ דור המע"ס
היה אומר מחוך לב וקרב ונפש סקר רדפוני עזרי שהיה דומה לו
כאלו ססקר רודף אחריו לדבקס בו לכך היה לוטק עזרי והעולם
סנכסס סקס קרובים אל האמת ורחוקים מהסקר ונאמת הסקר
רודף אחריו:

וראיתי מאמר א' קטן נפלא להרב ז"ל מקולתרס דברי נדיקס
ו"ל עיקר הענין להסס הלדיק ביהס בבחי' א'ס
וסוף עם סחלכות והליתס הגדולה בעורס הסס בבחי' סלס
ססס סלסור יולס מן סכלי ססוף סלס רק ביהס סלו סמון סקרבו
ויסס כל סמססס סגסמיס בלי סום סיני וזס סונס רז"ל סמסס
סמסרס ויסס כן אסרן מלמד סלס ביס. וספלס סגדול לססס על
סרן ק' ס' ביהס ממסות ס' עד סססס סגמו כסן סלס ביס רק
סססס סוף סג"ל כי סגס ספרו מקדוס א' ססס סססס סגסס"ס
סססס סטיס סגרות וסן סמן למסור סכלי סגס אז לרוב דסקותו
ססס"ס לא היה יכול לעסות סדבר סחיקונס וסס יולס ססמן חוץ
לכלי ולס ספרס סוס"ק סססו של אסרן ססוף עס גדול דסקותיו
סבורס ב"ס ססס סמסרס וסונסס לא לסס סססס ממנו בלמות
מססס סגסמיות לעסות סדבר סססססס לסטיס סגרות וספסל'
ולסליקס סססר יסות וספסס יסס: (לו) סרב מוס' אסרן סגס
ססס"ט ו"ל כן סרב רבי לבי סירס סמו של מרן ססס"ט ו"ל
סססס קדיסס ו"ל: (לו) סרב מוס' סססן סססרסליב סגס רבינו
ססס"ט ו"ל סוף ססססר ס' ליקוטי מסר"ן לקוטי סלכות על ד'
סלקי סס"ט עס"י ססרד"ס ס' סולדות ס' לקוטי עסות ספורי מעסיות
דבריו עמוקס מסור ססססס ליתן עסס לירסס ססס לסורס ולעסודס
ידס:

ידרכו הים נדבר במצבים כנודע באמת כה המכל שכול יורד עד
חדר בהן לב הלכב ותלמידיו היו כוכבים דבריו לכן הרבה פעמים
שלא היו לו לעומק דבריו ולא ידעו הנוגה הים דומה להם דבר באמת
למס שחשבו הם לכן בהבו מה שבהבו וסעמיו דברים רבים מה
שקשה להם על חוכן הנאמר ומציא לידי גיחוך. ובאמת הים לדיק
גדול וחוקר גדול בשרשי החסידות ונאמו לאזנה לעבודת השם ית'
וחלילה חלילה לדבר קדש עליו כי דבריו ישרים ועמוקים ואינם
תכונות ידלגה :

ב

רבינו הקדוש בער ממעורריו זיל ותלמידיו הקדושים ז"ל
הרב הנחל הנחל האלקי רבי דוב ממעורריו ז"ל הוא הים
האכל הנדול אשר ממנו נחתשו ענבים גדולים בעבודת
השם ב"ה וב"ש. תלמידיו היו גאונים מפורסמים נכודי כח בקיאים
בהלכה ה' בגולה ובחצר וכלם אף כי נסדרו זה מזה מורכס דרך
הקדוש כלם קבלו מפה אחד מרבה הקדוש כל אחד ואחד כפי
שורש נשמתו. רבינו ממעורריו ז"ל ממעמקים ממולות ים בגלים
נפשות ישראל כי לפעמים יש נשמה גדולה נטענה בעמקי הקליפות
בעונות וחטאים ויש לדיקים מגיע אליהם במעשה הרשעים כנוצר
דבר זה בספרים הקדושים. הנה הרב הנ"ל כוונתו ממעמקי הקליפות
ותן להם חיון כפי שורש נשמתו המפורסם דבר זה במהרה
שומע ומזהר בקונטר' אחד מעשה נפלאה באשה שהיה לה בן אחד
שהלך להמיר דתו ר"ל ובגר יבן בין הכומרים בבית ח' כנוצר
ומכונן בלא יבואו קרוביו לפתית אותו שיבוב לרת ישראל ובאמת
הנחור הוא הים נפלא מאוד בלימודו ואמו בזה מאלו עליו והלך
לפי רוב הקדוש המגיד ז"ל והספר לו את כל אשר היה לו ותפק
על נפש בנה בלא ישחקו חלילה וינו הרב עליה ללכת לביתה ואחרי
כן אסף את תלמידיו אשר היו שמה והתחיל לומר חורב על פסוק
וגש כי תחטא ויהי הדבר לפלא בעיניהם מה זה ועל מה זה כי
דבר זה היה בערב שבת קודש וכן היה ד' פעמים הקהילה ביום
ואמר לפניהם דרוש בפסוק כי תחטא וגם בלילה ליל שבת קודש אמר
ג' דרובים נפלאים על מאמר הכתוב וגש כי תחטא ויהי הדבר
פלא בעיני התלמידים. ובפעם השביעית כשהיה אומר חורב נחמה
רוח מזה מפרק הירח ומשבר כלעים ובין הרעם נא הפלא הנזכר
ויספר

ויספר את כל אשר מלאכהו ביום הזה כי לא ידע מה הים פתאום
 נהפך לבו עליז היום לשוב אל דת ישראל אך לא הים יכול כי
 סגורו הכומרים וסגרים בדעחו כי בבקר השכם כאשר יפתחו
 את חדרו יכרה משמם. אמנם בכל זאת הים לבו כהולס פעם ולא
 מלא מנוחה עד כי קץ בחייו ופעם אחת נחמרמר מאוד ויך במר
 נפש על אשר עשה הכל הדלת הים סגור בעדו וינסה בכל כחו
 לשבר הדלת ולא יכול אך אחרי כן קיבל בדעתו להבליך א"ע מחוך
 החלון וקיבל על עצמו משיכה נפש כי אם יפול וימות תהיה לו
 לכפרה על העון הגדול כי רצה לסדח מאלהים חיים וכן עשה כי
 הסליך נפשו מנגד ויפל א"ע מן החלון. אך בחדר הבש נחשוה דת
 סערה וסרוח נשאר עד כי עמד על רגליו ולא נשפך לארץ חיותו
 ויבטו הסלמידים את דברי רבם הקדוש ונחו הגדול להאיר על אשר
 יסבו בהפך ודרכם באפלה :

רבינו דוב ז"ל ממעוררים לימד דעת השם איך תהיה יראתו ית'
 על פניהם לבלי יחטאו ודבריו הם בורש גדול משרשי
 החסידות שהסרים כעש"ט ז"ל וממנו נחפשו הדבר לעגנים וכעצמים
 וכו' להכיר ולרעוה עין בעין מלאות האלקית יתברך שמו ויחלה.
 הנה מלא כל הארץ כבודו ולית אתר פנוי מיניה כי בכל דבר ודבר
 יש חיות הבורא ית"ש בשחלש מן עולם עד עולם עד עולם הסחחון
 כי נודע שאין לך דבר בעולם שלא נחלא בהם חיות חפ' בדברים
 סיותר גשמיים כהגנים והוממים יש בהם חיות מה כי אלמלא החיות
 שלהם היו בלי ספק אשם ואין ורק ע" חיותם הם נמלאים על לורתם
 כפי מה שהם נגד עינינו. והנה החיות הזו היא ג"כ חיות מהבורא
 ית"ש בשחלש מן עולמות העליונות לעולמות הסחתנות מעולם
 לעולם עד הוף כל העולמות כלם הם מחיות בוראנו יוצרנו עושינו
 ב"ה וב"ש ולא עוד אלא גם בדברים כלוירים בלבד מה שמושל כ"א
 בליור כמו העשם והרים והמדרה וכן במדות כמו האהבה וסיראה
 כו' אין ענין בעולם אשר לא יש כנגדו למעלה עולמות אין קץ בהם
 שרם והיות למס בלמטה כמאמרם ז"ל אין לך עש כו'. והנה לידע
 בדבר המזכר בשכל בלבד אין די ומספיק לירא עי"ז את הבורא
 ב"ה דהיינו להחזון בשכל בלבד כי לית אתר פנוי מיניה רק סתהים
 סכרה חושיות ודעת נלה לעין ממש כמו חוש העין שרואה כל דבר
 אשר בא לנגדו ועינו של אדם הונו ברשותו כי נרגע בא הדבר
 לנגדי אז סעין רואה אותו בלי כוח אחר ושיכוב על דרך זה ממש
 יס"ס מורגל ומוכרש בו כח סכרה כי בכל רגע עת יבא לפניו דרב
 מס סיראה חיה החיות של הדבר שהוא השחלסות מחיות הבורא

יח"ט: ודע כי הכרה זו הוא הכח הדעת שנאדם כי באמת דעת
 הוא הכרה כלשון דכחוב הידעתה את לבן. וזהו ענין דע את חלקי
 אביך סיכור בכל דבר ודבר חיות הנורה כל עולמים כי מלא הארץ
 נבדלו ולית אתר פנוי ממים מתם (ומה נפלא עי"ז מאמרם ז"ל ריש
 סוכה. למעלה מעשרים אמה פסולה מנלן אמר רבא דאמר קרא
 למען ידעו דורוהיכם כי נבוכות הושבתי את בני ישראל עד עשרים
 אמה אדם יודע שהוא דר בסוכה כו' ופירש"י ד"ה למען ידעו עשה
 לך סוכה שישיבתה ניכרת לך דכתיב ידעו ע"כ והדבר יקר לפי הנ"ל
 ויש עוד לומר עי"ז להעמיס הפשט עם הדרוש כי מלוא סוכה
 צרי שישיבתה ניכר לך הכרה רואית ולידע עי"ז כי סוכה זו נשתלבל
 מהסוכה הקדושה מסיקף ענני כבוד). וכשארם מתכבד ע"ז ההופן
 בלי ספק יראה ויפחד מחמת מפני שהשם ב"ה עומד לנגדו חמיר
 וירחצו ויתחלחל ממנו ויכיר שכל ועניו ויודע להשם ב"ה כי ברוב
 רחמי קירב אותו גם כללות ישראל לעבודתו יח"ט ומי שיש לו
 טוח בקדקדו ידע שהשרש העולם בין מי שמרגיל עצמו להבין בגדולת
 הנורה כל עולמים על דרכי ההשקפות בלבד לבין מי שמרגיל א"ע
 בדרכי הכרה חושית בזכרנו להכיר בכל דבר אשר רואה הכח
 האלקי אשר נעלם בדבר הזה כי ע"ז הדרך הגם בכל דבר ודבר
 אשר רואה ואשר יבוא לנגד עיניו הן טוב הן רע יוכל למצוא החיות
 אשר גנוז בקרבו וזהו ענין בכל דרכיך דעו כמש"ל בפעם הדעת
 שהוא הכרה הגדולה :

זכ"ה מחוק החור לעינים דברי אדונינו המנץ דוד ע ה כי מראה
 שמיך מעשה אלגטותיך ירח וכוכבים אשר כוננת לא אשר כי
 חפזון רק המיד בזמן אשר ילא החולה והים השמים ולבאותיו
 לנגדו או ברגע רהוטם הרגים גדולות ונפלאות הנורה יח"ט לעד
 ושפלות מין הנובי לכן מחוק לב ונפש הים האומר מה אנוש כי הזכרנו
 וגומר אדונינו מה הדיר שמיך וגו'. וכן כאשר יבא לנגד עיניו דבר
 זה ודע או כוללות יכיר תיכף ומיד הכח והחיות מה שנשתלבל
 מעולם לעולם עד עולם הקלופות צנחי' ומלכותו בכל משלה ויפחד
 מחמתו והדרבא יאמץ וידאג על חיות הקדושה שנשתלבל למקום
 הטינוף והזכמה וכן גם כשהאדם לעצמו כשיפול בתאוס וכדומה
 אז מזה חים יוכל להמלט בחשבו כך עד"מ כשיפול באהבה וזה
 ורעה יחשב במחשבתו האהבה הוא חיות הנורה ב"ה וצ"ס מעולם
 האהבה בלעמלה וזהו יורד הכח הקדושה למקום טינוף ר"ל. כדוע
 דברים אלו בספרי הרב הקדוש החגא האלקי סמיך דק"ק מעוררש
 ז"ל ובדברי הסע"ט ז"ל ז"ע :

ואלה הולדות הרב הקדוש אשר השמיר אחריו ברבם דור אחר דור לרקים מפורסמים קדושי עליון ז"ל. ננו הרב הקדוש מוה' אברהם המלאך ז"ל בעהמ"ח חסד לאברהם חסידותו ופרישותו קדושתו הים נפלא הפלא ופלא עד כי קראו אותו המלאך כי הים המלאך ה' לנאות קדוש וגורא וספרו עליו כי בפעם הראשון כשהולכוהו לזוג עם זוגתו הלקים ז"ל החר כנשואין הו' הרים קול יללה ונחם נהימה גדולה מחמת שהי' קשה לו מאוד להשפיל עצמו לחבר בגשמיות ומקפל היללה הסוף נתבלבס זוגתו ורקיו אותה בקושי גדול והיהם חולה זמן רב והחר הזוג כשהלך לזוג הים מוסס ומייליל גם בפעם הסוף רק זוגתו החזיקה לבה ואמלה את נפשה בכל עוז עד אחר מנישה והוא הוליד שני בנים יסורי עולם קדושי עליון ונטע בני ארזים בישראל בשני בעילות ולא יכה עוד המלאך לדעת זוגתו עוד והיה פרוש כל ימי חייו :

אחי הקורא אל יפלא בעיניך דבר זה. אמרו ז"ל בזה"ק פרשת וירא במדברנ"ט דף קי"ב רב יוסף בר כוס נחית לבבל חמא חינון רחוקא דהו' טיילי ונפקי' ביני נשי בשירין ולא חטאין אחר לון לא מסחפי' אלין מוה"ר אמרו לי' לא מקולדיעין בישא קאחינא מקדושא דקדושא אחגורנא דאמר ר"י ח"ר לריך אדם לקדש עצמו בשעת תשמים ונפקי' מיני בני קדיש' בני מעלי דלא מסחפי' מוה"ר שנאמר והתקדשתם והייתם קדושים ע"כ וכנה קדושת הרב המגיד דמערצטש צנעירות הברית הים חין לשער ולין לספר כמפורסם לכל לכן הים המלאך ד' לנאות בלי שום חלום ועבודתו הים בנחי' מלאך לכן קראוהו אברהם המלאך ז"ע. הרב מוה' ישראל חיים מלחזמוס קדוש עליון בנו של המלאך חתן הרב הקדוש מוה' שלמה מקארלין ז"ל הרב מוה' שלום שכנא ז"ל קדוש עליון בנו של המלאך ונכד רבינו דוב ממערצטש ז"ל. ובספר חסד לאברהם מהרב המלאך מדפס הכהנות ישרות שהבני' הרב מוה' שלום שכנא את אגפי שלומי' והוליד שני בנים. הרב הלדיק והחסיד מוה' אברהם ז"ל במת בימי עלומיו. הרב הגדול קדוש ישראל מוה' ישראל מריון ז"ל שהיו אומרים עליו שלא שכת כלום כל מה שלמד בכלו נרו על ראשו. הרב מוה' ישראל מריון סג"ל דור שלישי לרבינו הקדוש ממערצטש ז"ל קדושתו הים למעלה למעלה והיה נקי בכל ההורה כלם ועוד בימי עלומיו כדרכו מהוד הרב הקדוש אברהם יאביץ העביל מאפסא ז"ל והיה מלביש אותו את החגורה והיה אומר כי הוא ס"ח וכוא מקיים קו מצות גלילה כמפורסם לכל. ובעי"ר העלילו עליו אנשי רבנו והלשינו עליו לקיטר רוכיח וקבלוהו למאסר וישב שם ימים רבים.

וכרע הקדוש הים חומר כרע קבלוהו לאחור מאחור הכתוב שרים
 רדפוהו חנם ומדברך פחד לבי שש חנכי על אחרתך כמואל שלל רב.
 פי' מה ששרים ירדפוהו מזה לא ירח לבי ידעתי כי זהו במה
 מדברך פחד לבי חנכי דבר זה שאבא לאחור הוא דבר ד' וממנו
 ילא הדבר לכן יפחד לבי. וברגע נתישב ואמר אם באמת הוא דבר
 ה' והוא רצון הכורא שמו ח"כ שש חנכי על אחרתך כמואל שלל
 רב. ובעת שהיה במאמר הים מתנהג בקדושה וטוהרם יתרים והמר
 זמן נבלע ממאמרו ובא למדינת הקי"ה לק"ק באדיגוריא ובס הים
 יושב על כסא קדשו ורבים מקדושי עליון נהרו חליו וצלו לשמוע
 לקח מפיו ולראות פני קדשו ושמעתי כי בכל הימים אשר הים הי'
 באדיגוריא היה הי' גירית להיות כאורה ואורשפית באכסטיא והוא
 מדרגה גדולה בהסידות אשר עליה דוד המלך ע"ה גר חנכי בארץ
 כי מדרגה זו הוא מדרגה אשר אין למעלה הימנה לכן נאמר במקרא
 ד' אורב לדקים ד' אורב גרים וכוונת הכתיב על הצדיקים הגדולים
 ששרים הי' גירית בארץ כהם אשר בא מארץ רחוקה מעיר מולדתו
 והיו חושש לא על כבודו ולא על שם דבר לכבוד עצמו כי אם חושש
 לבוב למקום מולדתו וכל מהך הזמן במתגורר היה חך על מקום
 מולדתו יחשוב וסבן. כרע מוח' שלום יוסף ז"ל חסיד מפורסם קדוש
 יאמר לו כן כל הקודש מה' ישראל מריזין מה בימי עלומיו

ואלה הם תלמידי הרב הקדוש המנוד דקק מעזריטש ז"ל

א **הרב** מה' אנדרס קאליסקר ז"ל גאון וקדוש וי"ן בימי
 עלומיו היה עמיתו וחברו של הגר"א מו"י. מנוחתו
 כבוד צה"ק בעבריא ונדפס ממנו רמזי תורה וכו' אפר חסד.
 לאברהם: (ב) הרב הגאון הקדוש מה' מנחם מענדל וויזשניצ'ער
 ז"ל בעהמ"ח ספר פרי הארץ עה"ח ומנוחתו כבוד צה"ק יע"ח
 בעיר עבריא. ובאגרת הקודש שבבוקר ספר חניא להגאון הקדוש
 מה' שניאור זלמן נמלא אגרת הנחומים ששלח לחנכי עה"ק לנחמם
 על פטירת רבו הקדוש ז"ע: (ג) הרב מה' אהרן מויטאמיר ז"ל
 לדיק יסוד עולם בעהמ"ח ה' חילדות אהרן על הכורס: (ד) הרב
 מה' יצחק אייזיק מקוראליץ קדוש עליון ואיש חלקים ז"ע: (ה) הרב
 מה' אשר לבי גאון ומקובל גדול הים קדוש חנכי קארץ ומ"מ
 דק"ק אוכערסא בעהמ"ח ספר מעין החכמה עה"ח בדרך פרד"ס:
 (ו) הרב הגאון המובהק הקדוש מה' שמעלקא ז"ל חנדי"ק ניקלשבורג
 בעהמ"ח ה' דברי שמואל. ואחיו: (ז) הרב הגאון המובהק הקדוש

מזה' פנחס חכד"ק פפר"מ בשבט"ח הפלאה והמקרה ופניו יפוח על
 ההורה וכבר מפורסם ככה שבנותם הלא הרב הקדוש המגיד
 דנועורית' ז"ל וחס' שאמר עליהם מלאחי הרגו שכלו נדות רק לא
 כיו נדלקות וברגע שמהי גם ניזון חס' אחת וגדלקו כלם ונתרבה
 האור בפעם אחת עד למאד: (ה) הרב הקדוש מה' מבולס ז"ש
 מאתפאלט ז"ל כל דרכי טבדותו הם בראש ופחד גדול ובדביקות
 נפלא בהתפארות השמיות וכן' בחר משה להרב הקדוש מה' משה
 מקאונץ הלמידו מזר ז"ל הנריק השלם חמו שבע עד ברא להחזק
 בי"ק מ"ה עלמו להיות ממש בטל במלאות בגדול הדביקות בהס"י
 ב"ה במס"ג לר' וזמו שבעיני רחמי' כו' בפרט ממורי ורבי הרב
 הקדוש חיים הלוקים ירא מה' מכולם זשא ז"ל אשר כמה פעמים
 בעלותו להחזק בהפורה ב"ה וז"ש הם מפשיט עלמו לגמרי מן
 העו"ז עד היותו ממש קרוב להצטל במלאות עד שהוכרח לנדר
 נדרים ונדבות שיהק"ס נפשו בו טכ"ל. וספרו עליו כי פעם אחד
 הם מחלל על עלמו שישיג יראה גדולה במלאך ה' וישמע ה'
 חפלתו ושיגי יראה נחמד גדול עד בלא הם יכול לעמוד רגע אחד
 או לישיב פנים התחבא החת המטה ופעם התחבא בחורי הכית ולא
 הם יכול להבול הסוד הגדול וכמעט נפשו ילחם ממנו ויחלל אל
 ד' שישיבו ליתום חיים בהרחבה וישחר לו ד' ויאמר הרב הקדוש
 לא יוכל האדם בנות גשמי להשיג מדרגה כזו כי קרוב הם
 לנאח נפשו מהנאות ברגע קטנה ואם לא הם השם ב"ה מרחם עליו
 היה בטל מן העולם. גם בנו הם רב גדול וקדוש עליון טורח מהוד.
 הרב ישראל אברהם חכד"ק עש"י אוכברא ז"ל ובנו כשני הם
 הרב מה' זבי מנחם מענדל ז"ל חכד"ק אינפאלט לדיק יכוד טולס
 וקדוש עליון ז"ע. הרב הקדוש מה' זשא ז"ל האריך ימים מאוד
 והיה חי עוד ט"ו שנים אחרי פטירת אחיו הקדוש הנורא מה'
 אלימלך ז"ל נכ"מ. וספר הרב מה' גבריאל פלאק ז"ל כי אחרי
 פטירת רבו הקדוש מל זעבס באשר התחבל על רבו הקדוש ומאד
 דאג את מי יבחר לו למורס רב ויאמר עוד אל אברך אחד לנו
 ונלכס אל הרב הקדוש מה' זשא ונראה הם התכנסותו אולי הוא
 יביא לנו במקום רבינו הקדוש וילכו יהדיו הלך ומוסע לטרס הארבע ע'
 מקום אשר הם הרב כנ"ל כגן. ויהי הדרך ויבואו כלילס מן
 אחד אשר לא הם שם שם ישראל רק נכריים חמס מרוב ציעס
 ועמלס מנורח הדרך קצלו לנחם הם ולישן עד איר הנוקד וברס
 הלכס ליבן בקצו מים לעמוד מראבות ליטול ידיס בקומס
 משינחס ולא מלאו ויבסשו ליתן כבה מלא בטד מדס מים ולא הם

שם. ואמר הרב מה' גבריאל ז"ל כי מה חונם רחמנא פטרי' מה
אעשה כי עיף אנכי מעצלי סדרך חלק ואישן. אמנם האנדר
הזה אשר כלך עמו לא נה ולא שקט ולא הפך ליטן בלא מים. ויהי
כאשר נרדס מה' גבריאל ז"ל אז נפל במהבחתו של האנדר
ליך לקטות מדה שבר וליטול בה ידיו וכן עשה. ויהי בנזקד כלנו
שניהם יחדיו לנשח לעיר הרב מה' זישא ז"ל וסרב מה' גבריאל לא
כיל את ידיו בנקומו ממשהו כי לא ידע מקום למנוח מים. ויהי אך
בדרך קף רגלם אל מפתח בית הרב הקדוש מה' זישא ז"ל אמר הקדוש
לסרב מה' גבריאל ז"ל הירעם כי כל הטומאה והזוהמא אשר הבדיל
והרחוק מאה' אחי הקדוש ז"ל בימים רבים חזרה אלך בנזקד כאשר הלכת
ביום מסואבות. ויך הרב ז"ל בשמעו את דבריו וברגע שמה שמחה גדולה
באמרו ברוך ה' כי סנחי בדרך אחת למנוח לירב קדוש לדיקסוד עולם אשר
תעלומות נגלה לפניו כמו אל רבינו הקדוש מליצנסק ז"ל: (ט) הרב
מה' אלימלך מליצנסק ז"ל אחיו של הרב הקדוש מה' זישא ז"ל הוא
הקדוש וטהור בעהמ"ה נועם לילמך והעמיד תלמידים הרבה
קדושי עליון כמו שהזכיר ה"ס בסאך במדור אחר בפ"ע קדושתו
הין לשער ויין להעריך זי"ע ועכ"ה: (י) הרב מה' בנימין קדוש
עליון מ"מ דק"ק זאלנץ בעהמ"ה חורי וסב עה"ה בדרך פרדס
להלביב לבות עם ב"י לעבודתו יח"ש ולהבנת דודים על שם"ס
ואמתחת בנימין על קהלה וחלקת בנימין על הגדה ש"פ בדרך
פרד"ס. והוא מביא בספרו כמה חידושי חורס ששמע בעלמו
מהכעש"ט ז"ל ומהמניד הקדוש דמטורטש ז"ל: (יא) הרב מה'
גרשון לאזקר ז"ל הזכירו הרב הגדול והקדוש מה' משולם פי"ש
הלוי ז"ל בדרושו הנדפסים בליקוטים יקרים וז"ל וכן שמעתי מפי
הרב כו' תלמיד האלקי ר' צער ז"ל שאמר ב"ס רבו כו': (יב)
הרב מה' דוד הלוי מ"מ דק"ק שטעפין ז"ל תלמיד רבינו דוד ז"ל
וגם היה אלל הכעש"ט ז"ל והיה חסן הרב הקדוש מה' יחיאל מיכל
המגיד מזלחשכוב ז"ל ונדפס ממנו סדר הכהנת אדם והם מלחים
פריכות וקדושה וטהרה זי"ע: (יג) הרב מה' לבי הירש ז"ל מ"מ
דק"ק נאדווארנע רב גדול וקדוש: (יד) הרב מה' וואלק מויעטאמיר
ז"ל קדוש וגורא מאוד בעהמ"ה חורס המהיר חיבור קדוש ונפלא
מאוד להלביב לבב ב"י לעבודתו יח"ש: (טו) הרב מה' וואלק
מעטאמיר הוסכר ז"ל איש חלבים מורא מאוד רבו של הגאון בעל
לבושי סדר וערבי נחל על החורס: (טז) הרב מה' חיים חיקא
מסמדורא ז"ל איש חלקים וקדוש עליון מאוד וסרב הגאון הגדול מה'
מים יוסף דוד חזלאי ז"ל מזכירו בספרו שם הגדולים: (יז) הרב

מה' יעקב יוסף מ"מ דק"ק חוסברא ז"ל לדיק יסוד עולם בעהמ"מ
 רב יצחק וכו' חיבור עה"ח בדורות יקרים ע"ד כדו"ס וכמס
 הדושים בגמ"ח וקראו רב יצחק כי הוא ר"ח של יעקב יוסף בן
 יהודה ושמענו נפלאות מעולם קדושתו ופרישותו ז"ע: (יה) הרב
 מה' יעשים חסיד גדול וקדוש מ"מ דק"ק דינהויץ ז"ל ואור חורש
 מרבו הקדוש הים עמון הללו ובסודו פג שכת מביא חדושי תורה
 משמו: (יע) הרב מה' ליב מוכיח מפולגא ז"ל קדוש עלין ומורא
 הלמיד מוכק להמגיד הקדוש ממעריטש ז"ל בעה"מ קול הרים על
 החורה: (כ) הרב הגאון הגדול מה' לייזים מוהללטיבס ז"ל
 ולבסוף ימיו קבע מנוחתו בארץ הקדושה ושם מנוחתו כבוד: (כה)
 הרב מה' יהודה ליב סגן ז"ל איש חלקי קדוש יאמר לו תלמיד
 מוכק של המגיד הקדוש ז"ל מהותו של הרב הגאון הקדוש מהמגיד
 מקאזניץ ז"ל חותן של הרב הקדוש בעל באר משר ז"ל ובס' חורח
 להים עה"ח מביא בשמו כמה חדושי תורה מה ששמע מפיו הקדוש
 וכו' הים מהמכילים בעת שנדפס ס' הים פעם רחבונה ושם
 כהוב וז"ל בראותי ידי קדוש המחבר הרב כו' אשר מכבר נגלה
 מסתרו יושב בשבת סהמכמוי אלל חדושינו מורינו ודינו גאון עולם
 ודלס מבאר מים חיים ע"כ ז"ע: (כז) הרב מה' יבראל פאלינקר
 ז"ל לדיק יסוד עולם. ובספר עבודת ישראל להקדוש מקאזניץ מזכירו
 בדבר תורה פי על פייט באין מליץ יושב מול מגיד פשט: (כח) הרב
 מה' עזריאל פאלינקר ז"ל קדוש יאמר לו עמיתו וחברו של הרב
 הגדול מה' יבראל פאלינקר ז"ל. החברים הקדושים הלא מיום הטיב
 ד' את לבבם לדת ולתפארת את האמת נסעו יחדיו ור' עזריאל ז"ל
 כובל את הסוסים ור' יבראל יב הפוס בעמקי רעיונותיו הקדושים
 ובאשר הגיעו לפרשת דרכים הים שאל ר"ע את ר"י בליזה דרך
 נסע וכו' הים מבינו לבאן וכך כהגיו דרכה עד בואם למעריטש
 לרבינו הקדוש ממעריטש ז"ל. ויהי כאשר התמהמהו בדרכים
 החברים הקדושים היום זמן במעריטש וראו קדושת הרב ועבודתו
 לה' אז הסכימו יחדיו החברים הלא ליכע בארץ להמביך לבית
 אהב"י ליכע למעריטש ללמוד תורת ה' ויראחו וכן עשו ונסעו משם
 לוילנא ובתאבבן הרב מה' יבראל ז"ל אלל הגאון החסיד מה' אליהו
 ז"ל מוילנא וישבות בס וכל השבת עסק הר"י עם הגאון בענין
 חסידות אשר ראה במעריטש אלל המגיד הקדוש עד כי סעס לב
 בארץ החסיד לשבות בלום ושיטע בעלמו להרב הקדוש ממעריטש
 באשר נחלה הגאון ליכע למעריטש והגבר מעשה שגן כי החל
 של הגאון תרה לנס דבר זה והיה למרות עיניהם עד כי פתו קם

אמו כל הגאון החסיד כי היא תעבד אותו מלככות בגזירת כיבוד
 אם וכן ה"ה כי מעשי שכן הללית כי בלי כפק אם ה"ה נעשה שלום
 בין שני הקדושים האלה ה"ה שלום בארץ בין החסידים וסמחונדי'
 וה"ה קץ הגאולה זמן השלום לעבדו כלם בלב אחד ונפש אחד וה"ה
 ה' למך שחיה במהרה בימינו אמן סלה :

אחר הדברים האלה נסעו משם החברים הצדיקים מהר"י עם
 מו"ע מעיר לעיר ומכפר לכפר וכל מקום אשר ראו
 והבינו ה"ה אשר לב בשר לו השתדלו עמו שיביט לה' ולעבדו בלב
 ונפש וללכות למעוררם כי ראו שיפשוט הדעת בכל העולם. וי"ה
 בכל הדרך אשר נסעו ה"ה ר"ע מוביל את הסוסיים ור"י ה"ה ממתיק
 ברעיונותיו הקדושים וכל מקום בואם ה"ה ר"ע שבעל הפלה כי
 הוא ה"ה מתפלל מקירות הלב בקול גדול ונעימה עד אשר מוכך כל
 לבות השומעים למאוס הבלי העולם ולדבק בצורא כל עולמים לכן
 בכל מקום בואם הפעילו גדולות בלבות השומעים להענותם לחיהם
 ורבים גדולים ומופלגים בחורה נסעו למעוררם בעצמם והיו צדיקים
 וחכמים גדולים בחורה ועזרה וסעמיו חלמידים הרבה וי"ע

אחר ין חזרו החברים הצדיקים למעוררם ויבנו שמה שתי
 שנים ראופים והיו עובדי השם בכל לבבם ונפשם ואחר
 כן נסעו ממעוררם ואז נחפרד החבילה כי ר"ע נסע עם הרב
 הקדוש מו"ס ליב שרם ז"ל ור"י נסע לביתו ומשם ה"ה סולך
 בגולה שנה חמימה כי ה"ה מהפך בגדי עני ואביון וסולך בגולה
 עד כי פזם אחת בא לכפר וסם הכינו עצמם על הרב הגדול
 והקדוש מה' ה"ה חיקא המדורער ז"ל. וסרב מהר"י פאלאצקר
 התחבא עצמו בחורי הבית בלכות אביון. וי"ה כאשר בא הרב הקדוש
 מהר"ח חיקל ז"ל לבית אמר מריח אני ריה טוב פה ריח יראת
 שמים אז נהגלה הרב הצדיק מה' ישראל פאלאצקר ז"ל וסר"ח ז"ל
 קרא עליו מאה"ב ישראל אשר כך התפאר ואז נסע סר"י לביתו
 וה"ה מתנהג ברצנות ונחפרסם בעולם רבים ה"ה מעון וה"ה
 מנהגו לנסוע מעיר לעיר להחזיר העם בתשובה וכל עיקר עבודתו
 ה"ה לעשות בעלי תשובה בעולם ולא האריך ימים על ממלכתו
 רק כ"ו שנה אחרי פטירת הרב הקדוש המגיד הקדוש דמעוררם רבו
 ז"ל. ומנוחתו כבוד בעיר חוואטשוב אלל מקום מנוחה ארון אלהים
 הרב הקדוש רבי חברהם המלאך ז"ל בנו של המגיד הקדוש דמעוררם
 ז"ל: (כד) הרב מה' יצחק ח"צק ז"ל מקארץ הגאון הגדול שנכבד
 המקובל האלקי תלמיד המגיד הקדוש דמעוררם וסלמיר מוזהק
 כל הקדוש מוזהק יחיאל מיכל ז"ל מזלצטשוב בעה"ח ס' בריח
 כנסת

ההנהגה שנתנה לדרושים בקבלה עמוק עמוק רבו של הנהגות המופת
 מזה' זמן מרגליות ז"ל וז"ל הרב מהרש"ל שם חלה הזכרה ואשכנז
 עלי נכפ' גירגה בד הוגה ית'גל קמ' דרב כהנא והיו נפקין
 זקוקין דמורא מפומיה לפומי ולא ידענא מהי קאמר כי הייתי נטיר
 לימים ולא הנעתי לכלל בינה להבין אמרי קדוש אשר היה פותח
 ודורש בדברים ל' שמעתי און מעולם כו'. ובאמת מיום שנחגלה
 חזרת מרן האר"י הקדוש ז"ל לא בא כנופש הזה דרושים עמוקים
 ע"ד הכמת האמת ז"ע ובדית כהונה עולם נדפס מכבר בק"ק
 קארץ וזה זמן לא כביר נדפס חלק ב' דרושים מאמרים יקרים
 בדרבו בחלק הראשון. גם נדפס זכרון כהונה שו"ת נחריפות
 ובקיאות מהרב הג"ל ושם בהקדמתו נזכר כל סיחוס ומאורעות
 של הרב הגאון הגדול הכהן זקן המקובל חלקי ז"ל הקורא יוכל
 לקרוא אחס משמם. (כה) הרב מזה' לוי יצחק ז"ל אבד"ק
 בארדיטשוב גאון מופתק קדוש עליון מורא מאוד כא' הכרפים קדושהו
 ופרישותו היה נפלא הפלא ופלא דרכו היה בעת החפלה להחפלה
 בפחד ורעדה ולא היה יכול לעמוד על מקומו מחמת פחד וכשארס
 מניחו בזוית זו מלאו בזוית אחרת וכל העומדים בשעת תפלתו
 סמר בערת בשרם וגמס לבנם ונחפשו כל העקמימיות שבלב
 מקולו. והיו"ח אמרו עליו שהיה בו נשמת רבי עקיבא דרבי עבודתו
 היה בלי ליאות ובלי עייפות כאשר ספרו עליו כי תמיד בליל הראשון
 של חג הסוכות היה נשור כל הלילה והיה עומד ומלפס מתי יאור
 היום ביוכל לקיים המלוא ההדשה שכתביו וכגי'הו הש"י ליעול
 לולב ואתרוג ובמולאי יו"ט היה מלפס מתי יוכל לקיים מצות חפילין
 ובמולאי יום הק' יום הכיפורים לא היה נח ולא שקט כ"א נשור
 היה כל הלילה והיה עומד כל משכת כוכה עד גמירא בעמידה
 ובחלטהנות גדול וכאשר בא לידו חפץ של מלוא היה מנשקו וביקות
 גדולות וגאמנות האחרונות והלולב והכוכה והמלות של מלוא וכן
 כיוצא בזה הכל בלי'הו גדולה וספרו עליו כי פעם אחת בבוקר
 השכם ביו"ט הראשון של סוכות שהיה מלפס ליכול ללולב לקיים
 המלוא היה כ"כ חפוס ואהו דרעיונות נחששנות הגשמות וכאשר
 הלך לקבל את האחרונות שהיה מונח בחרון תחת דלת של זכוכית לא
 הרגיש כלל אם מכך הזכוכית מפסיק בינו ובין האחרונות וכאשר
 פשט ידיו לקבלו שבר את הזכוכית ולקח אתרוג משמם ולא הרגיש
 דבר מגודל הסחשוקקות לקיים המלוא וכי' דרכו בערב יום הק'
 לילך לביתכ"נ בפיוטי ידים ורגלים וכאשר היה חומר יחגדל ויתקדם
 שמים רבא בקול גדול ומורא היה נחחדש ש"ס בכל לבות הבומוטים

עד שנחבטו ממלאות ונחלבו נכמו ית' ויהי חמיד מלמד זכות
על ישראל בשרט בערב יום הק' שהיה הומר נחת לנו יום העשור
לחטיות ולכפרה ונתת יום החמישי לאכילה ושתיה ולשנוות. ראה
עמך ישראל כלם נאחד הם נפלאים בבית הכנסת לה נפקד מהם
איש איין אחד מהם שיכור נרדס מינו והין א' מהם שוכב בביתו
מחמת רוב מאכלו. כלם עומדים יחפים ב' ויהי דרכו בקודש
וסולכו בקודש מחש כהרף ומלאך וספרו עליו כי בשעת שהביאו
לפניו דבר מאכל לאכול ויהי לרין לברך ברכת הנהנין מתחלה היה
מברך בהתלהבות ואש גדול עד שנמלא הוא בזוית אחד והמאכל
בזוית א' ולא היה דגש חבר לא היה נראה בו מס' ל' בזהבם
ויראם ויהי מעלה כל הדברים למקורן ושרפן ואפילו דיבורים
הנעלים מפסוטי העם מה שנראה לעין כל מהם דברים נעלים
היה יכול להעלותן למקורן ושרפן ולא היה מדבר שום שיחה בלי
יהוד שמו ית' וזו היא השורה הגדול שהשריש הנפגש ז"ל לקשר
ה"ע בדביקות הכורא כל עולמים הפי' בשיחות בעילות ע"ד שאז"ל
ועליהם לא יכול זו שיחות של תלמידי חכמים וכבר נזכר בספד עבוד
ישראל הק' בשם הנפגש ז"ל בפסוק ואבא היום הל' העין ופירש'
הייס ילחמי ויהי בזה מכהן שקפלה לו הארץ אמר ר"א יפה
שיחתן של עבדי אבות מחירתן של בניס כי הנה מפסוק הנה גופא
יולא הם קדוש לקפילת הארץ וז"פ היום ילחמי מכהן שקפלה פי'
מכהן גופא מדברים אלה שהמר. וז"פ יפה שיחתן של עבדי אבות
כי בשיחתן רומזים סודות נפלאות ע"ה יחודי שמוהו ב"ה וז"ש ע"ה.
וע"ז סדרך היה כל שיחותיו של הק' מוס' לוי ילחק ז"ל כי בשיחתו
היה מיוחד יהודים נפלאים והיו גברא דנא קמסהיד עליה הדבר
הזה הרב הגאון המובהק הק' המגיד דק"ק קאזיניץ ז"ל מובא
בה' באר מהם לבנו הרב הצדיק בפ' ויקרא וז"ל. ואפי' מדיבור
הים לרעהו מפסוטי העם מה שנראה שם דברים נעלים העפ"כ
הצדיק מעלה כל דיבוריך לשורה העליון להארות הכורא ית' וכמו
בב' יעתי מכבוד קדושת האמו"ר שסיפר לי מהרב הקדוש בולגא
קדישא מה' לוי ילחק ז"ל אהד"ק בדיעביב שהיה לבוש נעליים
ומוכתר בחפלין וכיפר עם כל אדם מעניי העולם ועממי ארצות
מה שלא יאות לא' מעניי הארץ ופסוטי העם לעשות כמותו ובודאי
שלא כל הרואה ליכול את הסס יבא ויכול ללמוד ממעשה הצדיק
הקדוש קדוש עליון כמותו שהיו לו מוחין קדישין ויהי עומה כל
מעשיו בהקשקות ודביקות הכורא ב"ה ולא היה מפסיק מדיקוחו
ית' הפי' דגש כמימרא בודאי שהוא היה במדרגה שהיא להעלות כל
הדיבורים

הדיבורים מפשוטי העם אל השם העליון ע"כ. וכבר נזכרם
קדושת הרב והחידושו ועבודתו במסירת נפשו חמיד בקדושת לוי
שחיבר. ואלה תולדות הרב הקדוש הרב מה' מאיר ז"ל שמת בחייו
והיה שמו כשם אביו אבי הרב מה' לוי יצחק. ובקדושת לוי הובא
חידושים בשם גם בשם בנו הרב מה' ישראל מפיאב ז"ל שהיו
לדיקים גדולים וזכר כלם לבדכה ז"ע: (כו) הרב מה' שניאור זלמן
ז"ל גאון וקדוש עליון תלמיד רבינו ממעוריעט ז"ל חיבר ספרי
השו"ע והוא חיבר נפלא מאוד להלל כולל כלשונו הקצר דברי
הראשונים והאחרונים כולל כמה פלפולים מהקוסיות והחידושים
והסברות הנפלאות במעט מילין וקוצר דברים ויאל שמו בכל הארץ
בטובו כפר תיאל והוא קונע' בדרכי עבודה הפנימית קודם קדשים
כלתי לה' לבדו ונחפשו הקו' האלו בקרב כל ישראל בהעמקות
רבות מדי סופרים ותלמידיו הקדושים העניקו בו ליקה ממנו עלה
לעבוד אלה ה' והוא אחם עמוק עמוק מאוד :

הרב הנ"ל אחרי מות רבו הק' המגיד ממעוריעט ז"ל בא
להסתופף בכל אים חלקים קדוש מה' מענדל מוויטעבסק
ז"ל. ויהי כאשר נסע הרב מוויטעבסק לארץ הקדושה אז גם הקדוש
בעל תיאל ז"ל נסע עמו. וכאשר באו לסעאמבול וילינו שם נחללה
אל הרב אים קדוש וגורא מקדושים אשר בארץ כמה ומנוחתו
כבוד שם בסעאמבול ואמר לו כי ישוב חיבק לביתו ויהיה למורה
לדק לאורות דרכי ה' במדינות רוסיה כי עשה בא העת שהוא ואם
ימאן כזה אז יבא יומו וימות ויהי בבוקר ויסע הדברים להרב
הקדוש מוויטעבסק ז"ל אז נתן מהדור עליו ויברככו וישלחם אל
הרצו ומאל יאל כמו ויהיה למופת בכל הארץ :

אזנים בעוס"ר דור האחרון עקבא דמשיחא קטגורית בין ת"ח
כלליה מעשה שטן כי נחללה הרב והמחלוקת בין תלמידי
הרב הגדול המגיד ממעוריעט ז"ל ובין הריב הגאון מוילנא ז"ל כי
אינשי דלא מטלי הולילו דבה ודברו סרה בפני הגאון כי אינם
מתאכנים בדרך החורס ומקשים חדשות. והגאון לתומו קבל לבון
הרע לאשר היה מרה לו כי אז היה כח הש"ס ימ"ם אשר חפשו
עילות וחתרו חתירות להסיר עולה של חורס ולנתק מוסרות הדת
תורתנו הקדושה לכן שמע להם עד כי סרעם בקול להומם ולסדפס
והמשתטת רבה מדי יום יום עד בא מכור אחד אשר היה מתעטף
במעיל השקר שכוונתו לשמים ונסע לפעטערבורג והלשיץ לפני
הקיסר בעמנו על הכסידים וביחוד הלכון על הקדוש הגאון מה'
זלמן ז"ל כי יעשה לו שם בארץ מהלבי בליעל למבין רכוש רב וגם

הוא משה כל מנסי ישראל ויחפץ להיות לשר עליהם ורצונו
למרוד במלכות לכן הוא שולח כסף הרבה לא"י כי חפץ הוא
לקנות לו לאהוב את הסולטאן. ועוד דברים בדוי' באלה. וכשחזר
הקיסר רוסיה דברים אלה בלח פקידה אלו כי יסע בעלמו
לפטערבורג והוא בעלמו יתקור וידרוש בדבר אולם הכת המאנגדים
לא נתקור דעתם ונתנו שוחד לשרים ואנשי העלם כי יובילוהו
בנחשאים לפטערבורג וכן היה כי מעשה בטן הללית. ויהי כאשר
נסע הרב"ק עם הסרדיוכות אשר הובילוהו לפטערבורג אז בע"ש
לפנות ערב התחילו ליסע עמו בשבת קדש ואז חשב הרב בדעתו
מפני מה נזר עליו חילול השבת ויזכור כי בלגה אחת מה' שבת
סיחה רפואה בידו בלא ירד לעומקה או נחשב הרב והתחרט מאוד
ועל העגלה לימד ובירר הלכה זו ומיד נשברו אופני העגלה וינח
ביום השביעי שלו. בימים ההם כאשר נשבת ארון הקודש ולקחוהו
למאסר ואז נסע חלמיו הקדוש מה' אהרן הלוי משער השעלע
בעהמ"ח עבודת הלוי לאסוף מעות עבורו לפדות א"ז רבו הקדוש
ופזר מעות הרבה עליו ונתנו לשרים אנשים כי לא יתקבו את
המשפט כאשר רצו המאנגדים. וביום י"ח לחודש כסליו לפנות ערב
בעת היה אומר מזמורי תהלים והגיע לפסוק פדס בשלום נפשי
הגיע לו הפקודה מן המלך כי נעשה חפשי ויאל מן המאסר וזה
לפון הרב באגרתו לאנשי בלומיו בהלל דרגיו (היא ה"א"ס של
הרב המגיד דמערז'יטס ז"ל) בעת אמירת תהלים כשהגיע לפסוק
פדס בשלום נפשי הגיעו הפקידה מהקיסר כי נפדתי ואחרי ביאתו
משפטערבורג כתב לאנשי הארץ בלא להרחיב פה או לשרוק
ה"ו על המאנגדים ולגלתי רוס לבבם מאהיהם חס מלהזכיר באזהרה
נוראה רק להשפיל נפשם בפני כל אדם בנמיכו' רוח כלי הא"י
ואולי יתן ה' בלב אחיהם לאהוב אותם ע"ש :

ויהי אחרי שנים אחדים היום מוכרת הרב הקדוש הנ"ל נהיות
בפטערבורג אך הקיסר לא ידע כי בא לפ"ב ופתאום נודע
נקיסר כי הרב בפ"ב ויחד חפו עלי' ויאל לשומו במשמר להיות
שם כל הימים אשר חי על פני האדמה. אולי אחרי ל' יום נכרג
הקיסר ואחרי מותו מלך בנו הקיסר אלכסנדר ויהן ה' את הן הרב
בעיניו ויתגבר חפשי ביום כ"ע כסליו יום ה' דהנחה ויהן לו חופש
להנהיג את הרבנות ביד רמה ומיום ההוא והלאה ישב על כסא
קדשו בכבוד גדול והפין מעיינות הכמחו ואור תורתו וקדושתו
סיחה זרח בכל המדינות. ובנו של הרב היה הרב הקדוש מה' **דוב נמר** ז"ל רמטורקים מאוד מהלך החרז ועד קאה הארז

בדרושי ה'יקרים ז"ע. הוא היום אומר מה בין החסידים וגם
 המתנגדים ביניהם כוונתם לש"ס. אבל הדבר הוא כך המתנגד
 לומר תורה לשמה בודאי ועושה מצות ומעשים טובים בזהו
 ורחימו ואם עושה עבירה ח"ו לא זו משב עד כי יבז בתשובה
 שלימה בבכיה ולצקה ותענית וסנופים לחקן אשר קלקל ונפשו
 מרם עליו מאוד עד כי לא יגל לפתוח בשמחה פיו. אבל החסיד
 הוא לומר תורה לשמה ועושה מצות ומע"ע בזהו ורחימו ואם
 עושה עבירה ח"ו לא זו משב עד כי יבז במרע גמורה במירוח
 וכאב לב. אך בכל זאת ברנע בא דבר לידו ת"ת או הפלה או
 מצוה ומעשים טובים הוא עושה בשמחה רבה והוא שוכח אם עשה
 כלל עברה כי כל דרכי עבודתו לעשות רצון בוראו יחזק ולעשות
 נחת רוח לפניו בזהו והצוקה וחפץ לא בשביל שום דבר לא
 מיראת העונש ולא בטבור הכר הנ"ע ועו"כ. לכן אפי' בשעה
 בשעה עברה ונכשל בה חלילה יתחרע מעומקא דלכא ואין העברה
 מכבה לו המצות ומעשים טובים שלא יעשה בשמחה וצטוב לב
 מרוב כל כי יאמר בלבו ח"ן אמי חושש לעלמי מה שאסיה בגיהנם
 כיון בעתה עומד לנגדי דבר לעשות רצון בוראי ית' אעשה בשמחה
 וצדק ואעשה נחת רוח לפני הבורא כל עולמים. ואח"כ הוא
 בודאי מתקן כל דבר כפי הצורך והנ"ן: (כו) הרב הקדוש מה' אהרן
 מקארלין ז"ל. ומדפס ממנו לוואס נוראס מאוד ובעו"ר נח נפשי'
 בן ל"ו שנה ז"ע: וספרו ממנו כי פעם אחת היה אצל רבו הקדוש
 על יום ר"ה או בדרוסו ב'תפלל שחרית. והנה המנהג להחזיל
 בקול רם המלך ויסי כאשר פתח לומר הנהך לצק צעק גדולם
 ומרה צנכיים עד שלא היה יכול לדבר עוד והיו בואלים אחוה כך
 מה זה היה והסיב כי נזכר מאמר חז"ל פ' הנוקין כי מעט להחם
 אמר שלמא עלך מלכא שלמא עלך מלכא אמר ליה מתחייבת תרי
 קטלא כו' אי מלכא אנא עד האינא אמאי לא אחית לגבאי ע"כ
 לכך כשהתחלתי לומר המלך נעשה לבי ונפשי מרה עלי כי אי מלכא
 אינו עד הבחא אמאי לת אחיתא לגביה לשוב בתשובה כמאס"כ
 שובו אלי כו': (כה) הרב הגאון הנורא הקדוש מה' יעקב שמשון
 ז"ל אבד"ק שיפטווקע ז"ל תלמיד הרב המגיד דמעזריטש ותלמיד
 הרב הקדוש מה' פנחס מקארץ ז"ל. ובסקדמה לספר חזון החיים
 כ' חז"ל וכן היה מעשה שהגאון הקדוש מה' יעקב שמשון כשהיה
 בארץ הקדושה ראש בדמיונו השכינה בוכה ומלענערת על בעל געוריו
 שהיה לה ומח ויסי כי הקץ אמר לחבריו ח"ן בעולם כעת מי שיסיה
 כעלם דמערומתא אלא הקדוש מה' פנחס מהארץ בודאי נסתלק

צילתה כחול וקרע וככה הרבה בכיות שהם רבו וחז"ל מודע
 במחלמחו דברים אלו מכון באתו לילס ע"ס. וכן שמענו כי הים
 נוסע למכור ספר הקדוש תולדות יעקב יובק כדי שהתפסמו דרכי
 החסידות בעולם וז"ל בפראג אצל הרב הנאון בעל שו"ת מודע
 ציטודס. והרב בעל נ"צ הים מתחומם על גודל חריפותו וצקיחותו
 וכן הים כ"כ בנרעסלל אצל הרב הנאון ר' יעקב פיק ז"ל ושם
 דרש דרשה גדולה בחריפות וצקיחות והרב בנדרו מאוד מאוד
 זכ"ע: (כט) הרב הנאון קדוש ישראל המגיד דק"ק קאזיניץ מס'
 ישראל ז"ל בעמ"מ עבודת ישראל עה"ת חיבור מורא מאוד אור
 ישראל וגר ישראל ותהלות ישראל וגבורת ישראל וגר ישראל ועוד
 כמה חיבורים וביחוד על גפ"ת שהם בכתובים עדיין. רבינו ישראל
 סג"ל הים תלמיד המגיד דמזריטש ז"ל ותלמיד מובהק לג' גדולי
 ישראל להנאון הקדוש מס' במואל שמע"קא ז"ל אבד"ק ניקלסבורג
 ולהנאון הקדוש מס' לוי יצחק ז"ל אבד"ק ברדיטשוב בעמ"מ קדושת
 לוי ולהקדוש והנורא מס' אלימלך מליזנעסק ז"ל ז"ע:

רבינו מקחינין ז"ל הים זקן ויפז כיצבה קרוב לחתמים בזה
 סריץ חורס צישראל עם תלמידים גדולים נבזרים בתורה
 צנפ ח. ושמעתי שכשהיה לומד גמרא עם תלמידים כשהיה מזכיר
 שם הנאן או המורא אפי" רק שם פושק הים מזכירו בחימה ורחת
 בזכ"ל אבי הקדוש רבא הקדוש רש"י הקדוש בעלי תוס' הקדושים
 וכיוצא באלה כלשונות והים מושכז במטה מחמת שהיה חולה וכחש
 מנשר מאוד חש"כ צבעת השפלה היה צוער כלפיר חש בהחלצות
 גדול לא מראה כמוהו ונשתבח הקדוש כג"ל בשורש הגדול שהשרים
 הנפש"ע ז"ל בעיני העלאת המחשבות זרות שבאים לאדם בשעת
 התפלה להקנה ולהעלות למקורן כמדע מדברי הנפש"ע ז"ל ודברי
 הרב המגיד הגדול דק"ק מזריטש ז"ל כי כיוצא באלה בעו"ז
 כולם להעלות על ידו כל הדברים המר"ם וכל יצוץ הקדושה
 מעמקי קליפות לכן באדם שצא להדניק בקדושה ובפרט הדיק
 הגדול שיטטה עינו והתקבחות ודניקות הנורא באים אליו
 המחשבות זרות בעינים נכמיים ודברים בונים וכל עיקר צואה
 אל האדם בעת תפלתו כדי שהאדם יעלה הוסיף לשורש העליון
 ובספר באר משה לבנו של הרב הקדוש המגיד מקחינין ז"ל מביא
 בפרשת יתרו ז"ל איך באהמו"ר חמר לי בזה"ל תאמין לי בני שלא
 היה שום מחשבה זרה שהיה לי מעת שנולדתי ועד עתה שלא
 באהה אלי בעת תפלתי ונצורת האל העליתי כלן למקורן ושרשן
 העליון אל המקור אשר הים שם האלם בתחלת עכ"ל. והנה תולדות

סדר הקדוש הגל וכו' סדר הקדוש אשר נולד אחריו סדר
 מה' משה אליקים : דריעה בעכ"ה ס' באר משה עס"ח
 מלא יראת שמים מחלתו ועד כופו חלמיד מובהק להקדוש מה'
 כש' לס זיבא מה'יט'אלע ולהקדוש מה' אלימלך מליצנסק ז"ל כנזכר
 בספרו שם כמ"פ וכו' הוא נכדו של המגיד הוא הרב הדיק מה'
 אלטער מקלויניץ ז"ל וחסנו ס' פאגיד הוא הרב הקדוש מה' אבי
 עזרא זעליג אבד"ק גרעניץ ור"י אבי הגאון קדוש עליון מה' מ"י
 מהיר יהואל אבד"ק קלויניץ וק"ק מאגליניאל חלמיד הגאון הקדוש
 מה' אברהם יבושיט העשיל מאפעא ז"ל : (ג) הרב מה' מנחם
 נענדל מרהוונט גאון בדורו קדוש יאמר לו : (לא) הרב הקדוש
 מה' נחום מטכארמביל ז"ל חלמיד מובהק להבעש"ט ז"ל וחלמיד
 הרב המגיד הקדוש ממעזריטש ז"ל. רבים כבי' מעון חסיד ספר
 מאור עינים על החורה וס' יבאח לב על הגדוה רז"ל דברים בוערים
 כאש. וכו' הוא הרב הקדוש וסבור מה' מרדכי מטשארמביל
 גרסא ממנו זה לא כביר כפ' לקומי חורה הדרכות לעבודת השם
 ב"ה וב"ש מהותנו של הרב הקדוש מה' ישראל מריון ז"ל ז"ע :
 (לב) הרב מה' יוסף מ"מ דק"ק האלביץ ז"ל בעל המחבר ספר
 גמי' יוסף על ההורה בדרך פרד"ס : (לג) הרב מה' שלמה מקארלין
 ז"ל דיק עליון קדוש עליון חלמיד דהמגיד דמעזריטש ז"ל וחלמיד
 מובהק להרב הקדוש מה' הסרן מרארלין ז"ל פרישוחו וקדושתו
 היה מה' באין לשער היה באחד הספרים והוא רבו של הרב הקדוש
 מה' אורי' ז"ל מטערעליסק ומספרים נפלאות מגדול החלכותו
 בעבודת השם ובעוה"ר וסר' ע"י חיים חיל אחד שבה לבית המדרש
 שלו בשעת התפלה ובעת שהיה ממליך אח' הבורא כל עולמים
 והיה שואג בקול גדול ומורא לך ד' הגדולה והגבורה כי לך ד'
 הממלכה אז קינא בו בקאזאק ורצחו נפש ד' ינקוס דמו ויודעי חן
 אמרו עליו כי היה משיח בן יוסף ז"ע : (לד) הרב מה' נחמן
 מנאך ז"ל רב חסיד וקדוש הד' מחבר"א קדישא של הרב המגיד
 הקדוש דמעזריטש ז"ל : (לה) הרב מה' עזיאל מיוזש ז"ל הוא
 הגאון הגדול עוקר הרים קדוש עליון מנוע קדושים עמודי עולם
 רבוחיו כחמ"א ומכר"ס לובלין וסב"ח ז"ל מנוע רש"י ז"ל הרב'ך
 חורה בקדושה ובעהרם בכמה עירות בעיר ריטשוואהל וזאוסטראווי
 וכעמיד חלמידים הרבה בגולה ובהר וזוהי היה עמיתו וחברו של
 הגאונים הקדושים האחים מוהר"ר שמעלקא ומה' פנחס ז"ל
 והאחים מה' משה זיבא ומה' אלימלך מליצנסק ז"ל ששמשו
 כל זרעם אח' רבם הקדוש המגיד ממעזריטש ז"ל בעהמ"ח חרם בליל

על גפ"ת ויעל הקדוש מה' עזרלל בימי עלומיו הסגולה בדת
תקמ"ו לזכר עולם יסיה לז"ק: (לו) הרב מה' יעקב יצחק מלובלין
ז"ל ח"ס חלקים נורא העמיד תלמידים הרבה כמו שאכתוב בסמוך
במדור בפ"ע אותו ואת תלמידיו הקדושים ז"ע: (לו) הרב מה'
שבת ראשקיוור ז"ל המקובל האלקי חידר סידור עם כוונת האר"י
וכוא נדפס זמן רב וכו' יקר במציאות ונדפס עתה מחדש בעיר
לצוב: (לה) הרב מה' שמעון שלמה רב וקדוש ז"ל מ"מ דק"ק
סאווראן תלמיד של המגיד הקדוש דמערניטש ז"ל ואביו של הרב
הקדוש מה' משה סאווראנער ז"ל תלמיד נקדוש מה' ברוך ז"ל
ממצינו נכד בעט"ע ז"ל ותלמיד הקדוש מה' לוי יצחק ז"ל אבד"ק
בארדיטשוב: (לט) הרב מה' שלמה לוצקר ז"ל גאון חמית קדוש עליון
מ"מ דק"ק סקתהל בעהמ"ח ספר דברח שלמה על הסורה וכו'
היה גאון ביהו כל הרב המגיד הקדוש דמערניטש ז"ל כי הוא היה
ע"ל בלה בר הלל רבו הקדוש וכו' כתב ההקדמה לספר מגיד
דבריו ליעקב וכו' ליקוטי חמרים של רבינו דוב ז"ל ז"ע ועיין
בס' בהקדמתו וחראה גדולות ונפלאות מה שהיה הרב ולה"ה ז"ע
ועי"א. וכו' היה הרב כלדיק מה' דוב אבד"ק אלעסק ז"ל:

והנה הרב מה' שלמה סג"ל היה המו"ל והמביא כל דברי רבו
הקדוש והיה גאון ביהו ממש כמו הרב מה' יעקב יוסף
הכהן ז"ל אבד"ק פולנאה הלל רבי' בעט"ע ז"ל. והיה על הרב
מהר"ש ז"ל לשם זקנותו מחלוקת גדול מתלמידיו הרב הקדוש מוסר"י
מיכל ז"ל המגיד מאלטשוב. והרב הקדוש העניו וספל רוח מה'
משה ליב ז"ל מהאכוב כתב נכתב עזרו להשקיע המחלוקת והאגרת
הזו כבר נדפס בספר ליקוטי רמ"ל וז"ל אנכי ספלי והנני בא
במשיב מפני הכבוד ומפני היראה כו' ולא באתי הלל בעניי בפתח
לצדק ולתת ממעלה כבוד חורתם לטיות נכנעים בעולם לקיים
מעט רך מ"ב חמה מן ידידי הרב המגיד מה' שלמה נ"י אשר
היה משמש לפני ולפנים בקודש קדשים הלל הרב המגיד דק"ק
ממערניטש ז"ל ע"כ:

כל אלה תלמידי הרב הקדוש והטהור מנורא הטורה אהפלקריא
המאירה באור שבעת הימים מרגל ורצנא דוב ז"ל ממערניטש
ולא אומר כי רק אלה ולא זולתם כי באמת לא ידעתי ספורות
תלמידים רבו כמו רבו. ויש הרבה אשר לא היו מפורסמים בעולם
והיו לזיקים ויש אשר היו מפורסמים בעולם ואני לא שמעתי מהם
לכן לא הקפתי שםם בספר ויהי זכרם ברוך לפני זכר כל וידוע
אעלומות. והשם ברחמי ישיענו שיהיה לענוד כלם בלב אלה
ויהי

והיה ה' למלך על כל הארץ אמן :

ג

ועתה אחחיל לבחוב זכרון לדיקים אשר היו בימי הרב דמשוריטש
ז"ל אשר שמענו שמעם ואינם תלמידיו הרב ז"ע :

(א) דבר מו"ס ליב שרעס ז"ל קדוש עליון כמלאך הלזים לנחלת
כל דברו היה נעלם ונכחם וזיה היה מוסף לא נראה
כמוסו ומאוד מאוד היה מהננע לנה דבריו ה' והוא כל ימי חייו
לא נח ולא שקט ולא היה עיר וכרך אשר בני ישראל בחובם אשר
הרב ז"ל לא היה שמה. מקלה ארץ ועד קצתו שמענו שמו אשר
הרב ז"ל בא שמה ואחרי ההעכבו מעט נסע משם כי זה גדול
כשמש כי כל נסיעותיו היה בקפצת ארץ וכל מגמתו היה להליל את
ישראל מיד לוחמיהם ומוראיהם נחפזתו כדודע ממעשה שהיה לן
עם מלך ה' וכמה דוכים בוכיה ל פניהם והכריח להטיב לישראל
והיה מתעסק מאוד בפדיון שבויי ישראל. וכבר נדפס בס' הנהגות
ישראל לסרב מו"ס מנחם מענדיל מפרימיסלאן ז"ל שם בסופו הגרס
מהרב סק' המגיד דמשוריטש ז"ל מכתב העודס על הרב מו"ס
ליב שרעס ז"ל הכני מן המודיע נידון ה"ש הנוכחי ה"ה כו'
הקדרא בפי כל רבי ליב שרעס מראווי העוסק במלוא רבס שאין
למעלה סימנס באשר ירש שיחתו באל ה"עב פה אל פה דברים
שאין להעלותן על המכתב כו' להיות לו לעזר' ולשעור כו' כי מעיל
אני עליו שאין בדבריו שום נפחל ועקס ועולם לא נחלא כשפתי
ורא את ה' מרבים ואין לך מלס גדול מזו כו' ע"ס :

ג שמענו שהיה עוסק להליל נפשות ישראל מני שפה ולכל ידנו
נח מאלקי ישראל. והיה עוסק לתקן נפשות המתים אשר כבר
מזו וכמה סוכנים והולכים בעולם כחובו ר"ל כאשר מודע מחפזי
הא"ר ז"ל בעושי הנפשות שמגוללים לפעמים בריחים של מים ולפעמים
בבעלי ה"ס ולפעמים באנשים ודוממ"ס וגדרות ולומחים כי אכן מקד
חזק וכפס כו' כמ"ס בספר בגלגולים לכן היה נוסע ממקום
למקום לתקן דבר מה ובזמן קצר נסע משם. וגם היה
דרכו בקודש כמ"ס בואו היה מתבודד בחדרו ולא רחבו בוס
אדם איך מתנהג ומה עושה והיה מתבודד ביערות ובמדברות וגם
היה דרכו בקודש ליסע אל אנשי שלומי כפעם בפעם ושם היה
מדבר עמו ומורסו דרכי ה' וגדולה הכורא כל עולמים ואין להיו'
מהננע לכת בדרכי ה' וככלבם שנוצות היה אלל תלמידו הרב מו'
חק אשכנז ז"ל בעיר לבוב הוא הרב אשר נזכר בהגרת של הרב
סק

הק' מוס' משם ליב מסאסיב בליקוני רמ"ל וז"ל ומה שאחס דואגי
עבור ש"ב הרבני הסכיד המפורסם מוס' יצחק בשרב המאס"ג
הסכיד המפורסם המשמח הלויס והאגיס' מוס' פייכל חזק"ק
לעכוין בודאי הש"י יהיה בעזרו עכ"ל :

ישמעתי כי במשך הזמן הריא היה סגור ומסוגר במור ח'
עם הרב מוס' יצחק הנ"ל ולא נודע לכל ה"ס שום
דבר ממנו חפ' לפניו כי גם תלמידיו היו מתכבדים עש"י דרכו
להיות סגור לנפש ולכל יודע לאיש שום הנאה. פעם ח' קודם חג
הפסח בא הרב הקדוש מוס' ליב הרסם לק"ק ברה"ק ומשם נחב
הגרם לתלמידיו מו' יצחק שיבא אליו לק"ק ברה"ק. והנה הרב מוס'
יצחק ז"ל לקח מלבושיו הסגורים והלך לק"ק ברה"ק ברגליו לקבל
פני רבו הק' ונתחבר עמו עוד איש ח' אשר היה חפץ להיות בחבר'
הרב מוס' ליב ז"ל וסלכו יחד וכמו ח' פרסה לפני העיר בא הרב
הק' לקראתו ונתן לו בלוס ובאל אחי על העגלה למה ילך ברגליו
כי לא לנורך היא ענין זה לו בימים האלה. אח"כ שאל אותו על
האיש אשר נחמד עמו וסביבו כי האיש הזה משתוקק לקבל פני
הרב אז אמר לו הרב לאיש כבר קבלה פני עתה שוב בשלוס לביחך
יברכו בשלוס. אחרי כן הלכו שניהם יחד בדרך יערות ודברו בענינים
אסתרים ונעלמים עדי בואם בשלוס לק"ק ברה"ק. ויהי בעת בואם
לעיר אז אמר הרב מהר"ל לרבו מוכי"י שילך לחדרו אשר הוא
מתאכבן במה וסוף לקח את חפציו וגם משם על ימי ההגדרה
וכח"מ ש"כ לעיר ברה"ק אל תלמידיו. ויהי בעת בואו הלך ג"כ אל
חדר תלמודו והיו מדברים בענין אחד משרשי הסכידות כשמה
שמות והיו עומדים כל רגליהם זה מול זה פנים בפנים כי כן היה
דרכו לעמוד על רגליו בעת העמיקו רעיונותיו הקדושים בענין
אחד ולהחזיק את ידיו ולהיות עומד על מקום אחד בלי שום תנועה
בח' וכ' שעות וכוא פלאי זמן היה יכול לעמוד על מקום אחד
מחלחל הלילה עד בוקר בלילי עתה הארוכים בלי שום תנועה
וגדוד רק חכום ואהו רעיונות נשגבים מחשבות מדובות בגדולת
הבורא יח"ש :

יידר במשך הזמן שהוא שמע הרב מוס' יצחק ז"ל קול זעקס
בבית כי בח בעה"כ הגיעה עד שערי מות מגדול מחלחל
אשר הלחה איזה ימים והנה הבעל בית לא הרגיב נפשו לילך
לרבו מהר"ל ז"ל לבקשתו שיחלל עבורו החולנית כי היה ירא
מאוד ממנו אמנם הסברה הלכה לשום עון נפשו לבא לפני הרב
המזוהר לבקשו כי יגיד לדיק הומר וד' יקום להחיות בתו אשר
סיח

יתחם נופם נמוח אז הציבו לך נח אל לדיק העיר רבב מס' שמואל
 ז"ל ויחפלו בעדה וס' יוביעך אז הלך האיש הזה ממנו נפחי
 נפש אל רבב מוכר"ם ז"ל: אחרי כן התחיל הקדוש מס' לבי ז"ל
 לדבר דבריו אשר התחיל. אמנם רבב מס' יחזק נשאר נבון
 ברעיונותיו בעבור החולנית המזכר וסיה מהררר במעשה רבו בדבר
 הזה אז הרגיש רבב הקדוש מהר"ל ז"ל בדבר ויאמר לו מה זה אחי
 נבון ברעיונותך עוד לא הסכנת לסיוחך אחיך לב בגבורים לבל יעדרוך
 שם דבר בעת מהשבותיך יעמיקו בגדולות ונפלאות בוראנו ויארנו עובדינו.
 ואחרי דבריו הלה דבר עוד מנעמתי הלב עניים נשננות מפעלות חמים
 דעים ובזמן לא כביר סנה קול נוחה בבית קול יללה משבר חת הלב כי בח
 בעל האכסניא כמעט הלא נפשה והאיש הזה בעל האכסניא הריכז עוז
 בנפשו לנח בפני רבב הקדוש מוכר"ל ז"ל עוד הפעם ולאילו
 בדברים לגזור חומר ויקס וידבר הליו בקול יללה ובכיה עד כי הסתחם
 רבב הקדוש ז"ל ויאהז בפאתי ראשו בכי ידיו ויאמר מרא דכו"ע
 הלבטביר זה באחי סנה לבמוע אנוחות וקול זעקה לבבל אח
 מחשבותי ולא אוכל לדבר דבר מה זה יחפז מפני מה אעשה להם.
 ויהי ברגע סיה נשחנה מחלטה ורגע רגע היה נראה לעין כי
 הרחיקה משערי מת לעדים עד כי נרפאה ד' שלח דברו וירפאה.
 אחרי הדברים האלה וכאשר עבר ימי הספח כלו הסכים לנכוע
 משמה ויהי עת לקח חפזיו אשר בחיבה לכניהו על העגלה אז קיבל
 רבב מס' יחזק הלאידו אח החיבה מידו לכיות משמש אח רבו
 הקדוש לברחו בדבר סיה וסיה כהרמו אח החיבה סיה החיבה כבד
 מעט לגשוא והרגיש רבב הקדוש בדבר הזה ולקח החיבה מידו
 ואמר לו בחיב גבורי כח עושי דברו וסיה כי להיות מעושי דברו
 של הנורא כל עולמים ז"ל גבור בכח ובאמת בהרב הקדוש ז"ל סיה
 גבור חיל גבורי כח עושה דברו וסיה יעמוד לנו ולכל ישראל אחין:
דבר מס' יחזק בג"ל סיה חומר נפש רבו הקדוש מה ששמע
 בעלמו מפיו הקדוש שהיה מדבר ממעלת נשמתו כי זה
 נט"ו מאות שנה לא היטה נשמהו בעולם החתהון ורק סיה מהסכרה
 גדול לשלחו הפעם סנה לפעוץ היקונים בעולם ובי הוא יודע לאיזה
 לורך ותקון בא לעולם הזה להסתהין וגבן תמיד סיה מבסדל רק
 בדבר הזה סיה מעלים לדבר הענין כלו י הוא האורר והחיקון
 והוא פלא

פנים אחי בא לק"ק לבוב אלל גביר אחד להחזכרן שמה ובזמן
 מועט קודם בואו נכע משה רב קדוש ח' וסיו בני ביתו
 ערודים עוד בנשיעת רבב סיה שם. ויהי כאשר בא רבב סק'
 מס'

מוס' לז שרסס ז"ל הלך אל משרת הבית וביקש ליתן לו חדר
 מיוחד שיוכל להחזיר שם וילך המשרת להבעל הבית ויאמר לו בן
 החד הבן ויאמר אלי לפנות לו חדר להיות שם ויאמר הגביר
 הניכר מה לי ולו כי בן אלי. וכמעט רגע נשמע הקול צעיר כי
 הרב הק' מוס' לז שרסס בן העיר. ובין הגביר כי כאורה
 שהוא הוא הק' וילך אליו ויש"בו ויתן לו חדר פנוי נאה להחזיק
 שמה אז אמר לו הרב הק' ז"ל רבותיו הקדושים ז"ל יתבו מלות
 הכנסת אורחים לאברהם אבינו ולכאורה קשה שלא מלינו באמת
 אל לו ממע עין הכנסת אורחים כמו אלל אברהם אבינו עד
 שחזינו כי הפליר מאד בם כמו שגאמר ויפאר בם מאוד כו' ויש
 להם משה ומלות אלה ואלל אברהם אבינו לא מלאנו כלל סיהים
 מפליר באורחים שיכורו אליו. אמנם האמת הוא לוט לא סיה
 מכנים אורח כלל שגאמר ויבואו שם המלאכים הדומים כו' ויקס
 לקראתם בודאי מלאכים יראה כל אדם להכניס אליו להכניס ולוט
 ראה מלאכים לכן קם לקראתם והפליר בם שיכורו אליו אמנם
 אברהם אבינו ע"ה אורחיו הקדושים משידה עליו וירא והנה שלשה
 אנשים נבים עליו ראה אלהים ורבותיו הקדושים ז"ל במדרש
 הקדוש אמרו אחד בדמות ערבי כו' והש"כ וירך לקראתם מפני
 שהם מכנים אורח באמת וגומל חסדים עם בני אדם ואברהם
 אבינו ע"ה היה שמת ח"ע עם בני אדם יוחר מעם מלאכים כי
 מלאכים הינם לאריכים לגמילה חסדים והבן :

הוא היה חומר על כרבנים שאומרים חורס מה זה שאומרים
 חורס הלא יראה וישגיה האדם שכל עשיותיו והנהגותיו יסיה
 חורס וכו' בעלמו יסיה חורס היינו שיתחבב בכל דרכיו עפ"י
 החורס עד שילמדו בני אדם ממנו ומנהגותיו ומתנועותיו ומדיקותו
 ומדיבורו וכו' ונהגותיו עלמם חסא חורס ללמוד מהם ע"ד שגאמר
 חין חומר ואין דברים בלי נשמע קולם בכל הארץ ילא קום ובקלא
 חבל מליסם. וכן היה חומר הרב הק' ז"ל נשיטחו לבית הרב
 המגיד הגדול רבי דוב מחזקוניש ז"ל לא לשמוע חורס ממנו כ"א
 לראות חין פושט אז אנפלאוהו ואין קישרם וכו' ע"ד הנוכח :
ועוד היה דברו של הרב הק' ז"ל אשר בכל הירידים הגדולים
 היה נוסע והיה שם בניהם אחר עברו ימי השוק ושם קיבץ
 ואסף משוח לאורך עסקא לאורך פדיון שבויים ולפרנס לדיקים
 נסחרים אשר ישו מעשים בהאנע וכל חסלכות הרב היה נפלא
 בים דברו ובשכילו במים רבים ועקבותיו לא מודעו. וכספר הקדו
 ריחל המלאך נמלא אחת מה שהתפללו עליו קדמונים ולם
 החתק

תחלתה הוא שהפחה את לבו של לוי בן שרה וכו'. ושמענו כי לעת
זקנתו התחבר עמו הרב הצדיק הגדול מוה' עזריאל פלאקק ו"ל
הלמד המגיד הקדוש ממעוררים ו"ל ונסעו יחד בלוותהו הוא ועשו
את כל אשר עשו דברים רבים ונפלאים :

פ"א בא הרמ"ק מהר"ל ו"ל לעיר החדש בבית ההכסלה ויקרא
למשרת הבית בליך אל ג'ר א' בעיר ההוא ולאמר לו כי
ליב בן שרה מלוא עליו שיהן לו מאה חזומים. וירחע המשרת
לאחריו בידעו כי הנביר ההוא מתנוד גדול ומקשה ערפו לטובת
האנשים החסידים אז הביב במשרת ה"ך הוכל לליך אל גביר גדול
כמוהו כי אמוץ לבועביר מפורסם ה"ליו משהים בבשר וכל בני
ביתו לביס' כסף וזהב ואנשים רבים משרתים מותו וכוה' יושב בטיכלו
פנימה וכל בני ביתו יושבים מימיו ומשמחלו וה"ך אוכל חנוכי כעמי
ואכיון להרחיב עוז בנפשי ללוות עליו ליהן סך לרב כזה לרב
חסיד וקדוש. אז הביבו הקדוש ודבריו נוערים כאש הנע נא
למטה ומראה כי במקום אשר הרוקף קף רגליך הוא עפר ודע
כי השלחן כזה וכל הדברים אשר נוד עיניו הם עפר. גם היכל
הנביר אשר בשער מבוא הוא עפר מחסדי הדמה כל כלי ביתו כספו
וזהבו הוא עפר והגביו הרבים משרתיו ובני ביתו אשר עומדים
עליו הם עפר. גם הוא בעלמו ה"ך עפר ואשר. ועתה תתפחד
ואירא מעפר והדמה לך נא בפקודתי ולא תחת. וליך במשרת
ההוא בכה דבריו הקדושים הלה אשר בערו בקרבנו וליך הלוך עד
גשתו אל הנביר ויהי בשמות הנביר את דבריו כי למשמעו ושלח
לו את כל אשר אזה עליו ויהי נפלא. הלה הם מעט הדברים אשר
שמעתי מכבוד הרב הקדוש מה' ליב שרהם ו"ל והקקחים עלי ספר
ל'היות למזכרת נאח כי היום הקדוש הזה לפלא על הארץ מקום
תולדהו נעלם מכל היום וגם במקום אשר נרגל נעלם מכל היום
דק זהה אשר שמענו מקום הארץ ועד קצתו שמעו שיהי נוסע
ממקום למקום מעיר לעיר ומדבר לדבר ויהי עובד דברים נפלאים
אמוסחי' גדולים ונוראים זכותו יגן עלינו ויכסם ב"ה ברחמינו הגדולים
אמרנובים יבנה לנו הגוהל דק במהרה בימינו אמן סלה: (ב) הרב
מה' הרי' ליב משפאלע ו"ל כהא קדישא לדיק יסוד עולם פועל
יסועות בקרב הארץ ושמד גדול ומפורסם בישראל נקרא שפאלער
זיידע צפי כל והוא מחלמידי הגאון הגדול החסיד שבכהונה חכם
הריו' קדש הקדושים מה' יעקב יוסף הכהן בעטמ"ח ס' תולדות
יעקב יוסף תלמיד מובהק מהבט"ע ו"ל. ועמם הקריאה בשם
כזה ידוע היה כי רימי בואו לעיר שפאלע היה עיר ההוא מלאה

מאנשי ישראל אשר לא הלוו בדרך ה' וכו' עבדיו כמעט מחללי
שבת ולא למדו את צויהם בחורת ה' בעבור עבונם ופסחם
והלויק ה"ל אשר מפורסם לכל קרובתו שהיה ארץ דבי עילאם
בקדושה וטעמה הוא קירב אותם תחת כנפי השכינה עד כי השיג
אל בוראם ית"ש ונעשו כנרים שחגיגו לכן קראוהו שם קדישא
ובלבנות זיידע מפני שזה ביה' הסבא זקנו אברהם ע"ה הכניס
גרים תחת כנפי השכינה כמ"ס ואת הנפש אשר עשו בחרן. וגם
שהם ממאס בכבוד המדומה וסיה ממאס מאוד לקראו בשם רב
ע"כ לזה לקראו בשם זיידע לא בשם רבי :

דרכ

ה"ל ה"ה פנים אחד אלל הכעש"ע ז"ל כל ימי חייו וסיה
אומר כי אלו ה"ה זוכה להיות עוד פעם אחת אלל
כעש"ע ז"ל ה"ה נקל לו לעבודתו עבודת השם ב"ה. וסיה בינו
חרפו בזה חומן מופלא וסיה פחד ה' לנגד עיניו לכל יכשיל ח"ו
עם ד' בשחיתות פסוק ח"ו ע"כ מנע עצמו ולא היה רוצה להיות
בו"ב ובכמה מקומות ראו לקבל הרב לרחם עליהם הונם הסבא
קדישא לא רצה לקבל שום הצמנות ולא שום רבנות. והרב כ"ס
ה"ה סולך בגולה מעיר לעיר ומכפר לכפר ואח"כ ע"י מעשה הלך
לעיר זלזלעפאלע ונעשה שם שם צדיק"ר 'לכחשרים ח"ע מזה
וכמו שתי שנים אחרי זה נתגלה ה"ה קדוש כי רוח חלקים בקרב
וישם משכנו בעיר שפאלע ושמה נחקצו אליו רבים חסידים לשמוע
לקח מפיו :

דרכו

בקדוש ה"ה במעשה ה"ה מוחק כנ הכסף אשר
הביאו לו לעניים וסיה מסתפק מאוד במוטע וסיה דרכו
בקדוש להיות ממליץ טוב על ישראל. וסיה דרכו לעשות כל דבר
ודבר מכבדים הפסוקים ורגשמים יהודים נפלאים ונוראים ובשרע
בשעת הריקודין בשבתות ו"ע מה שעשה בהתלהבות ובתפלות
כשם הפרמות שהיה דבר נפלא מאוד ונעלה וקעיד עליו הרב
הקדוש מה' אברהם המלאך ז"ל בנו של הרב ה"ה הקדוש
ממעזריע"ש ז"ל אשר היה אללו בליל ש"ק בשעת הריקודין וסיה
מסחכל סיעב בצינא פקוחא על מעשה הריקוד וסיה הומר כי כל
קך ה"ה מקדש ומטהר כל איבריו קידש לה' עד שנגליו הקדושים
מה שמשלב כלל פסיעה ופסיעה הוא רק על יחוד שמו ית' מה
שמוקן ומיידה יהודים נוראים ונפלאים :

גם ה"ה דרכו להשוך הקלות לברכות בלשון קללה ממש ומי שלא
היה מבין ה"ה חושב בדעתו כי הוא מקלל אותו ובאמת ה"ה
כלם ברכות. ואל תחמם על החנך שהרי מצינו כיוצא בזה בגמרא
הקדושה

הקדוש צדיק רבי יוחא בן גרים לבנו של רבי שמעון יהא רשוא דתורע ולא תהגד וסיה לבן קללה ונאמח היו ברכות כמו שזכרו ר"ל. וכל זה הוא מפני העיקר והשארם הגדול שהשרים לנו האר"י הקדוש ז"ל שאין דימיון כ"א להמחיק הדין בשרשן ממאש וע"ד שחמרו ז"ל על מאה"כ ותגיד לבני יבראל ואמרו ז"ל בני דברים סותרין לכאורה זה את זה ותגיד דברים שקשים בנידון וגם דברים שמוכחין את כלם כאגדה אלא שהכוונה להמחיק הדין ולא לבטלה כנ"ר:

(ג) הרב משה הרב מפשעוירבהק ז"ל ח"ס חלקים קדש בעהמ"ס 'ס' אור פני משה על החורס חיבור קדוש ונורא ועפ"י רוב חידושי בניס ע"ס דברי האלשיך הקדוש ז"ל וסעיד עליו הרב הקדוש מוה' יעקב יצחק ז"ל מלובלין בהשכמתו שהיה לו מדרגה שהרב הקדוש מוה' משה אלשיך ז"ל היה מתגלה אליו ע"ס שפ"ה כנראה היה הקדוש מלובלין חלמיו ויש לבני שם ואני ידעתי כי כשהייתי בילדותי הייתי סר למשמעתו וסחיתי מימיו בהאמנים ודעתי שכל עניניו היה רק לש"ס ולעשות נחת רוח ליוצרו וסיה לו מדרגה שהרב הקד' מוה' משה אלשיך ז"ל היה מתגלה אליו עכ"ל ועיין סיטנ שם בהשכמות הגאונים והקדושים אשר כלם יעידון ויעידון כי כמלאך אלהים נבאוח היה ק' ונורא וזכורו יצן עלינו:

(ד) הרב מוה' ישכר בער מולאטשוב ז"ל הוא הגאון הגדול באבד"ק זלאטשוב בעהמ"ס ספר נח ע"י מבשר דרך עה"ס ולנסוף ימיו נסע לארץ הקדושה ושם מנוחתו כבוד וסוף חותנו של: (ה) הרב מוה' אברהם חיים מולאטשוב ז"ל שהיה גאון גדול ח"ס קדוש ממלא מקום חותנו בזלאטשוב בעהמ"ס אורח לחיים על התורה חלמיד של הגאון הקדוש בעהמ"ס הפלאה והמקנה. ונראה מספרו הקדוש שהיה ג"ס בהכל החנא האלקי המגיד הקדוש ממעזריצ'ס ז"ל. ובהיכל הקדוש המגיד מולאטשוב מוהר"י מיכל ז"ל שכמה פעמים גביא שם חידושי חורס מה ששמע בעלמו מפי קדשם וסגאון המוכהק מוהר"א זלמן מרגליות כתב הקדמה ארוכה לספ' ארח לחיים וכתב שם עליו וז"ל ואחרי כודיעי כל זאת אמרתי להניע לרבים בוגו של האיש קדוש המחבר ז"ל כו' וסיה אדם גדול בהורה ובהכירות וסיה שוסה בתפלתו כמעט רובו של יום ועסקו גדול בלדקוח וגמילות חסדים ורבים השיב משנן וסיה יודע בתעלומות חכמה וסחרי תורה והרבה קיבל מרבו הגאון הקדוש מוה' שמעלקא ז"ל ואחיו מחותני הגאון הקדוש מוה' פנחס ז"ל שהיה חותני כדלשון 23' ואח"כ בוגו שני היה חסן הגאון הקדוש מוה' ישכר בער ז"ל

בעהמ"ח בת עמי לזכר שולם יסיה לדיק : (ו) הרב מ' ישראל
 איכר מוילנא ז"ל גאון גדול ולדיק תלמיד מובהק של הגר"א מוילנא
 ז"ל וכו' בחר בגאון לשלחו להגאון מ' שניאור זלמן ז"ל בעהמ"ח
 שהיה להשיג על דרכו ולהתבונן על תורתו ועבודתו ותכלותיו
 וכאשר ישב שם חזק חדשים וראה גדול קדושת הרב ז"ל נחשב
 שם זמן רב לשחוח כלמא מבר מים חיים ממעין הקדוש וכאשר שב
 למוילנא שלח הגר"א ז"ל אליו לקרוא לו לסודיעו פשר דבר אשר
 ראה אללסרב מלאי ז"ל ואמר לו כי הרב דומה למלאך ד' לבואו
 ותורת אמת בפיו. אולם בעוס"ר מעשה שטן כלליה שנלחם מזה
 מהלוקת גדול עליו, ע"כ יא' מעיר ויילגא ובחר לשבת בארץ הקדושה
 ושם מנחתו כבוד : (ז) הרב מ' גדליה מלוצ' ז"ל רב גדול וקדוש
 לדיק בדרו תלמיד מובהק של המוכיח ז"ל מפולנא וזכר לדיק לברכה
 בעהמ"ח קול ארז עה"ח והרב מהור' גדליה הנ"ל חגר חסאות
 הן עה"ח חרשים וכלאים ודרושים מחוקים ועל חיבור כזה אמר
 בגאון הקדוש מ' לוי יצחק ז"ל אבד"ק בארדיטשוב שהרבה חשק
 לא ידע לדעת כוונת המחבר ז"ל עמקו עי"ש בהקדמה ספר כנזר
 ומספרו הקדוש נראה שהיה תלמידו של הקדוש האלקי בגאון
 שבכחוס בעהמ"ח תולדות יעקב יוסף ז"ל : (ח) הרב מ' ארוש ז"ל
 תלמיד בגאון הקדוש מ' לוי יצחק ז"ל מבארדיטשוב הובא בחיבור
 הקדוש אורח לחיים מהרב מ' אברהם חיים אבד"ק ולאטשוב ז"ל :
 (ט) הרב מ' אברהם ז"ל מ"מ דק"ק פרשיס' מחותנו של הרב
 הקדוש המגיד דקאליץ ומונה בחבורו הקדוש עבודה ישראל באגרת
 הקדוש שפמגיד הקדוש עוד בימי חרפו כשהיה כנן כ"ח שנה השתעשע
 עם הרב מ' אברהם בחידושי דאורייתא בגלגל ונסתר וסוף תוכן
 עליו יושב בשבת התחממות כו' רב חזק ופלג מלא מים התלמוד
 מחותני כו' : (י) הרב מ' ברוך מקאסיב ז"ל הוא הרב הגדול
 המקובל בוציגא קדישא בישראל גדול שמו המכונה בפי כל ר' ברוך
 קאסיב תלמיד בגאון הקדוש מ' מנחם מענדל מוויטעבסק ז"ל
 בעהמ"ח פרי הארץ עה"ח אשר סיה מ"מ בעיר הקדושה טבריא
 וזרב מ' ברוך ז"ל חיבר יחוד האמונה בדרושים נפלאים ע"ד סדר
 ומיכאל עמוד העבודה פתיחה לחכמה האמת האמת להסביר העין מ'ם
 שבחכמה הקבלה כל הדברים הרוחני' מלובשים בלבוש גשמי וסוף
 פותח פתח להפשיט הגשמיים כדי להסיר מכשול מלב העקוב ולפשוט
 כל עקמיותו שכלל שלח לטעות ולא לגשם ח"ו האלקות ית"ש
 ואין וחקר וחקן משלים הרבה לשכר האון במשל לפשט הגשמיים
 פריצין בלע"ז בדברים ברורים וזים ונקירים וקרב סג"ל סיה נמס

ימים נמחלנו כל הדיק הקדוש חכם כרוים עמודא דנורא חור
 עולם מה' מנחם מענדל מפרומסלאן ז"ל אשר נסע בשוק ימיו
 לארץ הקדושה. והרב מה' ברוך ה"ש לפניו מילין מחיקין מהני
 מילי מעלותא אשר חקק בחיבורו וכוטבו מאוד בעיוונדסם על
 חיבור זה הסכמות מגדולי ישראל גאולי עולם קדושי ענינים לדיקים
 יסודי עולם כלש יעידון ויגידון בגללות החיבור סיקר הזה ז"ע :
 (יא) הרב מה' משה במדרי ז"ל גאהן וקדוש מקובל גדול וכבד הים
 בימי חלמידי הכעס"ט ז"ל חיבר מגיד מכנס בחכמת הקבלה וסוף
 פירש על מפנה העולמות מחיבור מבנת חסידים להקדוש מה'
 עמודא ח' ריקי וגם מ"א מקום ומקור מוליד דבריו הקדושים
 בכחבי האר"י ז"ל : (ב) הרב מה' נחן נעם ז"ל אבד"ק ראזול
 היה הרב הגאהן הגדול המקובל האלקי ארי שבחבורה עמודא דנורא
 קדוש יאמר לוהים בזמן חלמידי הכעס"ט ז"ל. וכיה בדורו לאיש
 מופת איש קדוש להלקו מקובל נורא מאוד ומספרים נפלאות ממנו
 ומגדלתו ומגדול קדושתו ומגותתו כבוד בעיר מושבו בק"ק ראזול
 ז"ע : (ג) הרב מה' זיסקינד מהוראהנא ז"ל לדיק יסוד עולם איש
 חמים במעשיו וכל חנועותיו ועסקיו רק לשם במים הים בזמן הגר"ח
 מוילנא חיבר יסוד ופרש העבודה וכסמו כן הוא. ומשם יראה
 כל אדם המימות וקדושת המחבר כי לא התענע בידיו ולא כנניה
 רישי עניני כי אם לעשות נחת רוח לגוראיו יולריו עושי יח"ס
 וחסלה ממם כל חנועותיו ועסקיו ודיבוריו ומחשבותיו כליל קדוש
 לד' המה רק לעשות נחת רוח לפני יח"ס. ובנת יראה ד'. ילא
 ממנו לואה אשר הים אהריו לבניו אשר כתב בכח ידו פרש
 הסתלקותו הסתרגות מקדושה ומכרם עיי"ש והראה נפלאות וסתלב
 נפשו לד' בראותך איך כן אדם כמות חושב חמוד מחשבות קדושות
 לכל ינוח ולכל יסקט מעבודת יולרו ובוראו ולעשות נחת רוח בכל
 דגע ודגע לשמו יח' בלי עייפות וגיפות זכותו יעמוד לנו לכיוונם
 אנהו וזרעיו עושים לשמו יח' בלב חמים ולעשות נחת רוח
 לפניו ב"ה וב"ה :

הרב הג"ל הים מקובל גדול בקי כוזהר סקדו' ובכחבי האר"י
 ז"ל אשר לא נראה כמוכו בקהל קדושים וכל בקיאותו
 וחלמיו בחכמת הקבלה וכן בכחבי האר"י ז"ל הקדושים לא הים כי
 אם לוקח מהם לעבוד ד' אלקים עבודה תמה וישר ליהד שמו יתברך
 בכל השלמות וראה דברי הרב הקדוש בשער הכולל שנספר יסוד
 ופרש העבודה וראה מפעלות חמים דעים הורה אחת מלקט
 מזהר הקדוש דברים מלשינים לב אדם לעדו יח"ס בלב שלם בלי

בזמן שירוב דע ח"ו ולפריד כרע מהסוב ס' יזכו להיות מסעודים
לשמן בלחם ובחמים ללמוד ולעשות לשמור ולקיים כל דברי תלמוד
תורתו הקדושה חמן :

ד

ברנא ורבנא הקדוש מוהרר מיכל מולאטשוב ז"ל
ותלמידיו הקדושים זללה זייע :

הרב מה' יחיאל מיכל מורינו ורבינו הקדוש וטהור חור שבעת
הימים המגיד מולאטשוב ותלמידיו הקדוש מה' פייבים מזכאריז מזכיר
כמה דברים ממנו באגרתו אגרת הקדוש וס' דברים נפלא' בערי'
כאש להשם יח"ש . ובקו' דרך חמה נדפס בנפשו הנכונה קדושות
מהקדוש הנ"ל ואביו הוא הקדוש מה' יצחק מדרהאביטש ז"ל שהיה
מ"מ בכמה קהלות ומזכר בספר אגרת דפרקא להגאון מה' נבי אלימלך
מדינוב ז"ל וז"ל ספרו לי מגידי חמה ששמעו מכבוד הרב הקדוש
מה' יחיאל מיכל מולאטשוב ז"ל בן הקדוש מה' יצחק המזכר שכסע'
בואו בפעם הראשון לרבינו הבע"ט ז"ל נבג"מ א"ס לכבודו ואמר
הדעו שהא"ש הזה הוא בן הרב הקדוש מה' יצחק ז"ל מדרהאביטש
והנה אספר לכם אשר אביו כל זה נחמו לו מן השמים נשמה
קטנה אשר אין כמעט בדור נשמה קטנה כמותו והוא הגביה אוחה
למעלה הסגל הקדוש רש"י עכ"ל

רבינו יחיאל מיכל שמענו נפלאות מקדושות ופרושות עוד בער'
התגלותו והרב הקדוש מה' וואלק מויעאמיר בספרו
הקדוש חור המאיר מביא מה שמע מהקדוש הנ"ל בערם התגלותו
שהיה מלמד בכפר וכל אלו חדון אחד עם האדונית שלו לשחק
בהקדוש הנ"ל ע"כ פעמידה"ת עזמה נוכח עיניו בגילוי דדיסובגילוי
בשר . והקדוש הנ"ל היה משפיל עיניו למטה וגם היה מעלים עיניו
ולא רצה להלוך ממנו וסבבה אותו בכל הצד שראה לילך ולא היה
יכול לכרות ג"כ ולא היה לו שום עצה עד שחשב במחשבתו בשורש
היופי בנתיבות לאדם מכה הטפה הורעית והטפה נמשכת לאדם מן
המאכלים ואלל ישראל נמשך מדברים עהורים וקדושים כי מלד הכרעה
בממליך להשם ב"ה על המאכל ועל כל העולמות מזה נמשך טפה
קדושה חמנה אלל הענו"ס נמשך הטפה מהמחללים הטמא' והמאוכ'י
כמו ראקטם שיאללו . ומזה נמשך להאדונית היופי ואין לך מאור
וגבור מזה . וכאשר עלה דבר זה במחשבתו אז החליל נהקיה הקאה
גדולה עד שגרשו אח הקדוש מעיניהם :

והנה בקדוש ה"ל נטע חמשה נטיעות ונטע חמשה ארזים ב"רחל
 ע"ד שנוצר בגמרא שבת כ"ה. ואלה חמשה בניו הארז
 ככל העולם ואמרו עליהם כי הם נגד חמשה חומשי חורס וסמל
 סגב מוס' יוסף מיאמיאלי ז"ל רב חסיד וקדוש לדיק יסוד עולם וסרף
 הקדוש מוס' מרדכי מקרעמניץ ז"ל רבו של הקדוש מוס' מאיר
 מפרעמיסלאן ז"ל. וסרפ סק' מוס' ר' יחזק מראדוויל ז"ל חזנו של
 סרב הקדוש מוס' משה ברבי דן ז"ל אנד"ק דאלינע בעהמ"ח
 ספר דברי משה. וסרב סק' מוס' משה מאוועהל ז"ל אבי סרב
 הדיק המפורסם מוס' מיכל מאוועהל חזנו של סרב הקדוש הדיק
 יסוד עולם מוס' יבראל חיים מלאדמור ז"ל בן הקדוש מוס' אברהם
 המלאך ז"ל בנו של סחנא האלקי סמניד ממעזריטש ז"ל וסבן סקדו'
 אשר אמרו עליו שהוא נגד תורת כהנים הוא סרב מוסרר זאב וסחלף
 מוסררס ז"ל תמימותו וקדושתו'אין לספר ואין לשער ונפרט בשלמות
 סמדות סיס ניכר גדול עבודתו באהבת סבריות וסלא לראות דע
 וגנות בבזס ישראל זאת סיס לסלא וכאשר סיס מוסע בעגלה סיס
 מוחס לסכות ססוסים מוסס לער בע"ח ואפילו לנער כס סיס
 מוחס וסיס קורא לדיק לכל הדס אפילו לבטל עגלה ואדס פשוט
 פסס אחת סיס מריבה בביהו בין בני אנוסים פסומים עד הכאה
 ונאו אנוסי ביהו אלו לנער ביד אחד סחייב וסררע אז ססיכס בתימיו'
 לא אוכל לסכייס דחסי בין שני לדיקים ופסס בא לפניו אחר מאנוסי
 סלומיו שסיס הללו מקורב גדול וסיס קיבל וסעק לפניו על
 חכרו כי יעסה עמו עינס ורשס בשותפות שסיס לו עמו וסיס
 בדעת סאדס ססוא לסעות לכ רבו בימים עין לסרע לחכרו בגללו
 כי ידע בנפכו ססוא סכוב גדול הללו אז ענקו רבו סק' מה זה
 סחשוב כי הם חכרך אף כי אינו מאנוסי סלומי לא סהכרו סמוך
 ואנוסי אכבחיך יוחר מחכרך חלילס חלילס אהבת ישראל סיס הללי
 לכל אחד ואחד בשוס ולמס אקלוף על חכרך יוחר מעליך ה"ו.
 פסס אחס במסכה אחת בסעודס ג' של שבת יסכו לפניו אנוסי
 סלומיו וסיס דרסס ליסב לפניו בדרך הרץ במורא ופחד בדמסס
 וססקע לכל יגלבלו אורו בעת כי סעזיק במחכבותיו הקדושים ואז
 בא איס אחד ריכב אל ססלאן בין סמכונים וסיס כאשר נחכך סיס
 אז לקח סחיס סיס לעון אחד וסחיק חוס לחזיכות ואכל אותו וססמיע
 קול רעס בעת סזכו ובעת אכלו אז גערו בו סחסידיס בהסחי
 עד סנכבייס מאיד ואמרו לו רעסחן למס לא סחריס לכל סבלבל
 אח רבינו הקדוש אז סרגיס סרב בדכר כי חלס דעזיס דחאי גכרס
 אז אחר סרב סק' ססקס נכסי לאכול לעון סביאו נא אלי ואוכלס אז

נתן האיש הזה האנץ^פ שלו אליו וכחיס רוח האיש הסוף ופעם
 אחת בפכה יכנו לפניו אנשי שלומיו והשלחן היה משומר וכל
 המאכלים היו משומר מאוד לפניו שערב הקדוש לא היה אוכל כ"א
 מזה שמורה וסיה מחמיר בכל החומרות אז בלח אחד מאנשי שלומיו
 ידו ליקח לאכול מזה כבודם אז חרס הפס כל כל הויכבים על זה
 האדם ונחבאי גערו בו עד שנתיים מאוד ויהי כי הרגים בזה הרב
 הקדוש עמד על רגליו ואמר מה תחשבו כי המון בני ישראל יאכלו
 חרץ בשם אש לא יחמירו על נפשם לאכול מזה שמורה ח"ו אין
 זאת כי בנודתי המלות כברים מהוד ולמה חבישו בנחם את האדם
 הזה וילך הרב הקדוש להביא לפניו מזה פשיטה ויאכל אותה לעיני
 כל אנשי שלומיו :

פ"א וכע עס בעל עגלה על ברית מילה בימי החורף והקור
 היה גדול מאוד ויהי כאשר הלך הרב הקדוש לבית השם
 היה שם הכרית מילה ונחשכ שם מעט ונזכר כי בעל עגלה
 עומד בחוץ אלל הסוסים והקור גדול מאוד אז ילא מהרס לתך ושו'
 אדם לא ראה כי היה עושה בזריות וילא אליו ואמר אליו לך נא
 ובה בחדר והתחמם מעט כי הקור גדול וישיבוו בעל עגלה
 לא אוכל להיות הסוסים והעגלה לבדם מחשש גביה ויאמר הקדוש
 לך נא על פעה מוטטת והתחמם מעט ואנשי עומד פה אלל הסוסים
 וימלךו בע"ג לבמות לו ויפאר בו הרב הקדוש ויבא בעל עגלה
 היתה ויתחמם מאד כי סכת את אשר לפניו ויהי כי חרבו השעות
 והפשו את הרב וימלא בחוץ עומד אלל הסוסים עומד וחד מהקור
 הגדול וישאלו אותו מה זה רבינו הקדוש עומד בחוץ וסביב להם
 בחמימות ילאתי הנה לבנות את הבע"ג הסדרם להתחמם מעט ואני
 נשארתי להבנות על הסוסים וכוא לה בא עדין פעם אחת בעת
 הסעודה בשעה שהיה אוכל בא לפניו רב אחד קדוש וגאון לבקרו
 שהכלו ויהי כאשר בא אז לא דבר הר"ק מאומה לא שאל בשלמו
 ולא בדברו ליכב וכדומה ויהי לפלא לעין כל אנשי אשר היו שמה
 ואחרי אכלו נהן לו בלוח וזהו לשאורת הקדוש לישב ואמר לו לא
 יכולתי להפסיק בשעת הסעודה כי חילתי צמא' בהדושה אין מביחין
 בשעודה וכו' :

פ"ב נתקוטטה זוגתו הרבנית עם משרתת ביחו ואמרה לנכח
 'עמם לב"ד לחבוע אותה ממון מעטנה אחת שהיה לה עמה
 אז כשמוע הרב הקדוש דברים הלכים אש עלמו בגדיו לילך לב"ד
 ג"כ וכשזרס הרבנית שילך בעלה הקדוש לעשון בעדה אמרה לו
 למה זה חלך אתם לב"ד אנכי אלו לבד הנה זילוחא דבי דינא ועין
 לק

לם לא נגללך אלך לבד כי אם לעטון בעד יחומה המבטחה כי
 היא יחומה ומצא לעטון בעד המבטחה אם אמרם משפט עבדי כו' :
פ"א שמע כי בני ארץ שני שנים כמה ימים ושוחקים בקארטון
 ובה לפרו קובלנה מחסיד אחד על דבר זה אז השיב
 הרב הקדוש ודן אותם לבק זכות ובה סדר בחמימות הישראלים
 האלה רוצים לעבוד את בוראם ית"ם לסיוע ועזרים הלילות כימים
 לכן ירגילו את עצמם לסיוע נטור בלילה ובאשר חסיד האלה דבר
 זה הרגל אז בודאי יעבדו את בוראם ית"ם ויעשו תשובה שלימה .
 ובס' הנרא דרדקא להרב בגאון הדריק מה' לבי אלימך מדינות
 ז"ל כתב בשם הרב הקדוש מוהר"י מיכל מולאטשוב ז"ל . וז"ל כבוד
 אדמו"ר הרב הקדוש המגיד מוהר"מ זלל"ס אחר שבג' דברים
 היה מרחיק א"ע מעולם לא הימם א"ע אלל חסור בית החורף בזה
 מעלת ית"ר (בזה מתבאר עלילות) מעולם לא הטם א"ע אל המאכל
 רק יסב בקומה ישרה וס"סין המאכל בידו אל פיו (הדברים אלו
 מובנים למשכיל ע"ד אמת ע"ם ולעג"ד כדי שלא ימשוך בחלואות
 המאכל בגשמי ע"כ לא הטם א"ע אל המאכל כדרך הממאזח אחד
 לאכול ממנו עצמו לחך (קטורה) מעולם לא חיך א"ע אפי' שהכנה
 טוקאטו (סדר בזה שמירה מעולה לשמירת הכרים ע"ם . ול"צ
 שיש בזה עוד עניינים כי כל המסתחך על גשרו לרץ נטילת ידיים
 ובפרט בראשו בזה רגיל מאד לכל הדם ולרץ נט"ו ואפשר לשכוח
 ועוד להרגיל עצמו לקבל יסורי כנוף כדי שיהיו כפרה על השגות
 מזה ילמוד כל אדם עד סיון מגיע זמירות הדריקים ומעלתם
 שלא יעשו שום חטאה בלי כוונה לטיין מעניי סיראם ית"ם לעד
 ולנצח נצחים :

חתו הרב הקדוש מה' יחיאל מיכל מולאטשוב ז"ל היה ח' קדוש
 במלאך חלקים מה' דוד כלוי לדיק יסוד טולס בדורו מ'
 דק"ק סטעפין בודפשט ממנו סדר הכתובת אדם והם מלאים פרישו'
 וקדושה וטהרה ז"ע :

חרב מה' לבי הירש הרב כהרף הגדול בנגלה ובנסתר חסידא
 קדישא מ"מ דק"ק דאלונט ודק"ק נדרווארנט בעת"ח אמת
 לבי לדיק וז"ל היה מהותו של הרב הקדוש מוהר"מ מולאטשוב
 כי בנו הרב כהדוש מה' יצחק מראדוויל היה חותנו בזוג אחד כי
 אשתו משה עליו :

ואלה הם חנמידיו הקדושים אשר שמו ממעין סתכמם ממים
 קדושים הרב זל"ה זכותו יגן עלינו

הרב מה' ארנו ליב ז"ל גדול וקדוש עליון לדיק מוגס חנמיד
 מוגס

מוצק להרב הקדוש, מולחטשוב וכו' על הרב מס' מחיר מפרמיטלן
 ז"ל רב וקדוש בימי רבינו שבט"ע נבנ"מ. ואכיו על האחים
 הקדושים המפורסמים הרב מס' מהיר מפרמיטלן שהיה בעל
 רוח הקודש. והרב מס' יצחק מקאלים לדיק בדורנו ז"ע. הרב
 מס' ארון ליב היה דבוק מאד בבורא כ"ע וכל דרכי עבודתו
 היה בדקנות גדול וסיוס מחלל כותיקין עם סך כחמה בזהלכות
 גדול: (ב) הרב מס' חיים מכשערנוויץ כגאון סגולה לדיק
 עולם המקובל האלקי קדוש יאמר לו שבנ"ד דכמה קהלות קדושות
 במדינות וואליח'י ואחר כך תקע אהלו בארץ הקדושה ושם מנוחו
 כבוד והאיר עיני כנ"י בחיבוריו הקדושים והפלאים בבאר מים
 חיים עה"ת חיבור נפלא ונורא מאד דרושים מחוקים כדבש
 ומליצים לבנות בני' לעבודתו ית"ש ועדוהו של שבת על עיני
 שבת ושער השפלה על עיניו תפלה וארץ החיים לקוטי כ"ך ומגלת
 אהבה בדרושים נחמים וח"ב חדושי הלכות ואגדות ממס' ברכות
 וזה היה למראה עיני הרב הקדוש מס' ישראל מרוזין והוא קרא
 אותו בשם ההוא ארץ החיים הרב כנ"ל כשהיה בא למדינת
 וואליח'י היה חגים בעלי חומר עבים וגסים ועצריים ולא
 ידעו ללכת בדרכי ד' והרב הקדוש קירב אותם חסד כנפי השכינה
 ונטע בקרבם חורם ה' והודם אותם דרכיו ללכת בהם ז"ע: (ג)
 הרב מכול פייזים הלוי העליר מוצריו הוא הרב סגולה הקדוש
 איש חלקים לדיק עולם תלמוד מוצק להמגיד הקדוש מולחטשוב
 ועמיתו וחברו של הגאון בעל באר מים חיים עה"ת הוציא לעיל
 וילא ממנו חיבור קטן דרך אחת הגדה מוסר השכל ודבריו כלפי
 אש צוערים ונכופו שם יש סהגות לרבו הקדוש ונחיבור לסובים
 יקרים ילא ממנו דרושים יקרים ומוראים לעבודת הש"י ושם מביא
 ד"ח בשם רבו הקדוש ומראה משם שהיה גם אצל המגיד הקדוש
 ממזריטש ואצל הרב סרדוש מהור' מענדיל מפרמיטלן זכ"ע:

ד

הרב הקדוש מה' אלימלך ז"ל מריזענסק בעהמ"ח
 ספר הקדוש גועם ארימלך ותלמידיו הקדושים
 ז"ע

הרב מוס' אטימך מריזענסק קדוש ונורא קדוש קדושים תלמיד
 מוצק להאשל סגולה המגיד הקדוש ממזריטש מי"ל
 קדושה

קדושתו ופרישותו ולדקדקו בעל המחבר מ"ס אלימלך עה"ח גסיסד
 חפלה אחת לאמרה קודם החפלה אשר היא ילא בכל הסידורים והיא
 חפלה על טהרת כלב והמחשבה וכל לב כמים בעת אמרו חפלה
 זו נאמרה ברוח קודש מחיש קדוש קדש הקדושים וי"ע נאמרה סדר
 בשבת הקמ"ו לזר עולם יי"ה לר"ק רבי' הק' מה' אלימלך וי"ל
 עוד בימי חורפו נתן את רגליו הוא ומחו הקדוש מה' ושה מאריפאלע
 ז"ל ללכת מעיר לעיר וממדינה למדינה וכל מגמחם בדרך עזרם
 היה אך להשיב רבים מעון לעשות בעלי חפלה בעולם לטהר לבות
 עם כל"י ולנטוע בקרבם יראת שמו ואהבתו ב"ה ונ"ס ודבריהם
 הקדושים לא חזרו ריקס כי רבים השיבו מעון ועד היום דבריהם
 חים וקיימים בחובנו וזכירו כזכר הרקיע ובעלם השמים לטוהר .
 בעיד חלמידו הרב הקדוש הגאון הגדול מה' מנחם מענדל
 מפריסביץ לפני הרב הקדוש בעהמ"ח דגל מחנה אפרים מה פראה
 מרבו הקדוש מליזנסק ז"ל רחמי למורי הקדוש בכל יום בעת שהיה
 מתבונן ביראת השם היו כל תלמידיו דא לדא נקטין וחיל ורעדה
 יאחזון ויהי נראה לכל רעידת כל גופו מפחד ד' ומסדר גאון כל
 גידיו וטורקיו נעשו בלימוד עבות ופניו משהמות וסתם הון האדם
 יש גיד אחד אשר קבלתי ממורי ז"ל שלא תפחד מבוס דבר רק ביו'
 המיחס גם בגיד הזה רחמי היה מרעיד ומתפחד בכל יום מפחד
 ה' ומיראתו :

הרב כנ"ל היה מאיר בלבות בני ישראל נהשיב אל ה' מעומק
 לבבם ויהי מוצא נפשות ישראל מעומקי הקליפות מעומקי
 ממלכות ים הגנים אחת עד ה' . וכאשר בא חליו בעל תשובה
 לא היה מותן לו כינופים ועינויים כ"א היה מעתיר בו לעשות תשובה
 מעומקא דלבא בחרטה ובמרירות הלב גדול עד שזכר ברמב"ם
 ז"ל בלכות תשובה פ"ב הלכה א' ח"ל ומה הוא התשובה שישוב
 החוטא העלוי ויגמר בלבו שלא יעשה עוד וכן יתחם על מה שעבר
 ויעוד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם ע"כ
 וכמה שגזר רבים חושים מדרך פשעם ומצינוהם 'הענו והתשוב'
 האמיתית שהיא החרטה מעומקא דלבא עד בעיד עלו יודע תעלומות
 שלא יעשה ובאמת חרטה כזו מעומק הלב לר"ק ישוב הדעת וכן
 גדול בלמנומי המחשבות וא"ס חיושב בתענית וכינוף הוא חלוב ואין
 המוח צליל ולבו חלש עליו וזודאי לא יוכל לעשות תשובה שלימה
 בלמנום כל המחשבות וכל כחות הגוף ומכאן היה שפעם אחת בא
 בעל תשובה להרב הקדוש רבינו אלימלך ז"ל ובידו היה פתקא מגדול
 אחד שהיה פוסק עליו כמה וכמה עינים כמה וכמה תעניות כ"ה
 ומה

וכמה סיגופים וגם נעשה האדם כזה חלש ורפה כח מפלח מקלם
 כסיגופים שהחיל לעשות או חמר הרב הקדוש לחים כזה שלא יעשה
 דבר מדברים אלה ויהיה לבו בטוח שלא יסע מפס עד כי יעשה
 תשובה שלימה והיה קורא הרב לבנו סלדיק המפורסם מוה' אלעזר
 מליזנסקי ו"ל ואמר לו ראה בני טהן בידך חים זה לסבגים עליו
 להיפך לו בנחל ובמחשבה עד שיהיה בריא וחזק בגופו כמו כל
 אדם, וכאשר ירגיש בעלמו חזק גופו תביאנו אלי יעש כן הרב
 מוה' אלעזר כאשר לוה עליו הכיו הקודם. ויהי כאשר שב האדם
 הסוף לחיטו או הביאו לפני חביו הקדוש ואז דבר הרב עמו נגנות
 החטא בערך פנס הנפש ובערך העצבים שהם עובר נזירת המלך
 וממרה לפני ארון כל בורא כל עולמים ממלא כל עלמין וסובב כל
 עלמין עד כי בעת שהוא הסוממר האדם שהוא ויבך בכי גדול וכל
 פרנסות נפשו וכוה כלם היו באהבה ויבין עד כלות הנפש או אמר
 הרב הקדוש לחים כזה בני אמור נא עתה בפך וידוי דברים השמנו
 או אמר השמנו וברנפס שהוא נחשלק ונפל לארץ מלך מרירותו וברנשמו
 עולא החטא וגדול העון כי דע וזר לו עזוב את ה' אלקיו ומסרו
 העומדים שה לקיאו ולהחיותו עד כי הקילו מהחטא פחותו, ויאמר
 הרב הקדוש ילך נא עתה לטת וכאשר תשיב נפשו אליו יבא עוד
 אלי רק אל יתענה ולא יבנק את טלמו חלילה ולאחר חזת ימים בא
 עוד הפעם אל הקדוש. ויהי כאשר בא אליו הו דבר הרב עוד
 הפעם דברים נגנות החטא והיה אומר אליו לאמר נבדנו וכן עשה
 בשעם שהוא נחשלק מנודל מרירות הלב וכן היה כמה וכמה פעמים כי
 בכל פעם היה אומר עמו רק דבר אחד מקוודי שהחיל במה שפסק
 עז כי הים כל הודיו ואז אמר אל האדם שהוא שיכע לביתו :
 מודברים אלה ילמוד כל אדם לנפשו מהו חטא ומהו תשובה כי
 בודאי האדם צריך לעשות תשובה שלימה בערך החטא שהמרה לפני
 האין סוף ב"ה וב"ה ע"כ הפס גדול מאד מאד ובאמת הכגופים
 וקטיגים להם סוף על כן צריך להרגיש תמיד גדול המרירות
 מהחטאים איך הוא רחוק מהש" ופגמו גדול מאד ותשובה כמוה אין
 להן סוף כי בכל פעם ופעם הוא מרגיש יותר הפגם והרעות במה
 קעשה וע"ד שנאמר ונחלתי נגדי תמיד ובדלתי מי שמחנה עמנו
 עז. זה סדרך הוא ממדרגת בעלי תשובה שעליהם אמרו"ל במקום
 שבעלי תשובה עומדין כו' :

הנהגות כל המחדשים בחטו כי רחמים התשובה הוא שפלות והכנעה
 על ויחזק יבא להרעה החיות ותשובה שלימה ובאמת
 שם עולם התשובה הוא למטה מהמדות והחיי
 המדות

המדות הן באמצעות וטוב והכנעה וסוף מהמדות צליל חמס
 בודאי פי ראשית החשובה הוא מכירת נפש והיינו שיהיה מואם
 במיון ובהר מות מחיים מי פשע ולהחליט בדעתו באמתות הנב כי
 למות ברגע שבה לעשות עבירה ולהיות נזקק מן הטוב לא לעשר
 הרע ללוקחיה מכירת הנפש שהיא למעלה מן המדות ומוס בודאי
 יבא תיקון המדות השפלות וההכנעה וכדומה מהמדות ויבא למדרגה
 גדולה ואם יתמרח האדם על החליו יזר שלא יעלה כי מי
 שהולך בעצבות על החליו ועושהו חינו עושה כלום מהורס ומע"ט
 והוא טובה גדול ע"כ יראה כי בעת וברגע שבה מזה לידו ישכח
 בכל עונותיו ויעשה באמתה ובעצב לב כאלו לא חטא מעולם
 ויבטח לימוד החורס יתהדר על עונותיו באופן שיהיה עובד ה'
 בכל לבבו בגיל ורעור מן השמים ישיעין לו :

וידע כי כל האדם נקודם האלמית שהוא עומק סג שטגמיות
 הנפשו מקושר שם ולריך להסגבר בחפלה עומק הטיב
 מנקודות סג ע"ד בזכר ברמב"ם הלכות תשובה מדרגי החשובה
 לסיוג הסג לזקק חזיר לפי השם בכי ובתחנונים ע"כ והחפלה
 מעומק סג הוא ממש שפית הנפש כמו שאמר ולפני ה' ישפוך
 שיחו שבה החפלה מהנפש ממש כמו דל ואכיון שנפשו חסר מכל
 והיא מקבלת חיות נכחו האומללה וכמעט משתקף נפשו וחיו נגר
 המחנקם בלי שום מעורר לסגנית על עמיו רק ממילא נפשו
 משתפכת עליו וכן לריך להיות כבעל תשובה לעורר העומק
 סג בחפלה ובודאי ד' ישמע לו וישיעו כמא"כ ממשמים
 קראחיק בו :

ואחר זה יבניה היטב לחקן המדות ויהיה נכנע וספג בטינו חפין
 בלא נגד וזולתו כי אם בחוק ביתו במקום שאין חיש רוחה
 ואין חיש יודע מקום שאין שולט שום פני' ומחשבת פגיל שם יהיה
 לבבו נשבר ורוח בקרבו וירגיל עצמו לחקן המדות כלם לסגור
 פיו מלדבר דברי רשות ואיבוד כי אם דברי מלס וחורס כי הפס
 כולל חופה ושקר והשתחרות וללמות ודברים בטלים ויבול פה ולשו
 מדברת גדולות ועזות ולסלכין פני חבירו וכדומה ואין חיש אשר
 יוכל לתת מעצור לפניו בעת אשר יסור הסוגר ממנו כי מתחלה
 יתחיל לדבר דברים בטלים וכדבור מביאו לדבר מזולתו עד שמדבר
 לשון הרע ושקר ולימות וכו' וירגיל עצמו באהבת ישראל כי באמת
 ואהבת בו' כלל גדול בחורס ויסוד מוסד לכל השלימות כלם .
 והפס גדול הסברים לנו הכעס"ט ו"ל בעיקר אהבת ישראל כי גם
 בעת סיראס דבר כיסור מחברו ורגיל עצמו להסגור כיסור יזה

בנפשו ולידע כי זהו מחסדי השם אשר באו דברים אלו לנגד עיניו לסלקו
 בדבר הכבוד אשר נמלא בו להשיבו מי שחז שיעשה תשובה שלימה
 כי באם ראש חלול שבת וחלול השם יפגעו במחשבו וינמלא בודאי
 חלול שבת וחלול השם ביניהם ואם ישמע ניבול פס ירגיש בנפשו
 כי בלי הספק העיו בנפשו ולא נהג עמו בליטות ואם ישמע
 חפזות יבקש לחזק אמונתו ונעמונו וכלי ספק כל אים אשר
 יתנגד עמו ע"ו. הדרך הנס לא ידן את רעתו לבק חוב כי הוא
 רואה בעיניו כי גם הוא לא גרע ממנו את אשר נמלא בו אך
 מומו וערוחו הוא ויעשה תשובה שלימה על כל הדברים אשר עשה
 מיום היוצא לאים כי ירגיש חסדי הבורא ב"ס עמו שמוכר אותו
 את אשר כבר נשכח ממנו. והאמת כי הין דבר בעולם אף לא
 שום דיבור אשר האים הירא חלקים לא יוכל להבין את אשר ירמוז
 אליו להזכירו כי עור אשר כבר נשכח ממנו וכן כל המחשבות רעות
 וזרות הנאים לו לאדם כלם הם לעוצרו להזכירו לעשות תשובה
 על אשר נשכח ממנו אם מחשבה בחלום או מחשבה במדות רעות
 וכדומה מהדברים לא יסיה בוטס בדבר כי אם פקח להבין את
 אשר ירמוז ולעשות תשובה שלימה ואז בלי הספק יחזיק את הרע
 וישים את המר למחוק וכל מי שמתנגד על דרך כזה הוא בודאי
 מאותם אשר נאמר ונחלתי נגדי חמיד וסוף חמיד בחרטה
 ותשובה: והשם יתגדל יסור לב האבן מאתו לעשות תשובה
 שלימה אמן:

בני הרב הקדוש מוהרר ארימלך זיל הם.

(א) הרב הקדוש מס' אלעזר פה"ס ח"כ רב בליזענסק ורבים
 מישראל התקבצו גם אליו לשמוע לקח מפיו. ונדפס
 ממנו גזרת בכוף נועם אלימלך וכו' הגרת מלא מוכר ויראח
 ה' ויחללו אנשי בלומיו את הרב הנ"ל על אביו הקדוש מה אמר
 קודם כשהלקוחו והביב להם הביעו נא בספרו הקדוש נועם אלימלך
 וחדשו כי אנשי ידעתי כי חבי הקדוש מני אז בכל דגע ורגע הים
 עושה תשובה משי מאמרם שוב יום אחד לפני מיתחק כו' וכל
 קדושתו ועשרתו ודברי תורתו זס רבות בשנים הים כמלא לפני מוחו
 ועיניו וראו שמה וחדשו מה אמר לפני מוחו: (ג) הרב מס'
 ליפא חממליק בן של הקדוש בליזענסק הים ג"כ לדיק גדול וקדוש
 ורבים מישראל לקחו תורה מפיו: (ג) הרב מס' יעקב רב גדול
 בחורה קדישא חנ"ק מאגליניאל הרב מס' נפתלי גדול בחורה ודיק
 נקד סרב הקדוש מס' אלימלך בנו של סרב הלדיק מס' אלעזר בליזענסק
 ויכו

ויצאו שני הקדוש מה' אלימלך מליצנסק הוא הרב מה' משה חנד"ק
 בארץ הוא רב גדול לדין חסידא קדישא ובסס הגדולים החזק
 בחוב ורחמי בם' מנחם חסד שהרב הזכר היה שלמים בזה בעיר ולא
 חירט כל זמנו כתם באשה לא שאלם בפסח ולא נפל ברפיח בעיר
 ז"ע. ואלה הם חלמדין הקדושים כלם חסונים כלם צדקים
 נכנ"מ ז"ע : (א) הרב מה' אברהם יוסף סעסיל מאשטא
 היה בגאון קדוש ישראל חלמוד מונסק לקדוש וטוב מה'
 אלימלך ולעת זקנתו קצט משכנו בעיר מעוזו וסם מנוחתו כבוד
 חינך תורה אמת לקוים על החורב ורבו כולו נכסל בדפוס בספרו
 הקדוש הוצב ישראל על החורב וסם דברים נפלאים ועמוקים
 להלסיב בני ישראל לעבודתו יח"ש וטעם קריאת הסם הזה הוצב
 ישראל בחוב בהקדמת נכדו יען כי כו' מרגלא בפומי דרב אשר
 במה זאת יוכל להסתפר ח"ע לפני ב"ד בלמעלה באכנת ישראל בהיה'
 מאוד מאוד חקוטה בלבו וגם ערם ספרו נשמחו מנופו ערם
 נקח ארון חלקים לשמים ליום לבנו שלא ירשמו על מזבח חנן אשר
 יעשו על קברו שום שנה ותואר רק תואר הוצב ישראל בלנד וכן
 קיימו וכן עשו ולכן קראו גם הם ספרו הקדוש בשם הכוא. וזנו
 הוא הרב מה' יצחק מאיר מזקטב רב קדוש ולדין עולם מחוהנו
 של הרב הקדוש מוה' בלום מבעלזא ז"ל : (ב) הרב מה' אברהם
 מרדכי מפניטשוב חסידא ופרישא לדין עולם חלמוד מונסק מהקדוש
 מליצנסק ז"ע : (ג) הרב מה' אליעזר הכו' הרוזין גאון גדול
 אבד"ק טארני נראד בעהמ"ח נועם מגדים עה"ת וכ' אמרות טהורות
 על תהלים וסיה משמש שלשה גדולי ישראל הרב מה' אלימלך
 מליצנסק והרב הקדוש מוהר"י מלובלין וסנאון הקדוש המגיד
 מקאזניץ ובסס הגדולים החדש בחוב וז"ל ושמעתי אשר בנסיעתו
 מלובלין לקאזניץ כדרכו כשהגיע במוך לעיר ביטוראח אז הביח
 סה"ס דקאזניץ מרחוק אז פתח פיו ואמר מה גאה המקום הוצא
 ואז מנחתו עדי עד פה אשב כי חיותי וגםם לעיר ויהי סם
 חיות שבעות אלא סמגיד הקדוש ונחנקס גיטיה של מעלה ונקבר
 סם כדבריו וסמגיד הקדוש עשה הספד גדול וכבד מאד עליו עכ"ל
 ואחי הרב סנ"ל הוא הרב מה' יחיאל מיכל אבד"ק פראשטיק : (ד)
 הרב מה' לייבס אבד"ק ואקולקאב גאון גדול חסידא סיה חלמוד
 מונסק של הקדוש מליצנסק ודיסם ממנו לקוטי מסרי"ל על
 סתורס : (ה) הרב הקדוש מה' מנחם מענדל מפרישטיק ואח"כ
 ק"ע אהלו בעיר רימנאב וקרא בפי כל ר' מענדל מרימנאב
 סלקוד מונסק של הקדוש מליצנסק ונדס' ממנו סיי ספרים קטנים
 ענחם

מנחם ליון ודברי מנחם על לקוני חורם מה ששם ממנו חלמיד
הגאון מה' יחזקאל מייזענבערג ומגדולי חלמודיו הוא הרב הגאון
הקדוש מה' נפתלי הכה"ק ראפשיץ והגאון מוס' לבי אלימלך הכה"ק
דיטוב והרב סלדק מה' חכם סמאזריר בעהמ"ח חפלה למשהוהרב
הקדוש מה' הירש מרימנאב הוא הרב אשר שרת בימי מורפו אח
הק מה' מענדיל וסיה מברח ניהו עד כי גמר דרכי ה' לעבדו
כלב חמים וסיה קדוש לחלקו ודכו סיה לומר עליו מהה"כ הולך
בדרך חמים הוא' יברחמי והרב הג"ל סיה עובד ד' בשמחה גדולה
בשיר ובזמרה ובדיקוד אשר לא נשמע כמוס' וסיה משמח את
אנשים ואנשים בשמח חפלהו סיהם נשימה גדולה ורבים משראל
סתקבלו לשמו ממנו דברי חלקים הי"ס זי"ט: (ה) הרב מה'
משה מפשעווערסק כי הרב הקדוש חלמידו של הרב הקדוש מליזענסק
ז"ל והוא סיהעמיתו וחברו של הקדוש מה' משה פשעווערסקר בעהמ"ח
אור פני משה עה"ס:

(ו) הרב מה' פנחס מגיוועשאב ז"ל רב גדול וקדוש סיה חלמידו
מוסקה לרקדים מליזענסק עמיתו וחברו של הגאון קדוש
ישראל סמגיד מקאזניץ ז"ל והרב הקדוש מה' ראובן מרזארנאווע
מביא בספרו דולאים בשרם חידוש' חורם משמו: (ח) הרב מה'
שמואל מקארוב ז"ל לדיק עולם וקדוש עליון חלמוד מוסק להקדוש
מליזענסק ז"ל ורבים מישראל כלכו לאורו זי"ט: (ט) הרב הקדוש
מה' ישראל מקאזניץ ז"ל הוא הרב הקדוש הגאון המוסק סמגיד
ושם הזכרתו למעלה אלל חלמודי סחנא סחלקי סמגיד דמטורעס
ז"ל ועוד הרבה חלמידים וחלמדי סמגיד הגדול רבינו דוב ממטורעס
ז"ל אחרי פטירתו כלס נסרו אלל הקדוש מליזענסק ז"ל ולא הזכרתו
עוד סעס פרכי אה שמה וכוחס יעזוד לנו: (י) מה' יצחק ז"ל
רב קדוש מ"מ דק"ק אווענאב חלמדי מוסק להקדוש מליזענסק
ובגאונים הקדושים סמגיד מקאזניץ והרב מאפעא נסכו אליו לפרקים
להשקטעט עמו כבועשעין דאורייתא זי"ט:

ד

הרב מוחריי יצחק מלובלין וחלמידיו

הרב הקדוש מוסר' יצחק מלובלין ז"ל סיה חלמיד סחנא סחלקי
מוסר' דוב בער ממטורעס ז"ל וחלמיד הקדוש מוסר'
אלימלך ז"ל מליזענסק קדושתו וסחדותו סיה נפלא ספלא ופלא
על יראה עולם מאחד קדוש וגורם הרב מה' יסוכיע דעש"ל

מחשבה ו"ל על הרב הקדוש מלובלין ו"ל שמימי לא כגנים אפילו
 ריסי עיניו כלתי יחוד שמו יתברך כמ"ס בהקדמה מעשה אורב
 ופני זקן וכבר נחפזים כי רב אחד גאון בתן אוחו על מה שאמרו
 עליו חלמידיו ו"ל כי עד כה טמא פרישותו כי האסורים מפרשים
 ממנו וכו' מרגיש מיד חיקף שמן איסור שגמלא בראכל וכו' על
 קן העמיד לפניו בקבוץ יין מנע נכרים לבתו וסקדוה סרגים חיקף
 ומיד בדבר וכעביר חומו מלפניו וכו' וראש דברי הרב הגאון מה'
 לבי אלימלך ז"ל למדניו חלמידו בס' הגרף דפיקא ו"ל בעיניו ראינו
 מכבוד אדמו"ר הקדוש מלובלין אשר היה קדוש מהכח שמות בני
 אדם היה מחבונן ברוח קדשו מפני האיש אם זך ואם ישר פעלו
 אז כהיך ח"ו עכ"ל וכדברים האלה שמעתי מפי מגיד אמת בשם
 הרב הקדוש מה' שלום מצעלזא ו"ל חלמידו שהיה הומר לעדתי
 לקרות פתקא שמות בני האדם מהרב הקדוש מורי ורבי מלובלין
 כראשי בפתקא של אדם אחד ברג נשמתו כאדם הראשון אם מקין
 ואם מכלל וכמה פעמים אדם הוא היה בגלגול ומה פגע וקלקל
 בכל גלגול ומה חיקן בכל גלגול ואיזה החיטה נבחרה ונבחרך בו
 ואיזה מלוא החיז בו גם כראשי באיזה מזל והללחה נולד ואם
 יללה במעשה ידיו או לא והיה דרכו בקדש כי כאשר בא לפניו
 פתקא של אדם כבר וירא שמות היה מכתכל בו ומחבונן בו
 וכאשר בא לפניו פתקא של אדם חוטא הפניו מעל פניו מהרה לכל
 יראה בגמול כל בני אדם :

סיפר חסיד א' מעשה בפלא מה בראה בעיניו אלג הרב הקדוש
 כי פעם א' נכע בכיועה רעים רבים ללובלין עם בעל
 עגלה א' ויהי כזואם הרים ללובלין ביקש הבעל עגלה אחת קחי
 בא פתקא דילי וחתו נא אחס לכהר הקדוש בעדי ויקבלו אחס
 ממנו ויעבו קן וחתו את הפתקא הכוא לכהר הקדוש ו"ל . ויהי
 כראוס שם הבע"ג יהוא על הפתקא חמר הרב ו"ל מאוד מאוד
 יחיר שמו של החים הוא מה הוא החים כלום ויחמכו מאוד החגשים
 ויהי כמחרים כי הבע"ג היה אדם פבוע מאוד לא ראו ממנו דבר
 במשך ימי עברה עמו ויהי כראות הרב הקדוש כי הדבר לפלא
 בעיניהם אז כוסף דבר לחמר חולי כרגע הסוא נפשו מאירה .
 וכהן החסידים כנ"ל אשר ידעו את רבם הקדוש כי חמת בפיו נבחרו
 לבקש ולחפש הבע"ג בשוקים ורחובות לראות מה יעשה ומה עשה
 וכנס בא אל שוקא' וישמעו קול לילה ו-מחה ופנו שמה וימלאו
 את הבעל הגלגל בלחם מרקד ומכאז ובמה מקול כלי זמר וישאלו
 אחוה למחם מהו עושה וישב להם כדברים האלה הנה אנכי
 סלחתי

סלכתי נדרים שמהם מעט וימי כי באתי בשוק הזה שמעתי קול
עלי זמר משמיעים קול בכיור וגבל אז פניתי הנה וראיתי כי
שמה חופה הוא נישים ויתומה וימי כאשר אהרתי מעט וסנה
נלמה מחלוקת גדול כי לא היה להיתומה ליתן עליה להחתן כאשר
התחייבה ח"ע ואז אמר לקדוש המגלים ולהפריד הזוג אז החתמם
לבי בקרבי מאוד ולבי היה מרס לי על ביוש היתומה שלא
חנכה לניש אשר קודם זה כמה ואז לקחתי כל צרור כהפי אשר
קבלתי לי על הדרך ונתתי כל עליה בעבור החתן ושלא יחפרד
החבילה ח"ו ונחקים השידוך והיתה החופה למזל לך סני משמח
את לבבי מעט על ההתנאה הכוא וימי כאשר שמעו החכמים דברי
סעל עלה כנינו את דברי רבם הקדוש וכמה גדלה כח מלוא
החם להחיד את נפשו של הדם אם יעשה בשלימות הש"י יעזרנו
לקיים מלות ומעש"ט לבנו ית' וישעלה אמן. ויזלזל בזה דברים
רבים ספרו רבים וכן שלימים כי היה בטל רוח הקודש וכשהיה
מניע בללם ופניו של הדם אז היה יודע כל דברו אם הוא ישר
סולך ואם מהמעוהים לבת ד' עד כי כל האדוקים בדורו היו
קוראים אותו בשם החוזה הקדוש ופעם אחת היה הרב הקדוש
מלובלין ז"ל במעוזו הלל הרב הקדוש רשכב"ג עמודא דהכורא
מה' ברוך וסליך בע"ס אל הנהר לטבול ח"ע אז לקחת הרב הקדוש
מלובלין עמו במרכבה לנסוע יחדיו וכאשר נסעו יחדיו והיה הקדוש
ממעוזו מעמיק במחשבותיו הקדושים ביחוד שמו ית' ביחודים
נוראים ונפלאים אז היה בדק את הרב הקדוש מלובלין אם מרגיש
בדבר הזה ואז במקום אחד בשדה שאל אותו מה ירגיש החוזה
מפולין והשיב לו הוירא דארץ ישראל ואמר כן. אחר כך שאל
אותו פעם אחת ומה ירגיש עתה והשיב בחינת ירושלים ואחר כך
מקום המקדש ונטיבילה נהר שאל אותו מה ירגיש עתה והשיב
בחי' נהרו דאגראמונא דניח וישמח בו הרב ממעוזו ויאמר כי
חוזם נחמן הוא קולט אל הסערה ולא יחטיא שאל רב גאון ח'י
את הרב הקדוש מה זה כי ינהרו רבים מבג"י אל כבודו ללמוד
ממנו ומה זה יראו מכבודו כי ימכרו אלו ולמה לא יבואו גם אלי
הלא אנכי ח"ח גדול מופלג נחורס מאוד יותר מרום כבודו
אז השיב לו הרב הקדוש בנחת גם בעיני יפלא מה זה יבואו אלי
כי אנכי ידעתי ערכי השפל מי אנכי ומה אנכי כי רבים מבג"י
יבואו אלי לדרוש חלקים ולחם לא ילכו אל הדרת גאון אשר
ידעתיו כי כבודו גאון מוכהק כיני ועוקר הרים ואולי רק בעבור
דבר זה כי הוא נפלא בעיני וידעתי ערכי כי אינו ראוי לאותו חילכלל

ע"כ יבואו הני ולבעבור כי כבודו יתפלא למה לא יביאו אליו ע"כ
יעזבו ולא יבואו אליו:

אמנם האמת כי כל המופתים והנפלאות אשר ה' היה נראה בבית
הרב הקדוש ז"ל ואשר ה' חזק נהמן ומכיר כל ה'ם
שרש נשמתו וכל פולוחיו אשר עזר וקלקל בכל גלגול וגלגול הכל
ה' דבר קטן נגד גדול הקדושה והסודות ופרישות ולקדוה מה
שעשה ה' חסד ישרהל גדול דורש טוב לעמו ודבק בחלקיו ית"ש
בדביקות נפלא ונעלה ובכל דבר ודבר ה' מיוחד יהודים מורשים
ופלחים עד כי קדש כל רמ"ה חיבריו ובס"ס גידיו בקדושה שלמעלה
לחקן קדש שלימה ית"ש שמו ויתעלה אשרי הדור שניק וקדוש כמוהו
מורה דרך ד' לעם ישרהל והשרי לנו אשר כל דבריו עדין חיים
וקיימים בימינו תלמידיו ותלמידיו תלמידיו עד עתה מאירים בחבל
והפליט אור על כל יושבי חשך וכוהן יעמוד לנו שיבא הגואל
זקן וימלא ד' לנו אשר ה' רלון והשתוקקת הרב עם רוב
עבודה וגישה על קירוב הגא לה כבודו ומפורסם לכל שיה' להרב
הקדוש מלובלין ז"ל יגיע גדולה בעבודה ותהומות ומכירת נפש על
הגאולה הולם בעומותינו הרבים שאין הדור ה' ראו לכך לא בא
בן יבי והכתי' ענדי החבורה חן ונשטר הרב הקדוש ביום חלום
חשמה בהב ביום שהוכפלו בו לרוח לישראל בבית הקע"ה לפ"ק
וד' ב"ה ברוב רחמי' ויגאלינו ויקבלנו במהרה בימינו אמן:

בנו של הרב הקדוש מלובלין ז"ל הוא הרב מוה' יוסף מאהרעטין
חסיד וקדוש לדיקיסד עולם חסן הגאון חסידא קדישא ופרישא
מוה' מרדכי אבד"ה קהרין ורבים מישרהל נהנו גם אליו לשמוע
לקה מפיו

ואלה הם תלמידיו הרב הקדוש מס' יצחק מלובלין ז"נ ז"ע
(א) **הרב** מוה' יעקב יצחק מפשיסחא נקרא בפ' כל סיפורי
מפשיסחא הוא הגאון המובהק מנורה קדוש' ופסור'
ה'ם הנקים מורה מאד וה'ם תלמוד מובהק של הרב הקדוש מלובלין
ונספר גם הגדולים החדש כתוב בספר קריאתו בשם ה'סודי' כי יורשי
חן אמרו עליו אשר נשמתו ה'ם מילין מרדכי ה'סודי וע"כ נקרא
על שמו ע"ש ואני שמעתי שרש הדבר מפני שרבו הקדוש מלובלין
ה'ם שמו יעקב יצחק ממנו בשמו והדין מפורש ברמב"ם וטור וש"ע
יו"ד סי' רמ"ב סעיף ט"ו אשר לתלמיד לקרות נהנו בשמו בו'
יחסי' לקרות לאחרים בשם כשם רבו אשר עכ"ל ולכן הקדושה'
אשר בארץ ה' בדורו של הקדוש מלובלין לא ראו לקרות לתלמיד
כשם רבו לכן שינוי את שמו וקראו אותו בשם ה'סודי וסיט שמו

גדול ושפג בך למאד ושמעתי מהסיד אחד שהיה עם הקדוש
מפשיכחא יחד אלל הרב הקדוש מלובלין וסיו רביס מאנשי בלומין
אז עד שהיה דוחקא דלבורא רב מאד והרב הקדוש כיסודי מפשיכחא
היה בין חלו בלחשים והיה חתם ידו של הסיד כ"ל אשר שכב עליו
ודחק אותו מאד וכאשר הסתכל הסיד כי הוא טובב על הקדוש
היסודי היה נכבד וחרד וגרעו לחוריו וסרגיש הקדוש כי נכבד
הסיד וחרד מאד עליו אז השיב בנחת אל תחרד ואל תכבד
לך בני כי אלל מוריו ורבינו הקדוש בלומין בויס : (ב) הרב מה'
דוד מלעלוב ז"ל קדוש עליון מפורסם מאד שימש מתהלל חסיד
הקדוש מה' אלימלך מליזשנסק ז"ל וזהרי פטירתו נכע להרב הקדוש
מוסר"י יצחק מלובלין וסיו לו לתלמיד מובהק וסיו חננו ועמיתו
של הרב היסודי מפשיכחא ז"ל מחורנו מפשיכחא ז"ל מחורנו
שתחתו עמו בננו הרב הסיד הקדוש מלעלוב ז"ל אשר הצע ישיבתו
בדרך הקדושה הינה במהרה בימינו :

הרב כ"ל היה קדוש לחלקיו מאד הסבתו לישראל ודיקורו
אין להעלות על ספר כי מי ימלא גודל הסבתו אשר סיו
לו לאחב"י ומי ישמע עולם קדושו ואשר עשה בחן עמיו להורות
הדרך אשר יעלו בה ז"ע נפטר בשנת תקע"ד ז"לל"ס : (ג) הרב
מה' משה בייטעלנאס ז"ל כהן המובהק בדורו לדיק עולם וקדוש
עליון בעהמ"ח ימח משה על הסורה והיה תלמוד מובהק להרב
הקדוש וסבור מה' יעקב יצחק מלובלין ז"ל ושמענו נפלאות מקדושו
כאשר יראה לעין כל בהם שהיה כותב לאנשי ביתו הסתכנות לימי
נדחם וכאשר דברים וסוף קונט' מעין טיבור בלבון אשכנז ואלא
הרב פטמים וזה מופת על יראה חטאו שהיה קודמת לחביתו
ובמקום שהגדולים כותבין ספרים בפלפול היה הוא כותב הסתנות
בלבון אשכנזי לאנשי ביתו שיכיו נשמרים מהטא ועון ובלא יכשלו
אוחו ח"ו ושמענו שהיה מלפס ליבועה אשר לא נשמע כמחו כי
בעת שהיה בוער רעם בחן מיד היה נכבד לשאול מה זה
הדעות אם לא בא המבצר ואמר כאשר היה הולך לישן על מחו
היה מלוח למשרתו כי באם יבא המבצר יקלנו צרע הכיח כי כל
כך נקבע היה בלבו ביהא הבואל ממלפס על בנו יחידו אשר יצטרך
לבא ואז אביו עומד על המלפס בכליון עינים ומכניח בחלומות
וצרע שפוחתין סדלת ימכר לראות אם לא בא בנו כן היה הקדוש
הסוף וסוף בהמת פירם מאמר חז"ל לפית ליטופס בהחקוס הוא
בלב לבד כחש שמקוס בנפוחן פיוע חמס חמרו לפית ליבועה
יירם לפית הוא כח"י פה הפסח שמומד על המלפס בכליון

עינים לראות כגולד וזהו פירש מאס"כ לו עיני מייחל לאלקי וזה
פלא לכאורה כי דוד המלך יאמר כי עיניו נכלו בעבור החולת
חלא בהפירש היא כמו שזכרתי כי לא הייתה לו החולת בלב לבד
כי אם כל כך נקבע היה בלבו החקוק עד אשר היה מפסח
בגליו עינים על היסוד והבס יחברך יושיענו במכה לראות כגולד
לדק חמץ :

(ד) הרב מה' אהרן מסה מבראש הסיד וקדוש תלמיד נהרב
הקדוש מסערעליסק ז"ל ובסוף ימיו נסע להל"ק
וזה מנוחתו כבוד לזכר עולם יהיה לדיק : (ה) הרב מה' בעק
מחובצלין ז"ל היבר היבר כפר דברי לדיק"י מעט הכמות ורב
האיכות : (ו) הרב מה' ישגד בער ז"ל הרב הגדול מופת הדור
לדיק עולם אבד"ק ראדשיץ ופרבעדבורז וכל ימיו היה מרגלא בפומיה
חיה לי בזכותי לשמש ולטוב מים על ידי מאה ועשרים תלמידי חכמי
כלם בעלי רוח הקודש ז"ע : (ז) הרב מה' לבי אלימלך ז"ל מדינוב
בעמ"ח בני יסבבר על כדר השנה לחודש שבח ומועד כל בנה חיבור
נפלא מחד ובפר דרך פקידין על המלות ובפר חנר' דפרקא. הגר
דכלה מעין גנים דגל יברה גם נדפס ממנו הספוט על ספר סופ
מורע וטפס טוב מסקדות מהר"ם מוידעטשוב ז"ל. והיה אוכב
ישראל אשר אין כמוה עד שהיה הותם את לעלמו על ההגרות אשר
כתב האוכב הגאון לכ"י דורש טוב לעמו. ובפר לי אחד מאנשי
שלומי הנבגותו עם הנשי שלומי בהסנה ורעות ממש כחה ואחין
וכמה פעמים היה מהבק ומבבק את הים שלומי אשר ידע בו כי
הוא ירא ה' ותמיד נדברו ודבריו הטיבים היו מה שהין לשפר ואין
לבערין. וכוא היה מאמין גדול ועורא אשר לא נראה כמוהו. וביק
דרבו להוליא כל דבר מהמבבלות ואש' מה הגרלה נחוצ לא היה
הוא להחזיקו לאמת ב"א ע"פ חמונת החורס והיה מרגלא בפומיה
שהלדס לריק שיוולא עלמו מהמבבלות ולקטמיד עלמו על האמונה
וכוא חמונת החורס והרואה מהא דאמרו ז"ל מנא לן הא מילתא
אמחא בריבוע אמחא והרי חומסי באלכסונא גיט של בלמה הגאון
וכו' וכוא דבר מבורר עפ"י חכמת הדסי והחוס יסיד עליו ולמה
לנו המקרא חלא בהעיקר להאמין רק עפ"י החורס ולהוליא עלמו
מן המבבלות והמוחשות. והיה דודק מחד לאנשים אשר אינם
מאמינים ואפקורכים כגראם מספרו הקדוש מעין גנים. והיה מקובל
גדול מחד והיה חפץ שהכמת האמת תפסע יורר בעולם ז"ע :
(ח) הרב מה' יוסף קצוים ז"ל המפורסם בדורו לדיק עולם
אבד"ק חטלמא מחוטנו כל הרב סק' מה' מאיר אבד"ק סטאנצין

ז"ל. וחנני שנ הרב מה' ארזים ליב אבד"ק העלמא' חסנו של הרב
 מוה"ר כנ"ל: (ט) הרב מוה"ר יחזקאל מקאזמיר ז"ל רב גדול
 מפורסם מהר לדיק יסוד עולם קדוש עליון שמש ח"ח הרבה קדושי
 עליון וזיה עובד השם במסירת נפש בכל דבר וזיה נראה לכל
 אדם גדול מסירת נפשו וזיה ממאס הבלי העולם עד למאור וכל
 עמי העוה"ז היה בעיניו כאפס וזין. לכן כאשר בא אליו אדם עם
 מבקש בעיני הבלי העולם לשאול עלה בענינים כאלה היה הופך
 פניו ממנו. וכל השתדלותו לא היה כי אם לזכות הרבים ללמדם
 דרך ה' ויראחו ית"ש והעמיד חסידים הרבה יראים מופלגים חרדים
 אל דבריו ית"ש פעם אחד בא לפניו אדם אחד לשאול עלה ממנו
 בהתכנסות המסחר וכדומה ולא ענה. ויהי כאשר התמסמה האש
 וירא כי בא לפניו אחד מאנשי שלומיו והוא מדבר עמו בענין מסחר
 החיך יחנני ויבדקו בלליו מאד וכדומה מהענינים הן העז בו
 האים ההוא אשר לא ענה ויאמר אליו מורי ורבי מה זה כי נדחית
 מלפני רבי בבקשה עיני העולם הזה בעבור כי רוס כבודו מואס
 בהבלי העולם ח"כ לא ירצה כבודו לדבר בעיני הבלי העולם עם
 האדם ההוא בעבור שהוא מאנשי שלומיו. ויטן הרב הקדוש לאדם
 ההוא ויפתח פיו בלשון. כוחר ארד נגע לק"ק לייפציג על היריד
 לקנות שם כחורה ויבא אל כוחר גדול מנכנדי ננעטים וקנה שם
 הרבה כחורה ונתעכב שם מאד עד כי עבר כל הבוקר וכל כוחרים
 וכנענים נסעו משמה ויהי כאשר התמסמה שם בא מוכרתו אליו
 בחנות ההוא ויאמר אליו אישי ואדוני מה לעשות כבר עבר השוק
 ואין מקום לקנות זפת אל העגלה ועתה מה אעשה אין לי צמה למרוח
 ולזפות את אופני העגלה צמה נסע. ויהי כשמוע הדברים האלה
 הסוחר הגדול מלייפציג את דברי מוכרת הסוחר אשר קנה ממנו
 הסחורה הן אמר לו הסוחר ההוא אל תירא אנכי אכלכך אוקר בדבר
 הזה ועתה אל חסור עד כי נעשה החשבון כלו כי יש לי רב מחצות
 אשר השאיתי עמו בעבור עגלותי. עוד זה מדבר וזה בא אדם אחד
 מן הבוקר אשר היה לריך גם כן לקנות זפת ולא מצא עוד לקנות.
 וכשחטו כי הסוחר הנכבד אמר כי יש איתו מזה המין הן אמר האיש
 ההוא יאכה נא בטובו למכור לי בעד כסף מלא מן הזפת כי
 נחץ הוא לי. הן הביב הסוחר אליו מה זה לחשוב כבודו כי אנכי
 מוכר זפת אינני מוכר זפת רק הסוחר ההוא אשר קנה ממני סחורה
 הרבה ע"כ הנני ליתן לו מעט מזפת אשר הנאתי עמי בעבור
 לרכי. אבל אחס מה לי ולך כי זאת אלי לקנות זפת וכל הסחורות
 לא תהנה אלני מאומה. וכן דבר הוה האיש הזה מאנשי שלומי

הוא ירא' שמים גדול וכו' בא אליו ללמוד דרכי ה' ועתה תחסר לו ענה מה כלרבי העולם אשר לרבים לאדם במשך עשרה גזע העולם ממש כמו הזפת הצריכים על הנשיטה ה"כ הגני ליתן לו ענה ולצרנו גם בדבר הזה. אמנם אחת לא תבא אלי בשום ענין כי אם בדברים של עניני העולם והגלים ה"כ מה לי ולך כי באת אלי בדבר הזה והבן המשל הזה כי הוא עמוק:

הרב הקדוש מו' יחזקאל הנ"ל היה תלמיד לרבנו הקדוש מלובלין ותלמיד מובהק להקדוש מו' שמואל מקארוב ונהפכים דגור שנת תרמ"ז לזכר עולם יהיה לדיק:

(י) **הרב** מו' יעקב זבי יהלים האבד"ק דינוב הוא הרב הגאון הגדול שר החורבן והפקלריא המאירה עמודא דנכורה בעהמ"ה כ' מלא הרושים כולל ב' חלקים החלק הראשון בכלי הכורה כללי הכונות שבחלמוד בספרות ישרות ופשוט של אמת. והחלק השני מדבר במדות שהחורה נדרשת בהן ודרשות שנחלקו בהן ההנאים והכללים שעליהם נגזרים הלכות. גם חיבר פר כיוצא בזה בחכמת הקבלה ספר קבלת יעקב היצור נפלא ועולה על סדר אלפא ביתא כולל כל השמות וערכי הכנויים של כתבי האר"י ז"ל וסווא"ק לא היתה דבר קטן אחר לא הקביל בו. ומאוד נחפזים ס' הזה במדינותיו ויש ממנו כמה העתקות העפ"ה שלא נדפ' עדיין וכמה לדיקים גדולים מקובלים הפליגו מהם בשבח ותועלת זה הספר. יזכנו השם שיאלו לאור בקרב ואני ראינו הספר הזה כחוב על תמונה חצי צוין מחזיק במאמץ דפוס. זכות הרב יעמוד לנו ולכל ישראל אמן:

(יא) **הרב** מו' הר"י ליבוש אבד"ק לאנגליט ז"ל וקדוש יחמוד לו ונדפס ממנו ספר דברי אחר על מגלת אסתר:

(יב) **הרב** מו' ליבוש אבד"ק וויטביליט ז"ל חתן הגאון הגדול חסידא קדישא מו' משה טייטלבוים מאוהל ז"ל בעהמ"ה ספר יבמה משה מוחתנו של הגאון הקדוש מו' נפחלי זבי אבד"ק רופשין ז"ל ונדפס ממנו ספר גבורות על מסכת כתובות: (יג) הרב מו' משה הלוי ז"ל אבד"ק סטאבניץ הוא הגאון המפורסם לדיק יסוד עולם תלמיד מובהק של הרב הקדוש מלובלין ונדפס ממנו ספר חור לבנים על הכורה. והיה בק"ק סטאבניץ ואח"כ נחשב לאבד"ק בק"ק אשטא. ואחרי נלקח ארון חלקים הרב הק' מלובלין ז"ל אז רבים התקבלו אליו לשמוע לקח מפיו ובינו המה לדיקים מו' פנחס ומו' ישראל זללס"ה:

(יד) **הרב** מו' מרדכי דוד ז"ל הרב הגאון הצדיק המפיר זס

בדורו אבד"ק דאמבראווע תלמיד | של הקדוש מלובלין ומחוטמו
כל הגאון הקדוש מוה' נפתלי לבי מראפשיץ ז"ל ומחוטמו
של הרב הקדוש מוה' חיים מאיר מיכל ממאגלניצ' ז"ל : (טו) הרב
משה מאיר ז"ל לדיק יסוד עולם וקדוש עליון ריב"מ : (כז) הרב
מו' נחמיה ז"ל אבד"ק יוזפאף לדיק מפורסם וקדוש עליון מחפריס
ממנו נפלאות :

(יז) **הרב** מוה' נפתלי לבי אבד"ק ראפשיץ הוא הגאון הגדול
הקדוש לדיק יסוד עולם בן הרב הקדוש מוה' מענדיל
מליסקא ז"ל תלמיד מובהק להקדוש מלובלין ז"ל ולרב הקדוש מוה"ר מ
מענדל מרימינאז ונדפס ממנו ספר משע ככמות ורב חליות בשם
הילה שלוחה. ובניו לדיקים הרב מוה' אברהם חיים מלינסק ז"ל
לדיק מפורסם ורבים מישראל חסו תחת לל כפי לדיקו. והרב מוה'
אליעזר מויקאב לדיק יסוד עולם וקדוש עליון ריב"מ : (יח) הרב
מוה' נתן ממאקווע ז"ל חסידא קדישא חסן הרב הגדול הקדוש מו'
חיים חייקא מהמבורא ז"ל : (יט) הרב מוה' קלמן מקראקא ז"ל
מפורסם מאוד בקדושה ובהרס בעהמ"ח ספר מאור ושמש על
התורה : (כ) הרב הקדוש מוה' לבי הירש מוידעבוב ז"ל בעהמ"ח
ספר עטרת לבי על סוהר הקדוש ואכתוב ממנו בסדר בפני
עלמו ח"ס : (כא) הרב מוה' משה סמביר ז"ל אחי רב הקדוש
מוידעבוב ז"ל והוא חיבור ס' תפלה למשה על התורה : (כב) הרב
הקדוש מו' שלום האבד"ק בעלזא ז"ל ז"צ ואכתוב ממנו בפני
עלמו ח"ס : (כג) הרב מו' שלמה ליב לענטשנער ז"ל מפורסם מאוד
בישראל : (כד) הרב מוה' שמסון אשכנזי ז"ל גאון גדול וחסיד
מפורסם קדוש עליון תלמיד מובהק של הקדוש מלובלין ז"ל והוסיף
באור תורתו בק"ק ראדזין וסם מנחתו כבוד : (כס) הרב מו' שמעון
מיעריסלאב ז"ל לדיק מפורסם מאוד תלמיד של הקדוש מלובלין
ובסוף ימיו היו מסתופף בכל קדושת הרב הדרוש מו' שלום מבעלזא
ז"ל והיה זקן מופלג מיד עובד ס' בשמחה ובשיר ומנחתו כבוד
בעיר יעריסלב ז"ע :

ז

רב הקדוש מו' משה ליב מסאסיב זל ותלמידיו
הקדושים זי"ע :

הרב הקדוש מו' משה ליב מסאסיב ז"ל מו' מאוד בישראל בנות
נעית

לדקדקו חים חקיקת קדוש ונורא בן הרב הגאון החסיד מו"ר יעקב
ו"ל חב"ד"ק אופייגנא וסמדרים חלמיר מובסא של הגאון הגדול הקדוש
מו"ר שמעלקא מחקלשבורג ו"ל מדפס מנמו ספר קטן מעט הכמות
ורב האיות נקרא בשם ליקוטי רמ"ל ומספר הקטן הזה נראה
לעין כל גדול קדושתו ולדקדקו ועל כל הים גדול שפלות רוחו אשר
לא נראה כמובו וחס' לפלא ח"ך ככל דבר ודבר הוא מוזיר עלמו
בחואר השפל וסנכזה וכן הים חותם את עלמו על האגרות אשר הים
כוחב דברי השפל וסנכזה ושרשי עמודיו היו סובבים על קוץ הזה
ועל עמוד גמילת חסדים שהוא הים העמוד אשר עליו הים נשען
העולם בגמילת חסדים והים השיר מגמתו לפדות שבויי ישראל
ולחאכילם ולהבסק ולהעשילם. ומספרים ממנו נפלאות אשר אין
להעלות כלו על הספר מרוב דברים יכלם בזמן וכו'. וארשום
מעט מעט למען ידעו בני ישראל לקחת מוסר בחזות היללם החגג
כארי ואפי' הים חלם ויגע למאוד בכל זאת ברגע חזות היללם נחמורר
משנתו וקס ע"ד מזכרו ו"ל קול דודי דופק וגו' כי קול השכינה
הקדוש' הים דופק בו והעירה אותו והים מקדים שלום לכל אדם
בבוקר חסי' לגוים ושכונ' ע"ד מזכרו רז"ל על ר"ל בלא הקדמו
הדם לבאיל בשלום וכו' והים עוסק בגמילת חסדים לרפאות חולים
הן בממונו הן בגופו והים לו תחנולות נפלאות ונוראות בעיני גמולת
חסד בלא לביים המקבל והים חוכב ישראל גדול למאוד עד שהים
משחקת חמיד בצער של כל חים ואים כאלו בא עליו כלים ממש
והים מחבק ומנשק ילדי בני ישראל והים מתחולל לסגיה על יתומים
לפרנסם ולכלכלם ובידיו הקדוש' הים חופף ראשם ורופא אותם
נעת אשר הכו בשחין ר"ל ועבם להם רעיות עד שהים חומר האים
אשר לא יוכל למאין דמי המכות והשחין מילדי בני ישראל הוא לא
הגיע עוד להאי חסכת ישראל והים עוסק להקל בצער בעלי חיים
ובמה פעמים הים בירידים והשקס מים את העגלים אחר מקוברים
על השוק ומוטלים על החמס. ומלבד קדושתו במדותיו הקדושים
הים דבוק באלקיו והים מיוחד יחודים נפלאי' ונוראים ובפרט בשעת
הריקודין בליל שבת קודש שהים לוחטם אש סביבותיו והים אז נרא'
לעין כל השכינה בורח בגית מדרשו : והרב הכ"ל העמיד חלמיר
הרבם אשר דרכו בעקבותיו לעסוק בגמילת חסדים וכו' הרב מו"ר
שמעלקא מחסוב ו"ל :

ומתדמירין המדעים לי והמפורסמים : (א) הרב הגאון
הקדוש היותי מפרסום זה ו"ל : (ב) והרב הקדוש
מו"ר נבי סירם מירושלם ו"ל : (ג) הרב הגדול הקדוש מו"ר חרשם

דוד ז"ל אבד"ק ביטעלעש שהיה מפורסם מאוד ברוב קדושתו וגדפם ממנו הסנהגות בכל הכידורים והם מלאים מוסר ויראה שמים וגם ספר ברכת דוד על הסורה ע"פ הקבלה עמוק מאוד ושמענו נפלאות מעבודתו שלא היה נח ולא שקט רגע בלי ליאות ובלי עייפות כמלאך ה' לנאות. ובפסוק הראשון של קבלת מלכות שמים וכוא שמת ישראל עד אחד היה חזיר מתעצב ומשחזי כשיטור שעה אחת שהי' מעמיק ביהוד שמו ית' לייחדו ולהמליכו ולא היה נשבע קול דברים כי אם היה נאם ופיו כלפי' אם עד שהיה נראה לעין כל מסירת נפש וכלות הנפש במלת אחד וחמיד היה מחנונע בראשו בלי ליאות ועייפות. וכשהיה אומר דברי תורה היה בוער כלפי' אם ואמר אותה ברכת וזיע ואימה ומורא כנתינתן מסיני והיה מקרב נפשות ישראל תמיד להביאם תחת אל כנפי השכינה. והיה שכל בך ועצו גדול ומעביר על מדותיו כמו בזכרתי ממנו סיפור אחד לזעלם האל הבע"ש ז"ל. ולא היה אוכל בשר בהמה כי אם בשר עוף מלבד בהמה שהיה שוחט בעצמו כי היה אומן מופלא באומנות השו"צ. והיה שוה ומעמיק בחפלותו רובו של יום וחורחו משתמרת בקרבו כמו שזכרו רז"ל על חסידים הראשונים. ועם גדול קדושתו ורוב עסקותו בעבודה בדביקות ויראה והאבה שמו יתברך היה חרף נפלא בנגלה מפלפל בחריפות גדול לשמה והיה מורה סורא בעצמו בכל דני' או"ה והיה אלו ענין גדול בהוראת או"ה עד שהיה מורה בכל המורים בעיר שלא להורות רק הוא בעצמו הי' מורה אישור וסיבת עפ"י דין אמת בלימוד תורה לשמה וזכורו יגן עלינו :

הרב הג"ל היה ג"כ תלמיד הרב הגאון הקדוש סגורא נוס' לוי יצחק מבארדיטשוב ז"ל ותלמיד מובהק לסקדוש מסאשוב :

(ד) הרב מה' משה אפרים גאון גדול ולדיק עולם אבד"ק קאליב תלמיד של הקדוש מסאשוב ז"ל מחותנו של הגאון הקדוש מבארדיטבי :
(ה) הרב מה' מנחם מענדל מקאשוב הוא הרב המפורסם מאוד בישראל לדיק עולם בוציא קדישא בן הרב מה' יעקב קאפיל תלמיד הבעש"ט ז"ל נב"מ היבר אהבת שלום על הסורה והש"ז אחריו ברכה שני בניו הרב מה' חיים מקאשוב ז"ל לדיק קדוש עליון בעהמ"ח ספר תורת חיים על הסורה והרב מה' דוד מוזאבלעב :

בר חיים אשר בו מוח בקדקדו נקל לו להבין כי שרש דברים אלה הוא אהבת ישראל כי הרב הקדוש היה אוהב ישראל גדול וכאשר היה בא לפניו חיים מישראל לספר לו לירותיו ודאגותיו היה נראה עין נעין כי עד לב וגפש הגיעהו והיה ממש כמו ארתו ולערו :

והיה דרכו בקודש ליעב בין אנשי שלומי אהבת רעים שיטתו אחד על חברו ובארת אחד יאר גם לרעהו למען ימאס לעזור לו בכל אשר יוכל והים מהנסג עם אנשי שלומי באהבה ואחרים בהסברת פנים אשר לא נשמע כמזהו למען יטע ויזכר בין כלם ארצה ואחרים כאשר שמעתי דבר יקר כי פעם א' בא אליו גביר גדול מאנשי שלומי והביא לו גסף הפדיוס מזה אחת אפים והים מדבר עמו הרב הקדוש בהסברת פנים כדרכו בקודש ובחוק הדברים אמר אליו סידעת את שלום אים פלוגי המלמד אשר משכנו בעיר אשר מבכך בו כי הוא ג"כ מאנשי שלומי מה יענה שלומי וימאס הנביר הנזכר כי באמת לא ידע חותו כי מה לו עמו עסק וחפץ עם המלמד הזה אשר היה עני בוכן בקאס העיר. וישאלהו הקדוש עוד ברית בשלומי ויען הנביר מעולם לא היה לי עסק עם המלמד הזה ע"כ לא ידעתיו ועד היום הזה לא ידעתי הנמלא אים כמוכו בעירנו. ויאמר הרב הקדוש במענה רך דברים יולאים מלב. בוש נא בוש בדבר הזה ד' חלקים שמך לנביר על אחיך ואחיה לא חפצין כלל לדעת מי אלה אחיך. אנשים רעים אשר שריכם יחד אנשי שלומי ושוכנים בעיר אחת ולא ידעו אחד את רעהו ולמה לא חדרוש ותחקור לדעת את חביוני עמך מעירך את אשר יראה אנשים בלבנם מי המה. למען תבחקק בצרחת ולעזור להם ולסעדם בכל אשר חוכל הלא את חנך ד' אלהים בעושר להיות חלוק לראשם הן בעבור כי תחונן דלים וחדוש שלומם :

הרב ה"ל העמיד תלמידים הרבה חסידים מופלגים ואנשי מעשה אשר דרכו בעקבותיו בעלי עמוס יתירם ובפלות רוח עובדי הפס בכל לבנם ובפרט אהבת רעים אשר שרים בהם רבם הקדוש היה עד להפליא לא נראה ולא נשמע כעושו כי אים את רעהו יעזרו בכל אשר להם. גם העסק בגמילות חסדים וכדומה ושאר טובות טבין אשר נטע בקרבם אים אליך קדוש הים. מדברים אלה שזכרתי מעט מעט מעניי הקדוש מקאסוב ז"ל היה למדי ליקח מהם מוהר ח"ך להתנסג בזה העולם אשר רוב בני ישראל הם ערודים ומבוסלים כל אים ואים למחות נפשו ובני ביהו ובשור"ר חרדס גדולם מחור עד שלא ימלא דור ערוד כמוהו ואין אים אשר יוכל לספרים עליו לחזרה ולתעודם להגות בחורס יומם ולילה ודורשי החורה ימעטו יום עם בעומותיו הרבים מהמת ערדוח הפרנסה והגליות לכן חסיה הדברים החלם מקדוש מקאסוב ז"ל לנו לעינים לעבור בס' ד' חלקינו יכל ערדותיו העומים והנוראים וד' ישלח לנו עזרו בקודש את משיח לרקני כ"כ בזכות המלות ומעשים טובים אמן :

תלמיד

ח

תלמידיו הרב הקדוש מהר' שלמה מקארלין ז"ל .

הרב מוה' אשר מסעאלין ז"ל קדוש עליון מורא מאוד לדיק יסוד
טוב מפורסם מחוד בישראל תלמיד מובהק של הקדוש
מוה' שלמה מקארלין ז"ל וסוף בן הרב הקדוש מוהר"ר אשר
מקארלין ז"ל ובזוהר חביו הקדוש נדפס גם ממנו סתובנות וסס
מלחיס מוהר וירחא ד' ז"ע. וסיה רב גדול אשר התקבלו אליו
רבים מישראל לשמוע לקח מפיו ולסחופף כלל קדשו וכבר שמענו
נפלאות מעבודתו רבים כמלאך ס' נפלאות ונפלאות סיס בוקר רקיעים
עד למעלה למעלה וכל אשר עמדו סביבותיו כרח לקולו ססיה שואב
כאריס וסיה מפשיט כל העקמימות שכלב חכמי שומעיו ז"ל :

הרב מוה' משה מק"ק להדמיר ז"ל קדוש עליון תלמידו ובנו של
הרב עיר וקדים מו' שלמה מקארלין ז"ל :

הרב מוה' מרדכי מלעכוויץ ז"ל כוח הרב הגדול המפורסם בישראל
חסידא קדישא תלמיד מובהק של הרב מקארלין ז"ל וסיה
עמיתו וחסידו של הרב הקדוש מוה' אשר מסעאלין ז"ל . וחביו של
הרב הדיק המפורסם מוה' נח מלעכוויץ ז"ל וקניו של הרב החסיד
המפורסם הקדוש מוה' שלמה חיים מקודיגאב ז"ל כסיה נכד הרב
מוהר"מ מלעכוויץ ונין ונכד למרן הבעש"ט ז"ל וסיה רב מפורסם
אשר רבים התקבלו אליו לסחופף תחת כל קדושתו גם העמיד
תלמידים הרבה ותלמידיו סגודעים לי. הרב מוה' משה מקארלין
ז"ל וכסס הגדולים החדש כחוב וז"ל הרב סיה תלמיד הרב סגדול
מוה' מרדכי מלעכוויץ ולכנו הרב סק' מוה' נח מלעכוויץ חסידו ולקחו
לשמים לחור בחור כחיס רבים התקבלו אליו ליקח חורס מפיו
במעיה ומחיס נחמן ח"ך ששמע בעלמו מפיו הקדוש לאמר באס ידבר
החד מחשביו חו יחאר חותו כסס לדיק וכוונת חו יסיה נוקס
ומוכר לוורק זאח כרסס לומר עליו ססיה חובב לישראל באמת
וכחמס בגל נפשו וכל מחודו לכן רחמי לפנותי סיה ולספר משכחו
ואמרתי עח סוף לקר עכ"ל :

הרב הקדוש מוה' אורי מסערעלסקי ז"ל קדוש ומורא כחידו
השרפס תלמיד מובהק לכקדוש מוה' שלמה מקארלין ז"ל
ועדע לכל קדושת החלקי כוס כי באמת סיס כמלאך חלחיס ומחיס
לא סיה בנקי עס רק סקף סגד חסיד סיה בעיר כחיס לבנו
ח' ויחעלס ססיו סיה הרב סגדוס [מוה' סלום חבד"ק
נעלוקס]

בענין ז"ל כי כשהיה קורא בחורש היה רואה הנהיגה ספר החורש
הקדושה בלשון שחורש ע"ג חש לבנה. ופעם אחת קודם פטירתו
קראו לעלות בחורש ובשעה שהחליל לקרות לפניו ויהיה מחזק
בפחד ובאימה ובמורא כמתיימן מסיני הו' עדאסו ג"כ בחורש כחובה
בלשון שחורש ע"ג חש לבנה. ושמעו הרבה מאוד בנפלאותיו אשר
עשה כי פעל יסודות הרבה בדרך. אך לכל הדברים כנפלאהם יחד
יפלא גודל עבודתו בלי טיגול וכלי לילוח בהם תמיד חש לבנה.
וארגלא סיחה בפיכו חמר כוונה לבנ הן כן בדברים קדש עליון
בחורש לך. ויהי חומר תמיד כשהיה מדבר מהבונה כי הקדמות
אמרו כי חבובה הוא "הענין" "שק" "ואשר" "ככה" "הכבוד" וכו'
חומר כי עיקרו של חבובה "המים חזיה עם ד' חלוק" "כיוון ד'
לגדי תמיד "ואהבת חס ה' חלוק" "כל דרכך דעכו" "הכח להרחח
ד' חלקך :

ושמיעתי בשם הרב הקדוש מהר"י יודא לני מסערטעין ז"ל
תנחומי הרב הקדוש מהר"י אורי מסערטעליסק ז"ל שהיה
הומר במלחמה בכתוב העדותי בשם בו' החיים והמות נחתי נפתי
הברכה וכללם ובחרת בחיים כהדס האומר לבנו בחר לך חלק
היפה. וקדם דני פרי לה יבחר לעלמו חיים ממות עד בליטתך
לומר ובחרת בחיים כהדס האומר לבנו בחר לך בו' ועוד למח נח'
ובחרת בחיים ולא נח' ובחרת חיים בלא כי"ת הלא שטין הבחירה
היא לברור החלק היפה והמבונה מהגרוע. והנה בחמת ים חיים
וים חיים שאפי' בענין דרכי ה' ים דברים רבים מה שיש להאדם
העובד ד' גל לבנו לדעת מה לעשות ומה שלא לעשות לברור היפה
והמבונה ע"ד שאמרו ז"ל חיונו דרך שיבור לו האדם שמדבר
בדבר. העבודה כי באעת האנשים בדרכי העבודה מליים מאד וים
דברים רבים שחובב האדם שהוא מאד כיצר כוב וכו' באמת מאד
יכרא בישא לכן בהירים החורש הקדושה החיים והמות נחתי לפניך
ובחרת בחיים שתהא הבחירה והביריה בחלק החיים בעלמו שיש
לברור בחלק הזה בעלמו שלא להונו עלמו והבן :

דבר הקדוש מוה' אורי מסערטעליסק ז"ל היה עמוד העבודה
אשר עליו היה העולם קיים כאשר אמרו יודעי חן ממלחמה
על שגשג דברים העולם קיים על החורש ועל העבודה ועל גמילה
הסדים. שהרב מסערטעליסק היה עמוד העבודה ואחריו מילא מקומו
הרב הקדוש מהר"י יודא לני מסערטעין ובמות הרב שלום הקדוש
מסערטעליסק שהקבילו גם אליו. ואחריו היה הרב חביבא קדישא
מהר"י חברה מסערטעין ז"ל שהיה עובד גדול במקום קדושו והיה
מלשם

מלפני גדול עני קץ הגאולה. עד שיהיה מדבר חמיד במה שסיו
מלכיות מתגלות ללכות מזה לביעט ובעוס"ר הים מדוכא בחלחלים
המזה שנים ונפטר כליל מולאי שבת קודש פ' מק' בנת הכה"ר
לזכר עולם יסיו וזכות יין עלינו :

מ

הרב הקדוש מהרצ"ו, מזידונישוב ז"ל

הרב מה' זבי הירש ז"ל מהדיטשוב חנמיד מובסק נהקדוש מוסר"י
יחזק מלובלין ז"ל הוא הרב הגדול הקדוש המקובל הנורא
בעלמ"ח ספר בית ישראל על החורב נדפס בשנת י"מחמ"ב לז"ק
ועשה בשנת הכה"ר נדפס עוד הפעם בתוספות מרובה על כמה
סדרות החורב וספר פרי קודש הלולים וסוף הקדמה לפרי עץ חיי"ר
הקדוש. וספר כור מרע ועשה טוב הקדמה ודרך לעץ החיים
הקדוש. וביחוד ס' עטרת זבי על הזוהר הקדוש ספר קדוש ונורא
מאד פירוש נפלא ונע"ל אשר מיום נחלה חורב מר"ן האר"י
הקדוש ז"ל לא נראה כדומה הזה לפרש דברי הזוהר הקדוש דבר
דיבור על אכזביו. בא וראה עדות הרב הקדוש מה' זבי אלימלך
מדיטוב ז"ל מה שכתב עליו וז"ל ידוע לכל שערי בני עמנו אשר כבוד
קדושת מחותנו הרב הקדוש השתדל ביגיעה רבה ובמסורה נפש
לחבר פירוש על הזו"ק וידוע לכל אשר עם גדול קדושתו ופרישותו
ואשירותו וזה שנפתחו לו שערי חכמה ובינה והיה יחיד בדורו
בחכמת האמת כו' וראיתי אשר מן השמים וזה לז"ל. ולא הקולות
מלשאר עומק שבנתו בחכמת האמת וזה הוא הקדוש עשה לה
חז"ש כו' :

הרב הנ"ל היה גם כן בסיכל הקדוש של הגאון הקדוש מגיד
מקלוצין ז"ל ונכס' עטרת זבי פרשת חורב כתב וז"ל נסירה
כז הוינא להקביל פני אדמו"ר מקלוצין ז"ל פלפלתי עמו בחכמה
בכמה ענינים. גם היה בסיכל הקדוש של הרב הקדוש מה' משה
ליב מאהליב ז"ל ומזכירו בספריו גם אלל קדוש עליון הרב הגאון
המוזק מה' אברהם יוכב"ע העשיל מאפעא ז"ל והקדוש מאפעא
ז"ל ראה הרבה קווערטים מספר הקדוש עטרת זבי ואמר עליו שהשיג
האמת גם שאר שכתב גדולים. ושמעתי מעשה נורא ונפלא
מסרב הקדוש הנ"ל מאיש כי פעם אחת כלילס קודש הלכות בשעה
שנים יין בא בלית אחד מכפר אחד כי אשה אחת מקשה לילד
וכמעט

וכמעט הציעה עד בערי מות ויחי כבוד הכלים ובער הכים סוגרם
התחיל דופק על הסער לפתוח לו וילא הליו מברתו אשר ש'מם אותו
והרחיקו בזרוע למען ימנע וינפס הרב הקדוש מעט. הולם הכלים
לא נח ולא שקט כי נפשו עליו מרס על האדם המקשה לילד כי
כמעט הלא נפשה התחיל עוד הפעם לדפוק על הפתח עד כי יערר
הרב הקדוש משינתו ויאמר אל משרתו קול איש מר נפס חנוכי
שומע דופק על הפתח הביא נח אותו לפני. הולם המשרת היה אהב
מאד לקדוש ויחזול מאד עליו כי ימנע ויין עוד איזה רגעים
על כן כיחם ויאמר לא כך כי אם קול סערה כוער ולא קול אדם
אך כר'ים אמר אל תחשש כי כי איש יברחל במר נפשו דופק על
פתח י'נח נא לפני ויבא לפני הרב וסיפר לו בקשתו אז התגבר הרב
הקדוש בארי ויקם. וסימס האלה היו ימי חורף והשלג גדול והנהר
היה קרום מאד כי הספור הקרח והשלג כסכו ויאמר הרב אל
משרתו קח נא כלי ברזל בידך לבקוע כפור וקרח הנהר ונר דלוק
למאיר לי הדרך ונלכה ואטבול את עצמו במים הקרים האלה אז
הלכו יחדיו וסגר בזיו דברתו ונחית ועכל כי כן היה דרכו בקודש
להכות הארץ בחוץ הסור ביום השלג. וכאשר נחית ועביל היה
דרכו לומר תעלים שמה ולהעמיק מחשבותיו הקדושים ביחוד שמו
יחברך וגם בפעם ההוא עשה כן ויחי בהתימו דברו שם בנהר חפץ
לעלות מן הנהר ונלחם למלאו הפתח אשר עשה בקרח הסורא אשר
דרך במה ירד לטבול בנחת ויתעכב שם מאד עד כי בלה ה' עוד
בקדש וימלא את הפתח וילא מן הנהר ויספר הרב הקדוש כי בעת
אשר נאבד ממנו המקום ללאת אז היה מנשים זמירות חללות חלפי
ישראל מחללות אדוניו המלך דוד ע"ה ולא עלהה לו ואח"כ יסיה
זוכר חסדי אבות וזכות הצדיקים הקדושים וזכות רבותיו הקדושים
ולא עלתה בידו. אח"כ התייבב בדעתו ואמר מרא דכולי עלמא כגני
מוהר נפשי למיהם בטביל שני נפשות מישראל האדם המקשה לילד
עם בנה היואלת משוליה ביחיו והריו בפרתה. ויחי כאבר קיבל
על נפשו מסירת נפס בעבור נפשות ישראל אז ברגע הסור שלח ה'
עזרו בקודש וימלא הפתח וילא מהנהר בריח והזק ויחי בנאוה לביתו
אמר לאיש הכלים מאל טוב כי כבר ילדה האשה בן זכר ויחי לפלא:
הרב הגל העמיד תלמידים הרבה אשר הלכו על הדרך אשר
כבש הרב הקדוש וכל אחיו הצדיקים כלם סרו למשמעתו
ושחו בנמא את דבריו כי היו המשה אחים צדיקים מופלגים ומסירי
הדור נתנו ביוען עליהם מאה"כ במסל"ס נעלה והם הרב הסביר
במפורס' מו' בעדים ז"ל. ו. ר. ר. הקדוש מוס' מ"ה סמכריר בשהמ"ח

ספר הפלה למשה. והרב הלדיק המפורסם מו"ס' העמוד ז"ל והרב
 החשיד מו" לישא ז"ל. והרב הקדוש המקובל האלקי חכם הרזים
 מוהרר הירש מו"דעשוב ז"ל חז"ס יתקרי ורבי יתקרי כל בני גילו
 הצדיו אבר שמו ממעין קדוש אצל הרב מוהר"י יצחק מלובלין ז"ל
 כלל היו משכנים לפתחו כלל קבלו לקח מפיו כי היה יחיד בחכמת
 הקבלה וז"ל הרב הקדוש מו" משה המבריר ז"ל בהקדמתו אשר
 הפלה למשה ומה הצריך לעינינו הביא כאן מה שבמחשתי מהת
 אה"ו אים אלהים קדוש מר לבי הירש ואקדם בהקדמת אשר בשנתי
 בו מחשבותיו ופרישותו וענוותנותו ומעיינות חכמה אשר בו. לו
 אספר בשבחו כל הימים לא אוכל לספר אפס קצרו וזאת בשנתי
 אשר כל השנתי אשר בו מאזם חיהו נחשבו מגדל עמקות החכמה
 והקדושה והפרשות והענוה אשר בו ע"ל. מחלמיו הגדולים
 המדעים לי חתנו הרב הגדול הלדיק המפורסם' בולגא קדישא המקובל
 מו" יודא לבי אבר"ק ראזל בעהמ"ח ספר עמוד התורה וספר
 דעת קדושים. והרב הלדיק המפורסם מו"ס' יודא יצחק מבראניפא
 ז"ל אשר מנחתו כבוד בק"ק לבוב. והרב הגדול הלדיק מו"ס' אברקס
 אבר"ק נאראל והרב הלדיק המאס"ג מו"ס' דוד זלאטעס ז"ל ועוד
 חלמידים גדולים ומופלגים בתורה בגולה ובנחשד אשר בעמיקו
 עצמם בפנימיות התורה. וחסלה לאל יתברך שמו כי עד סיום הזם
 נחא יזכר על כהאו סולך בעקבותם הקדושים אשר דרך הרב הקדוש
 ז"ל והוא בן אחיו הרב מו"ס' בעריש ז"ל והוא הרב הקדוש בולגא
 קדישא אהפקלריא המאירס אדונינו מורינו ורבינו מו"ס' יצחק חייק
 מו"דעשוב שליט"א חלמיו הקדוש:

הרב הקדוש מוהר"ש מבערזא ז"ל

הרב הקדוש מו" שלום ז"ל האבר"ק בעלמא הוא סגלון הגדול
 מופת הדור ולדיק יסוד עולם ויהי מסחופף בכל קדושת
 הרב מו"ס' שלמה לוצקר ז"ל מ"מ דק"ק סקאהל בעהמ"ח ס' דברח
 שלמה שיהי משמש לפני ולפנים בסיכל קודש הקדשים רבינו דוב
 ז"ל המגיד הגדול ממעורעש וממנו למד כל עיקרים ושרשים והתנסות
 בעבודת ומס' לא נגה ימין או שמאל מפני בכל התנסותו של
 הרב מכו' שלמה זל"ס מוזק שהם התנסות של המגיד הקדוש
 מו"דעשוב ז"ל כי הרב מו" שלמה היה בן בית של האהל הגדול
 רבינו דוב ז"ל והוא היה מתחקה על כל פרשיו על

וגדול כמפורסם :

הרב הקדוש מבעלזא ז"ל עוד בימי חורפו כאשר היה לנן שבט
עשר בנים הרימוהו למעלה למעלה הרב הקדוש מהר"י
יחזקאל מלובלין ז"ל רבו המובהק וכבודו לבין כל חלמדיי הרבנים
הגדולים הזקנים שבטם לקרותו לעלות בתורה בשבט שני לקרואים
והיה לפלא בעיני כלם כי אהרן כהנו בימי עלומיו יעלה שני
לקרואים ויחזקו מאד וכאשר הרגיש רבם הקדוש אמר להם בפניו
למה תתפללו בדבר הזה הלא הוא יהיה לראש ירב לכם רבות
הנשים מישראל. וכן פעם אחת היה חלל הגאון הקדוש מו' אברהם
יבובע העשיל מאפס ז"ל וכבודו כסעודה כשלישית בשבט קודם
לברך ברכת הזימון והיה בדבר לפלא כי הרב הקדוש מאפס לא
כיבד לבוס אדם בברכה הזימון של הסעודה השלישית רק היה מברך
בעצמו והוא אמר הרב הקדוש לבנו הרב המפורסם מו' יחזקאל מאיר
ז"ל הדע בני כי בסעודה שנייה דורש דרוש עמוק כשעשויין דאורייתא
ולא היה אחד במסיבה שהוא אשר היה יודע עומק הדברים אף
כי כלם גדולי ישראל מופלגים בתורה ויראה ורק האהרן שהוא
מי חורפו השיג עומק הדברים בחידושין אלו :

ושמעתי בשם רב גדול וקדוש המקובל גדול י"ח שהיה חומר
על הקדוש מבעלזא ז"ל כי נשמתו היתה מבורכת קין
שקליפות מתפתחים ממנו מאוד כגבר בכחיו האר"י ז"ל ובמשנת
הסידים מסכת הימודים פרק ט' מבנה ה' כי אנשים מסוגלים לנרש
שקליפות הם אחת שיש להם נח זה כגון אחת ששמותם משרת
קין שקליפות מתפתחים מהם מאת

הרב הקדוש מבעלזא ז"ל מי ימלא קדושתו ופרישותו נדקתו
וחסידותו תורתו ועבודתו ורוח קדושתו שהיה הפלא ופלא
והיה נפתח לפניו מעיינות הכחמה כן בגלגל הן בנסתר. ומי יכול
להעלות על הכח גדול התחדותו וסקידתו בתורה ועבודה כישר ספרו
רבים כי אף לילות היה נשכר להעמיק בהלכה אחת מהלכות הו"ה
וכוא הלכות עריפת הריאה להעמיק בה בקדושה וטהרה וכלימוד
חורה לבמה. וכאשר נשאל שאלה בעריפת הריאה היה מוחה ביד
כל המורים בעיקר שלא להורות אחת כי אם ישאלו את פיו בדבר
וכוא היה מורה בזה :

ומי יוכל לדבר גדול קדושה עבודתו בשעת תפלה וקריאת התורה
אשר כל שומעיו נזכר רוחו בקרבן וחיבה היה מהרהר
בתשובה וספלא הגדול כי העש"י שלא היה יכול לנגן ולא היה יודע
נגן כלל וכלל העש"י היה קולו ערב ומחוק יוחר מלוק ורבה

בשעת חגגתו וקריאתו בחורס. ועל ידי זה רבים השיב מעון בתשובה
 ושלמה ונפשות רבות מישראל קירב תחת כנפי השכינה ז"ע :
ושמעת מפי הסיד אחד ירא חלקים וחרד לדברו שהם חומר
 כי יוחר ויוחר מה שהם מפליא לעשות להיות
 רופא חלי' הנזק נזק ומכאוביו הם רופא נפשות ישראל להאיר
 בהם שיבטו אל ה' בתשובה ראיה וכישר כי פעם אחת בא לפני
 הרב הקדוש ז"ל והיה מספר לפניו כי מחשבות זרות ורעות
 מכלכלים אותו מאוד מאוד בשעת חפלתו והמחשבות חיצים מעיני
 ערדות בזמן וכדומה כי אם רעיונות רעות נצרות. ומבקש מאוד
 מאוד מקדושת הדומ"ר לרפאות נפשו ולהאיר בו: וכאשר שמע הקדוש
 ז"ל את דבריו אמר לו בני אל תבייש ממנו כי אם תספר לי כל
 רעיונותיך ומחשבותיך המהבילים ומכלכלים אותך. ויספר לפניו כל
 מחשבותיו הזרות וברעות. ובעת דבריו אז כנר הרב את עינו והיה
 מעמיק במחשבותיו הקדושות להעלות את מחשבותיו הזרות ממלכות
 ים. ואחרי דבריו אמר לו השם יושיעך שלא יבואו אליך עוד וכן
 היה מן הרגע ההוא והלאה נח בלא עוד על זכרונם:

והנה לכל הדברים הנפלאים אשר נראה לעיני כל ושמענו בחזינו
 מה שהיה פועל יצועת בקרב הארץ וגפלות משולם
 קדושתו וחסידותו ופרישותו ועבודתו יוחר יפלא גדול שפלות רוחו
 ועטו יחירי אשר היתה מרחפת על פניו וחמיר היתה לבו נכבד
 כאיש אשר עומד מבחין ולא נגע עדיין בקלה המטה מיראת שמים
 כאשר היתה נשמע לכל בימי החשובה עולם וידיו ועולם כביהיו
 וביחוד בערב יום הקדוש אשר הסעודה קודם כל נדרי היה לזכר
 לפני הארון הקדוש והיתה בוכה ואעק לכל אדם לחשוב חשבות
 של כל השנה והיה כולל ה"ע עם כל העומדים היה אומר בבכיה
 גדולה ומוראם נבנית היטב מה עשית כל השנה מה זה מהכוב אשר
 פעלנו בשנה הזו נשכחם בנשחתו לנו ונשובה אל ה' ויחדיו נחודם
 ונאמר חטאנו לאל חי העולמים ונאמר עוד אשמתו ונאמר עוד
 ונבדנו בו' עד סוף הידיו והיה אומר הידיו צבי גדול ומורא עד
 אשר היום כל לבות האנשים אשר היו שם וכלם עמו ואמרו בנכי
 גדול אשמתו וכן נבדנו עד סוף הידיו והיתה הבכי גדול
 בבית התפלה אשר לא נשמע כמוהו בכל תפילות ישראל ולא היה
 שום בן אדם אשר לא התחרט ובב מעומקה ולבא מרוב הבכיה
 והגינועים שהיה שמה מהחשודות הרב הקדוש ז"ל זכורו ונ' עלינו:
והרמיו הקדושים הרב הלדיק הגאון הגדול מוהר"ר שלום
 הארז"ק האמניקא זל"ה והרב הלדיק המפורסם

חז"ל שמעון מיערבלאו ז"ל ה"ס זקן מוסג עובד ד' במחנה ובשלוש
עוד לדקים רבים אשר לא ידעתי לקרותם יגן עלינו בדור הגלגל
הזו שכלנו לנו ד' קנאל דק במהרס בימינו חמן סלס :

יא

הרב הקדוש מוהרים מפרימישלאן זיל

הרב ר' מאיר מפרימישלאן ז"ל הוא הרב הקדוש המפורסם
בדורו לבעל רוח הקודש גדול והיה דרך יסוד עולם בנו
של הרב הקדוש מו' אהרן ליב ז"ל בהרב הדק מו' מאיר ז"ל שהיה
בימי הנעש"ע ז"ל וסוף חלמיד מובהק של הרב הגדול חסידה
קדישא מו' מרדכי מקרעמיניץ ז"ל והיה פועל ישועה הרבה בקרב
הארץ ז"ע :

דרכו בקודש היה במעשה הדקס בעבודת גדולה ופלאה בחכמה
וכשכל מה שאין לספר. והיה מספיק במיעוט דמיעוטא
כעני ואביון וכלל היה מפור לעמים והיה מאכיל ומשקה ומנחיל
ומלבוש לעניים והיה שולח מעות הרבה לעמי ארץ ישראל וספרג
עליו כי עוד בימי חרפו זמן רב קודם שנחגלה היה מתפרנס מפרס
אחת חולצת והיה דרכו לקפץ בכלי מה דאפשר לחלק לעניים בזה
על שבת קודש פעם אחת ביום הרביעי לא היה לו אפי' פרנסה
אחת על בשר של שבת והשכב בדעתו מה לעשות והסכים בדעתו וכן
עשה בראות הילול לקח הפרס והולכה אל הכ"ב ושהטה והלק
כל הכשר לעניים בלילה ההוא וגזר על הכ"ב שלא לגלות מזה.
בבוקר השכם הלכה הרבנית בשדה לקרוא לפרה להוליב' לא באה
וכן בכל היום היחה מחפשת את הפרס ולא מצאה אז באה לפני
בעלה הפרס לו כי הפרס חיינו אז הביב לה הפרס לא נאכדס ח"ו
והיה נמצאה בשמים שמה :

הרב הקדוש הג"ל היה בעל רוח הקודש גדול כי באשר בא לפניו
איש רגלים בו היקף ומיד וכמה פעמים רגלים באדם
בחלומותיו וחרטומותיו והיה רב מדבר להשקיע החלומה מלבו ואז נשקט
האדם ולתחזק האמונה בלבו להאמין בד' ובדרכיו ובעבודתו כאשר נודע לכל
מפורסם כי על ידו נתחזקה האמונה הדקים במדינתו ובכל מקום
אשר בא שחמו. וסיפר לי חסיד אחד איש אמת כי פעם אחד היה
נוכח להשיא את בנו הוא ובני ביתו וגם בנו הבגור כמשכיל אחד
אז בדרך החתום בנו הבגור לדבר מה זה כי ישמול האב ומעט
הביא את בנו ובנותיו ש"ל הוא יגע ועמל כל ימיו ולא ימצא

מנוחה כל ימי חייו בלו כבוד יתור כי כל חיש ואיש יחשוב למלוא
נחת רק לנפשו וכל הדם יאלץ לפעלו ולפגמו להביא חת עלמו
וכדומה ואביו הסביר הענין כי כן דרכי אנשי ישראל וכו'. ויסי
בדרך אמר החסיד הנ"ל להטות מני דרך ליכע לפרעמיבלחן חיוה
פרהאזה לחטן יבדך את הכלה קודם חתונה וכן עשה ויבא אל
כרב הקדוש הוא עש בחו ובנו בכחור הנ"ל. ויסי בראות כרב
הקדוש את בכחור הנ"ל אמר לו בני האם יודע חתם בתלמיד וגמ'
והביב לו כן ואמר לו עוד ואם תראה לך דבר בדמנ"ס חבין
והשיבו כן. והלך הקדוש והביא לפניו רמנ"ס ואמר אל בכחור
קרא נא בפ"ך מה שחני מראה לך והיה קורא הכלכה מה שהראה
לו ברמנ"ס כי היב חדם למפל עם בני הקטנים לזון ולהביא את
בטוחו סמוך לפרקן ויסי בדבר נפלא :

בעת

וקטנו חיוה שנים קודם פטירתו היה משתוקק מאוד לנא
בקיסור עם כרב הנחון המובהק מה' שלמה קלוגר מק"ק
נראה ויהי משתדל להראות עמו פנים נפרס ויהי לו בזה ענין גדול
ועמוק מאוד. וכן היו כי שנים נסעו זה לקראת זה עד כי נפגשו
יחדיו ופס המשיכו כוד יחדיו ולא נודע לי דבר רק זאת אמר
הק' מהר"מ ז"ל אל כרב הגאון מהרש"ק ג"י כחיו בחורס ומלכי
לדק מלך שלם הוליה לחם ויין וסוף כהן לחל עליון כי הנה באמת
מלכי לדק הוא שם בן נח שחיה עובד בחורס בניה מדרשו ובחור'
הקדושה היה מרדו עד שמליו כי יעקב חנינו שהוא מרד בחורס
היה יושב באליו אל שם ללמוד חורס. חמנ"ס ח"א נהג במדת
החסד שהיה מכניס חורס גדול והיה עובד נגמ"ח שגופו שבממונו.
ויהי לו ב' בלדיקים שהלם מלכי לדק בר החורס ואנרס
בר של גמילת חסדים הוליהו כל אחד ואחד קדושה מקדושה חכרו
למען חת"חד וכלול הקדושה והיה המשכן אחד. לזה כחיו בחורסו
הקדושה והיה המשכן אחד. לזה כחיו בחורסו הקדושה ומלכי
לדק מלך שלם שהיה בר החורס הוליהו מהכרסם ענין אחד ממדת
החסדים שחיה הלחם והיין להחיל ולהשקות ולהטיב לכל חדם
והוא אברסם חנינו ממלכי שלם מרדו שהיה כהן לחל עליון עובד
ומשמש השם ב"ט וכו'. ואומרים רבים וזו שלימות כי זהו עולם
המשמש שהיה משתוקק להראות עם הגאון השובק מהרש"ק
שליט"א כדי להח"חד וכלול מדתו שהיה בעל גמילת חסדים עם הגאון
בר החורס ד' ישמרו ויחיו עד ב"ח הגואל לדק חמנ. ומיוס
הזה והלחם שהיה להחם גדולה וחוקה מאוד בין שני השרים האלה
במדות כרב כר. ה' מאיר ז"ל הסביר בר הגאון המובהק
מאיר

מזהר"ק סג"ג הספר גדול ומר וכדפוס אית הספד וזהו ספר שלם
בפני עלמו נורא מחיר עיני החכמים להליחתו ומנוחתו כבוד בעיר
פרעמיסלאן ז"ע :

סיפר לי אים מניד חמה פלא גדול שהיה מיסב ענ בולמן
בסטודס אחת למדן א' מושג ומתנגד על חסידים וזיה
מתחקה על שרש הרב הקדוש ז"ל על הכנותיו וסדר עבודתו ומה
הוא עושה ולא היה מרהם לו דבר מכל אשר עשה עד כי נפל
במחשבתו מהר"ב מה שנא' כי בשגטון יכג ונו' כי היה זר מאוד
בשיטתו עמיו והתנסותיו והרגיש הרב הקדוש בדבר ואמר שם לכל
סיוענים הללו בסטודס הוא כגידו נא לי הרגום של הסבוק במלכים
כי בשגטון יכג ונו' ריזד מתרגם שם מההרגם ולא ענו כלם דבר
אז אמר חני חומר לכם מה מתרגם בזה התרגום ארי בחוכמתא
כי היה נראה לעיני הסומדים שמה כי הוא מתהנה בשגטון אבל
באמת היו הדברים בחכמה גדולה ונפלאה אבל חלילה לא היה מתנהג
בשגטון אז ידע האיש הזה כי הרב הקדוש הוא איש אשר רוח
אלהים בו השם ב"ה ברוב רחמיו יושענו וישלח לפניו מלאכיו עבדיו
הקדושים לפקוח עינים עורות וזוא יכלה כגואל לדק במהרה
בימינו א"ס :

ספרן של צדיקים

חקק שני

והוא שגזית הספרים מצדיקים קדושי עריון אשר
הלכו בדירה אשר בבש הבעשים נוציל עפי סדר
ארפא ביתא .

א

(אגרא דפרקח) לקטים נחמדים בדרך פרז"ס מלקט מקדושים
אגזי חלקים לסרב הקודש מזהר"ר נבי הגמלק
מדיטב ז"ל :

(אגרא הקודש) דברים נפלאים מכמה גדולים מהגאון הקדוש מוס
מענדיל מוטצפסק אשר מנחתו בחס"ק ותהגאון
הקדוש מוס' אגרהם קאליסקר ומהרב הקדוש מוס' חיים חיקא
וגזי פי' יקר על מ"ע דזכור בו' מהגאון הקדוש בעל קדושת גי
ועז

ועוד חזק דברים מקדושי עליון וזכר כלם לזכרם :
 (אחבת דודים) על מגלת ט"ס ע"ד פרד"ס להרב הקדוש מו' ברימין
 מ"מ ר"ק זאלאזן :

(אחבת שלום) על הסוד להקדוש מו' מענדיל מקחבוב ז"ל :
 (אוכב יבראל) על הסוד להקדוש מוהר"א יהושע העשיל מאשטא ז"ל :
 (אור החכמה) על הסוד לרש"י נחמדיס ע"ד פרד"ס להרב הולדק
 מו' פיוויל מדאנקט ז"ל :

(אור הגנוז נלדיחיס) מוסר ודעות טובות לא חכר שם המהמר הגל
 נדפס בהסכמות הקדוש המגיד מקאזין :

(אור המאיר) עס"ס להרב הקדוש מו' זאב וואלף מדיטמאר ז"ל
 חבור נפלא ונעלה מאוד מהבטש"ט ז"ל אשר נאמן
 בספרי חלמיו הקדושים ובשם קובץ אחד :

(אור תורה) להגאון המהיר מוה' מאיר בן של סה"ג מו' לו
 יצחק מבארדיטשוב ז"ל :

(אור תורה) דרוש בדברים שהחורה נקמת בהם להרב מו' פנחס
 מ"מ דפאלאזק ז"ל :

(למודי חלילות) ממחרתו ז"ל מה שקיבל מרבו ס"ק החר"י ז"ל בן
 נדפס על פתח ושער הספר והנה להודיע כי בעיני
 מראה לי שאין זה ממחרתו ז"ל כי אם מהרב מהר"ם סרוק ז"ל
 ענין המלכות שנארג מרל"א בערים כל ענין הזה לא חכר כלל
 בשום דרוש מדרושי מהר"ם ז"ל כנודע . גם נדפס ספר לדיק
 יסוד עולם מהאר"י ז"ל על מגלת רוח בדרך סוד ואיש אשר עיניו
 לו יראה שאין זה מדרכי הרב אשר דרך מהר"ם ז"ל ודי בהערה זו
 (ליקוטים יקרים) מארבעה מטיבי לבח מהבטש"ט ז"ל ומהמגיד
 הקדוש ממעזריטש ז"ל ומהקדוש מו' מענדיל
 מפרימסנאן ז"ל ומהקדוש מו' יחיאל מיכל המגיד סק' מולאטשוב
 ז"ל ובתוכו דרוש גורא בשרשי החסידות להקדוש מו' משלם פיווויש
 סלי ז"ל מוצריו וזכר כלם לזכרם :

(לקוטי מהר"ל) עס"ס מהקדוש מו' יסודא ליב זאקליקווער ז"ל
 (לקוטי סלטה) מהרב מו' נחמי מבארטשוב על ד' חלקי הש"ס
 בדרך פרד"ס :

(לקוטי מהר"ג) להג"ל. (לקוטי ענות) להג"ל :
 (לחומי רמ"ל) לקוטים עס"ס עם הסכמות הדעות להקדוש ר' משה
 ליב מאהליב ז"ל :

(לקוטי תורה) סודות לעבודה ודרושים עס"ס להקדוש מו' מרדכי
 ממשאנאכל ז"ל :

(לקוטי תורה) על ס' ויקרא במדבר דברים גלקטו מפניי כנחון
הקדוש בעל התיא ז"ל ויש שם סדרה כנסות מוכס'
מסקדוש מוסר"מ מענדיל ז"ל מלונאוועט ז"ל :

(מאור ושמש) עס"ח מסרס הסחיד וקדוש מו' קלמן קלונמוס
מקראקא ז"ל :

(מאור טיים) עס"ח מקדוש עליון מוסר"מ נחום מעשארנאכל ז"ל :
(מחיר נחיצים) להנחון הסחיד מוסר"ס מרגליות ז"ל תלמיד
כבעט"מ ז"ל :

(מכשר נדק) עס"ח להנחון הסחיד מו' יששכר בער מזלחטשוב ז"ל :
(מגיד דבריו ליעקב) וכו' ס' לקוטי חמרים מהמגיד הכדול
ממעזריעט ז"ל :

(מנחם ניון) חידושי תורה להקדוש מו' מענדיל מרימנאכ ז"ל :
(מעין גנים) לסרב מו' נבי אלימלך מדינוב ז"ל וכו' פי' על חור
החיים להנחון יענץ ז"ל ושם מחפסמ מאור כשרשי
כהמוס :

(מעין ההכמה) עס"ח בדרך פרד"ס להנחון הסחיד מו' אשר נבי
חנר"ק חוכטרא ז"ל :

(משנת חסידים) וכו' כולל כל כתבי האר"י ז"ל וחלקם על כדר
הס"ס שחא סדרי משנס וכו' נחמת חיבור נפלא
הפנא ופלא. כולל כלסון קצר מאמר ודרוש ארוך. ממחרתו ז"ל
שקיבל מרבו קדוש הקדשים האר"י ז"ל. ושמשתי שאלדיקים המקובלים
הפליגו מאוד במעלת החיבור הזה כי משנחו קב ונקי ויש לכמוך
עליו מאוד חנרו סרב הקדוש המקובל מוס' עמאל ח' ריקי ז"ל :
(משפטי נדק) וכו' ס' מוסר יקר מאוד לסרב כלדיק מוס' משם
זאלשין ז"ל הדפיסו סביב החסידים כדי שיעין בו כל
החומר חללים :

(נועם אלימלך) עס"ח קדוש וגורא מאוד להקדוש מוס' אלימלך
מליזנסק :

(נועם מנדים) להנחון הסחיד מו' אליעזר סורוין חנר"ק מראנגראד
דרושים נחמדים עס"ח :

(נור ישראל) ס' קטן ככמות ורב החיות פי' על זוס"ק וסגסות
להנחון הקדוש האלקי מוסר"י מגיד מקאזיין ז"ל :
(נחלת שמעון) עס"ח לסרב כלדיק מוס' שמעון חנר"ק דאגרימיל ז"ל :
(נר ישראל) חידושי תורה וסודות על לקוטי רב סהי גאון ז"ל להקדוש
האלקי מוסר"י המגיד הקדוש מקאזיין ז"ל :

(סידור הספלה) עס' כוונת האר"י ז"ל מסודר מסרב הקדוש מוס'
פנתי

בבאי ראשקיוער ז"ל :

אסוד חפנסו נקרא קול יעקב כוונת האר"י ז"ל מסודר מסרב
הקדוש מוס' קהפיל ז"ל בעל שער נן עדן :

(סידור) מכאן הקדוש בעל הנהיג ז"ל דרושים על סדר החפנסות :
(סדרו כל שנה) דרושים מקדושת יום השבת לסנהן הקדוש מו'
חיים מנשטערנאוויץ ז"ל :

אסוד יכיו ובועז' ס' עמוק בקבלה להגאון בענ' מאיר נחיים תלמיד
בנעט"ט ז"ל :

(אור מרע ועשה טוב) הקדמה לנן החיים להס"ק מהר"ם מוידעשבו
ז"ל וסניב נדפס בהמות מסרב מוס' לבי
חלימלן מדינוב ז"ל :

(עבודת הלוי) להרב המפורסם חסידא מו חרן הלוי כורוויץ
מס' ראשענט ז"ל על החורס ע"ד חב"ד :

(עבודת ישראל) על החורס להקדוש האלקי מוסר"י סמניד
מקאזיניץ ז"ל :

(עולם הגדול) נקרא בשם מדרש נפרשים שנעים דרושים בקבלה
להרב הלויק המקובל מו' אליעזר פישל מסעריוב ז"ל :

(עמרת יוסף) ל"ב פרקים בקבלה נקראי רז דרוין וסניבו פירוש
נקרא פרישא ודרישא להרב המקובל מוסר"ר יוסף
חבד"ק ליסקאווי ז"ל :

(עמרת לבי) חיבור ספלא ופלא פי' והנהות ענ חוסר הקדוש מסרב
הקדוש מו' לבי סירש מוידעשבו ז"ל :

(עמרת ראש) דרושים לר"ה וי"ב להס"ק מהו' בער בן שג הגאון
הקדוש בעל החניא ז"ל :

(עין פנים בחורב) ע' ענפין בעשס החנהה כחודס כב ונח נפוח
חלק ע"פ גימל ורמזים להרב המקובל מהו'

הנרסם סנהן מלאהק ז"ל :

(עמוד העמוד) להרב החסיד מו' ברוך מהאסיב ז"ל בענ יחוד
האמונה :

(עמוד החורב) חיבור נפלא בסודות הקריאה שמע וכנח חוח וחוח
משני הסבוקים שמע כו' ברוך כו' ים פנים רבים

הסוד ועל עין דשמע ישראל לבד ים עין אנפין ביחודים
ופלאים להרב החסיד המקובל מוס' יסודא לבי מראזיל ז"ל חתן

הקדוש מהר"ם מוידעשבו ז"ל :

ערבי נהל' ס' קדוש על החורס להגאון החסיד בענ לבושי סרד
נח' ס' חסוב מאוד נדפס פעמים רבות :

(פרוס) ענקאפיעל ק"ו כחלים ממרנא ורבנא אור' ימים מהנעם"כ
ז"ל דברים יקרים ונעלמים ומגבים מהד עומדים ברוחו ס"ע:
(פנים יפות) עה"ס להגהון הקדוש בעל הפלאס ז"ל.
(פרי הארץ) עה"ס להגהון הקדוש מו' מענדיל מוויטעפסק ז"ל:
(פרי קודש) כלולים וסוד הקדמה לפני ג"ח להקדוש מוסרנ"ס
מזריכטוב ז"ל:

(לואח סריג"ס) וסד דברים בעומדים ברוחו של עולמים מכ"י
כנעם"ט ז"ל נמלא באמתחת חלמיו הקדוש מו'
יפנים חבד"ק יחבב ז"ל:

(לואח) מהרב סחבד בעל יסוד ובורש בעבודה:
(נוח) מהרב הקדוש מו' הכרן מקארלין ז"ל:
(למא לבי לזריק) חבור יקר עה"ס להרב הקדוש מו' לבי סירש מ"ע
דק"ק דחלין ז"ל:

(נשנח פפ"י) להקדוש בעל הולדות יעקב יוסף ז"ל:
(קבלת יעקב) חיבור נפלא ונעלה על סדר ח"ב כל השמים וערבי
סגנון של כהן האר"י ז"ל וסוה"ק לא כניח
דבר קטן אשר לא כקביל בחוכו ס' זה חבור הרב הנחן
המובהק הקדוש המקובל האלקי מו' יעקב לבי חבד"ק דינוב ז"ל
בעהמ"ח ס' מלא הרושים על כללי כס"ס ומאוד נחפזם ספר סוד
במדינותינו ויש כמה העתקות ממנו אע"פ שלא נדפס עדין כי כמה
לדיקים גדולים מקובלים הפליגו מאד בהעלאת ס' הזה וקר ערכו.
יחינו כשה שידפס בק"ב ואני ראיתי ובחבית יד גנו סחבד סו"י
מחזיק כמו מאס בוגין גדולים:

(קונטרס הסנונות) לג"כ הספורס מו' בער בן שג הנחן הקדוש
בע החייל ז"ל:

(קונטרס ההפעילות) לס' ל:
(רב יצח) חיבור נחמד עה"ס ז"ל פרד"ס להקדוש מו' יעקב יוסף
מ"מ דק' אוסטרד ז"ל:
(רגל ישרה) קבלה ע"פ ח"י להרב סה' מו' לבי אלימלך חבד"ק
דינוב ז"ל:

(רוממות ישראל) ס' מנוקע בו דברים יקרים מהסידים וקדוש
עלין ז"ע:

(רזא מסימנא) חידוד נפלא בקבלה וביאור מחמרי רז"ג בזוס"ק
המקובל האלרי ר' יצחק חייזק מזיראוויץ ז"ל:

(ושיח הפורים) להרב סרדיק מו' אליעזר מקארלין ז"ל מו' על
חמש מגלות

(שלח ערוך) מהרב ז"ל להגאון הקדוש בעל החניא ז"ל :
(פזר החמוס) להרב המפורסם מו' בער ז"ל בן של הגאון הקדוש
בעל החניא ז"ל

(שאר סיחוד וסחמוס) להגאון החסיד מו' אהרן סלוי פורוץ
בעטמ"ח פ' ענדח סלוי ז"ל :

(שער העבודת) להג"ל . (בער החשלה) להקדוש מו' חיים
מטשטרגאוץ ז"ל :

(שערי אור) להרב חסידא קרישא מו' דוב בער ז"ל בן של הרב
החניא ז"ל דרובים על חמוס ופורים :

(בערי בן עדן) להמקובל האלקי ר' קאשיל ז"ל בעל כידור קול יעקב
וזכר שם כי כ"י קודש אלה היו לפני נרן כבעט"ע
ז"ל גם מהסידור קול יעקב וקרח כהם שמים ובלם דלהוח וחבקים
ונשקם כס :

(חסלות ישראל) על חסלים מהקדוש האלקי מוהר"י המגיד מקחזיץ
ז"ל :

(חינוח אהרן) עה"ח להרב מו"ס אהרן מזעטמ"ר ז"ל :
(חולדות יעקב יוסף) להגאון הקדוש מו"ס יעקב יוסף הכהן אהרן
פולנאס חלמיד מרן כבעט"ע ז"ל :

(חורס אור) להחסיד הקדוש מו"ס בער ז"ל בן של הגאון הקדוש
בעל החניא ז"ל :

(חורי זכר) עה"ח ע"ד סדר"ם מהרב ס"ק מו"ס כרימין מ"מ ד"ר
זלמן ז"ל :

(חורח אמת) להגאון הקדוש מאשטא ז"ל :
(חניא) חיבור קבן קדוש ומורא מאד להגאון הקדוש מו"ס שניאור
זלמן ז"ל :

(חפלה למשה) להרב ס"ק מו"ס משה אליקים בריעה בן של הקדוש
האלקי מ"מ מקחזיץ דרובים לחג הסוכות
הובטענוס :

(חפלה למשה) דרושים נפלאים ע"ד ספרד"ם להרב החסיד המפורסם
מו"ס משה סחמבריר בן של הקדוש מו"ס יעקב ז"ל :

(חשואות מן) להרב הגדול ס"ק מו' גדלים מלונין ז"ל חידושים
נפלאים על סדר החורס :

ת ש ל ם

רבי שמעון הפייטן

ספור הסתורי מרכינו שמעון הגדול בעל הפיוטים
הגודע רב בעיר מנצא יסודתו בחררי קודש בשנות
קדם לפני שנות תתנ"ו לאלף החמישי.

י"ל ע"י

הצעיר אלעזר שענקיל.

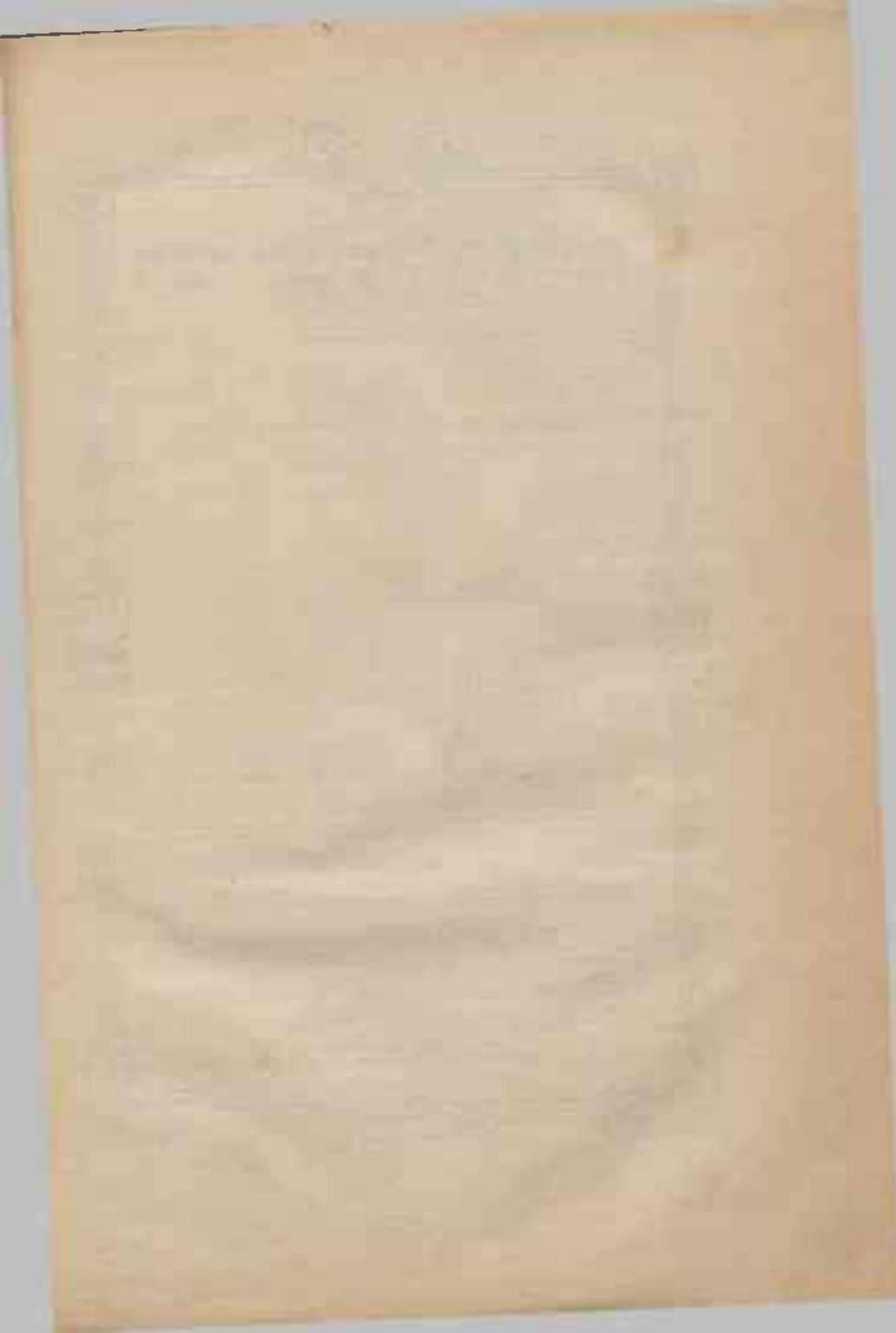
פאדנורזע אצל קראקא

בדפוס המשובח של מו"ה שאול חנני' דייטשער נ"י
שנת תרס"ד לפ"ק.

Rabbi Schimon Hapajton

Druck v. S. L. Deutscher, Podgórze b. Krakau,
Eigenthum u. Verlag von Lazar Schenkel, Tarnów (Galizien).

Nachdruck strengs verboten.

א.

בורר וגלמוד ישב הרב ממגנצא הנודע בשם רבי שמעון הגדול, אשר חבר הרבה פיוטים הנאמרים ברגש קודש בכל קהלות ישראל, תלמידיו ישיבתו הגדולה כבר כלו חוק למודם אשר הי' להם ללמוד וילכו לביתם לנוח מעט מעמלם הרב אשר עמלו במשך עת למודם, כי כאנשים הערוכים למלחמה איש לקראת אחיו עמל כל אחד לנצח את חברו בפלפולו חרוץ, ולהוכיח בכשרון רב אשר עמו הצדק ועם חברו המשוגה, ואחרי כלותם לדבר ענה גם רבם חלקו להכריע בין הלוחמים, ולתת על ראש האחד גזר הנצחון, הנלחמים כבר עשו שלום ביניהם, ואהבתם מלפנים גברה עוד יותר אחרי המלחמה, וילכו להם שמחים וטובי לב למצוא מרגוע לנפשם העיפה, רק רבם רבי שמעון לא ידע עוד מנוח לנפשו, כי אם ישב ויעמק במחשבותיו העמוקות, לחבר פיוט חדש מלא רגשות קודש ליום השני של ראש השנה הקרוב לבא, הנקוב בשם „מלך אמון מאמריך" והנאמר בכל תפוצות ישראל בתפלת שחרית ליום זה, כמעט כלה מלאכתו הנכבדה הזאת אשר החל לעשות, והנה פתאום נפתחה הדלת, ועל מפתן החדר נראה ילד יפה עינים וטוב רואי כבן ארבע שנים, ובקרבו אל השלחן אשר ישב אצלו הרב ר' שמעון, ובשמו עניו השחורות על גליון הנייר אשר הפיוט הי' כתוב בו, קרא בקול צוהל לאמור האח! מה זה אני רואה עתה, הן שמי אלחנן נמצא פה על גליון הנייר הזה, ולכבוד גדול אחשוב לי זה, אשר כברתני היום לקרוא גם שמי על הפיוט הנכבד הזה, ויאמר בשחוק נעים כן הוא אלחנן יקירי, בכל חפצי אכתיב היום שמך היקר בהפיוט החדש הזה, אבל זכור תזכור היטב, כי כאשר תשמע פעם

בפעם שמך נזכר מפי איש, תזכור מהר בהחריו של הפייט הזה המתחיל אל-חנן נחלתו בנועם להשפר, מבלי לענות מאימה על הדברים האלה לקח הילד הזה גליון הנזיר מעל השלחן, ובקראו אותו מהחל ועד כלה פנה אחרי כן לאביו ויקרא, בן כן אבי חמשה המלים האלה חרותים יהיו על לוח לבי, ולא אשכחם כל עוד רוחי בי, המענה הזאת מלאה שמחה כל חררי לבב אביו, דמע גיל נזלו מעיניו כשמעו הרברים המזכרים האלה, מפורשים יוצאים מפי הילד הצעיר הלזה, באהבה גדולה חבקהו בוריעותיו, ויאמצהו אל לבו מדי אצל לו נשיקות חמות רבות.

ב.

כשמש הזורח ביום צח, וקויו הנשלחים לכל קצות הארץ ישמחו עין הרואה על כל פנים השכון צהלה וכל היצור ירון וישמח, ופתאום יעלה עב קל ככף איש מירכתי הרקיע, בחפזון רב יתפשט לכל עבר, השמים יתקדו בעננים בכדים, חיש קל ישמע קול רעמים חזקים המחרידים לב השומע, והברקים הנראים פעם בפעם מבין ערפלי האופל, יפילו פלצות על כל החי אשר בארץ ויהלכו עליו אימים, כן בא פתאום עב כבד להעיב שמש ההצלחה אשר ירח עד הנה בבית הרב רבי שמעון, והמנוחה והשלוה אשר שררו בבית המאושד הזה עזבו מקומם, לפנות מקום להתנוגה ודאבון הנפש אשר מלאו חררי הבית מפה אל פה, יבבל פאה ופנה נכרו עקבותם, יען אלחנן הבן היחיד של הרב נחלה מאוד, ומצב חליו הורע מיום אל יום, עד אשר מחלתו נהייתה מסוכנה מאוד, הוריו ישבו מראשותי הילד החולה כנפש דאבה ועצובה, האם בכתה לרגעים ותוריד אנלי דמע כנחל על מחמד עינה זה, גם האב הוריד לארץ ראשו, ויגון גדול כסה פניו בלי הרף, גם השפחה הנוצרית מארגאריטא אשר היתה אומנתו עד כה, ואשר אהבה אותו כבתה יחידה וכאשון עינה, גם היא לא מרה כממת החולה אף רגע, ותשקוהו פעם בפעם הרפואות השונות אשר הרופא כתב עבורו.

יהי היום בעת אשר קרחת חזקה החזיקה את הילד החולה, ופניו בערו כשלהבת אש, ויתנו איתותם אותות כי חים שורף עצור

בעצמותיו, ולא יעזבוהו אף רגע, הילד האומלל הזה דבר אז מלים שונים רק בלתי מובנים לכל איש ושלעמים התמלטו מפיו בלי דעת גם שמות הוריו וכל חבריו, פתאום התנשא ממטתו ויצעק בקול רם, אל-חנן נחלתו, בנועם להשפר, הרופא רבי נתן אשר ה' אז שם בעת הזאת לבקר מצב החולה, התפלא מאוד למשמע הדברים האלה היוצאים מפיו ילד רק וצעיר כמותו, ויבט על אביו כמשתומם, כמו שחר פניו להמציא לו פתרון על החדה הנפלאה הזאת, הרב רבי שמעון הבין בחכמתו את אשר הרופא דורש ממנו, ויענה מחר בקול עציב לאמור, לפני איזה שבועות חקרתי פיוט חדש על ימי ראש השנה, אז בא הילד החילה הזה לחדרי, ויבט בשום לב על הגליון הכתוב, ובראותו אשר שמו כתוב כראש חרוז אחד שמח מאוד, וישנן החרוז הזה פעמים הרבה למען יהי' שגור על שפתיו, ומאז נשמע החרוז הזה על לשונו תמיד בלי הרף, רבי נתן הגיע בראשו בכלתי מסכים לדברי הרב, ויאמר לא פעם אחת כבר גליתו דעת להרב, כי לא טוב יעשה, באשר יטריח המוח הרך של הילד הצעיר הזה, בלמודים שונים אשר לא יועילו לו מאומה, גם אינם לפי מעט כחותיו, כי הלמודים האלה יחלשו נוו ויעצרו בעד התפתחות אבריו, לילד רך וצעיר כמותו אין טוב איפוא כי אם לעזבו לנפשו, ולהשתהעשע עם חבריו הקטנים בשעשועים שונים, ולבלות זמנו כהיותו כאויר צח תחת כפת השמים, עד אשר יתחזק וגו' תפתח ביאות, ואחר יוכל להעמים עליו למודים מלמודים שונים ביום ובלילה, כפי מגמת חפצו ולא ידע אז כל רפיון, הילד הזה חולה עתה מאוד, אמר הרופא הלאה בפנותו מול ערש הילד, ובמששו הגיד הרופק של ירו הקטנה לדעת מצב חום גוו, לכן צדיכים אתם לשים לב עליך, ולשמרתו לכל ישאר לבדו בחדרו אף רגע, כי אם איש אחד ישב אצלו תמיד ביום ובלילה, להפוך משכבו בחליו ולעשות לו הדברים הנחוצים, ולהשקותו סמי הרפואות אשר אתקן עתה בעדו, נחלתו תתמהמה עוד תשעה ימים, ומיום התשיעי והלאה תיכרע החלה לשוב או חלילה להפך, לכן לא טוב לפניכם אשר אתם כולכם תשבו סביב מטתו ותשמרו עליו, כי באופן זה

תלאו כלכם ונכול תכולו כתר, לכן יותר טוב לפניכם לשבת אחד
אחר אצל סמט החולה למען תוכלו לשמור עליו ולמלא כל פקודי
אורתו, ולא תפילו דבר אחד מהם ארצה.

הלילה בא ויפרוש כנפיו השחורים על פני כל הארץ, הרב
רבי שמעון הלך לבית הכנסת להתפלל הפלת מנחה ומעריב, גם
אשתו הלכה "לחדר המטות לגזוז מעט, למען תוכל לשבת אצל
מטת הילד החולה כל הלילה, רק השפחה מארגאריטא ישבה לבדה
אצל אלחנן הילד החולה, ולא סרה מהמטה אף צעד אחד, ובהיותה
יושבת לבדה בחדר, ועיני' לא הסירה מהביט על עיני הילד אחובה
הסגורות, החלה אז לחשוב מחשבות אודות אחרית הילד, ובנוצרות
אדוקה אמרה בלבבה לאמור, רחמי נכמרו עליך ילד אומלל, הן רק
איזה שנים אשר עברו מאז יצאת מרחם אמך, ותראה בפעם הראשונה
אור השמש כי יורח, וכבר הנך נכון לעזוב כל מחמדי תבל וכל
שעשועי יחד, הנך ילד חכם וגם היופי נפל לך למנה, ובכל זאת
ינתק פתיל חייך בעוד איזה ימים, ותרד בשחר ילדותך לשאול,
ואחרי כן, הו! מה גורא הרעיון, שערי גן העדן הי' סגורים לפניך,
ולא תזכה לחיות בנועם פני עליון, יען יהודי הנך, בכל כחי ובכל
חפצי ארצה להצילך ממוקרי התפתה, כי אהבת עולם אהבתיך,
ובצרתך גם לי צר, אולם באיזה אופן אצילך, ואיזה דרך אשר אבחר
לי למען אניע הפעם למחוז חפצי, בחשבת מחשבות כאלה בכתה
תמרורים, עד אשר הקיץ הילד אלחנן לקול בכי' בבהלה גדולה,
ויתנודד על מטתי כלי הרף, השפחה נסתה להשקיטו ולהשכיבהו
במנוחה במקדס, גם השקתהו סמי הרפואות, אבל אלחנן הדפה
ממנו בשתי ידיו, וכל עמלה להשקיטו הי' לשוא, וכמעט כל מחצית
הלילה הראשונה עבר עליו בנדודים היותר גדולים, רק בעת אשר
אביו בא אצלו לחדרו לשבת עמו, הריס ראשו ויחזוק לשבת על
מטתו, ויצעק עוד הפעם, אל-חנן נחלתו, אחר שכב על מטתו וכה
שכב כל הלילה במנוחה שלימה מבלי לדבר דבר.

כבוקר השכם שב הרופא לבקר הילד החולה עוד הפעם,
ויבשר להוריו אשר מחלתו הוקלה מעט, ויש תקוה אשר הילד

האהוב יקום ממחלתו, ובכל זאת לא יוכל ללדעת בטח תוצאות המחלה הזאת, מרם יעברו עליו תשעה ימים ואז יוכל להשיב לשואליו דבר ברור אודות מצב החולה הזה.

ג.

באיזה יום ראשון יום חג הנוצרים בהעת אשר כל הנוצרים כבר שבו מבית הפלתם לביתם, נשמרו עוד אחדים מהם אשר התיצבו לפני הכומר להתודות על חמאתם כמשפטם לעשות תמיד, ביניהם נמצאה גם השפחה מארגאריטא, אשר אחרי התודות על חמאתי, ספרה גם כן לפני הכומר מומאס אודות הילד החולה אלחנן כן אדונה ר' שמעון הרב, אשר לכה כאב עלי' מאור, מדי תזכור כי בן חכם ויפה תואר כמותו, אשר תאהבהו אהבת נפש כאישון עינה, נכון הנהו לחלל באפילת הגיהנם הנורא, ולא יראה עוד אור גן העדן הנעים, הכומר לחש לה באזנה דברים אחדים, כמענה על דבריו, ותלך ממנו שבע רצון לביתה.

חצות הלילה הגיע והרב רבי שמעון ישב עוד בחדרו, וספר פתוח מונח לפניו, רק הפעם לא שם עינו בו כאשר הסבין לעשות עד אז, יען שנה נעימה סגרה שמורות עיניו, ותשתרר עליו גם השתרר בעצמת עוזה, השחוק הנעים אשר רחף ברגע הזה על שפתיו, נתן עדו כי חלם הפעם חלום טוב, ואשר עברו לבו טוב עליו ומלא עונג רב, פתאום הקיץ משנתו ויבט על כל סביביו, ויסגור הספר הפתוח, וילך בשמחה אל החדר אשר בו שכב בנו החולה, ויאמר לאשתו אשר ישבה עצובה אצל מטת בנה לאמור, התבשרי נא בילא יקירתך, אשר בננו אלחנן, לא ימות רק יחי' לאורך ימים לשמחת לבנו, האשה הכימה משתוממות על פני בעלה, ודבריו היו לה כספר החתים, אבל אישה הרב לא השגיח על כל זה, כי אם דבר דבריו הלאה, זה עתה בשבת בודד בחדרי ותנומה עברה על עפעפי, וארא בחלומי, והנה אותיות תורתנו הקדושה תפרחנה באויר השמים, ותעבורנה נגד עיני אשה אחרי אחרת, וכל אות נדמתה בעיני כאלו הי' תוארה שזה לפתונה, כמו למשל, "האלף" נדמה לי בתמונת ארון גדול ומושל, האוחז בידו שרכים זהב ומפקד

בו צבאות חילו, "והכית" גראה אלי בתבנית ארמון מפואר וכליל
יופי, בארמון האפיפיור אשר ראית לפני שנים אחדות בעיר רומי,
ואביט בו הישב להתבונן אל יפי תארו, וארא אשר שערי פתוחים
הם לפני, לכן נכסוף נכספתי להכניס אל תוכן, ואעבור בי תדרים
מחדרים שונים מלאים חוד ומפיקים נוגה ועדן, עד אשר באתי
לאולם גדול העילה על כלם בחן וביופי, וכו כסא זהב נחמד למראה,
וברק זיוו יכהה כל עין, ועליו יושב בגאה וגאון מישל הארמון
הלזה, ועמרת זהב גדול על ראשו ונסיכים רבים ורוזנים משתתפים
למולו ביראת הכבוד כפות רגליו ילחכו ואתבונן הישב בפני המושל
הצעיר וארא להשתוממות לבבי אשר המושל הזה הנהו כננו היחיד
אלהנן, ואכיש הלאה, ואראה והנה צלב קתולי על חזהו, ואחרד
מאוד ואבהל ואועק בקול גדול, מה לך אלהנן בני, כשאר שמע
המושל הגדול הזה השם אלהנן מפורש יוצא הפעם מפי, לא התמהמה
אף רגע לרדת מעל כסאו, ויפול על צוארו ויחבקני וישקני באהבה
רבה, מחר כרגע באו שאר אותיות תורתני הקדושה ברמות אנשי
צבא, ויוליכוני יחד עם בני אלהנן לעירנו מגנצא, אל המקום המרוח
קרוב להכית הכנסת, ופתאים ראיתי שם עומד כסא זהב גבוה
מאוד, ולו שתיים ושבעים מעלות במראה רמות כסא שלמה המלך,
ועל כל מעלה ומעלה עמדו אריות זהב מעבר האחד ונשרי זהב
מעבר השני, ופני האריות מקבילות מול פני הנשרים, האריות נחמו
בקול איום המחריד לב, והנשרים הבו בכנפיהם בגבורה נפלאה
עד אשר החרישו כל אונן, אז הוריד בני אלהנן בתרו מעל ראשו,
וישליכה לנהר רהיון ככלי אין חפץ בו, אחר עלה על מעלות הכסא,
וישב בגאון כראש הכסא, עד מהרה החלו האריות ללחך כפות
רגליו, והנשרים השתחוו לפניו ביראת הכבוד, וארא עיד והנה
רבבות מלאכים, ירדו משמים ארצה, בקול שיר נעים הלוקח לב
נפש, ואחד מהם נגש אל בני, וישם על ראשו כתף מכירק ומזהיר
אשר האיר כשמש כצהרים ויקרא בקול גדול ככה יעשה לאיש
אשר מלך העולם חפץ ביקרו, לקול קריאתו החזקה הקיצונית והנה
חלום, וככל זאת, יאמין לבי בצדק, כי החלום הזה לא חלום שוא

הוא, ובגנו היחיד לא ימות מחליו זה, כי אם חיו יחי' לאורך ימים, ונכון הנהו לעשות לו שם כשם הגדולים אשר בארץ, ה' הצדיק וכל משפטיו צדקו יחדיו.

ענתה בלא אשת הרב רבי שמעון, ותבט בלב שמח על הילד הישן במטתו במנוחה שאננה יען ראתה בזה אות לטיבה, ביום המחרת בבוקר בא הרופא לבקרו כאשר הסכין לכוא פעם בפעם ובמששו בניד הרופק של יד הילד, נשא עינו השמימה ויברך בקול ברוך רופא חולי עמו ישראל, ואחר בשר הבשורה הטובה הזאת לתוריו, כי הילד החולה ישוב מהר לאיתנו.

ה.

הגם אשר הרופא הבטיח להורי הילד כי בנס יקום מהר מחליו, בכל זאת לא הוקמו דבריו הפעם, כי אם בריאותו נמשכת לאט לאט, וזמן רב עבר עד אשר יכול ה' לעזוב מטתו באיש בריא, ועד אז שמרה השפחה מארגאריטא מטתי בשמירה רבה ובזהירות גדולה, ולא עזבתהי אף רגע, עין כעין נחזה, כי נהיוס אשר הכומר לחש באונה דברים אחדים, תשרת אותי באמונה יותר מאשר לפנים, ותחת כי לפנים נמלא לבה אחכה ורחמים להילד, הראתה הפעם לו רגשי יראת הכבוד במדה גדולה, כמכמים בלתי רצויים תחלה להשקיף על כל איש אשר אבה לגשת להילד, וגם להוריו לא הרשתה לקרוב אליו ולשרתו, רק היא לבדה רצתה לשרתהו ביום ובלילה, ובל עבודה לא כבדה עליו' אם רק ידעה כי זאת תהי' לתועלת הילד, עד אשר אדוני' החלו לדאוג עבודה לבל תחלה מרוב עבודה, יען הם חשבו כי תעשה כל זאת מרוב אמונתה לבית אדוני' אבל הם שגו ברואה, רק מחשבה אחרת הכריחתה לעשת מעשי' האלה, יען כהנה אשר ספרה להכומר שומאם כי היא תאהב מאוד את הילד העברי החולה, ולבה יראב עליו' מאוד כתאמונה כי במותו יחלם תמיד במוקדי הניהנס, לכן העדים הכומר ללחוש באוני' אשר הזה עליו המים הקדושים לחנוצרים, למען חצילתו בזה מהניהנס האיום, גם אמנם שמעה מארגאריטא האדוקה והפתי' לעצת הכומר, ולא הפילה דבר מדבריו ארצה.

יעתה בהעת אשר הילד אלחנן החל לשוב לבריאותו, האמינה באמונה שלמה כי רק המים הקדושים האלה הסכו, כי יחי' מחליי וישוב לאיתנו לכן החליטה במחשבתה כי הילד הזה בנה פרי במנה הוא, ולכל איש יחי' מי שיהי' אין כל צדקה לפקוד עליו מאומה, ומדי העמיקה במחשבות כאלה החלה לחשוב תחבולות איזה אופן תבחר לה, למען תוכל להוציא הילד מבית אביו ר' שמעון ולגדלו באמונת הקתולים הנוצרים.

ביום ראשון לראש השנה הצליח מעשה השמן להוציא מהשבתה הרע מהבכ אל הפועל, כי אז הלכי כל בני בית הרב רבי שמעון לבית הכנסת להתפלל, רק אלחנן הקטן נשאר בבית יחד עם השפחה מארגאריטא, ואז יכלה להוציא לפעולות את אשר חשבה זה כמה, ותפתח הדלת המוביל אל החצר, ושני אנשים המתחפשים בסתר פנים באו החדרה, ויחטפו הילד על זרועותם ואת פיהו סתמו ויברחו בחפזה מהבית. אחרי כן החל הנוחם להציק להשפחה מארגאריטא, מדי העלתה על לבה המעשה הרע אשר עשתה לארגוני' נותני לחמה, על כל הטובה אשר עשו לה במשך ימי היותה עמהם בביתם, לתת יד להחוטפים לחטוף בנם ויחדם ולשלחו מביתם לנצח, לכן התמרמרה מאוד בחשבה כל אלה, ותשליך עצמה ארצה בבכי רב, ותתלוש שערותי' מראשה, ותשרוט שרשט על כל פני', ותקלל הרגע אשר עלה על לבבה לעשות נכלה גדולה כזאת, עד מהרה עבר רעיון רוח אחר בחדרי לבבה, ובדמיונה נראה לה כי אלחנן עלה מעלות רמות במעלות הכהונה הנוצרית, וכבר הגהו אחד מקדושי הנוצרים אשר המון אדם רב יכרעו ברך לפניו, ובחשבה זאת הכריק ברק שמחה על פני', אבל כדגע שוב הנוחם להציקה כמלפנים, ונחל רמעה גזל מעינו' בלי הפוגות.

בהשקט ובבטחה שב הרב ר' שמעון עם אשתו מבית הכנסת שמחים ומובי לב, אבל לאסונם הגדול מצאו את שפחתם מארגאריטא שוכבת על הארץ, ומיללת מרה, שערות ראשה פרוצים ופניה שרוטים, ככהלה גדולה שאלה האם את שפתתה אי' בנה יחידה, ואיפוא הלך למען תחפשהו, אבל השפחה לא ענתה דבר, כי אם

עיני' בלמו מחוריהן, ותצעק בצחוק פרוץ כמשוגעה, לקול יללת האם השכולה נתאספו כל אנשי החצר, והחלו לבקש הילד בכל פאה ופנה, ויצעקו בקול „אלחנן“, „אלחנן“ בחשבם אולי תועה הוא באיזה מקום ולקול צעקתם ישמע אליהם, אבל כל עמלם הי' לשוא אין קול ואין עונה, ומאלחנן האיכר לא נשמע מאומה, הרופא ר' נתן אשר נקרא לבקר מצב החולה השפחה מארגאריטא, הודיע להמהונם כי יתראו כה אותות שגעון, לכן צוה להשכיבה על מטתה במנוחה שאננה, אולי כאשר תשכב איזה זמן במנוחה ושלוח תשוב לאיתנה ולבריאיתה.

ה.

שני הנוצרים אשר התחפשו במסיה על פניהם, לגזול הילד אלחנן מבית הוריו, הביאוהו לבית מקלט הנוצרים בעיר מנצא, אבל הילד הזה אשר לא שב עוד לאיתנו¹ ולבריאיתו אחד מחלתו, בכה מאוד בבואו שמה, ולא נתן הפוגות לעיניו, ויתהנן מאד למשרת הבית אשר ישיבוהו לבית הוריו, כי יש לו נענועי גדולים לאביו ולאמו, ובלעדם לא יוכל לחיות אף יום אחד, אבל כל תחנוניו ובכיו הרב הי' לשוא, כי שומע לא הי' לו, הנזיר מומאס מנהל הבית הזה, עמל מאוד להשכיב מלכבו זכר הוריו ולהשיבהו לבריאיתו, אבל לא עלה בידו כהעת הראשונה, כי מרוב הגענועים אשר סבל חלה פעם שנית ומחלתו היתה אנושה, עד אשר סרה בינתו ממני ויאבד עשתונותיו בחליו, אבל כאשר שב לאיתנו בעמל המשגיחים עליו אשר שמו עליו עין למובה, ולא חשכו נפשם מכל עמל להשיבו לתחי', אז שכח את אשר קרהו משכבר הימים, וכל אשר עבר עליו בבית הוריו, עד אשר לא זכר גם כן מי ומי היו הוריו, וכאשר שבה בינתו אליו, ובראותו את הנזיר מומאס עומד אצל מפתו ומדבר אליו דברים טובים ונחומים שנה לחשוב אותו לאב לו, לכן סר למשמעתו וממצות פיו לא סר ימין ושמאל, אז החליף הנזיר שם אלחנן לשם פעליקס, וישלחהו לבית המקלט אשר בעיר במברג, למען לא ידעו הוריו איפוא נמצא ואנא יחפשוהו. נזירי בית המקלט הזה אשר למדו להילד פעליקס יסודי

אמונת הנוצרים, תמהו מאיד על בת זכרוננו הרב, ועל גודל חריצותו בלמודו, וכאשר הגיע לשנת השבע כבר היתה השפה הלטינית שגורה על שפתיו, עד אשר יכול ה' לדבר ולכתוב בת כאחד הנוצרים המלומדים, רק, השכלה כללית לא יכול לרכוש לו בבית המקלט הזה, יען גם הנוצרים אשר היו שם לא הצמינו באיזה השכלה קטנה או גדולה, לכן נשלח הילד הקטן הזה על ידי ראש המקלט לעיר רומא, למען ילמד שם הלמורים הנחוצים אליו לפי כשרונותיו העצומים, ולמען יתפאר לפני האפיפיור בתלמיד היקר אשר הביא להאמונה הנוצרית, לתשורה, ובאמת תמהו מאוד כל הרואים על הילד הנפלא הזה, אשר נעלה הוא מכל בני גילו בחכמה וביופי ובחריצות, מהר נודע דבר הילד הזה להאפיפיור, ויצו מהר להביאו לפניו למען ינסהו בדבר חכמתו וחריצות שכלו, עד מהרה נודע אליו כי עוד לא הגר לו החצי מרוב חכמת הילד ותבונתו, וידע בטח אשר לגדולות נוצר, לכן מצא חן בעיניו מאוד, ויצו על שליחו הנשען על ידו החשמן הילדי בראנד כי ישים עינו עליו לטובה, ויהי לו לאב ולפטרון וילמדוהו דרך תבונות ודעת ותשכלה, כפי אשר יד שכלו הגדול מגיע, החשמן הזה אשר ה' חכם גדול ויעמוד כרוב עולם התשכלה, שמע לקול אדונו האפיפיור, ויהי אומן את הילד פעליקס ויאצל מחכמתו עליו ויעמול מאוד להביא חכמה ותבונה בלב הילד הצעיר הזה, ולרוממהו על כמתי מעלות התשכלה, גם אמנם עמלו לא שב ריקם, כי שקידת הנער ורוחב שכלו, שמוהו לנער מחוכם ונעלה בהשכלתו מכל בני גילו, עד אשר יצא שמו בכל העיר כי נער נפלא הוא, ובקהל נבונים אנשי השם יתחשב, כאשר נמראי להנער פעליקס שמנה עשרה שנה, עלה מוריו ואומנו הידרי ברנד על כסא האפיפיור, אחרי מות האפיפיור הקודם, ויקרא בשם גריגור השביעי, ופעליקס תלמידו נתעלה גם כן להיות אחד מרואי פני האפיפיור הנושבים ראשינה במלכותו.

בימים ההם פרצה מריבת גדולה בין האפיפיור ובין מלכי אירופא, אשר עד אז סרו כולם למשמעתו, ולכל מוצא פיו אמרו קדוש, סבלי לנפיה מהם ימין או שמאל, יען האפיפיור החדש גריגור

רצה לחזק עוד ממשלתו על מלכי ורוזני אירופא, ולהשתרר עליהם גם השתרר בחוץ יר, ומבלעדו לא ירים איש את ידו ואת רגלו לעשות קמנה או גדולה, ולמען יוכל להוציא מחשבתו מהכח אל הפועל, נחוצים היו אליו בכל ארצות ממשלת הנוצרים, אנשים אשר יפעלו לטובתו בכל בחוץ, וכל מעצור לא יעמוד להם לשטן בדרכם, לכן באספה הראשונה אשר היתה ברומא בשנה 1074 היא הישנה הראשונה לממשלת האפיפיור החדש, חרץ האפיפיור משפט לאסור על כל הכמרים הסרים לדת הקתולית, לבל יקחו להם נשים כל ימי חייהם, כי אם יהיו פגמים לעבודתם אשר נעמסה עליהם, וחיי המשפחה לא יטרודים פעם בפעם מעבודתם, יען עד העת הזאת מותרים היו הכמרים לקחת להם נשים, ולהוליד בנים ולחיות חיי המשפחה כאחד האדם, מוכן מעצמו כי הגזירה הזאת הסבה רעש גדול בכל ארצות אירופא, בכל מקום אשר דבר האפיפיור ודתו מגיע, ובפרט בין המון הכמרים הגדולים עם הקמנים, אשר התנגדו לגזירה הזאת בכל אשר לאל ידם, רבים מהכומרים האלה התגודדו לאגודה אחת, ויתקשרו יחד לבלתי שמוע לקול פקודת האפיפיור האחרונה, אבל האפיפיור ידע בחכמתו לסול לו מסלה בלבות כהניו הסרים למשמעתו ויוזכרים בדברים רבים כי העולם הזה הוא רק כפרוזדור לפני העולם הבא, הנעלם מעיני כל חי, והאיש הרוצה לפדות נפשו מדרת שאולה, נחוץ היא להתרחק מכל תענוגי העולם, ורק בתשובה ותפלה וצדקה יבלה רוב שנותיו, ואז ייטב לו, בדברים נמרצים כאלה ידע לקחת שכי לבות הכומרים המתגודדים והמתלוננים, ולהשריש הפקודה הזאת בקרב רכבות המון הבהנים הקתולים, וגם לדורות הבאים עד היום הזה, אלפיי הבהנים אשר כבר לקחו להם נשים, וכבר טעמו מעונג נועם חים המשפחה, ראו עצמם מוכרחים לגרש נשיהם ולהתפרד מבניהם הקרובים ללכם, ולחיות חיי כריות כאסירי כלא, יען פחדו פן יהרסם האפיפיור ממצבם, וישארו רעבים כלי לחם, בכל זאת נשארו עוד רכבות כהנים קתולים בארצות שונות, אשר לא אבו להכנע ולהביא ציארם בעול פקודת האפיפיור ויעבור עליהם מה, וביחוד רבו

הכהנים ממרים באלה בארצות אשכנז, אבל בכל זאת ידע האפיפיור היטב כי מפקודתו לא תפול אף צרור ארצה, ועל אף כל הנחרים ינצח מתנגדיו לאט לאט, לכן חכה בקר רוח עד אשר יעבור הרעש הראשון, ואז החל לשלוח מלאכיו לארצות האלה למען ינסו להמות מהנגדיו לחפצו, ככל האמצעים העומדים לימינם ברצון או באונס. לאחר הצירים האלה נבחר ההגמון הצעיר פעליקס, כי בו בחר לב האפיפיור אשר ידיו תעשינה תושיה וכל חפצו יושלם, יען ידע לקחת לבבות באמרי פיו ולהמותם לכל אשר יחפוץ, בשפת חלקות ובלשון מרבר גדולות. פעליקס השר הצעיר מלא משלחתו באמונה, ויצטיין יותר מכל הנוצרים האחרים למלא רצון האפיפיור ומאוויו, ולעזור לאדונו לקלוע אל המטרה אשר הציב לפניו, בכל מקום בואו עמל בכל עוז להשקיט חמת הנרגנים וסערת רוחם ונפשם, בצכעים חיים ובהירים תאר לפני כהני ארצות אשכנז והגמוניהם, עד כמה תתרום ותתנשא הדת הקתולית אם המלכים והקסרים יסורו למשמעתה, ויעמדו תחת דגלה יתובו לרגלי וישאו מדברותי' גם ידע להציע לפניהם החוב הקדוש העמוס על כל כהן נוצרי, להנזר ולהברל מכל מחמדי תכל והכליו, ולעסוק כל היום בעניני האמונה ויהיה, ודבריו הנמלצים והמחוכמים האלה פעלו לטובה על לבות שומעיו, יותר מאשר האפיפיור יכול הי' לחשוב בעצמו, כל הגמוני אשכנז הנאמנים בברית האפיפיור וההולכים בעקבותיו, הריצו מכתביהם להאפיפיור לפאר ולרומם צירו פעליקס, כי הגדיל לעשות משלחתו באמונה יותר מכל הצירים האחרים הנשלחים והאפיפיור ידע לגמול חסד לעבדו הנאמן אשר לחם עבורו בכל לבבו ונפשו, וישלם לו כיד רחבה ומלאה על כל תגמולותיו עליו. גם בהמלחמה הגדולה אשר נפרצה בין האפיפיור ובין היינריך הרביעי קיסר אשכנז אשר לא אבה להכנס למשמעת האפיפיור ולפקודתו האחרונה וזה האחרון תחרימו כמנאץ ובזות קדשי הדת הנוצרים, גם אז הצטיין פעליקס באורח פלא לעמוד לימן האפיפיור, ולהברייע הכף לטובתו, כי בדבריו הנעימים והנמלצים הרכים משמן והחודרים חדרי לב, רכש לצד האפיפיור כל נסיכי אשכנז, וידבר

על לבם לסור מעל מלכם היינריך ולהדבק בהאפיפיור קדושם, באופן זה נשאר קיסר אשכנז בדרך וגלמוד על שדה המערכה, עוזב מכל אוהביו ועבדיו לפנים, כי להט חרם האפיפיור אכלו מסכים, וכמעט הי' בכל רע, לכן ראה עצמו מוכרח להכנע לפני אויבו האפיפיור, ולנסוע לעיר רומא לבקש מלפני האפיפיור, כי יסיר ממנו עול החרם האיום אשר נטל עליו וישם לו שלום, כה נצח האפיפיור גריגור את מהנגדו היותר עצום בעזרת אוהבו ותלמידו פעליקס, ותחת זה הרים אותו האפיפיור למעלת חשמן בעיר ברונישווייג והוא הי' בן חמש ועשרים שנה.

ו.

והנה הגם כי הקיסר היינריך נשבע להאפיפיור שבועת אמונים כי יבנע לפניו כל הימים, וכל עוד יחי' לא ירים ראש נגדו, בכל זאת חשב הקיסר המיד תחבולות שונות איבכה ירים עול האפיפיור מעל צוארו, וחפשי יהי' לנפשו כמלפנים, ועתה הכושר בזאת נמצאה לי מהר, לכן אסף הקיסר גבורי צבאו הנאמנים לעבודתו ללחום את רודלף מלך שוואבן, אשר החזיק במעוז האפיפיור ויהי אוהבו ותומך ימינו, והקיסר נצחו במלחמה, וכאשר באה השמועה המדאיכה הזאת להאפיפיור נפל רוחו כקרכו ויתעצב אל לבו, אבל אוהביו ועבדיו נחמוהו בדבריהם אשר לא ינחו ולא ישקמי עד אשר ימנרו ארצה כסא הקיסר וכאשר יפול לא יוסיף קים, ולמען יקימי הבטחתם אשר הבטיחו להאפיפיור אדונם, אספו אספה גדולה להעיר רגנשבורג לחשוב עצה מה לעשות הלאה, להאספה הזאת יקרא גם פעליקס החשמן מברונישווייג.

ובהיות פעליקס החשמן מברונישווייג בדרך לא רחוק מהעיר רגנשבורג נעצרה מרכבתו פתאום באמצע הדרך, וכאשר הביט בעד חלון מרכבתו ראה לתמהוני יהודי אחד נופל ארצה, ולא יתן המרכבה לעבור הלאה, וישאלהו החשמן מה שאלתו אשר ישאל ויענהו היהודי בקול כבי הפולח כליות ולב, חוסה נא ורחם עלי אב קדוש, והצל בתי היחידה מכף שורדיו, הן שמי משולם ומקום מיושבי הוא העיר רגנשבורג, רק עסקי השונים הוליכוני לאסוני

להעיר במכרנו, ובלכתי בדרך בלוית בתי היחידה רחל התנפלו עלינו עבדי האציל רומשטיין, וישללו ממני בתי אהובתי, וזה שמונה ירחים אשר אדפוק על דלתי שופטים ושרים להשיב לי הגולה אשר גזלו, אבל שומע אין לי וכאשר אבא בן אשוב ריקם, ורק על חסדי אדוני הרם אשען הפעם אשר יהי לי למלאך מושיע וישיב לי בתי אהובתי, החשמן פעליקס נתן לב לדברי היהודי האומלל ויקחהו עמו על המרכבה, למען יוכל לשמוע כל דבריו מהחל ועד כלה.

האציל רומשטיין הי' מאנשי ברית הקיסר היינריך, לכן בערה כאש שנאתו להתגמון מרגנשבורג אשר הי' אוהב היהודים ומחסם ומגונם, אולם עתה כאשר ההגמון הי' מרוד מאד בדברים היותר נחוצים, להציל כבוד האפיפיור לבל יחולל לרגלי בני עולה, לכן לא יכול עוד להטות אוזן לשמוע קול שועת יהודי האומלל ולעזור לו בצרתו, אבל החשמן פעליקס הכניחו על דברתו לעשות עבורו כל אשר יהי לאל ידו, ולא ינוח ולא ישקוט עד אשר ישיב לו בתי השדודה.

על האספה ברגנשבורג התאספו כהנים והנמונים רבים מכל קצות אשכנז וגם פה הי' פעליקס ראש המדברים בדבריו הנמלצים הלוקחים לב ונפש, והאספה הזאת החליטה פה אחר, לקחת נקם מהקיסר היינריך המפיר ברית האפיפיור ולרדפו עד בלותו, וחיש מהר אספו נגדו חיל גדול עריך למלחמה, גם נצחתו במלחמתם עמדו, ואז השיב פעליקס גם ליהודי ר' משולם מרגנשבורג בתי רחל השדודה.

מרגנשבורג הלך פעליקס למסעיו במכרנה, ומה גדלה שמחת נזירי בית המקלט שם, בראותם יחד כי החשמן הצעיר הזה בא לבקר בית מקלטם ולהתראות פנים את מורו הראשון, אבל באמת היתה מטרת החשמן שונה מאד ממחשבותיהם, כי זה זמן כבר נכטפה גם בלתי נפשו להתוודע מאין מוצאו ומי המה חוריו, והרעיון הזה לא הניח לו לישון, לכן חש כבואו לבית המקלט מר כלי התמחמה לחדר מורו הזקן אולי יציל מפיהו דבר אמת — תיקר

נא נפשי בעיניך אב יקר אלופי ומורי ומיודעי — פנה פעליקם בשאלתו להנזיר הזקן, הגד נא אל תכחד ממני קושט אמת, מי הביאני עד הלום למסרני לידך בהיותי ילד, הנני זוכר כי בהיותי כבן שבע שנים הביאותני אב יקר לעיר רומא, אכל מרם אדע מי הוא האיש אשר הביאני אליך.

אדוני יקירי — ענתו אומר הנזיר הזקן — האיש אשר הביאך עד הלום הוא נזיר כמוני ומושביו בעיר מגנצא ושמו טומאס, אולם זה לא אוכל לגלות לך מאין לקחך כי גם לי לא אכה לגלות זאת, רק הגיד לי כי אביך הוא חכם גדול ונכבד מאד בקהל עדתו, ושמו ומשפחתו כסה והעלים גם ממני — ענני עצבה וחזיו תונה כמו הפעם פני החשמן הצעיר, בראותו כי גם עתה נכובה הוחלתו לבא עד קץ הוזירה הנעלמה הזאת, וזרעיון הלזה כי כמאז בן גם הלאה ישאר בן בלי שם בלי הורים ובלי משפחת בית אב, הרעיון המעציב הלזה השיבו עד דכא לכן גמר בדעתו לבל יתן מנות לכף רגלו, וחיש ישם לדרך פעמיו העירה מגנצא אולי יתוודע מפי הנזיר טומאס פשר דבר החירה הנפלאה הזאת, אולם הפעם השיג מכתב מהאפיפיור כי יחיש ולא יתמהמה לכא אליו לרומא.

.3

ההצלחה הבוגדה פנתה עורף עוד הפעם להאפיפיור והאיר פני' להקיסר היינריך צירור, וביום קרב אשר לחם הקיסר בממלכת איטליא ובמדינת רומי ממשלת האפיפיור ואחוזתו, גברה ידו על אויביו ויבקיע אליו גם העיר הבירה רומי מקום מושב האפיפיור, והאפיפיור קדם לברוח לעיר מבצר ענגעלסבורג להשגב שם מחמת רודפיו, אבל הקיסר לא נח ולא שקט לרדוף אחריו, וללחום גם על העיר הזאת למען יקח האפיפיור שונאו בנפש שכי, אבל מחשבתו זאת נשארה מעל ולא הצליח לבצע מזימות לבכו, כי מרם בוא הקיסר בשערי העיר המנוצחת הזאת, נשארה עוד עת לרזברט היקר רוזן נורמנדיא להציל האפיפיור מהרעה הנשקפה עליו בזה, ולברוח עמו בעוד מועד להעיר סלידנא, מוכן מעצמו כי בעת כזאת אשר

הקיסר לכד ארצות ממשלת האפיפיור ואחוזותיו משנות קדם, ובכל אשר פנה הצליח ויגבר חילם להרוף משנאו טפני ולהושיכם עד דכא, והאפיפיור בעצמו ישב בגולה ונודד על אדמת נכר נדרף מחרב האויב ובזזו ושסוי, עזבוהו מכבדיו ומעריציו לפניו ויהנו יד להקיסר לכירות עמו ברית שלום ואהבה ואחוה, רק פעליקם תלמידו נמנה את אוהביו הנאמנים מתי המעט אשר נשאר אמונים להאפיפיור הנרדף גם בעת צרתו, ולא עזבוהו לנפשו כי אם לקחו חבל כאסונו, ויחלקו עמו את קבעת בוס התרעלה אשר שתה ומצה בימי חלדו האהרונים, בכל זאת לא יכול האפיפיור האומלל להבליג על יגונו ואסונו אשר קרתו, ותוגתו זאת השכיבתהו על ערש דוי ויחלה חליו אשר ימות בו, ושרם מותו בשנת 1085 היו רבריו האחרונים לאמור מעודי עד היום אתכתי אמונתי ורתתי, וכל ישעי וחפצי ה' להקימה על כל אשר נעשה תחת השמש ותחת זה הנני מת היום כור על אדמת נכר. ואחרי מותו מלא מקומו החשמן פעליקם גבור ספורינו, כי כן ה' חפץ האפיפיור לפני מותו, וגם החשמונים האחרים הסכימו פה אחד להכתירהו ככתר האפיפיור ולהקימו לאב להתאמנה הנוצרית, ובכך נכתר אלחנן בן רבינו שטעון הגדול הרב ממנצא מבעלי תפישנים לאפיפיור תחת שם וויקטור השלישי.

הגם אשר האפיפיור וויקטור הצעיר כבר עלה במשך ימיו הצעירים על במתי המעלה העליונה במעלות סולם החיים בתבל ארצה, כי מלכים ומושלי תבל למו פיו ויחלו ומוצא שפתיו ישמורו, בכל זאת לא ידע עוד המושל הצעיר הזה שלות השקט בנפשו ועוד מרם נתעלה למדרגות האפיפיור, כבר הראה לדעת כי האמונה הנוצרית אשר עמל עד כה בחרף נפש להשרישה בלכות רבבות אלפי אנשים, האמונה הזאת לא יכירנה מקימה שם כהארמון המקודש אשר יתהו אליו כל שלומי אמיני הדת הקתולית, ובפחד ובמורא גדול ישקיפו אליו ובכבוד אלים יעריציהו ויקדישוהו, הרעיון הזה אשר מאז דכא כעש לכ החכם הצעיר הלזה, התנכר עוד היום בלבבו אחרי הצליחתו ולהתנשא מכל לראש, ולא ידע לשות עצות

בנפשו עד אשר גמר כלבבו להרחיק עשתונות כאלה מנגד עיניו. בהעמיקו בלמודי ספרי הפלוסופיא העמוקים וגם התמיד ללמוד ספרי התנ"ך במקורם הראשון בשפת עבר, ויהענג מאד בנועם מליצות חזונו ובהחן אשר הוצק על שפתותיהם. פעמים רבות עלה על רעיונו מרי העמיקו בלמודו, למה זה אעמול ואיגע את מורשי שרעפי לדעת את הנעלם מעין כל חי ואת הנסתר משכל אנוש, אם גם מחצבתי ובור נקרתי הדבר הידוע לכל בן המוהה נעלם ממני ונסתר מנגד עיני, ואיככה אשאלה את נפשי לבוא עד חקר אלקי ולפענח צפוניו אם גם דבר קטן כזה גבה ממני ולא ארע שחרו. הנני לכתוב מכתב להעיר מנגצא להביא את הנזיר טומאס לפני.

באחד מהימים מדי התעמק האפיפיור במחשבות נבוכות כאלו, בא משרתו החדרה ויודיעהו כי נזיר זקן אחד בא, ונפשו תחשוק להתראות פנים עמו, ומה שמו ומאין בא שאל האפיפיור ברנש עז.

שמו טומאס והוא ראש בית המקלט בעיר מנגצא ענה המשרת חלקו, אם בן איפוא קראהו היום רק השמר לכל תתן כל איש לדרוך על סף חדרי במשך העת התמהמהו בחדרי קרא האפיפיור בקול נגיד ומצוה.

ח.

לא עט סופר לתאר כצבעים בהירים הרגשות השונות אשר התרוצצו בקרב הנזיר הזקן הזה, מדי התראה פנים את פני האפיפיור בחדרו, הן זה ששה ועשרים שנה חלפו עברו, מאז צוה להוציא הילד אלחנן בן ארבע השנים מבית הוריו, ולגלו מהדת היהודית אשר בה נולד למען הביא כרכה להדת-השלמה, ועתה מה זה תחזינה עיניו, מי מלל ומי פלל כי הילד הנבזה ידע חולי וחרל אישים הלזה, יעלה השמימה שיאו ועם כוכבים ישים קנו, הוא יושב עתה על כסא האפיפיור ועמדת מלכים על ראשו, ואומנו זה יעמוד הפעם לפניו באימה יכיראה כעבד מול אדיניו. רעד ופלצות אחזתהו מדי נגעו שפתותיו כרגלי אדונו האפיפיור לנשקו,

זיהי כאיש נדהם אויב עצות, ויאלם דומי' ממרבית סערות נפש ורגשי לבבו פנימה, האפיפיור נשא סבמי עיניו על הנזיר הזקן העומד לפניו ביראת הכבוד, ואשר הכרת פניו ענתה בו כי רגשות שונות מתרוצצות בחובו, ואולי נגלה אליו גם סוד מולדתו הכמוס ונעלם מנגד עיניו. — מה שאלתך ממני — הפסיק האפיפיור את הדומי' והחרישית אשר שררה עד כה — אב קדוש — השיב הנזיר הזקן — זה לא כבוד נקרה נקריתי לעיר במברג עיר מולדתי ומאד נמלאה נפשי עונג וגיל בשמעי מפי הנזיר ראש בית המקלט שמה, כי הילד אשר נתתי על זה שש ועשרים שנה עלה למעלה אשר לא פללתי לשמוע, אשר לא קייתי מעודי לראותו במעלה היותר נכבדה כזאת, גם הניר לי כי כהיות כבוד קדושתו שמה נכסף נכסוף מאד לשמוע מקור מחצבתו, ואיככה הובא לבית המקלט בהעיר הזאת, ובשמעי כל זה חשתי ולא התמהמהתי לבוא עד הלום ולהשתחוות ביראת הכבוד מול הרום רגליו, ולבכי יחנני לקוות כי... — בא הבא נזיר נכבד על שכרך במסת ידי הנדיבה, בלה האפיפיור דברי הדובר בו.

אז החל הנזיר מומאם לספר להאפיפיור חברי ימי חייו וכל קורותיו מהחל ועד כלה, מאז נחלה מחלה אנושה בכית הוריו היהודים עד היום אשר הובא לבית המקלט בעיר במברג, האפיפיור שמע בשום לב כל דברי הנזיר וכל הגה אשר יצא מפיו בלע כבכורה מרם קיץ, אחר שאל פי הדובר בו בכעס נסתר, הגד נא נזיר נכבד אל תכחד ממני דבר האם לא הכך לכך, והאם לא נחמה מאז עשותך המזימתה לגנוב ילד יחיד ורך מבית הוריו, ולמרר חייהם בלענה וראש על לא חמם בכפם, האם עלה על לבך למצער המעשה הרע אשר פעלת להורי האומללים?

כבוד קדושתו ישאלני אם לא הכני לבכי מאז עשותי מפעלי עד היום, בטח צחוק יצחק באיש זקן כמוני היום --- ענה הנזיר בקר רוח — אב קדוש הלא במפעלי זה הצלתי נפש כבוד קדושתו ממוקדי שחת ופדיתי מלהבות שאול ושערי גן העדן נפתחו לה לרוחה לרגלי פעלי, העל זה יחרפני לבכי והנוחם יאכל בעש

חייתי? לא לא, על כאשר מעללי זה אחשבנו להאיש היותר מאושר בתבל, הן אנכי אומן הייתי את האיש היותר קדוש באנשים, על זה אוכל להתפאר בקהל עם ולא אבוש, האח! לא יכולתי כל ימי חיי חלדי לעשות מעשים ישרים וצדיקים כאלה — אל תען כסיל כאולתו — חשב האפיפיור בלבבו בשמעו דברי הנזיר וישאלהו הלאה — האם לא נגלה עוד לכל איש הסוד הנורא הלזה — הנני מכניח כבוד קדושתך כי זאת הפעם הראשונה אשר עלו דברים כאלה על דל שפתי, ולבבי יתנני לחשוב כי יהי' גם הפעם האחרונה אשר אוציא מפי מילים כמוהם — ענה הנזיר ברגש — אם כן איפוא השבעה לי כיום ככל הקדוש לך כי הסוד הלזה יהי כמסע עמך חתום בחדרי לבבך כל הימים — אמר האפיפיור בקול מושל ומצוה — הנני נשבע איפוא בר' ובכל קדושו — ענה הנזיר הזקן — כי כן אעשה כאשר יצוני כבוד קדושתו ומוצא שפתי אשמור כל ימי חיי — אז נתן לו האפיפיור שטר המראה כי ישלמו להנזיר מביא השטר סכום כסף רב בבית האוצר שלו ובלעדי זה הפקיד אותו על משמרת פקודה כבודה בעיר במבצר, אשר תוכל לכלכלהו בכבוד וברחבה לעת זקנתו, מהיום הזה אשר נודע להאפיפיור קושט דברי אמת כי מעם היהודים מוצאו, לא ידע עוד השקט בנפשו ושלוח בלבבו, כל היום התאוה תאוה לראות פני הוריו היהודים ולדבר עמם פנים אל פנים, וחשקו זה התגבר בקרבו מיום ליום, עד כי נהי' לאיש עצור בלבבו אשר לא יכול כלכל עוד, אבל נפלאה ממנו איכה יקים מוזמות לבבו, הן לנסוע העירה מגנצא לא יכול כי סבה נודעה עמדה לשמן להאפיפיור אז לנסוע מעיר רומא, ולקרא אביו הרב ממגנצא לארמון היכלו, גם זה נמנע ממנו להוציאהו לפעולות, הן נפשו יודעת מאד כי הסוד הכמוס לדעת איפה מקור מתצנתו, כבר נתן ענין לרואי פניו, ולבאי חצרות היכלו לדבר בו כפי העולה על רוחם, והשערות שונות משאות שוא ומדיוחים כבר נמלמו אודתו מפי המדברים ההם, אחדים מהם החליטו כי ממעי נסיך אשכנזי מוצאו, ואחרים גמרו אומר כי מארץ איטליא מקורו, לכן ראה לנחוץ לו להשמר

מאד במעלליו ותהליכותיו, לבל יהן ידים לבל איש להתחקות על ידו אחרי שורש מחצבתו, ואיכבה יקרא פתע פתאום יהודי נבזה וחרל אישים להיכלו אשר כולו אומר כבוד, הן אז במח הסוד המסכה הנסוכה על פני הסוד הכמוס הזה, והאמת הערומה תגלה מסתריו בקהל עם, ובלי תפונה יבולע למשרתי הרמה והכבודה לרגלי זה, אבל מה יעשה הן מיום ליום יתגבר החשך בבתי נפשו להתראות פנים עם הוריו ומולידיו, וכבר נלאה להתאפק ולהתגבר על חשקו זה הבוזר בלבבו כאש יוקדת. לכן חשב כל היום החבולות שונות באיזה אופן ימלא חשקו ועם זה ישאר גם סידו הכמוס בלתי נפתר והתום בשבע חותמות כמלפנים, אבל ינעתי ומצאתי תאמין, וסוף סוף הגיע אל המטרה מגסת נפשו בשלום.

מ.

בין היהודים תושבי מנצא נהיה הפעם רעש גדול, כל פנים קבצו פארור ותו התנוה על כל מצת, יען זה עתה נקראו ראשי קהל ערת היהודים בעיר הזאת אל הארכי — הגמון מושל העיר, ויודיעם פקודת האפיפיור החדשה אשר השיג היום חק עולם להפריע את היהודים בחזק יד ממצות דתם לשבות שבתם ולמול ולדיהם לשמונת ימים, רק הורשה להם ממעם האפיפיור לשלוח צירים מנכבדי ראשי העיר לרומא אל האפיפיור, ולהוכיח לפניו בהוכחות ברורות כי המצות האלו הן ראשי ועקרי הדת, ואין לסור מהן ימין או שמאל ויעבור עליהם מה, ועד אשר ישיבו צירי היהודים מרומא חלילה לו להארכי הגמון להכריחם לעכור המצות האלו, ראשי העיר הודיעו מהר השמועה הנוראה הזאת לרבים רבינו שמעון ויתחלחל הרב מאוד, אבל מהר התאושש ויתעורר להבליג על השמועה האיומה הזאת ויתאמץ להשקיט ולהרגיע גם לבות ראשי עדתו, באמרו כי ה' המפיר מחשבות ערומים ומוליך יועצים שולל אשר לא עזבם ברחמיו עד כה, הוא יעמוד לימינם גם עתה ויפתח שפתם בעמדם לפני כס האפיפיור לדבר דברים נכוחים ונמרצים, אשר יספיקו להשיב רוע הגזירה אחור ולהניחם לעשות מצות דתם כמקדם בלי כל משמין ומפריע, אבל ראו לנכון להם לבל יאבדו

אף יום אחד לרוק באפם מעשה לכן נסעו עוד ביום מועד ביום
בוא השמועה הראשונה הלזה ראשי קהל עדת מנצא ובראשם
רבם האהוב רבינו שמעון לעיר רומא.

האפיפיור נתפעל מאוד כאשר הודיעהו משרתו כי הרב מנצא
יחד עם ראשי קהל עדתו מחכים להראות פנים, מהר צויה עליו
להוליכם לחדר הראיון אשר בהיכלו, וגם האפיפיור החיש פעמיו
שמה, כאשר צעד הרב רבי שמעון על סוף החדר הזה אשר מעורו
לא ראה עוד כמותו, חדר כליל ההדר ומלא יופי אשר ברק זהבו
ואבני החפץ המשובצים בכל פאה ופנה הכהה כל פיך, ובראותו
עוד האפיפיור הצעיר הטוב רואי עם יפה עינים יושב על כסא
זהב מפז ועמרת זהב גדולה על ראשו, נתבהל ונשתומם מאוד,
ולפתע עלה על רעיונו החלום אשר חלם עוד לפני ששה ועשרים
שנה, מרי נחלה בנו יחידו אלחנן במחלה אנושה מסוכנת, אבל
אז עלה על זכרוננו גם המקרה הנורא אשר קרה לו בהיות בנו
יחידו בן ארבע שנים אשר גונב מכית הוריו, ומאז ועד היום הנהו
אובר ונעלם כמו פער שאול פיהו לבלעו לנצח, ועוד זכרונות שונות
טיבות ורעות יחדיו עליו כלולים על מירשי שעפיו ויהנגלו
ויהרוצצי רצוא ושוב ויתעוהו בתהו לא דרך, כגבר עברו יין, עד
אשר שכח כליל החיוב הקדוש העמוס עתה עליו, ואשר עבורו שולח
הנה במלאכות קהלו, אבל מהר התאושש כאיש מקיץ מחלום הבא
ברוב ענין, מדי נזכר גם מהמצב הרע והנמהר אשר קהל עדתו
נמצאים בו עתה, ועליו לחלצים מן המצר ולהוציאם למרחב, לכן
גבר חילים לתאר לפני האפיפיור ולהציע לפניו יקרת ערך שתי
המצות האלו שבת ומילה אשר הן ראש פנת הדת ואבני יסודה,
ועוד לפני שנות אפים בימי החשמונאים הרבו חסידיו ישראל קדושי
עליון לתת נפשם למותתים, מאשר לאברה שתי הסגולות היקרות
האלו, עמודי התוך אשר בית ישראל נשען עליהם, הדברים הנמרצים
והמחוכמים האלה מצאי להם מסלות גם בלבבות החשמונים והכהנים
הגדולים אשר עמדו שמה, ועומדים סביב לכסא האפיפיור, ויפיקו
מהם רצון, וכאשר כלה הרב לדבר דבריו צוה האפיפיור על סופרו

לשלוח פקודה אחרת להארכי הגמון ממסגנצא לבטל הגזירה אשר
נגזר על היהודים שמה. ויודיע גם לראשי הקהל אשר באו כליות
הרב כי יוכלו מעתה לנסוע בשלום לביתם ולבשר הבשורה הטובה
הזאת לקהל עדתם המחכים עליהם בכליון עינים, ועל הרב פקד
להתמהמה עוד מלולך איזה זמן בעיר רומא, כי יש לו להציע לפניו
איזה שאלות בחכמת הקבלה אשר כי יד ושם יש לו בה.

ויהי היום בהיות האפיפיור לבדו עם הרב יאיש זר אין בלעדס,
החל האפיפיור לנסות דברים עם הרב אודות מנמת חפצו וממרת
רוחו, ושאלהו אם אשתו המצא עוד בארץ החיים — יאריך ד'
ימיה בנעימים — ענהו הרב אומר — כמח היא תחכה שובי לכיתי
בכליון עינים — היש לך איזה בנים — שאלהו האפיפיור הלאה —
ה' ברכני בבנים ארבעה ובנות שתים — ענה הרב הזקן — ואיפוא
יגורו בניך אלה — בני הכבוד יהודה יושב בעירי עמי יחד וימלא
מקומי ברבנות הקתלה כנסעי מעירי לאיזה דבר נחוץ — ובני השני
יוסף הוא רב במין, ובני השלישי מאיר סוחר הוא בעיר פארו'
ובני הצעיר נחמ' עורנו צעיר לימים ולא נשא עוד אשה, ואנכי
אלמרחו בביתי את הנחוץ לדעת לאדם בתור המעלה — ובנוגע
אודות שתי בנותי הנה שתיהן כבר נשאו לאנשים והנה בנות בתים
בעירי מנמצא — ובלעדס אין לך עוד כל בן או בת — לא —
ענה הרב בקול עצב ויאנח אנחה כבדה ומרה — לא אכחד מלפני
אדוני קושט אמת כי ה' לי עיד בן אשר נאבד מאתי בעודנו ילד
ולא ראיתיו עד הנה, והנני מוכרח להודות גם כן כי תמונתך אב
קדוש הזכרתי זה עתה בתמונת בני זה הנאבד, ופצעי לכבי וכו'
דם מחדש אחרי אשר נרפאו מעט במשך הזמן — תמונתי הזכירתיך
בבנך זה האובד אכן חירות לי דביך אלה ולא אבין למו —
אנא סלח נא אב קדוש — ענה הרב בחפזין — אולי פגעתי בדברי
אלה בכבודך הרם והנשא, אנא אל יהי לי זה לפוקה ולמכשול עין,
בבל זאת חלילה לי משקר ומדבר דברים לא בנים, והנני להגיד
עוד הפעם אשר לא לבד תמינתך אב קדוש נתן לי ידים לזכור
בני האובד כי גם הבתר הנתון בראשך והצלכ הזהב אשר על חוץ,

כן גם הרוזנים והנסיכים המשתחווים לרגליך כל אלה יציעו לפני ויהארו נגדי תמונת בני האובד כמו אלו עמד חי נגדי ונגד עיני, ואם כבוד קדושתך תרשני הפעם הנני להגיד לך פשר דבר החדה הזאת, והדע היטב כי לא הפרותי על המדה מאומה, לפני עשרים ויש שנים בעת אשר בני זה נחלה מאור, ואנכי ישבתי שמים כל היום מדאגתי הגדולה לבני זה האהוב, ובאחד מהלילות ההם בשבתי בודד בחדרי נפלה הנומה על עפעפי ואחלום והנה בני זה החולה יושב על כסא זהב ועמרת זהב על ראשו, וצלב זהב גדול תלוי על חזהו ונסיכים רבים משתחווים לפניו ביראת הכבוד הכל ממש כאשר אנכי הרואה זה עתה פה, ומה חי' אחרית בנך — שאלהו האפיפיור הלאה — בני זה קם מחליו אבל נאבד ממני בשנה הרביעית לימי חייו, ועד היום לא תדע כאמת איפוא הוא? לא, עד עתה לא אדע ממנו מאומה, רבים חשבו כי השפחה הנוצרית אשר שרתה אז אצלי, ואשר נשארה לברה אז ביום האסון עם הילד בכיתי, השליכתה מסבה בלתי נודעה לי אל הנהר הזורם לא רחוק מבית, ולאסוני נשתגעה אז השפחה פתע פתאום וכל עמלי להוציא מפיו איזה דבר אשר יפענח תעלומות הילד נשאר מעל, יען יצאה מדעתה ורנחה לא נכון בקרבה — ומה שם הילד הזה כי אדע? אלחנן — ענה הרב, ואנחה חרישית נמלטה מפיו — אלחנן? צעק האפיפיור בקול שאנה מוזרה — ועל שפתיו נשמעו פתאום המלים השגורים אז על פיו. אל-חנן נחלתו, אבי! אבי! החל לצעוק עוד, הלא אנכי בנך אשר אברת מאו... אנכי, אנכי הנני בנך אלחנן... אנכי בנך אשר חשבתם כולכם כי כבר נגזר מארץ החיים, ואת רפאים חלקו, אבי, אבי, קרב הנה נשה נא אלי וחבקני בזרועותיך ולחצני באהבת אב לכנו אל לבך... אלחנן האפיפיור נפל על צוארי אביו וישקוהו, וגם האב אשר עמד מלפנים דומם מחריש כאיש נדהם לשמועה הפתאומית אשר לא פלל לשמוע כיום, שב רוחו אליו בנפול בני על צווארו, ויאצל גם הוא לו עתרת נשיקות חמות ויחבקוהו ויבך, עד אלחנן הגדול לבכות ככי תמרורים — — — סתיום אשר נתוודעו האב והבן איש אל אחיו, לא עבר אף

יום אחד אשר לא התראו פנים בארמון האפיפיור, ואיש לאחיו הודיעו כל הקידות והמוצאות אשר עברו עליהם במשך השנים הרבות האלו, ומענין החלו לשיחת ולהתייבח יחד אודות האמונות והדתות, ובמלחמות הדעות כאלו נצח האב תמיד את הבן והצדק נשאר עמי, יען כי מלבד אשר הרב ר' שמעון הי' חכם מחוכם ומלומד בנצחונות ויכוחי הדת, לכן מצא לו הרב עת מציא יום יום לדבר על לב בנו ולהעניקו לעזוב כל העושר והכבוד אשר רכש לו ער היום, ולשוב להדת היהודית אשר בה נולד. הרב כבר התמחמת ברומא משך שכונות אחדים, ובכל זאת נבצרה עוד ממנו לדעת מבנו האפיפיור ההחלטה האחרונה אשר גמר בנפשו, אם ימלא משאלות אביו ותאית נפשו יתן לו ואם יחדל.

ויהי היום, והרב רבי שמעון ספר לבנו האפיפיור פרשת החלום הנפלא אשר חלם לפני עשרים ושש שנה, אשר מחציתו כבר נחתם כחותם האמת לא נפל דבר אחר מודבריו ארצה, ואחרי כלותו לספר פנה בשאלתו לבנו לאמור, בדרך היום בני מחמדי לפתור מחצית החלום האחרונה העומד זה ימים להפטר, עזוב הכבוד והיקר אשר תמצא פה במדה גרושה. הישלך כל העושר מסגולות מלכים אחרי גוך, הרם גם העטרה אשר תכתיר ראשך, ושוב אחרי לעמך ולדתך הכלה מזיקן, ואז יהי' החלום אחר יחדיו יהי' המים כתאומי צב" — אבי — קרא האפיפיור ברגש עז — חשוב נא היטב בלבבך המלים אשר תוציא מפך, התוכל לדריש ממני קרבן יקר כזה, האוכל לאבר כרגע את עושר כבוד מלכות גאות יקר תפארת גדולתי, אשר רכשתי לי בזאת אפי, ואשר סגלתי לי במשך שנים רבות, ותדרוש עוד זאת ממני להשפיל שבת את עמנו גוי קו קו ומבוסה, נבזה ונענה ונד ומטולמל זה אלפי שנים, אל נא אבי קרבן יקר ונעלה כזה אשר אין על עפר משלו לא אוכל להעלות כליל על מזבח אהבתך ואהבת דרך, דבר זה כבד מאיד לאיש קרוץ מחומר למלאותו, — אנכי כבר חשבתי הכל מראש מרם העולות על דלתי פי — ענה הרב בקר רוח — אבל לא נבחד

ממך ונפשך יודעת מאוד כי הכל הכל הבלים הוא, וכבוד האדם אשורו ועשרו לא ירד אחריו דומה, הן כמוני כמוך יודעים כי במותו לא יקח הכל, ערום יצא מרחם וערום כיום הולדו ישוב שמה, גם כסא מלכים וצפירת תפארתם לא יועיל ביום עברה ביום שלמון המות, ומה זה יכבד עליך בני מחמדך, לעזוב הכל מרצונך המיב וחפץ לבכך מרם יאלצך ההכרח לעשותו, ומשכורתך תהי שלמה לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו כל הימים, ולמה נכתר האמת, התוכל להתפאר גם היום כי מאושר הנך, החרע גם עתה שלות השקם ומנוחה שלימה בלבבך ונפשך, הלא הנוחם יציק לך מאוד ויאכל כעש חצי בשרך, כדעתך כי הנך כמתעתע במסלת האושר הנצחי ומלחמת עולמים בלבבך פנימה.

הרב רבי שמעון החריש ויתבונן בפני כנו האפיפיור לדעת את הרושם אשר עשו עליו דבריו אלה, גם האפיפיור הלך דומם ומחריש בחדרו אנה ואנה, על פניו תשכון עצבת, ותו תוגה עמוקה חרותה על מצחו, וכל איש נלבב יכול לקרא שם באר היטב, פרשה המלחמה העזה אשר התחוללה בקרב נפשו, ולפתע והנה צהלו פניו וענני התוגה כלול חלפו הלכו למו, ובעמדו נגד אביו החל לדבר בו לאמור, אבי אהובי, הנה מצאתי כעת את השביל הזהב אשר שנינו נמצא בו חפץ, ויועיל להשקיט כליל סערת לבבנו, הן מי כמוך יודע את התלאות ואת המציקות אשר תמצא את עמנו הבזוי והשסוי בכל מקום אשר תדרוך כף רגלך, ובמדינות קתוליות רבות יפיחו הכומרים זיקי מדון ומשטמה בקרב התמון הבוער, ויגרו אותו לכלות חמתי בהיהודים האומללים, ועתה שער נא אבי בנפשך, רפאות התעלה והצרי והארכה אשר אוכל להמציא לרפאות כהם פצעי עמי ותחלואיו, אם אשאר הלאה על בני ובמקדם על משמרתי אעמידה — הרשיני אבי להשאר על משמרת פקודתי, והנני נשבע אמונת אומן כי בכל אשר לאל ירי וככל האמצעים העומדים לימיני אתאמץ להוציא חוקים טובים ומשפטים יחיו בהם עמי, וימצאו מנוח אשר ייטב להם ארצות ממשלתי, גם אתאזר עיד לשרש שנאת הדת שורש פירה ראש ולענה מבין תלמי לבית הכהנים הקתולים

הסרים למשמעתי ותחתם אעמול למעת על לבם רגשי החמלה והחנינה והסבלנות ואהבת אחים לכל הנברא בצלם האלקים, או ישרש יעקב בארצות גלותו יציץ ופרח ועשה קציר כמו נמץ, ולא יוסיפו עוד בני עולה לענותו, במלת אחת אנכי אחי הציר השלוח מאת האלקים להמציא רוח והצלת לעמו ולעבדיו למען יוכלו עמוד, לא כן אם אעשה כמבוקשך ואשוב היות יהודי נבזה כאחד מאחי האומללים, הלא אז לא איטיב לבלל היהודים מאומה, כי אם אשר יתוסף אלי עוד יהודי אחד תחת אשר עתה ייטב לכל היהודים בגלילי, ורבבות נפשות ישראל ינצלו לרגלי מדרת שחת — לא כן בני — ענה הריב הלאה — גם דכריך אלה לא יפיקו רצון מסני ולא ישקימו סאון לבי שאינו וסערתי, הטרם תדע כי גם בלי עזרתך לא ימוש ה' עמו הנבחר, כמאז גם הלאה שומר ישראל לא ינום ולא יישן, כן העת לא יכלם, ועל אף כל הנחרים בו יחי עוד לנצח ולא יראה שחת, הנך אומר כי כשובך אלינו לא ירכש לו עמנו כי אם יהודי אחד, אבל דע לך כי הרכוש המצער הלזה לא יסולה בכל מחיר וכל סגולות מלכים לא יערכוהו שובה אלינו אלחנן בני חושה ואל תתמהמה, והרשני להביא מהרה הבשורה הנעימה הזאת לאמך — האפיפיור ישב לו על כסא הזהב, וילמ פניו בשתי ידיו, אך קשה מאוד היתה התחלמה אשר עליו להחליט כעת, האיש הלזה המרעיש מלכים ומרעיד ממלכות, ואשר הסכן הסכין עד הים להשתדרר על רבבות אנשים ולשום משטרו עליהם, אשר רק הגה אחד אשר יצא מפיו יכול להצליח ולהאשיר מלכים ושרים, וכן גם להפך להביא עליהם שאת ושבר ושואת פתאום, הגה נוטל עליו עתה להתכולל בין המון העם משוללי הזכויות ונעדרו משפטי אדם, לתת למכתו לחי ולמבול בדומי לעג השאננים הבזו הנאי-יונים אשר ימטירו עליו חרשים לבקרים, וכמעט כבר החליט בדעתו לבלתי שמוע בקול אביו ולפנות עורף למבוקשו, והנה עלה על זכרוננו עוד הפעם המלים „אל-חנן נחלתו" מהר כחץ מקשת התנשא מכסאו וברחצו אביו בחוזק יד אל חזהו, קרא, כן אבי, נכון הנני עתה לשוב אליכם והוכל להביא הבשורה הנעימה

הזאת לאמי היקרה, אשר לבבה יהי נכון כמנח לראות מהרה, בנה האובד — עם הסופר לא יוכל לתאר השמחה העזה אשר מלאה חדרי לבב הרב הוקן בשמעו מפי בנו האפיפיור דברים טובים משיבי נפש כאלה, האב המאושר אשר אין ערוך אליו בתבל ארצה חבק בנו האהוב, וישקתו בכל לבבו וגפשו, כאשר נשקתו אז כיום ההוא מדי גמר הפייט החדש לראש השנה ובנו אלחנן קרא התרוז הראשון ממנו.

כשוב הרב רבי שמעון מעיר רומי ראו רואי פני האפיפיור והיושבים ראשונה לפניו, כי האפיפיור יתרחק מהם לאט לאט, אבל הם חשבו סבת הדבר אשר יסתתר בחדרו פעם בפעם ללמוד סתרי קבלה ולבוא עד חביון תעלומי' וגנוזי רזי' ובאמת כלה האפיפיור כל היום בציונות ותפלות לאלקי אבותיו בארמון האפיפיור אשר ברומא ימצאו פתחים נסתרים אשר מפתחותיהם נתונים נתונים המה להאפיפיור לבר כי דרכם יצאו לרחובות העיר מתחפש בלבוש אחד האזרחים, למען ישמע את אשר ידובר אודותו בקהל עם — ודרך אחד הפתחים הנסתרים האלה יצא האפיפיור אלחנן מהארמון בליל סגריר ודלף טורד, והדלת סגר אחריו, והמפתח השליך את הנחל הזורם לא רחוק משם, ולהאפיפיור לא כבד היו לעבור דרך כל שערי העיר, על פי אות הסימן אשר הוא בעצמו מסר לשומרי העיר, וביצאי מן העיר מתחפש בכנדי אחד הסוחרים קנה לו עגלה וסוסים גם עגלון שכר לו אשר נסע עמו עד בואם ארצה אשכנז — עכרי האפיפיור שומרי הארמון חכו לאדונם האפיפיור עד בוש, עד אשר יפתח חדר משכבו בבקר כאשר הסבין, ובראותם כי נכובה תוחלתם כי אין קול וקשב, פתחו דלת החדר בחזקה ומה השתוממו לראות כי אדונם איננו שמה והחדר ריק, מהר התפשטה השמועה הנפלאה הזאת כחץ מקשת בכל פאת העיר, וכל איש שפס אחרת לפתור החידה הסתומה הזאת — אבל מובן מעצמו כי לא תי' אף אחד אשר יקלע בהשערתו אל מטרת האמת, כי איככה יעלה על לב איש לחשוב זרות וזהפוכות כאלה כי האפיפיור אשר מלא כל ארצות העולם מוקירם ערכו ואין קצה לגדולתו ורוב עשרו,

הוא ישליך כל הגדולה ותתפארת אחרי גוי להסתפח אל קהל היהודים האומללים והנבזים, בזמן לא כביר חנג אלחנן את חג כלולתו עם העלמה אשר הצילה מלפנים מיד האציל האכזר רוטשטיין בת ר' משולם מעיר רגנשבורג, ותלך לו בנים טובים ונחמדים, ומדי השתעשע אביהם אלחנן עמהם, לא עצר כח להתאפק משחוק. כאשר נזכר דבר מסעו בארצות אשכנז לדרוש בדברים החוצבים לחבות אש, כי הכהנים הקתולים יקבלו ברצון חפץ האפיפיור לגרש נשיהם, ולהתרחק כליל מחיי המשפחה, ר' אלחנן שקר בהתמדה על דלתות התורה ויעש בה חיל, ואחרי שנות מספר נהיה חכם תלמודי גדול לשמחת לב הוריו ויחבר גם איזה פיוטים אשר מקצתם כאו בין פיוטי המחזור.

יא

שמחת לב הוריו בבנם מחמדס אשר הושב אליהם כאורח פלא אשר לא פללו מראש היתה עד ארגיעה, עד מהרה באו עננים כבדים וחזיוו רעם להעיב שמי יעקב, עמי המערב הנוצרים הבינו עצמם לקרוא מלחמה על עמי המזרח הקדמינים המחמדים, מלחמה אשר רבים חללים הפילה ועצומים כל הרוני' הנודעת בשם האיום „מלחמת מסעי הצלב" וטרם שמו לדרך פעמיהם ללחום מלחמת הדת עם עמי המחמדים, חרצו אומר להשמיד ולהרוג ולאבד זרע יעקב אשר דתי שונה מרתיהם, השמועה האיומה הזאת הגיעה עד רחוב היהודים בעיר מגנצא, שמה כבר נתוודעו אשר היהודים בעיר רואן הכרעו לסבב אחד מהם לא נותר על ידי הצוררים, והיהודים בעיר טריר לא יכלו עמוד במסה וימירו דתם ביום זעם, לכן לא נשאר איפוא גם ליהודי מגנצא כי אם אחד משני דרכים, או למסור נפשם על קדושת אמונתם ודתם, או להמיר כבודם בלא יועיל ולקבל עליהם באונם דת הנוצרים ולמנוע הדרך השני הזה אסף רבם רבי שמעון כל קהל עדתו לערך שמונה מאות איש לבית הכנסת, ובעלותו על המעלות המובילות להארון הקודש פנה אל העם צאן מרעיתו, ובקול מחריד לב ונפש תאר לפניהם עוצם הסכנה המרחפת עתה על פניהם, ויצו עליהם במפגיע לבל ימירו דת אבותיהם ויעביר

עליהם מה, יען כל קהל עדת מנצא ישקיפו כל יהודי אשכנז, והם יתיו להם לעינים לקדש ה' ברבים, אבל כל הקהל החריש ויאלם דום ולא ענה מאומה על דבריו, או בקש ר' אלחנן רשיון מאביו לדבר דבר על לב הקהל, מהר עלה הבמתה באמצע בית הכנסת, ויספר להם כל קורותיו מתחל ועד כלה, בצבעים חיים ובהירים תאר לפניהם המלחמה הבכדה אשר התלקחה בנפשו, מדי עלה על רעיוניו להנור מכל מחמדי תבל החיים ויקר סגולת המלכים, ולחיות חיי מסכנות ולחץ ועוני בין אחיו היהודים, שמועו נא אחי ורעי! כלה דבריו בקול עז — טוב לנו למות ברגע מות ישרים וקדושים מלחיות חיי צער ותלאה, והננוס יאכל בשרנו כמסוס גוסס, על אשר הרעוני עשות לבגוד בה' אלקי אבותינו בעת צרה, ולהמיר עולם נצחי בעולם עיבר וכלה, עורו נא, התאזרו נא עז, אחים אהובים גבורי כח עושי דבר ה' נשבע כולנו יחד פה לפני ה' להיות נאמנים לה' ולדת אבותינו עד הנשימה האחרונה, הננו נשבעים, הננו נשבעים! עני כולם פה אחד — אחר עלה עוד הפעם הרב רבי שמעון על מעלות ארון הקודש ויועק בקול חרדה לאמור, האם שמעתם אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב, כי צאן מרעיתי אלה השיות הנדחות צאן טבחה וההרגה נכונים המה לעשות שאלתי ולהשליך נפשם מגד בעד דהם ותירתם, ואותך אב הרחמים אבקש אליך אתחנן, קבל נא ברצון תפלת עבדיך אלה הנאמנים, אשר תמיד גברו חילים לשמור ולעשות חוקי תורתך באהבה, וקבל נא גם תחינתי אשר אפיל לפניך לקחה גפשי כקרבן כליל... ומרס כלה לדבר דבריו גוע וימת ויאסף אל עמיו — לזית גזית הרב הנכבד אשר הובלה למניחתה, היתה מעוררות מאוד לב הרואה כל הקהל כאיש אחד חבירים זקן ונער שב וישיש, והתאספו כולם לחלוק לו כבודו האחרון בעינים זולגות דמעה, ואנשים רבים התקנאו ברגס כמותו לפני הרעה המיועדת לבוא, ביום השלישי לפטירת רבם נודע ליהודי מנצא כי הרון עמיכא בא העירה כראש מחנה גדולה נוסעי הצלב, היהודים הנבהלים והנפחדים החישו למצוא כנוס ומפלט בארמון הארכי הגמון המנצני דיכרד, אבל הוא

בהיותו שאר בשר להרוג הצורר מסרם כולם לראש נוסעי הצלב לעשות בהם כמוכ בעיניהם, וכאשר נודע להם כי ר' אלחנן יאזרם עוז לבל יבגודו בה' אלקי אבותם, וישליכו נפשם מנגד, מדי יאבו להכריחם להמיר דתם, תפשוהו ויאסרוהו במגדל עץ, למען ישרפוהו חיים על מוקדה האש בכר הוכן לשרפו, ותלמידיו הנאמנים עורם מנסים כחם לסבכהו מכל עבר ולהצילו מלשון האש, רק רכס אלחנן רבר על לבם למנעם מזה, וכהולך במחול בשמחה וגיל עלה על במת המוקד, ויצעק בקול גדול "שמע ישראל ה' אלקיני ה' אחד" והיהודים העומדים מנגד ענו פה אחד "אחד" האש מרם כלה לשרוף מגדל העץ עד תומו ורוח סוער וסער נשא לחבות האש לבית הכנסת הקרובה ובחפזון רב אכלה האש עד היסוד בה והצוררים רואים הלפידים ולשונות האש ולכם נתמלא ששון וחדוה, אך שמחתם היתה עד ארבעה כי האש לא ידע מעצור לרוחו ויאכל על ימין ועל שמאל ויתפשט ויתפרץ בכל עבר, ויותר מבהי מחצית העיר נהיה ברות למלתעות האש ולא נודע מקומם אי, ועד היום הזה נקוב המגרש הזה בשם מגרש השרפה, הארכי הגמון ריכרד יחד עם הרוזן עמיכא חלקו יחד ברכוש היהודים, אחרי אשר שחטו עצמם היהודים ולא נותר בהם איש לבל יתעוללו בהם הערלים, אבל לא לעולם חוסן וחיל בלעו והקיאום מהר, כי לא עברו שתי שנים, והקיסר היינריך הרביעי גרש את הארכי הגמון מהסתפח בנחלת אחוזתו עד עולם, גם מגדל הצעיר עמיכא וחיליו לא נופל מגדל הצורר הראשון כי עוד מרם באו למחוז חפצם ספו תמו מן בלהות, וקללת קל זועם רדפתם באף להשמידם מהחת שמי ה', בבית הקברות המגנצא הועמד ציון על קבר הרב רבי שמעון, ובשנת תקנ"ב נהחדש הציון הלז על ידי החברה קדישא אשר כתובותיו נקרא היטב גם היום אבל אפר שרפה גיית ר' אלחנן לא הובא לקבורה, לכן אין שם גם ציון אשר יזכיר לדורות האחרונים חיי איש המופת הזה ומסירת נפשו על קדוש ה', אבל תחת זה זכרו לברכה וחי חי הוא לנצח בלבבות יהודי מגנצא.

רבי מאיר מרומנבורג

רבו של הרא"ש

ספור הסתורי גדול ונכבד מאוד קורות ומאורעות
ראש חכמי ישראל הנשר הגדול מאיר עיני ישראל
רבינו מאיר ב"ר ברוך בשנות נ"ג לאקף הששי.

י"ל ע"י

הצער אליעזר שענקעל.

פאדנורזע, תרס"ד.

בדפוס של שאול חנני דייטשער.

PODGÓRZE bei KRAKAU.

Druck von S. L. Deutscher.

Eigenthum und Verlag von Lasar Schenkel
in Tarnow. 1904.

Nachdruck streng verboten.

באחרית ימי מאה השלש עשרה למספרם היא שנת המאה הראשונה למספרנו, עלתה ונתגדלה קהל עדת ישורון בעיר רומנובורג אשר בארץ אשכנז, יותר מכל שאר קהלות היהודים אשר בארצות ההן, והסבה לזה היתה, כי אז משלו בהעיר הזאת ואגפי הנסיכים לבית הוהנבורג, אשר פזרו כסף באפר למלא תאות נפשם הנפרזה, ולעשות משתה גדול פעם בפעם למיודעיהם הנסיכים והרוזנים, הקרואים אליהם להתעלם עמם באהבים, ולשתות עמם יין מלכות רב כנפשם סבאם, מובן מעצמו אשר באופן הזה לא הספיקה להם הכנסת ממשלתם המצומצמת וחמצרתה, ונחוצות היו להם תמיד הכנסות צדדיות אשר תשלימנה פעם בפעם המחסור הנורא השורר באוצרם, וכימים אין חפץ כאלה נמצאו תמיד יהודי ארצם דרושים לכל חפציהם ועור בצרה, כי העשירים המעטים אשר נמצאו בתוכם, פתוח פתחו ידם המלאה למלא כשפעת כספם אוצר נסיכם הריק, למלא ומצאו חן בעיני מושלם אדון ארצם, גם אמנם כספם אשר פזרו לא ה' לריק, כי אם הביא להם מרא הפנים טובה וברכה במרה גרושה, יען רכשו להם תחת הכסף לב המושל אשר יטה להם חסד ויחוננם וירחמם, ויתן להם חוקים טובים ומשפטים יחיו בהם, למען יוכלו עמוד נגד אויביהם ורודפיהם אשר רבו אז כארבה בכל ארצות אשכנז, ואשר חפשו תואנות ועלילות חדשים לבקרים להתגולל עליהם ולהתנפל עליהם ולשיתם כעפר לרוש, והנסיך אלברכט לבית הוהנבורג הוסיף עוד לעשות דבר גדול לטובת היהודים בארץ ממשלתו, כי הואיל לקנות בכסף מלא מגיסו קיסר אשכנז את כל היהודים תושבי ארצו לאחוזת עולם ולצמיתות, ואז העביר קול בארץ כי כל היהודים תושבי ארצו עבדיו הם קנין בספו ורכושו, וכל הנוגע בהם לא ינקה כי אם נקים ינקם באכזריות חמה מוכן מעצמו כי אז היתה העיר רומנובורג מקום משכן המושל הזה המאיר פניו ליהודים, לעיר מקלט לכל יהודי אשכנז הנרדפים פה ושם מחמת צורריהם, ואשר הקיאה אותם ארץ מולדתם כי לא יכלה לשאת אותם, ובכסף מלא קנו להם ממושל העיר מקום מנוח לכף רגלם, ומחסה ומפלט לחייהם ובמחון לרכושם אשר רכשו בזעת אף, וכאשר עלתה

הקהלה הזאת במעלות הגדולה והעושר על כל קהלות אשכנז אחיותיו, ראו עצמם תושבי הקהלה מוכרחים לשום עליהם לראש את אחד מגדולי הרבנים אנשי השם, כמשפט לעיר ואם כישראל בימים ההם, גם אמנם מצאו את אשר בקשו, אכיר הרועים הנודע בשם רבינו מאיר מרומנובוג :

האיש הלזה גבר מורם מעם נושא ספורנו, נודע למדי לכל באי שער הספרות התלמודית גם בשם מהר"ם ב"ר ברוך, אשר מלא כל הארץ כבודו, והמאיר לארץ ולדרים בתשובותיו המזהירים כספירים ואשר בפיו לא יסולאו, ומלכד גדלו בתורה והדר גאונו ה' גם חכם כביר בכל החכמות המתהלכות בתבל ארצה, וחכמתו הגדולה עמדה לו המיד למצוא עצה איך למלט עדת ה' הנתונה בצרה מיר שוסייה ומרדפיה, ואיכבה נפלאה מכל צר ומצוק וינהלה על מי מנוחות, כל הרבנים וחכמי ישורון גם מחוץ לגבולות ארצות אשכנז, הפיצו המיד שאלותיהם וספיקותיהם בכל דבר הקשה להם כאשר ישאל איש בדבר האלקים, והוא השיב לכל איש בחריצות נפלאה כיר חכמתו הטובה עליו, ותמיד השכיל כאמן נפלא לקלוע אל מטרת האמת והישר ולא התמיא, מכל קצות תבל נהרו אליו תלמידים מקשיבים להתאבק בעפר רגליו, ולשתות בצמא ממעיין חכמתו אשר לא יכזבו מימיו, ולקחת מפיו לקח בכל מקצועות החכמה והמזימה, ויום יום השכימו לפתחו כארבעים וחמשים צירים מכל קהלות יעקב הקרובות והרחוקות, ויחכו לפעמים ימים מספר עד אשר הגיע המועד לשום לדרך פעמיהם, ולהביא לשולחיהם אמרות קדוש ישראל זה ותשובתו הרמתה, גם מנסיך העיר לא געלם גודל חכמת הרב ובינתו הנשגבה, ובראותו כי עיר משכנו אשר אוה למושב לו היתה לתל תלפיות לכל קהלות יעקב, ה' שבע רצון ומלא נחת מהדבר הזה, לכן קרא גם הוא פעם בפעם את הרב לבקר בהיכלו ולדבר אתו בענינים שונים, ויכבדוהו כבוד גדול ויפזר לו שבה ותהלה במדת גדושה כאשר יאתה לו.

ב.

כדממת שקט הר געש מרם יתחולל הסער, מרם יקיא מפיו זרמי לבה ונחלי אש להפוך גאות דשא למדבר שממה ומשכנות מבטחים לתהו ילל ישימון, כן נדמתה שלות השקט הערה הגדולה

הזאת בכלל, ואושר רבה נשיא אלקים בתורה בפרט, כי כל אשרם ושלותם גז חיש ועבר כחלום יעוף, ותחתם באו ימים רעים ימי מהומה ומבוכה ימי שור ושבר לכל יהודי ארצות אשכנז, ובתוכם גם קהל עדת ישורון בהעיר הזאת, לרגלי המלחמות הרבות אשר נהיו בארצות אשכנז, יען נסיך אחד הרים יד בקיסר אשכנז וימאן לסור למשמעתו, לכן נהיתה מהומה רבה וחרב איש ברעהו, וכל ערי ארצותיו נדמו לשרי קמל מערכות המלחמה, וכמאז היו גם עתה היהודים „השה לעולה“ לכלות בהם חצי חמתם ולהשקותם כוס התרעלה, אבל ביחוד פגעה הרעה האיומה הזאת באיש האלקים קדוש רבינו מאיר מרוטנבורג, הוא שתה לריו' מכוס התרעלה חמת תגנים וראש פתנים הלזה, וגם את קבעתה מצה, והיא השיכתהו עד דכא.

ידידי היום והרב רבינו מאיר התהלך בחדר למורו אנה ואנה, תפוש בהמון שרעפיו ומחשבותיו האיומות אשר גזלו מנוחתו ולא ירע שלו בנפשו, יען נקרא פתאום להראות לפני הנסיך מושלו וארזנו, ולבו לב חכם הגיד לו כי רעה נשקפה לו הפעם משם ולא להתוכח בכרכי חכמה ומרע קרוא שמה, כאשר הסבין עשות מתמול שלשום, ותלמידו הנאמן ר' אשר עומד נשען על יד שלחן למורם, צופה ומביט בתסהון ובמבטי חמלה על פני רבו אשר הנם וועפים מאוד, זמן רב עמד דומם ויהי כמחריש, אבל מדי התמהמהו עד ביש וחרדת הרב ועצבתו העמוקה לא סרה ממנו מאומה, לא יכול עוד להתאפק משאול את פי רבו, כי יגיד לו פשר דבר חרהתו עתה יותר מכל פעם אשר נקרא לבוא לפני הנסיך ויבהילוהו עמוד לפניו, הרב ענה לו דברים ברורים לאמר, ידוע תדע תלמידי חביבי, כי עננים כבדים וחזיוי רעם עלו הפעם על חוג שמי היהודים בארצות ההן, כי מקרים רבים קרו בימים האלה לאחינו בני ישראל בערים שונות, המרגיונים הלב ומחרידים הנפש, ומעוררים זועה ופלצות באוני כל שומע, הן במגנצא העיר שלחו המון העם באש כל בתי היהודים ורכושם, וישמו עליהם נויים ואין אושר השב, בעיר מינכן היתה שערורה אשר תסמר שערות ראשי, ולא תתן פוגת לבבת עיני כי נאספו הפעם צוררי ישראל באפם כי עז ועברתם כי קשתה, ויסגרו כל היהודים בתוך חומת רחובם המיוחד איש מהם לא נעדר, ואחרי כן הציתו עליהם באש את

בתיהם ומעונייהם, וישרפו כולם חיים ולא נשאר בהם עד אחד, שומו שמים ורגזי ארץ על רעות נוראות כאלו, גם מהעיר אברודעול הגיעני היום ציר מיוחד להגיד לי השמועה האיומה, כי הכומרים צוררי היהודים אשר מעולם שמו עליהם עלילות דברים אשר ברו מלבם, לב מלא זעם וחמת רצח, כי רצחו נפש נוצרי למען קחת מרמו ללוש בו מצות המצוה, ועלילה זאת כבר מצאה לה מסלות כלב ההמון הנוצר והפרוע לשמצה, ולולא הממשלה אשר קמה להם לשטן ולעצדם מחפצם מעט קט, כי אז כבר בצעו זממם לבלעם חיים לבלי השאיר להם כל פליטה, אבל הלעד החזקנה ידי' נגד חפץ ההמון השובב? הלא נבול תבול באחרונה לשום מעצור בפני זרם העם השוטף והסוער, והאלץ למסור היהודים ליד העם, להרגיע רוחם ולשכך זעפם בעשותם בהם כטוב בעיניהם, כאשר כבר ראינו מקרים איומים כאלה לא פעם ושתים, ועלילה כזאת כי המצא לה מהלכים, ומהגם אם אלה חיתו טרף צמאי דם, כבר הריחו ריח דם החם הנוזל והמוגר במורד מנפשות אדם אומללים ומטורפים, הלא אז ישתובבו משובה נצחת להרבות חללי אדם בדומן על פני השרה, וכדבר באופל תלך העלילה מעיר לעיר ומקהלה לקהלה, לשפוך דם כמים ולהעלות נקם ולשום שמות בערת יעקב, והאחרון הכביד רעד ופלצות אחותני מדי הוגד לי, כי תלמידיו לפנים הנוגד קעמפע איש הכליעל וכן הממר לעמו ולמולדתו, הנה הוא בא כיום להיכל הנסיך, ומה ידאב לבבי מדי יעלה על זכרוננו כי אנכי גדלתיו ורוממתיו מפתי האכלתיו ומייני השקותיו, ממעיני תורתו הרויתיו לרזי' בתקותי כי יעלה על במתי השלמות, והיו יהי' לגבר מועיל לעמו ולכליל תפארת למולדתו, ועתה הנה! נהפך עלי הגלגל לדאבון נפשי ולבבי הנהו כיום קוץ מכאיב לבית ישראל, ולסלון ממאיר לאחיו בני עמו, ונוסף גם הוא על צוררנו אשר בחול הים ירכו בארצותנו אלה, להרבות פצענו חנם ולזרות עליהם מלח למען הכאיבנו, וביחוד שם לו למטרה לרדפני ואת ביתי בלי חשך על לא חטם בכפנו, כל היום יתהפך בנכליו הנתעבים ויחשוב מזמות רשע, איכבה יעליל עלי עלילות שוא חדשים להפילני במהמוריו ובשוחה אשר כרה לנפשי, ולבי יגיד לי כי גם היום ירה עלי כמו אופל חץ נקמתו, ויבא עלי דכה רעה ועלילה נתעבה לפני הנסיך, למען הכאיש ריחי בעיניו

ולמען יכלה בי חצי נקמתו, על אשר מאנתי לעשות שאלתו להת
בתי לאשה לבן נעות המדרות כמוהו, הן גם ממך לא נכחד זאת
אשר עברתו שטירה לי נצח, ובכל פה יאבה לבלעני חיים
ולחתי ברות למתלעיותיו השונאים, כבלות הרב לדבר רבריו,
נראו גם על פני התלמיד הצעיר ר' אשר אותותי חרדה ותוי פחד
ומורא, בשמעו הפעם השם האיום קעמפע הנורא על כל סביביו
יוצא מפני רבו, ולא יכול להוציא אף הגה מפיו מרוב הפחד, אחרי
רגעים אחדים עמד הרב מלכת הגה והנה בחררו, ויקראו לתלמידו
ללכת אחריו הביתה כי בא מועד :

העת אשר יעד הנסיך להרב להראות לפניו כבר הגיע, ובלוית
אנשים רבים מנכבדי הקהלה אנשי השם, אשר שלחוהו
בדרכו כמשפט הימים ההם, שם פעמיו להיכל הנסיך, וכבואם עד
שערי הארמון יצא לקראתם נער אחר מנערי הנסיך, ויוליך אנשי
לויתו לאחד חדרי הארמון למען ימתינו שמה עד צאת רבם מאת
פני הנסיך, ואת הרב הוליך עד פתח אולם מושב אדונו הנסיך,
ויראהו אחת הדלתות אשר דרכה יבוא למחוז חפצו, אחר פנה וילך
מבלי לדבר דבר, אז התפלל הרב תפלה קצרה לאלקיו צור משגבו,
אשר לב מלכים ושרים בידו ובפלני מים לכל אשר יחפץ ימס,
הוא יתן חנו גם הפעם בעיני הנסיך להשיבו בשלום לביתו, מבלי
כל פגע רע, ושרם כלה הרב לדבר והנה נפתחה דלת איזה חדר
אשר משם יצא הבוגד קעמפע, ויחסום הדרך לפני הרב לכל יחיש
פעמיו לדלת אולם הנסיך, וישאלהו בשחוק פרוע אם יכיר עוד
האיש הנצב לפניו והמדבר אליו, הרב נבהל מעט בראותו פתע
פתאום את האיש עוכר ישראל הלזה במקום אשר לא פלל לראותו,
אחר התחוק ויתעורר בהשענו על עזרת אלקי אבותיו, ובהשליכו
מבטי בוז וקלון על הבוגד הדוכר בו, ענהו ברוח עוז לאמר, אמנם
כן ידעהיך מאוד כימים מקדם, גם אמנם את חמאי הנני מזכיר
היום כי קרבתך אז ביטון צדקי, והייתי לך לאב ולמורה יחד,
מכלי הכר כי מרורת פתנים ספון בקרבך וחמת הנינים שותה רוחך,
והיו תהי' אחרי כן לאבן נגף ולצור מכשול לבית ישראל, לכן יסור
יסרני ה' הפעם כי הקימך לי למפגע, על שרשי רגלי תתחקה ועל

מצעדי אשורי תארוּב, להפילני בבור שחת ולהוריד שיבתי שאולה ואנכי עד ה' בי היום כי לא חטאתי לך, כאשר כל אחי בני עמי לא הרעו לך מאומה ואתה נהפכת לדורש רעתם ומזכיר עונם, ישלם ה' לעושה רע כרשעתו ולא ישלם עוד האדם באדם לתרע לו, הצורך נמלא קצף וחמה עזה על דברי הרב הבושים כמקרות הרב והיורדים חדרי במן, וירעם עליו בקולו לאמר, עוד מרם תצא עלי חמת אלקיך וזעף אפיו ליסרני קשה על מעלי ואשמתני, מרם כל אלה הנני עליכם אתה וביתך וכל עמך יחד, אראכם נחת ורועי וירי הקשה תפול עליכם, מפני שמי תחת לעולם כי אכתבהו על לוח לבכם בדם ואש, ותרע אז את מי הגדת מליין כמו אלה היום, ועל מי השלכת זעם קללתך ועברת חרוֹנך, הרב ענה עוד הפעם ברוח כביר אמרי פיו, רק מפני צור ישראל המוחץ והמחבש מחי וממית יחד אפחדה, ושאתו ומוראו יבעתוני המיד, ורועו הנמיו' וידו החזקה יהלכו עלי אימים ויפילו עלי בלהות וחתה, אבל אותך צור ישראל לא אירא מאומה, מפניך בן בליעל לא אפחד ולא אבהל, אקנס לאנכחד ממני כי אתה הממון רשת לרגלי, ותארוּב במסתרים לצודני כצפור בפת יקוש, אבל בה' אלקי אבטח כי לא יתן למוט רגלי ולא ימעדו אשורי, ואתה תכרת מארץ החיים כאחרית כל הבוגדים בצמם אשר לא יחצו ימיהם, תוד הארור הזה הרבה עוד לפעור פיו לכלי חיק, ולחרף מערכות אלקים חיים, אבל הרב לא ענה דבר, ולאשרו מצא לו אז עת נכונה לגשת לדלת אולם הנסיך ולפתח אותה, וכאשר נראה על מפתן הדלת קם הנסיך כגאין גאותו ויקרב אל הרב צעדים מספר, אחר צוהו לשבת על כסאו וגם הוא ישב למולו על כסא כבודו, ובחלקת שפתים פתח פיו לאמר, רב נכבד! מיום אשר הכרתוך ובאתי עד קץ תבונתך, נוכחתי לדעת כי תדע גם בינה לעתים, ועל גוי ועל אדם תשפוט מישרים' ומשפטיך בהליכות הממשלה יקלעו אל השערה ולא יחטאו המטרה לכן אשפוט כי תרע במח אשר גיסי הקיסר יאסוף עתה חיל גדול וצבא רב להכניע אויביו המהקוממים והמרימים יד נגד כסאי, ובמח תדע מישרים כי גיסי הקיסר לא יגוח ולא ישקוט עד אשר יגבר חילים להכניע אויביו ולהשפילם עד עפר, וארצותיו יעלה כמעלות אשר ירדו בימים האחרונים ולכל אלה אשר יושימו לו הפעם יד לעזרה, ישלם להם אז נמולם הטוב כיד המלך, והנה

בל תושבי ארצותיו כארון כעבד כעני כעשיר, יקומו כולם כאיש אחד חברים לאחוז חרב וכידון וללבוש שריון וקובע, רק אתם היהודים תהיו האחרונים בדבר הזה הנכם עומרים מנגד ולא תבואו לעזרת מלככם בגבורים, לכן עליכם הפעם להביא למצער לגנזי המלך הכסף הדרוש להוצאות המלחמה הכבדה והקשה, ככלותו לדבר ענהו הרב מישרים לאמר, אדוני המושל יודע היטב כי גם עתה עשינו ככל אשר הו' לאל ידינו להביא פעם בפעם כל המסים הכבדים והקשים מנשוא אשר הושמו עלינו, מס המעשר ותרומת הרכוש, גם כסף הענושים וכסף הגלגולת. נביא לגנזי המלך כפי אשר הושת עלינו בלי כל מחסור, כי העשיר ירבה לשלם בעד אחיו הדל אשר ידו אין משגת לכל יהי כל מגערת כאוצר המלך, גם תרומת המלחמה נשא ונסכול זה עשר שנים לעזור למלכנו ברכושו יותר מכפי יכולתנו, בכל זאת יען כי שאלת הנסיך יקרה כעני ולא אובה כי ימצאו עלי תואנה אשר אשליכנה אחרי גוי, נכון הנני לאסוף אנשי עדתי גם הפעם לאספה, ולעורדם לאסוף כסף לעזרת מלככם, איש איש כאשר תשיג ידו, והכסף אשר נקבץ בשארית כחני נגיש לך ארון רב החסר בתורה רבה, מענה הרב לא הפיק הפעם רצון מאת הנסיך ויוסף לאמר, כפי ראותי לא הגבת הפעם רב נכבד ממרתי ומגמתו, ולא באת עד קצה שאלתי, חלילה לי מלבקש כי יהודי ארצי יוסיפו עוד לתת, הן לא נבחר ממני ונפשי יודעת מאור, כי מכובד המסים אשר הוטלו עליהם עד כה לא נשאר לפניהם כלתי אם גויהם, ואנכי חפץ חסד הנני ולא אוכל לראות כאכרן תושבי ארצי, כי ימקו בענים באפם מחי רק זאת אדרוש מעמך כי תואיל לאסוף הפעם מכסת כסף מהיהודים העשירים בארצות הרחוקות, אשר דבר הקיסר ודתו לא יגיע שמה, וממשלתו לא תשתרע עליהן, הן כבר שמעה אוני מאיש נאמן דבר אשר לא ישקר ולא יזוב, כי כנשיא אלקים נחשבת בתוכם, אותך יעריצון ומוצא פיך יקרישו, ולא יפילו ממני אף צרור ארצה, ולשכנך ידרשו יום יום כאשר ידרוש איש בדבר האלקים, לכן תקותי נאמנה כי שאלתך בדבר עזרת כסף לא תשוב ריקם, כי אם תמצא לה מסלות בכל מקום אשר יהודים נחתים שמה, בסח לא ימרו את פיך ועל נדיבות יקומו לעזור איש איש כאשר לאל ידו, הרב הכין כי יד הבוגד קעמפע היתה במעל הזה להשלות

נפש הנסיך במשאות שוא ומדוחים אשר בדא מלבן, למען יביא עליו צרה ומצוקה אשר לא יוכל להמיש צוארו מהן, בכל זאת לא אמר עוד נואש לדבריו, וינסה גם הפעם להוכיח משונת הנסיך בדבריו מעם, ויוסף לאמר, מושלי ואדוני הרם! סלח נא אם ארהיב בנפשי עוז להניד אל פניך כי שגית ברואה, הן מושל חפץ צדק הנך, ובטח לא תחפוץ לעות אדם בריכו ולהוציא עליו משפט מעוקל, הן כעת בארצות גלותנו, עתה בעת אשר לדאבוני ורזים אחינו בני עמנו בכל פנה ופאה עד קצות הארץ, כשיות נדחות ונפוצות על ההרים ואין מקבץ, כצאן פזורים על הגבעות והרכסים ואין רועה אשר יקבצם ויאספם, יען אין מלך בישראל אשר ישים משטרו עליהם, וישתדר עליהם גם השתדר, כעת לא יוכל כל איש להתהלל כי כל זרע יעקב לקולו ישמעו ומוצא פיו ישמרו, לו גם עד שמים יעלה שיאו, ועד רום כוכבים יראה על, אמנם לא אבחר ממך קושט דברי אמת, כי יום יום יביא אלי צירים מארץ מרחק, וכאיים רחוקים ינהרו אלי משולחי קהלות ישראל, לקחת מפי לקח בכל דבר הקשה אליהם, ולתורותם הדרך אשר ילכו בה בעיני דת ודין אבל רק בתור יהודי מלומד בתורה ישכינו לפתח, בדעתם כי דתי הצוני לכל אשיב פניהם ריקם כי יפלא מהם דבר, וחלילה לי מדרוש משכורת כסף עבור זה, אבל כל משרה וממשלה קמנה אי גדולה אין לי עליהם, אשר אוכל לפקוד עליהם בתור נגיד ומצוה כי ישמעו לקולי ויסורו למשמעתי, ואיך ישיאני לבני להאמין כי דברי יעשו פרי ולא יחמיאו הממרה, אך הנסיך אטם אינו משמוע קול דברי הרב הנאמרים בצדק, כי אם התנשא בכפיד ממושבו, וירעם על הרב בקול גאונו לאמר, לא להתוכח עמך הפעם ולא לשמוע דברי הצמדקותך קראתיך הלום, אחת הוא לי אם תצדק בדברך תזכה בשפטך אם אין, הן הבאתיך להשמיעך ביום דת המלך ומצותו, אשר גזר עליך ואין להשיבו עוד, כי בעוד שמנה שבועות נוסל עליך להביא לגנוי המלך סכום עשרים אלף מרק כסף, ועוד סכום אחר כמותו יש לך להביא בעוד ירחים שלשה. ויש לך המשפט לגנות מהיהודים ההם באיזה אופן אשר יבשר בעיניך יותר, אבל חלילה לך לגרוע ממכסת הכסף הנקצב עליך, והגני מעיר אנך הפעם אשר הדבר הזה לא יקל בעיניך כי בנפשך הוא אם תאחר לשלמו, הן נפשך יודעת מאוד

כי חמת המלך הוקד כאש ואין מכבה, ולפני זעמו מי יעמוד, לכן שים דברי אלה על לבבך אם כעל נפש אתה, וראה ועשה בחכמתך הרבה, לבל תאחר המועד המוגבל למתת הכסף הדרוש אשר הוטל עליך, ואם רק העמול בזה בכל לבבך ובכל נפשך תמצא מנחת הכסף הדרוש על נקלה, כי לא ייקר פריון נפשך בעיני בני עמך המתיםרים בבבורך, ובעד כל כופר לא יעובד ולא ימשוך בצר לך, וגם שבעתים מהסכום הדרוש ישלמו בעדך, עתה תוכל לקום ולשוב לביתך כי בא מועד, ודע כי שמתי עליך משמר לבל תנסה לברוח מזה, הן איש גודע לך צופה ומביט עליך ועל שרשי רגלך יהחקה, והוא ינוד לי את המעשה אשר תעשה ואת הדרך אשר תלך בה :

ד.

כאיש השמת בחמלמו מכף צרה קרובה העומדת חכן נגד עיניו, הגם כי פחד הצרה הרחוקה יפיל עוד בלחות צלמות עליו, כן עלץ לבב הרב בשובו הפעם בשלום עם כל הכבודה אשר עמו הביתה, ויורה לה' חסדו על כל תגמלוהי עליו, הגם כי פחד העתור יבעתהו עוד חרשים לבקרים, בכל זאת התחזק הרב ביום צרה ברוח אמונה ולב בוסח, כי ה' אלקי אבותיו לא יתן למוט רגלו ופעמי חסידיו ישמיר בכל עת, אולם למען לא יעבור המועד עליו באפס כל מעשה וכטמון יד בצלחתה, גמר בלבבו להודיע לבל קהלות יעקב הקרובות והרחוקות, הרעה הנשקפת עליו הפעם והמצוקה אשר נמצא בה בעת, כל הקורות אותו בחיוב הנסיך ומה המלך שואל מאתו, אולי ימצא מלאך מושיע נדיב אחד מני אלף, אשר יתעוררו לחמלה עליו ולחלצהו מכל צרותיו, לכן היו ידיו מלאות עבודה ביום המחרת לשובו מארמון הנסיך, וישלח ספרים ביד הרצים לכל הערים אשר קהלות ישורון נמצאות ספרים ביד הרצים לכל הערים אשר קהלות ישורון נמצאות שמה, ויספר להם את כל אשר קרהו עם הנסיך לא בחד מהם דבר, ואחרי אשר יצאו הרצים איש איש למקום מגמתו שבה נפש הרב למנוחתה, פניו הזועפים לא היו לו עוד, וישב לעבודת הקודש אשר עבר עד הנה כאלו לא נעשה עמו דבר, ולא ידע עוד כל עצב עמו :

גם אמנם אין להתפלא על הרב אשר דאגה רבה כזאת לא עשתה עליו כל רושם מאומה, וכאשר באה עליו כן השיבה אחר, ולא פעלה עליו כל מאום להטרדתו ולמורדו, כי אמנם כבר הסבין הסבין לראות שבט אלקים ינחת פעם בפעם על גוי, ויר ה' ומוסרו הקשה בקרוהו להנעים בסתר אהלו ומה גקל לגבר אשר דרכו נסתרה וקשה יום כמותו, להיות עשוי לבלי חת, ומבלי פחד ומורא יצעד הלאה במסלת החיים, ובל יעצרוהו בדרכו כל מעצור וכל מבשול, הן אשת נעוריו מתה עליו זה בשלש שנים, ושלושה בניו הנאהבים והנעימים אהובי ומחמדיו נפשו, אשר יכלו למלא מקומו בבוא יום פקודתו וכבר קוה מהם גדולות, הנה נפלו שלשתם חללים ביום אחד, בעת התחוללו פרעות ביהודים בעיר פרנקפורט, ורק שרה בתו היחידה היתה נחמתו בעניו ובה הבליג על יגונו ותוגתו העמוקה, ואמנם כן היתה היא נפש יקרה ונפלאה אשר אין חזוניה נפרץ, ובה נתאמו יחד חכמה ויופי גם ענות חן, גם ידעה לתוקר נפש אבי' הסגולה הנפלאה אשר נפלה לה למנה, והנצרהו בבבת עינה וכאישון עפעפה, כל מגמה נפשה וכל מטרת חפצה היתה להמציא לו מנוחה שלמה ושלות השקט, למען ימצא מרגוע לנפשו ולמען יוכל להגות בתורתו באין מפריע, גם נזהרה מאוד לבל תראה לאבי' פנים זועפים אשר יוכלו להרגיו מנוחתו, ורק לעתים רחוקות באה לחדר למודו בעת אשר ידעה כי לבו טיב עליה, למען תחדה בשמחה את פניו, ולמען תשתעשע מעט באמרו הנעימים והמחוכמים, לכן השתוכם הרב מאיד ויתפלא על הדבר כראותו כימים האלה, בתו היחידה באה פעם בפעם לחדר למודו כאורח בלתי קרוא מבוהלה ורחופה, מבלי דעת בשר דבר, וכאשר שאלה סבת כזאת ומדוע נפלו פני' לא ענתהו דבר, גם הכרת פני תלמידו ר' אשר ענתה לו כי דבר סתר עמו אשר יאבה לגלות אונן, ובכל זאת יכחידנה תחת לשונו יען לא ימצא און בנפשו להגידה, לכן שאל הרב איתו פעם אחת כבואו לחדרו לתניד לו את כל לבו ולא יחדר ממנו מאומה, אז הגיד לו תלמידו ויגל אונן, כי מיום אשר בא הרב להיכל הנסיך בפעם האחרונה, תחלך הבוגר קעמפע סביב לבית המיד ביום ובלילה, ואצל כל פנה יארוג, גם יפיל אימה ופחד ובלהות צלמות, על התלמידים הוצאים מבית הרב באישון לילה ואפלה, וכל זה איננו שנה להוד הארור

הזה, כי גם יארוֹב תמיד יום יום על בתך יחידתך, לתפשה ברשת אשר טמן לה, והמול בלכתה לבית הודתה גדר בעדה הדרך, וינסה אלי' דבר אחרי הרחיקו בערמתו את הנערה ההולכת עמה לשלחה וידבר בחלקת שפתים לאמר, ראי נא שרה אהובת נפשי, את כל הרעה אשר את לבדך הסכות לאביך הזקן, וכל התלאה אשר מצאתהו עד כה ואשר תמצאתו עוד מדרך היתה זאת לו, הן במעלך אשר מעלת בי ותגרשני בחרפה מעל פניך, הייתי כאיש אובד עצות וכנואש מכל תקוה, לכן נמשתי עמי אשר אהבתי עד אן, ואשבוע להנקם מכל היהודים אשר אביך צורר נפשי הוא ראשם ומנהלם, וביחוד לררופ באף ובמשטמת נקם את בית אביך אשר הרפני ויגרשני מהסתפח בנחלתו, אולם דעי נא כי עוד אמצא מועד לתקן את אשר שחתי ולישר כל עקוב וכל הר וגבעה, רק אחת אשאל ממך אותה אבקש, המי נא לי חסד נעורייך אהבת עלומיך, ואז הי' נכון בטוח כי אישיב לאביך ככל אשר הרעותי לו מלפנים, הנסיך יאיר פניו אליו כימי קדם ויקרבו בימין צדקו, ואנחנו נרחיק נרוד לארץ רחוקה, שם אשוב לעמי ולאלקי ואתאמן לתקן את אשר העויתי עד הנה, אבל היא לא ענתהו דבר משוב עד רע, כי אם בקשה לה דרך לנוס מפניו ולהסתר ממנו, אז אחז בה הנבל הבוגד באגרוף רשע ויצעק בזעם אף, הנך בירי בת השוכבת והאכזרי' ביענים במדבר, ואם תקשיחי לבך ממני גם הלאה, ולא תאבי ללכת אחרי ברצון טוב ולהמשך אלי בעבותות אהבה, הנני לקחתך עמי ביד חזקה וזרוע נטויה, ואת אביך ארדוף בשצף קצף ובזעף אף, שרה האומללה צעקה לעזרה, ולאשרה נמצאתי שם גם אני באורה פלא, כי רגלי הובילוני שמח מבלי אשר חיבתי דרכי מראש ומבלי דעת ממרת לכתו, ואמטיר על השורד הבליעל בזעם קצפי מכול מהלומות, ומכות יורדות חדרי במן עד אשר נפל שרוד אין אונים ארצה, אז מהרתי להמלט עמה בעוד מועד, מרם יצעק לעזרה וחינו בכל רע ואביאה הביתה מכהלה ועיפה מבלי כח מפחד פתאום אשר תקפה, אלפי תודות והשואות חן הן לך תלמידי האהוב הפורה והמציל על כל תנמולך הטוב עלינו, ענה הרב ברגש עז, ויצא להתחד החיצון הנשען לחדר הלמוד לצות על משה משרתו הנאמן כי יחיש ואל יתמהמה לקרוא אליו שרה בתו כי דבר נחוץ לו אלי' לההיעץ יחד על

מצפוניהם, שרה לא אחזה ללכת לקול קריאת אבי, ובביאה דבר אלי' אבי' הרב לאמר, הנה זה עתה לקחה אזני שמעתי ואבין את כל התלאה אשר מצאתך בדרך לכתך לבית דודתך, מיד הכיגד בן הבליעל האורב עליך לתפשך ברשתו, כל צעדיך יספור ועל פעמי רגליך יתחקה, ואם גם נצלת הפעם באורח פלא ממלהעות בפירים ומבין שיני לבאים, הנה עוד סמר בשרי מפחד, פן ואולי יפיק איזה פעם זממו הרע, ואז הו! ישמרנו ה' שנינו נגזרנו מכלי כל תקוה, לכן נחוץ לנו הפעם להועץ יחד על עתירותנו, ולמצוא איזה עצה ותחבולה להצילך מחמת המציק אשר כוון להשחית, למען נהי' במוחים מפחד פתאום ומשואת רשעים כי תבוא, ותען לו שרה בתו ודמעתה על לחי' לאמר, אבי מחמדי! מאוד יכבד עלי להעלות הפעם רעיונות עמל כאלה על דל שפתי ולהוציאם אליך דרך פתחי פי, אבל חובתי הקדושה אליך אבי קדושי, היא תציקני עד מות, לגלות לפניך תעלומות לבבי ושפוני ממני חדרי במני, ויעבור עלי מה, הן לא נבחר ממך כי אנכי אוכל להושיעך ממצוקותיך וגם ממך יגון ואנחה, בתתי נפשי כפרך למלא משאלות חפץ הצורך ולתת את בקשתו, ואז לא יאונה לך כל רעה, הנני מחליט כי הדבר הזה בנפשי הוא, יען לבבי יגיד לי ואין כל תפונה במורשי רוחי, אשר אז ארד בדמי ימי שאולת, ולא אחי' עוד אחרי מסרי נפשי ודוחי לבוגד ונבל כמותו לעשות בי כטוב בעיניו, בכל זאת יוקד בעיני המותה, לעלות הפעם כקרבן כליל על מזבח אהבת הורים, למען אדע כי אותך אבי כבודי ומרים ראשי הצלתי מהרעה אשר תמצאך, ולא הדע עוד מגנת לב ועקת נפש, הרב הוריד שני רסיסי דמע כפנינים על לחייו בשמעו מפי בתו כדברים האלה, ויען ויאמר, מרם כל הנני לתת לך תודה רבה ממעמקי לבבי בתו יקירתי, על חפצך הטוב אשר תחפוצי לעשות למעני כיום הזה, אבל הפעם לא קלעה במחשבותיך אלה הממרה ממרת הצדק והאמת, ובגבוה שמים מעל הארץ כן גבהו מחשבותי ממחשבותיך אלה, הן גם אם תעשי משאלות הנבל הבליעל הזה, גם אז לא תועיל לי מאומה כעה, ולא תיטיב כל מאום מצבי הרע, כי המלך יחפוץ כסף למלא אוצרו הריק, ובלעדי זה לא ישאל ממני דבר, ומה יוכל הנבל הזה לעשות לי ומה יוסיף לי הפעם אם גם לו אין כל מוצא לכסף, ובלעדי הכסף אין כל תקוה לפני לצאת

מהמבוכה הזאת בשלום, לכן עצתי היעוצה לפנינו, אם הקהלות
ההן אשר אליהן פניתי במכתבי כי יקומו ויתעודדו לעזור לי בצר
לי, אם חלילה הקהלות האלו לא הפתחנה לי ידן הרחבה, להעניקני
במדת כסף אשר אוכל להושע בו, מאיזה סבה אשר לא ארענה
מראש, אין כל דרך אחר לפני כי אם לנוס ולברוח לארץ אחרת,
ויחלץ נפשנו מכף כל מציק ומרע, ולדרך הזה אין לנו כל צורך
יעזר הבוגר, ובעזר ה' עשה נעשה וגם יכול נוכל, אם רק נדע
להזהר לעשות דברנו בתחבולות חכמה ומרם נבצע מעשנו זה
למוב לנו, נמרתו בנפשי למצוא לך מנוח אשר יושב לך, להתך
לאיש דגול מרבבה אשר בחרתי למענך, בירו אפקיד גורלך ועתותיך
לעתיד נתונים המה לו, ואיש דגול מרבבה כזה בחירי רצתה נפשי
בו, הוא תלמידו האהוב ר' אשר אשר מצאתי לבבו נאמן לפני,
ואשר גם את חויבת לו תודות מאליפות ומרובכות, יען שם נפשו
בכפו להצילך מכף שורדים ומרעים, וכמח תופיעי על עצתי ולא
תמרי לדברי אלה:

ימים מספר עברו, ובאחד הימים הקדיש הרב קרואיו, ראשי העדה
ונכבדו' אנשי השם רמי המעלה, גם שאריו הקרובים אליו
ובלי כל שאון והמולה בחוצות העיר, לכל יבולע להם מרי יודע
זה לצוררם קעמפע המבקש דעתם, בלי רעש תופים ומחולות מחנים
לקול שיר הנבל והכנור, בלי כל אלה ארש לו הרב ר' אשר את
שרה בת מורו הרב רבינו מאיר כמשפט וכדת, והרב הישיש הביא
הצמר החדש בברית עולם אשר לא יופר, ובעינים זולגות דמע
ששון ברכם על הכוס וישמחם שבעת ימי המשתה, אחרי עבור ימי
המשתה יעצם אביהם הרב כי יסעו מהר מזה, יען לא מוב לפניהם
לשבת בארץ אוכלת יושבי' היהודים בארץ הזאת, אשר חיהם גם
רכושים נתונים הם לבז ולמשסה לכל צורר ומשטין ואין אומר השב
כי אם ישימו פניהם ארצה ספרד, והוא יתן בידם מכתב למיודעו
הרב ר' שלמה בן אדרת מברצלונא דעו ואוהבו מימי קדם, אשר
לא פעם ושתיים הבטתו נאמנה לעמוד לימינו בכל עת מצוא, לכן
יסעו אליו והוא יקרבם כמו נגיד, ובצל קורתו יסתופפו ויטב להם
כל הימים, כי שם בארצות ספרד ישכון ישראל במח ברד שלו
ושאנן ואין מחירה, שם צוה ה' את הברכה תיים עד העולם, אבל
עצתי זאת היעוצה בעדם לא הפיקה מהם רצון ולא נתנו אלי'

לכם, יען לא אבו לעזוב אביהם בדרך וגלמוד בעת צרה ומבוכה כזאת, לשוא חנן להם ויפצר בהם מאוד, כי ישמעו לעצתו ויסעו וילכו להם מזה, באמרו כי שבתם פה עמדי יחד לא לעזוב ולא להועיל לו הוא, ונתפוך הוא כי בהשארם פה עמדי יחד יכביד עליו להוציא לפעולות אדם הרעיון אשר יום לעשות לברוח לארץ אחרת, לא בן אם הם יעברו חלוצים לפניו וישאר הוא לבדו פה, או על נקלה יוכל לנסוע מזה, מבלי אשר ימשוך עליו עין רואים השומרים עקבותיו תמיד, אבל הם באחת השיבו החנוניו אחור, ויבכו ויתחננו לפניו לבל יגרשם מעל פניו עתה, מרם שבו הצירים מדרבם, אולי יהי דרכם צולח ויביאו אתם מכסת הכסף הדרוש לו, ואז ישב פה לאורך ימים ולא ימצא נחוץ לפניו לברוח מפה, וגם הם ישבו עמו יחד ויכלכלו שיבתו בכבוד ויחרו בשמחה את פניו, וישתעשעו בחברתו כל הימים :

ה.

מגורת הרב ופחדו את הבוגר לא ה' פחד, כי פתע פתאים נמע קעמפע מרוטנבורג במלאכות הנסך, והשמועה הזאת היתה בעיני הרב ומתי סודו כמים קרים על נפש עיפה, וכגשם מלקוש במעורו הנכון כי למצער לא יראה עוד איש מצותו ושונאו בנפש פנים אל פנים, ואולי ישכחתו לנצח בהיותו רחוק ממנו, ולא יכרה עוד שוחות ומהמורות לרגליו, אבל לעומת זה השביעותו תמרורים הצירים הנשלחים אשר שבו בימים ההם מדרבם, ומכתבי מענה בידם מראשי הקהלות הרחוקות והקרובות יחד, אבל לדאבונו נוכח לדעת כי שוא תשועת אדם להבוטחים בה, ועזרת גבר משענת קנה רצוף הוא ביום צרה, מרבית המכתבים הבילו הואגות שונות והצטרקות על אשר לא באו הפעם לעזרתו, כי דלו מאוד והתרוששו ואפס כספם על פי גסבות שונות, המכתבים האלה המרו רוחו ועצבו לבו מאוד, אמנם אין לכחד כי נמצאו גם אנשים יחידים וקהלות שונות, אשר לא עמדו מנגד ויראו אותותי אהבה וידידות לרבם אלופם, ובלקחם חבל בצרתו שלחו אליו תרומת כסף כמסת ידם, אשר נדב לבם אותם להיות לעזר לרבם ביום הנוער, גם נמצאו נשים אשר התנצלו עדין וחליתן ותשלחנה אותם להרב למען ימצא בהם משען בצרתה, אבל כל זאת ה' באין וכאפס

מול הסכום הרב והעצום הנדרש מטנו, ובמעט כסף הלא לא יוכל להושע בהם, ולא יתנו ולא יוסיפו לו מאוסה, ששה שבועות כבר עברו והמועד אשר יעד הנסיך קרב לבוא, אבל הרב לא ידע עוד מאין יבוא עזרו, ותשועה נדחתה ממנו ולא יכול לתת עצה לנפשו. בעוד ארבעה עשר יום יניע יום הנועד יום השלום—אמר הרב לחתנו הרב ר' אשר — ואנכי לא אדע עוד כל מוצא לכסף רב כזה, לכן נמרתי עתה בנפשי להוציא לפעולות את אשר חשבתי מאז לברוח מזה ולהרחיק נדוד, כי אם גם אוכה לשבת פה לשאת ולסבול בדומי כל אשר יעבור עלי, אבל איכבה אראה ברעה אשר ימצא את אנשי ערתי בגללי, כי אם המלך יקצוף עלי בועף אפו, הלא על כל העדה יצא הקצף, וישפוך עליהם חמת רוח, לא כן אם אברח ואנוס מזה ישכך לאט לאט חמת המלך וועפו, לכן אין מוב לפני כי אם לנוס מפה בעוד מועד, ואם כבר אראני מוכרח לבקש לי ארץ אחרת אשר תהי מנוס ומפלט בעדי, אין מוב לפני כי אם להחיש פעמי לארץ מולדתנו, לארץ הצבי אשר עיני ולבי נשואות אלי כל הימים, שם אכלה טפחות ימי, ושם ארוה ברמק עיני אדמת עפרה, ואשביעה מנשיקות פי יתר שנותי אשר חוצצו לי — חגם כי הרב ר' אשר ידע היטב כי מסע רחוק כזה בימים ההם, לא יוכל להעשות בלערי שים נפש בכף, ומהגם לשב וישיש כמוהו, בכל זאת לא מצא נכון לפני לנסות להשיב אחור מחשבת חותנו ומזמרתו אשר זמם לעשות, בירעו היטב כי כלה ונחרצה היא בעיני רבו ולא יצלת בידו להסיגו אחור, לכן גמרו שניהם אומר להוציא המחשבה הזאת לפעולה בעוד ימים מעטים, ויען יראו ללכת יחדיו בדרך צאתם מהעיר, פן ידע מחשבתם לאיש ודרך אחריהם והשיגם, לכן אמרו להפרד איש מעל אחיו, ולצאת בשני דרכים שונים, עד בואם העירה ברעגנץ אשר על קצה גבול איטליא המדרגה, שם יחכו איש על אחיו במהרו מסעו שמה, ושם יתאחדו יחד ימים אחדים, עד אשר ישובו ויתפרדו לנצח איש מעל אחיו וילפתו ארחות דרכם איש איש למחוז חפצו, הרב ישים פעמיו לארץ הקודש בלוית משרתו הנאמן ר' משה, וחתנו הרב ר' אשר ובתו יאחזו דרכם להעיר ברצלונא אשר בארץ ספרד להרב רבינו שלמה בן אדרת, בסתר ובהצנע הכינו בימים מעטים כל הדרוש למסעיהם הרחוק, ואיש מאנשי עדתו היהודים לא ידע דבר, בלעדי

משרתו ר' משה נאמן ביתם כל הימים אשר בו יכלו לבטוח ולהשען אשר לא יגלה סודם לאיש זר. והוא ה' נחויץ להם מאוד ללות הרב בדרך מסעו, יען בלעדו לא יכול עמיד אף רגע אחד, גם נמצאה להם תואנה לעשות דרכם לכל נודע לאיש מזה דבר, כי הוציאו קול אשר יש את לכב הרב כימים האלה לעבור בכל הנפרים והמקומות אשר בגליל ממשלתו, למען יוכל לשים לב על מחסורם בעניני הדת ולתקן שם כל מעות בעניני העדה והקהלה, ויתמהמה בדרכו שמנת ימים, על העגלה הרתומה לסוס אחד הביאו אתם גם מעט צדה לדרך, גם מעט כסף ועדי אבנים יקרות לקח הרב עמו למען יהי לו מוצא לכסף לעת מצוא, ולא יאלץ לקחת מתנות באדם מדי עברו בדרכו דרך קהלות ישראל שונות, ובעת אשר כל העם האמינו אמונת אומן כי ילך למסעיו בגליל רבנותו, נסעו הרב ומשרתו הנאמן וישרכו דרכם בנתיבות עקלקלות אל המקום אשר יעדו להם בתחלה :

ו.

לא כמסע ההלך עובר אורח בימינו אלה, אשר מסלול הקיטור ינהגו ויובילו מהר למחיו חפצו, ובעל עב קל יראה למקום משרתו לא בעמל ולא בתלאה, ה' מסע ההלך בימים ההם, אשר גם דרך סלולה לא היתה עוד, ומכשולים וחתחתים לא מעטים בכל צעד, ומהגם אם העובר אורח הלז ה' איש יהודי, או נמלאה סאת צרתו ונגדשה על כל גדותי, כי בלעדי התלאות המפורטות בזה, סבל גם בתור איש יהודי מהאכזרים האצילים אשר ארבו לרגלי ההלך היהודי, ובפגשם בו שדרוהו וישללוהו ויצוגוהו עירום וערי' כיום הולדו, או חלקו לו באפם מכית יורדות חדרי כטן בתור צרה לדרך, מובן מאליו כי גם הרב רבינו מאיר ומשרתו בן לויתו סבלו בדרכם זה רעות רבות וצרות, כי עגלתם המכונה פעם בפעם בבוי' וביון מצולה וסוסם החלש ורפה כח לא יכול להוציאם משם, גם אדם לא נמצא להם לעזרם בדרכם זה, לכן הוכרחו לעזוב העגלה עם כל בליהם במיש היין, רק הסוס נשאר להם עוד, לכן רכב הרב על הסוס ומשרתו הלך כרגל ויוליכו ברסנו לכל יעבט ארחותיו לבור עמוק או לאחד הפתחים, אבל באופן זה התנהגו ככבדות ויחרדו לרגעים לכל יכשלו באחד

המכשולים ואבני הנגף הממלאים כל הדרך, ועוד לא נמלאה סאת צרתם, והנה צרה חדשה העולה על כולנה, כי פגשם בדרך אחד האבירים השודדים, ויצוה בקול נגיד ומצוה על הרב לרדת מעל הסוס, והוא לא ערב לבו למאן שמוע אליו יען ידע כי בנפשו הוא, השר האביר לקח הסוס וילך, והרב האומלל הוכרח ללכת רגלי עד אשר רגליו בצקו, כי לא נסה ללכת רגלי מהלך רב כזה, אבל בכל זאת נתן הרב תודות והלל לה' כי נתן בלב האביר השודד, אשר יספיק לו הסוס לבד למלאות נפשו השואפת תמיד לשלול שלל ולא תאמר הוֹן, ולא דרש מאהו גם את זה לפשום בגדיו ולהציגהו עירום וערי', כי בטח גם כזה לא הרהיב בנפשו להתמהמה לעשותו, אם רצה אשר נפשו תהי לו לשלל, לכן בטח בה' משגבו אשר יעשה עמרו אות למיכה ויביאהו בשלום למחוז חפצו וישחק לכל עמל ותלאה, ביום הראשון לירח הבוֹז שנת ה' אלפים וארבעים וששה באו בשלום לשערי העיר ברעגעניץ, ואחרי הביאם מכסת כסף הגלגולת לממשלת העיר, כחוק לישראל בימים ההם בכואם בשערי עיר נכרי'. נפתחו לפניהם שערי העיר, ויטורו לרחוב מלא רפש ומדמנה אשר העלה באשו באף כל עובר שם ה' משכן היהודים, ובלעדי רבע העיר הזה המוקף חומה דלתים וברית, לא הורשו היהודים לשום משכנם בכל העיר כמשפט הימים ההם, בכל זאת שמח הרב עתה מאוד במצאו הפעם מנוח לכף רגלו, ולא יסבול עוד גדודים ותלאה מרבה להכיל, ומהגם כי היהודים תושבי העיר אשר שמע הרב והדר גאונו כבר הגיע אליהם מאז, הם קרבוהו כימין צדקם, ויקדמו פניו בכבוד רב כאשר יאתה לנכר מורם מעם כמוהו, אשר שמעו ילך למרחוק, שם חכה הרב בכליון עינים לבוא חתנו וכתו אשר עקבותם לא נודעו עד הנה, ממחרת יום בואם היתה העיר מלאה תשואות המון רב, הרחובות הומים מאדם, וְהַחוּצוֹת מלאים שאון וסאון רעש אלפי אנשים, כי הכהן הראש מבאול העיר סר אז אל העיר הזאת מקום משכן הקיסר עתה, למען יתראה פנים עם הקיסר ויתיעצו יחדיו על מצפניהם, והנסיך אדון העיר קבל פניו בכבוד רב, והוד והדר ככבוד מלכים חלק לו, אבל היהודים תושבי העיר לא לקחו חבל בשמחת אורחי העיר, רק נהפוך הוא כי הם סגרו בעדם דלתים וכריח, ויבואו בחדריהם בהתכבא, וישתמרו לבל יתראו בחוצות

העיר ביום שמחת עם הארץ, פן ימצאו תואנה להרע להם, ומהגם בשתותם לשכרה ביום שמחתם והיו ידליקם, אז הנקל להם לפרוע פרעות ביהודים ולהשתובב אז כפרא למור מדבר, רק יהודי אחד אשר הכרת פניו ענתה בו, גם בגדיו יעידון ויגידון כי מארץ רחוקה בא הלום, רק הוא נראה פעם בפעם בעברו דרך חוצות העיר הלך ושוב, האיש הלזה הי' ר' משה משרת הרב, כי לא יכול להתאפק ולמשול ברוחו, בראותו רבו האהוב רואב ודואג לשלום בניו הקרובים ללבבו, כי לא נודעו עוד עקבותם עד אז, לכן התמרמר מאוד פן קרם אסון, ותרד גם שיבתו ביגון שאלה, הרעיון הנורא הלזה לא נתן רמי לר' משה נאמן בית הרב, ומבלי הבט על הסכנת הגדולה המרחפת עליו, בסבבו בעת כזאת חוצות העיר ובגדיו יענו בו כי יהודי זר הוא בן ארץ הנכר, מבלי השקף על כל זה הלך פעם בפעם עד שערי העיר, ועד הדרך אשר דרכו יבואו הרב ר' אשר ואשתו בת הרב, ובעינים כלות ומיחלות חכה שם לקראה בואם, למען יוכל לבשר מהר בשורה נעימה כזאת לרבו האהוב ולשמח לבבו ונפשו, כה עבר שני ימים בשלום בלי כל מפגע ושמן, וכל רעה לא קרה לו בדרכו, אולם האסון אף אם אחר הפעם לבוא בכל זאת בא בא, כי ביום השלישי הלך ר' משה גם הפעם באחר רחובות העיר ברוח שוקט ולב נכון, והנה בלחה חתת מות ומוקשי שאול, כי פגשו עיניו את עיני קעמפע הצורך עובר ישראל אשר כבר במתים חיטבוהו ולא שמו אליו לבם עוד, והנה כמו שאול הקיאהו ויגרשהו וילך כי לא מצא בו חפץ, כן נרמה לר' משה בהשליכו עליו מבטו הראשון, חיל ורעד זלעפה ופלצות אחזוהו, בראותו סמל הקנאה נצב כמו חי נגד עיניו הפעם, ולכבו נמס ויהי למים, גם הצורך נבהל מאוד הפעם בראותו את ר' משה משרת הרב במקום אשר לא פלל לראותו, רק עד מהרה מצא בנכליו הרבים פתרון לחדה הזאת לאמר, בטח בלי תפונה נמצא פה גם רבו, אשר גם מפח יקוש הפרוש לרגליו ומשרתו ר' משה לוהו בדרכו כעבר נאמן אשר לא יאבה להפרד מאת רבו, לכן הנני להפילו פה ברשתי אשר אטמון לרגליו, למען ירע את נקמתי ושכמי אפי, ומרם כל נחוץ לפני לשים משמר על המשרת הזקן הלזה, לבל יחבל נכלי לבבי מרם אוציאם לפעולות, בלבבו חשב ובפיו דבר. בלי התמהמה לקח דברים עם אחד השומרים

הסוככים כעיר, ועד ארניעה נאסר הזקן ר' משה בכבלי ברזל ויתנוהו אל בית הסוהר, אז רץ קעמפע כחץ מקשת להכהן הראש אשר סר זה היום העירה, ויספר לו כי הדב ר' מאיר קדם לברוח ולהמלט על נפשו מרוטנבורג, לכל תשיגהו יד המלך, ולכל ישלם לו את הכסף אשר דרש ממנו, והכהן הזה אשר היהודים היו זעומי נפשו משנים קדמוניות שמח מאוד לשמועה זאת כי באה במצאו תואנה הפעם לכלות נקמתו כנשיא היהודים אשר שמו נערץ כפיהם, ומהגם אשר חשב כי בזה יקנה לב המלך לאהבה, לכן לא אחר ללכת להנסיך ארון העיר, וידרוש ממנו להראות אותותי אהבה וירדות להמלך ידירו ואיש בריתו, ולאסור כנחושתי רגלי הרב ולהתהו במשמר עד אשר יסגירו ביד אדוניו לעשות בו כטוב בעיניו, הנסיך לא אחר למלא שאלתו, ועוד כלילה ההוא בעת אשר היהודים תושבי העיר גמו שנתם, הוזים שוככים על ערשותם במנוחה שאננה, פתאום הרגיוזם חיל צבאות הנסיך אשר נסבו על כל בתיהם יחד, מבלי תת מנוס ומפלט לאיש, ואחרי חפשם בכל הבתים מצאו את הרב שוכב על מטתו באחד הבתים, ושנתו ערבה לו, מבלי אשר עלתה על דעתו כי אסון נורא הולך וקרב, ויאסרו גם אותו בכבלי ברזל ויביאוהו אל הנסיך, מהר הועירו הנסיך לעמוד לפניו למשפט, למען יודע ממנו כל הדרוש לפניו לדעת, ואמנם הרב לא כחד האמת תחת לשונו בעמדו לפני הנסיך, ויגלה קושט דבריו אמת כי קדם לברוח בעוד מועד, יען ראה נאמנה כי לא יוכל למלא משאלות המלך ברבר הכסף, ובכל עמלו הרב בזה לא השיגה ידו להשיג מכסת הכסף הדרוש, לכן חשב באמונה כי יש לו הצדקה לברוח על נפשו, לבל יאבד חנם על לא חמס עשה, בחרות אף המלך בו, רחמי הנסיך נכמרו על הרב בגמרו דבריו הצמרקות לפניו, ובראותו תום לבבו וישרת נפשו, אבל יען לא הי' לאל ידו לקרוא דרור לנפשו, כי מורא על ראשו פן יעלה עליו חמת המלך, לכן צוה למצער להסיר נחושתי הכרוז מעל רגליו, למען יוכל לכת בבית הסוהר אנה ואנה:

ז.

ממחרת היום אשר הובא הרב לבית הסוהר ויושם עליו משמר, הוציאו לחפשי את משרתו הזקן ר' משה, יען לא מצאו

בו עוד כל חפץ, ובשובו להבית אשר בו מצאו מעון במשך ימי התמהמהם בעיר הזאת, ובשמעו השמועה הנוראה כי הרב איסר באויקים ויוותן במשמר, בכה בכי תמרורים ולא נתן פוגה לעיניו, בידעו היטב כי רק הוא הסב לרבו כל הרעה אשר מצאתהו, ואשמרו על ראשו תחול, יען לא אבה להזהר לבלי לסובב ברחובות קרו' יום יום, לכן הי' כאיש אובד עצות, וכאיש הנואש וקץ בחיים יצא לרוחב העיר וסכין בעל פיפיות בידו, לנקום מהאיש הזר והנבל שרם ימות ולהרגהו בבלי חמלה ויעבור עליו מה, גם חשב כי אולי תצמח מזה תשועה להרב להנצל מכור תחתיות, אם האיש מגיד פשעו לא יתוצב נגדו פנים אל פנים לענות בו סרה, כיום הזה בין הערבים באו לשערי העיר ברענענין גם הרב ר' אשר ואשת בריתו, אחרי שבעם גם הם תלאות ונדודים עמל וכעס במשך ימי מסעם, בשארית כחם באו עד מקום משכן היהודים, והקוים אמצתם כי עוד מעט יתרפקו על אביהם הרב באהבה עזה, ויחבקוהו ויאצלו לו עתרת נשיקות, גם ישתעשעו עמו ימים אחדים שרם הפרדם ממנו לנצח, לכן מהר הרב ר' אשר לרפוק על דלתות אחד הבהים וישאל את פי אשה וקנה אשר נשקפה אליו מבעד הדלת, ואם לא יודע לה מביא הרב ר' מאיר מרוטנבורג ואיפוא עתה, אבל מה מאור השתומם למשמע אוניו, כי כמעט נשמע שם הרב על דל שפתיו, נמלאה האשה הזקנה הזאת חמה עזה, והתאץ והתבל שם הרב וזכרו באופן היותר איום, כי בא מארץ רחוקה לשרר רבצם אשר גם עד כה לא איהן הי', ולגולל עליהם חטא אשמה ופשע אשר לא חטאו ולא עלה על לבם מעולם, איש אחד חטא ועל כל העדה יצא הקצף, הרב ר' אשר ואשתו נבהלו מאור ועצמותיהם רעדו מפחד וממנו, לכן הפילו תחנוניהם לפני האשה הזאת, אשר הרחם עליהם והגיד להם כל המוצאות את הרב, ופשר דבר קצפה וחורונה הגדול, אבל כפתן חרש יאטם אוננו לקול מלחשים כן האמימה אונה לקול מבקשם, והסגור הדלת אחרי' כחמה שפוכה ולא ענתה דבר, כמעט שעברו תלאה ויגיעו לבית השני הקרוב, ויאמינו כי שם יודע להם פתרון החדה הנפלאה הזאת, אבל גם שם כאשר השמיעו שם האיש אשר המה מבקשים, נתנו עליהם בקולם ואונם השמענה נאצות וגדופים מרבה להכיל, ושרש הרבה לא עלה בידם לדעתו, עד אשר באחרונה נמצא להם איש זקן אשר חמל עליהם, ויספר להם את כל אשר עבר על הרב בהיותו פה מהחל ועד כלה, לא כחד מהם דבר, גם הבינם לדעת באחרונה כי לא בודון וברוע לבב יתגברו אליהם אחיהם בני עמם ויגרשוהם הפעם מהסתפח בנחלתם, כי הן גם אביהם הרב יתן עדו ויצרף, אשר אחיו הושבי העיר הזאת כבודוהו כבוד גדול בבואו הלום, ועל כפים נשאוהו כרי לקחה אונם שמעו הטיב ורוב גדול,

אך עתה פתור יפחדו פן ימצא הנסיך מושל העיר תואנה לתעליל עליהם כי גם ידם היתה במעל הזה אשר לא ידעו שחרו, וחטאתו הנסתרה גם עליהם תחול, לכן יאלצם ההכרח לרחוץ בבור כפיהם, ולהראות בהתנכרם כי חפים הם מפשע, עוד הם מדברים והנה פתאום קם שאון ברחובות העיר, ולקול השאון והסאון הסואן ברעש החולץ וקרב אליהם, היתה צעקה גדולה ברחוב היהודים, והזעקה הקיפה כל מרחבי משכנות יעקב מהקצה אל הקצה, כי חדרו לנפשותם, הן חמת העם הסוער ואש קצפתם עליהם תתך, ולא תהי להם תקומה מפני אויביהם המתנכלים לנפשותם, והנה מרחוק נראה גויות שני חללים נשואות על שכמ שני אנשים, האחד ה' איש צעיר לימים והשני איש שיבה, ושניהם כנדיהם קרועים ומגואלים בדם, בני ההמון אחר קרבו לדלתות שער חומת משכן היהודים, התדפקו על הדלתות ויקראו אל היהודים העומדים טבעד להחזמה, אשר ימהרו ויצאו אליהם וישאו אחיהם ההרוגים לקברם בקבריהם, אז סר חרדה המות מעל פני היהודים הרועדים לדגעים וישאפו רוח מעט וירוח להם, מהר יצאו אליהם אנשים יהודים אשר דברו דברים אחרים את ראשי המהנה, ויהנו להם מתת כסף למען ישיבו מהר העם הנאסף איש לביתו, ואת החללים נשאו על כתפם ויביאום האהלה אשר בקצה הרחוב, ומה מאוד השתוממו הרב ר' אשר ואשתו בקרבם אל שני החללים האלה, ובהכירם ברנע מי המה — החללים ההם היו ר' משה, משרת אביהם אשר לוח אוהו בדרכו עד כה, וקעמפע הבוגד הבלועל אשר התנכל עד כה בנפש הרב הצדיק התמים לשום עליו עלילות דברים להמיתו, ועתה שולם לו כמזימתו הרעה, כי היום בכוכר בקשו איש את אחיו להתגר מלחמה ברעהו, ולהצמיתו עם יורדי בור, כי הבוגד הנכל לא ידע השקמ בנפשו, ולא שוח לו כי לא הספיק עד עתה ללכוד ברשתו, כי אם נפש הרב לכדו, ונפשו אוהה תאוה להפיל במלכודתו גם נפש בתו אשר רק אותה הוא מבקש ואלי' יערוג זה כמה כאילה תערוג על אפיקי מים, לכן חפש בנרות את הזקן ר' משה להוציא מפיו טולים, ודברים מועילים הנחוצים לו לדעת, איפוא באה בת הרב ואנה ימצאה, למען יוכל להפיק וממו אשר זמם זה כמה, אבל גם ר' משה יצא הפעם לבקש את איש מצותו, למען ידבר אתו משפטים בשער ולמען יקום בו נקמת רבו, אשר הוא נקי אובד בצדקו על ידי נכלי הצורר הלוה, ובאחר הרחובות נפגשו יחד ויריבו בתוקה, מריב שפתים באו למהלומות כפים ומכות לחי, אז הכיא ר' משה להב סבינו השמור אתו בלב איש ריבו, אבל גם קעמפע לא זמן ידו בצלחת, ובמקלו אשר בידו הכה כעוזו כחו על קרקע משנאו, ושניהם נפלו חללים ברנע אחד ארצה מתבוכסים בדמיהם:

ח.

גם אחרי מות קעמסע אויב הרב ורודפו בנפש, לא הונח להרב מאומה, ולא שונה מצבו בבית כלאו לטוב, בכל זאת נעתר הנסיך לקול תחנוני הרב ר' אשר ובתו, וירשה להם להראות את פניו בבית האסורים ולדבר עמו, גם הבטיחם כי גם הלאה לא יסיר חסרו מהם, ובאווה מקום אשר יובא הרב בטעות המלך להאסר שמה, יסחר להודיע זה גם להם, למען ידעו לאיזה מקום ידרשו כאשר יאבדו להראות עמו, אחרי ימים בספר גלה הנסיך אונם, כי הגיע דבר המלך ורתו לשלוח את הרב למצורה ענועסהיים אשר במדינת עלזום, כאשר נודע להם דבר השמועה הזאת, ונוכחו לדעת אז כי יש את נפש המלך לעצור את הרב במשמר ימים רבים, לכן סתרו הרב ר' אשר ובתו לסובב בכל קהלות ישראל, להודיעם את כל הרעה אשר מצאה את רבם גאון עולם, ואת אשר נגזר עליהם, כל היהודים החרדים בשמעם השמועה הנוראה הזאת קדעו בנדיהם, וגם אלה אשר לפנים עמדו מנגד, ולא מצאו נכון לפניהם לקום על נדיבות ולבוא לעזרתו, גם הם גברו הפעם הילים כאיש אחד חברים לאוציא רבם ממאסרו חפשי, ולפרוהו ולקרוא לו דרור במחיר אשר יושת עליהם, כי נקוט בפניהם ורגשי הנוחם החלו להציקם, כי לא כן עשו בעמדם בראשונה מנגד ולא נחלו על שבו, גם לא התאזרו עוז לחלצו מרעתו, לכן מפשעיהם המה מהולל קדוש ישראל ועוונותם ישא ויסבול עתה, לכן החליטו כולם הפעם פה אחד, לפתוח ידיהם ולהויל וזב מכיסם יותר מכפי יכולתם למען יצילוהו ממאסרו, וכאשר כבר הו' להרב ר' אשר מקום מוצא לכסף ביום שידובר בו, מהר הרב בלב מלא תקוה בעל בנפי נשרים אל העיר רוטנווילר כי שמע אשר המלך נעצר שם עתה, ולבוא עמו בדברים אודות פריון נפש חותנו, כמה יכבד עליו דבר הפריון הלו' המלך קבל פניו ברצון, גם הבטיחו כי אם לא חשיג ידם לתת מכסת הכסף פריון נפשו, בכל זאת לא יאונה לו כל און, וכבר נתן סקודה להקל מאסרו בכל היכולת, ויתר הדברים שם בפי איש מורו הקנצלה, ותוא יניד לו ברור כמה יקר פריון נפשו וכפרו, גם אמנם הודיעו הקנצלה בשם המלך, כי אם יבטיח הרב ר' אשר לשקול לנגזי המלך עשרים אלף מרק זהב עד משך זמן שלשה ירחים, או ינתן לו הופש ודרור יקרא לו, ונקי יהי לביתו כל ימי חייו, חיש בלי התמהמה מהר הרב בעל עב קל למצורת ענועסהיים מקום מאסר הרב ר' מאיר, ולבשרו הבשורה הטובה כי קרובה ישועתו לבוא ועזרתו להגליתו ולקחת ממנו מכתב לכל קהלות יעקב אשר לא סר עוד אליהן בראשונה, ולעוררן לצאת הפעם לישע רבם אלופם לעתות בצרה, ולבו הו' נבין בטוח אשר כאופן כזה תמצא ירו די גאולתו למועד המוגבל וחפשי יהי ממאסרו. כבואו לחדר מאסר הרב ר' מאיר ויספר לו הבשורה הנעימה כי עוד מעט ויתענג על רוב חושם, שמע הרב הישוע במנוחה השמועה הטובה המוצאת מפי חתנו, והעצה היעוצה ממנו, למען יוציא הדבר לפעולות על נקלה, ואחרי חשבו רגעים אחרים את המעשה אשר יעשה, ענה מענה גפלא לאמר, אורך בני יקירי על כל עמלך הרב אשר עמלת לכובתו, גם המסור בשמי הישואות הן ואלפי תודות לכל קהלות היחודים אשר שנסו מתניהם ואזרו חליציהם לפזר כסף כאמר לבופר נפשי, אבל המנחה הזאת והנוסר הזה תלילה לי מלקבל ויעבור עלי מה, ואל נא תתנוי לגבר אשר ירכו נסתרה ופיו ידבר התפוכות, כי אם כאיש הרואה את הגולד ומתזה העתיד יחזה, אבין בין אשר המעשה הזה יתפך למשחית באחרית הימים לכל קהל עדת ישראל, כי ישמע פתגם המלך ודחו בכל חכדינותו, ומה גם אשר היהודים כולם כאיש אחד חברים שלכו בעד נפש אחת במוני עשרים אלף מרק זהב, סכום העצום והגדול מאוד מאוד, או יתפך הדבר הזה לרועץ לאחינו בני עמנו בכל הארצות, כי כל רוזן וכל נסיך, כל שר ושופט קטן או גדול, אם התכרח יאלצם לבקש איזה מוצא לכסף, או לא יאחרו לאסוף אל משמר רבני קהלות

ממשלתם, ועל כל היהודים ישימו כופר נפשם, לשלם בעדם כאשר וישיתו עליהם, כי למה נכחד האמת מי יאמר להם כי לא כן יעשו, וטי זה יעצור בעדם מעשות המזמרה, כי אם המלך אשר למשפט ישור ובחדד יכון כסאו לא יבוש מעשות זה למה לא ילכו גם הם בעקבותיו, לכן לא אוכה להיות מופת לרבים, אשר סמני הפתח הרעה לכל הקהלות, כי יתרוששו ויתרדלו על ידי, חלילה לי מזה ויעבור עלי מה, ואתה בני מחמדו אל נא תנסה להניאני מהחלטתי זאת, כי לא יצלה לך, אחת גמרתו בנפשו וממנה לא אשוב, גם אם למרות חפצי תקבץ כסף די מסת פרוני לפתוח לפני בריחי ומנעולי הברזל, או תדע נאמנה כי לא אעזוב המקום הזה ולא אצא חפשי, ואם באמת תתפנין עשות חסד עמרי, השתדל בעדי לפני המלך לתת לי הרשיון, להביא לי הנח ספרי למורי אשר עזבתי בעיר רוטנכורג, גם ינתן לי רשיון להשיב ספת אמרים לשיאלי בדבר רת ודין, או שבע ביום אברכך וברכת אויב כמוני עליך תבוא, ויותר מזה לא אוכל לשאול ממך עוד, כשמיני הרב ר' אשר את הדבר הנחרץ מפי חותנו הרב, ואשר אין להשיבו עוד, ידע נאמנה כי אם נרד יתחממה פה לא ינקחו המלך, על אשר לא שמר מוצא שפתיו בהבטחתי להביא מכתת הכסף הדרוש לגנוז המלך במועדו, וגם עליו ועבור כוס חותנו אם לא ימחר להסלף מזה בעוד מועד, לכן מהר להחיש פעמיו הוא ורעייתו לארץ ספרד ויבואו שמה בשלום, ושם בנה לו בית נאמן בעיר טוליטולא עיר ואם בישראל בארץ ספרד אשר ה' שם לרב ומורה דרך, ושמו יצא לתהלה עד דור אחרון בספרו האשר לי אשר הוציא לאור, ושאר חבורים יקרים המתנוססים לתהלה בספרות חרבניות. — אחר הדברים האלה שכנה חמת המלך על הרב האומלל רבינו מאיר, ויט אליו הסר בידעו כי נקי הוא אויב בצדקו והף מפשע, ספריו האהובים הובאו אליו להמצודה להגות בהם כאשר בביתו, גם הורשה למכבריו ולמעריציו הרבים לבוא אליו מרחוק ומקרוב, למען ישתעשעו מעט קט בהבטחתו, וישבת מעט עניו ואסוגו הנורא, כה עברו ימים רבים, אבל המקרים האיומים והמלחמות העצומות אשר התחוללו אז בארצות אשכנז, השכיחו כלול את הרב האומלל וגורלו תמר והנמחה, ואיש לא ידע מאומה גם מיום מותו ב'ט לירח אייר שנת חמשת אלפים וחמשים ושלש, ולא קשרו עליו מספר תמרומים ביאות לגבר קדוש רב ונשא במוהו, אבל כל זה ה' כאפס וכאין, לעומת העול האיום והחמס הנורא הנעשה לגוית איש האלקים הזה אחרי מותו, כי שר מצודה ענועסיהים רצה לרדות דבש מגוית הארץ החי הות, וישם כופר גדול עליו אשר לא ה' לאל יד היהודים תושבי ענועסיהים למלאותו, לכן לא נתן תשר העריץ הזה להביא גוית איש האלקים אלי קבר, כי אם הושלכה בתוך ארון עץ גדודה ומטולטלה, ולא מצאח מנוח, וקבורה לא היתה לה ארבע עשרה שנים תמימות, עד אשר העיר ח' רות איש שומר אמונים גדול מרבה, אשר הקים לו שם עולם עד בלתי ירת במפעלו זה הגשגב, ונודע בשם ר' אלכסנדר וסקונד ווימפנן מעיר פרינקפורט דמיין, אשר פוזר כאפר כסף למען ינתן לו הרשיון לקבור עצמות קדוש ישראל זה בקברות אבותיו אשר בעיר וורמיוא, ובשנת ה' אלפים ושלשים וארבע העלו ממצודת ענועסיהים לעיר וורמיוא, וימצאו שמה מנוח אשר חסר להם עד כה, ויקברוהו שם בכבוד גדול ונעלה ביאות להם:

ת מ

ספר

תפארת חכמים

בו יסופר ויכתוב נוראים ואמיתיים דברים רמים,
מאמרים ישרים, מעשים נפלאים, מחכמים גאוני
עולם אשר כעת היו גנוזים וממונים בבתי גנוז
הספרים.

הוציא לאור

הוצאת אליעזר שנקל

פאדגורזע אצל קראקא

בדפוס המשובח של מו"ה שאול חנני' דיימשער נ"י.
שנת תרס"ד לפ"ק.

Podgórze bei Krakau.

Druck von S. L. Deutscher. — Verlag
von Lazar Schenkel Tarnów 1903.

⚡ Nachdruck streng verboten. ⚡

מפתחות

(א) וויכוח גדול וגורל מסר התורה גאון הגאונים הקדוש מפורסים רבינו יהונתן אייבשיץ ז"ע אשר הי' לפני שר הממשלה בעיר מלוכה וייען יע"א.

(ב) וויכוח גדול ומעשה פלא חכמי היהודים בתגורמא עם לורר היהודים לפני המלך הישר והכשר והחסיד סאלעאן שלי"ס העתקה מס' ישן נוסח מארצות המערב.

(ג) וויכוח נכבד ויקר אשר הי' להיהודים במדינת ספרד לפני המלך החסיד אלפונסו.

(ד) וויכוח עמוס שהי' לשבעים זקנים וחכמים מכל אומה ולשון עם החיות והבהמות לפני המלך אשמדאי.

(ה) סדר וויכוח נוף ונשמה והוא מראה לעישה אשר ימראה האדם. מאת המגיד הגדול מו"ה אהרן זלוק"ל מאלעקסנד בע"מ ס' חסדי אבות.

תפארת חכמים.

א.

ויכזה עצום מאת הנאון הנורא רבן של כל ישראל
איש אלקים קדוש תפארת ישראל רבינו יהונתן
אייבשימץ וזר צדיק לברכה אשר הי' לו לפני שר
הממשלה בעיר מלוכה וויען.

השאלה ששאל השר דאיתא בתלמוד בבלי כי כל תקנות ואזהרות
אשר תקנו חכמים חמור כל כך ח"ו מלעבור עליהם,
עד אשר איתא בפירוש כי חמורה דברי סופרים מדברי תורה א"כ
נא יביננו כבוד חכמתו בינה ודעתו והשכל איך יהי' מצות חכמים
אשר בעפר יסודם חמור מדת תורה הקדושה אשר נתן בחר סיני:
תשובה אשר השיב הנאון הנ"ל אתה אדוני הכריע כי הנה אתה
מושל גדול שר וחשוב קרוב למלכות אם תגזור עלי
כעת צא מעל פני ואין ברצוני אשר תהי' אצלי בביתי ואני לא
אשמע בקולך ולא אקיים את דבריך ולא אצא מכאן אף כי רשות
בידך להכני' מכות גדולות, גם רשות בידך לצוות על משרתיך
עושי רצונך לאמרני במאמר וליתן אותי במשמר, מ"מ אם תקח
חנית ותדקור אותי להרגני גם עליך יעבור כעם המלך בעונש גדול
כי לא ניתן לך רשות בשביל שלא ארצה לשמוע אליך עבור זה
להרוג אותי במרד, אבל אם אלך בחוץ לפני ביתך ואיש מלחמה
העומד בשמירת ביתך שקירין (שילדוואך) יצעק בקולו אלי הסר
מעלי דרכך ואני לא אשמע בקולו והוא יורה עלי בכלי משחיתו
לא יקרה לו עון, ואדרכה יהולל בשערים לאיש חיל שומר משמרתו
כראוי, וסיבת הדבר היא לרוב שפלות איכותו וענינו ואם לא יהי'
לו רשות לעשות משפט חרוץ לשוא שקד שימר כי יתעוללו בו
פהחוזים

תפארת חכמים

הפוחזים ברצונם, מה שאין בן אתה אשר עיצם מעלתך היא לך לשמירה טבעית ופאר וכבוד, וכן הרבר בדברי חכמינו ז"ל שהם עשו משמרת בדברי תורה והם בגדר שומר (שילדוואך) הנ"ל וביותר צריך שמירה בהם לבל יצחקו עליהם צעירים, ולכך ענשם חמור מדברי תורה שלמעלה הנותן תורה נשמרת בלי יראה עונש חמור והבן, ודע כי בתורה יש ד' מדרגות מדרגה א' מה שקבעו חז"ל בחכמתם ועיצם בינתם משמרת הקדש לשמור דרך עץ חיים ומדרגה למעלה הימנו הוא מה שקבלו בע"פ במסורה ממש שמשרו לנביאים כדתנן במס' אבות וכמו שאמרו הך מילתא דכתיבא בנביאים מקמי רהוי נביאי מאן אמרי אלא הלכה למשה מסיני ואסמכינהו אקרא ומדרגה הג' הוא מה שמשורש בתורה ומדרגה ד' מצות התלוים בהאמנת יחיד השם ומציאותו ואחדותו וכדתנן שהן דברים מחוייבים ומושכלים עד שאפילו רבים מאי"ה לא יסתפקו בו, והנה כפי סדר המדרגות בן סדר עונשם כי כפי יותר קלות העון בערך יותר חמור העונש ותקנתו קשה כמשל בחומרת דם' והמעט הנ"ל וזהו פ' המדרש פליאה שאלו לחכמים נפש חוטאת מה יעשה אמרת רשעים תרדוף רעה היינו בעובר דברי סופרים מה תקנהם והפליגו בעונש חמור ירדוף רעה וחויא דרבנן דלית בי' אסותא, שאלו לנביאים היינו תורה שבע"פ הגמסר לנביאים והפליגו ג"כ בעונש חייב מיתה באמרם העובר על דברי חכמים והיינו כנ"ל חייב מיתה ושאלו לתורה היינו העובר על מה שכתוב בתורה וע"ז תקנו קל ורק הביא קרבן כדכתיב. אבל שאלו לה' והוא חפץ חסד ושכ ורפא לו והוא נפלא הפלא וש"י;

ב.

ויכוח היהודים עם הכומר הצורר במדינת תוגרמא לפני המלך הישר והכשר המאושר בכל עניניו סולטאן שלי"ם (סעפס מספר ימן נזמן עתיק מחלזות סעפס).

מעשה היה במלכות תוגרמא בזמן מלך סולטאן שלי"ם אוהב היהודים, אמנם כל השרים וכל בני מלכותו צוררים היהודים

ובפרט

ובפרט הכומר הגדול שלהם שונא היהודים עד קצה האחרון, ובכל פעם שמתוועדים לפני המלך עושים כל מצדקי' להשטין על היהודים באף וחרון, ובפרט הצורך הגדול הנז' עומד על ימינו לשמנו, והמלך החסיד רוחה אותם ואינו מטה אונז, והכומר הרשע הנז' לא יכול לסובל, ויאמר המן בלבו לעשות מרמה ותחבולה למען יאמינו לו, שיצא מחשבתו לפועל להרע לו, ועשה אופנים באימפרווי וכו' מתחת לארץ עד למעלה מן הגג במקום המיוחד לו, בבית הפילות הגדולה, לעמוד בו לדרוש להם ביום אידם? הגדולה, שבעירו דור"ם להם ידרוך ברגלו וירד האש הגדולה, ויסבב אותו מד' רוחותיו אש להבת, והוא יעמוד בתוך האש ולא יצורב בה צרבת, וכן היה ויהי ביום אידם כשנתקצו כל העם בבית תפלתם לשמוע הדרס"ה מהכומר הגדול תועבתם, עמד הצורך לדרו"ם להם והרכה לדבר שטנה על ישראל, ובאמצע הדר"ם דרך ברגלו ותבער אש בערתו והוא באמצעיותו, וירא כל העם וירונו ויפלו על פניהם ויאמרו איש אל אחיו זה דבר פלא אשר לא ראו מימיהם, הא ודאי איש קדוש הוא שירד עליו אש מן השמים, והוא עומד חי בתוכו מה שלא שמעו אזנים, וכאשר עברו ה' רגעים, הפיל עצמו לפניהם והמה גועים, והראה עצמו כמו שנתעלף, והמה בראותם גדל צערם ונפשם בהם תתעטף, וירוצו כל העם מקצה פגום נכנס פגום יוצא, להביא לו מיני בשמים ומשקים, ובעבור עוד עשרה דקים, התחיל לצעוק באחד הרקים, ויאמר להם הלא ראתם בעיניכם, מה שאירע לי היום, אשר כפשע בני ובין המות, מרוב צערי בראות עצמי מסובב באש להבת אופל וצלמית, ויאמרו לו אדונינו אמת הדבר אשר ראו עינינו:

ויאמר להם תדעו שזה היה המלאך גבריאל שירד באש מן השמים, ואמר לי כדברים האלה לאמור למלך, שישלח ויקבץ כל היהודים שתחת ממשלתו, ויכריחם להמיר דתם ויאמינו בדתו, ואם לא ישמעו לעצתו, יעשה בהם כליה חיו ולא יניח מהם שום שורש וענף, ואם לא יאבה המלך לשמוע אל דבריך אשר הדבר בשמי'

תפארת חכמים

ליהיו לו ידיעה שמקץ ימים ששים יהפוך ה' את כל ערי מלכותו ותבער בם אש וגפרית במהפכת סדום ועמורה:

וַיְהִי כשמוע כל העם אשר בשער את דבריו האמינו לדבריו ותבער אש בקרבם, ותיבך נתוועדו כל הגדולים במקום אחד, ואמרו הבה נתחכמה לו מה נעשה להכריח למלך לקיים זה החזיון הגדול והגדול, ואל יהתל בנו כדרכו המכוערה, והסכימו כולם לילך אצל המלך בחזק יד ולספר כל הענין ואשר ראי עיניהם ואם לא יסכים המלך לדבריהם, למרוד בו ולעשות הם בעצמם ביהודים כרצונם בלי רשות המלך, וכן היה נקבצו והלכי כולם לפני המלך וספרו לו כל הענין, ואמרו לו אם אתה מסכים לעשות כרצונינו, אנחנו מוכנים לקיים דברך מלכינו, ואם לאו בלי רשותך נחנו נזדרז לעשות נקמה באויבינו אם לא ישמעו אלינו, פן נאכזר אנתנו ומפינו וכל עמלינו:

וַיְהִי כשמוע המלך את דבריהם ירוע מחשבותיהם, ענה ואמר להם שמעתי דברכם נכונים, ובוודאי שאתם נאמנים, אמנם תדעו שזה אינו דבר קל שנוכל לעשותו במהרה, להטות לב אומת אחת גדולה, או לעשות בהם בליה, אבל אם תשמעו לעצתי אפשר נוכל להם, והוא לשלוח כתבים לכל שרי המדינות שבמלכותי ובכללם לכל גדולי היהודים שבכל עיר ועיר, שיתקבצו ויבאו כולם ליום המיוחד מהיום לקץ עשרה ימים ונתוועד כולנו בוועד הגדול, ואז תספרו באזניהם כל אשר ראיתם בעיניכם, יצאנה מה בפיהם להשיב לכם, וייתב בעיניהם הדבר ויעשו כן, ויקראו סופרי המלך ויכתבו וישלחו כתבים לכל השרים שבכל מדינות מלכותו, וגם אף כל גדולי היהודים שתחת רשותי שיהיו מוכנים לבוא לוועד הגדול לפני המלך ביום פלוני ואח"כ שלח המלך בהחבא לקרוא לגדולי היהודים שבמדינתו, וסיפר להם כל המעשה ואת מחשבותיהם להרע להם, בערמת החזיון שהראה להם הכומר צורר היהודים, ושהיא בחכמתו ובאהבתו אותם רחה אותה בעצה הנזכרת. ובכן אני אומר לכם שכתבואו לפני ביום הוועד הגדול, ותשמעו כל דבריהם מחזיון הג'ל וכו', ואתם חזקו ויאמץ לבבכם ותשיבו להם בתוקף בכל

ככל אשר ידעתם, ולא תראו ולא תפחדו מהם שאני בעזרתכם, ויאמרו לו יחי אדונינו המלך לעולם, נמצא חן בעיניך החייתנו וה' אלהינו יאריך ימך ותאריך ימים על ממלכתך בזכות שאתה מרחם עלינו ואינך מטה אונך למשמינים עלינו ומעלילים עלינו לכלותינו, וישתחוו לפניו וילכו לשלום:

ויהי בהגיע יום הוועד נתקבצו כל השרים והשלטונים מכל המקומות ויבאו לפני המלך, וגם היהודים בקרבם כי בן ציוה המלך והתחילו כל ראשי העם לדבר אל היהודים ולספר להם החזיון הגדול שראו בעיניהם, את מעשה האש מתלקחת שסיבב להכומר הגדול ביום אידם הגדול ולא נשרף, ואת דברי המלאך גבריאל שנגלה אליו בלכת אש, שצריך שתשמעו אתם היהודים לדברינו להמיר דתכם להיות כלנו לעם אחד לזכותכם, שבוה תרווחו בין בעוה"ז להיות שרים ונכבדים כמונו, ובין בעולם הבא שתתענגו בדשן נפשיכם, ואם לא תאבו לשמוע אל דברינו, ולהאמין לחזיון הנורא אשר בעינינו ראינו, תדעו שמיכרחים אנחנו לעשות כליה בכם, שלא מן ה' הוא שבגללכם נאבד אנחנו ונפנינו ובחתינו ומלכותינו, ויענו כל גדולי היהודים ויאמרו להם אנחנו תמהים איך אתם בעלי שכל ודעת ותבונה שתאמינו לדברי הבאי כאלו מרמות ותחבולות שקר ודברי כזב וכשופים שעשה הכומר שלכם, יען קרמה לכם ידיעה שמיום היותו היא שונא גמור שלנו, שנאת הנם בלתי עול בכפינו, ואנחנו לא נדע מה ירושה נפלה בינותינו שכ"כ הוא שונא אותנו שלעולם הוא משמין עלינו, ויען ה' אלהינו משגיח עלינו לא הסה לב מלבינו יר"ה לשמוע דבריו, וכבר ידוע שזה הכומר הוא שקרן ורמאי ומבקש תואנה להוציא מחשבתו הרעה לפועל, ויען מכמה זמן שהוא משמין עלינו לפני אדונינו מלבינו יר"ה ולא עלה בידו, לכן בתחבולה חשב מזימות ועשה זה הכשוף לעיניכם. כיוודעו טוב לבכם ואמונתכם בו, כדי להבעיר אש כלבבכם ולהחטיאכם להכות נפשות נקיים ואנחנו איננו מאמינים בחזיונו וככשפיי ומרמותיו:

יִיחֲדֵי כַשְׁמוּעַ כָּל הָעָם אֶת כָּל דְּבָרֵיהֶם וְחִירוּפִים וְהִגִּדּוּפִים שְׂבִיזוּ
 אֶת כּוֹמְרֵיהֶם לְעֵינֵי כָּל הָעָם, חָרָה לָהֶם עַד מוֹת וּתְבַעַר אִשׁ
 בְּקִרְבָּם וְהָיוּ רוֹצִים תִּיכֵף לְקוֹם עֲלֵיהֶם לַעֲשׂוֹת בָּהֶם נִקְמוּתָה, וּבְרֵאִית
 הַצֹּרֵר אֶת הַמִּיִּית הָעָם בַּעֲבוּר כְּבוֹדוֹ, עָנָה בַּעֲנוּוֹה פִּסּוּלָה וְאָמַר
 לָהֶם אֲחִי וְרַעִי אֵל תִּתְקַוְּמָן, יַעַן אֱלֹו הִיהוּדִים יָדוּעִים שֶׁהֵמָּה עִם
 קִשְׁה עוֹרֵף מֵאֵז וּמִקֶּדֶם וְאִינֶם מֵאֲמִינִים בְּנִקְלָה שֶׁהָרִי אֶפִּילוֹ מִשֶּׁה
 רִבָּם שֶׁהוֹצִיאָם מִמִּצְרַיִם וְקִרְעַ לָהֶם אֶת הַיּוֹם, וַעֲשֵׂה לָהֶם עַל יָדוֹ
 כְּמָה נִסִּים וּנְפִלְאוֹת וְלֹא הָיוּ מֵאֲמִינִים בּוֹ וְכֵמָּה פַּעֲמִים רַבּוֹ עָמּוֹ עַד
 אַחֵר כְּמָה עָמַל וְשׂוֹרֵחַ שֶׁהֵאֱמִינוּ בּוֹ, וּבִכֵּן אֵל יִגְדַּל הַחִיּוּמָה עֲלֵיהֶם
 וְאֵל יַחַד בַּעֲיֵנִיכֶם עַל שִׁמְתֵּרִיסִים בְּנִגְדֵי וְהִנִּחוּ לִי לַהֲתוֹכַח עִמָּהֶם
 וְאֵהֶם תַּחֲרִישִׁין:

וְאֵח"כ הִפָּךְ פָּנָיו נִגְדַּד הַיְּהוּדִים וְאָמַר לָהֶם בִּשְׁפָה רַבָּה, בְּנֵי לִמָּה
 אַתֶּם אִינֶכֶם רוֹצִים לְהֵאֱמִין בִּי בְּקוֹל אֲשֶׁר שִׁמְעַתֶּם מִתְּחִלָּה
 הַגְּדוּל שֶׁנִּרְאָה אֵלַי הַמֶּלֶךְ גְּבִרְיָאֵל בְּלִבָּת אִשׁ וְבוֹי' כְּנָ"ל, כְּמוֹ
 שֶׁמַּעֲדִידִים כָּל הָעָם הַזֶּה שֶׁרָאוּ בַּעֲיֵנֵיהֶם, וְיָמָּה הִפְרַשׁ יֵשׁ בִּינִי לְבִין
 מִשֶּׁה רִבְכֶּם שֶׁגַּם לֹו הָאֲמִתּוֹ שֶׁלֹא הָאֲמִנְתֶּם בּוֹ עַד אַחֵר שֶׁעָשִׂה
 לָכֶם כְּמָה נִסִּים וּנְפִלְאוֹת וְאֵח"כ הָאֲמִנְתֶּם בּוֹ, וְגַם אֲנִי נַעֲשֵׂה עַל
 יָדִי זֶה הַמוֹפֵת הַגְּדוֹל וְהַנּוֹרָא לְעֵינֵי כָּל הָעָם שֶׁסִּבְכְּנִי אִשׁ הַמֶּלֶךְ
 הַדּוֹבֵר בִּי וְלֹא נִשְׂרַפְתִּי, הִישׁ אוֹת וּמוֹפֵת גְּדוֹל מִזֶּה, אוֹי עָנּוּ
 הַיְּהוּדִים וַיֹּאמְרוּ לוֹ אִם כֵּן שֶׁאַתָּה הוֹדִית וְלֹא בּוֹשֶׁת שֶׁאֲנַחֲנוּ עִם
 קִשְׁה עוֹרֵף וְלֹא הָאֲמִנְנוּ אֶפִּי' בְּמַרְע"ה אֶפִּי' עַד אַחֵר כְּמָה נִסִּים
 וּנְפִלְאוֹת שֶׁעָשִׂה לְעֵינֵינוּ, אֲבָל שִׁכַּחַת דְּבַר אַחֵר גְּדוֹל שֶׁעָשִׂה ג"כ
 שֶׁלֹא יוֹכֵל לַעֲשׂוֹת שׁוּם אָדָם נֶפֶשׁ כָּל חַי אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה
 וְאֵח"כ הָאֲמִנְנוּ בּוֹ, אָמַר לָהֶם תֹּאמְרוּ מָה הוּא זֶה שֶׁעָשִׂה אֲפֹשֶׁר
 שֶׁגַּם אֲנִי אַעֲשֶׂה כְּמוֹתוֹ, אָמְרוּ אֲלֵיו הַיְּהוּדִים שֶׁעֲלָה לְשָׁמַיִם וַיֵּשֶׁב
 שָׁם אַרְבַּעִים יוֹם וְאֲרַבְעִים לַיְלָה לָחֶם לֹא אָכַל וַיִּמָּוֶה לֹא שֶׁתָּה וְהַזִּרְיָה
 לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה וְלִזֶּה הָאֲמִנְנוּ בּוֹ, וּבִכֵּן אִם יֵשׁ אִישׁ אַחֵר שֶׁיַּעֲשֶׂה
 כְּמוֹתוֹ לַהֲתַעֲנוֹת מ' יוֹם אִזִּי נֵאֱמָר בּוֹ וְנַעֲשֶׂה כָּל מָה שִׁיאָמַר אֲלֵינוּ:
וַיַּעַן הַכּוֹמֵר וַיֹּאמֶר לַיְּהוּדִים א"כ אֵיפּוֹא גַם אֲנִי אַעֲשֶׂה זֹאת לָכֶם
 לֵישֵׁב מ' יוֹם וּמ' לַיְלָה רִצּוּפִים בַּתַּעֲנִית בְּלִי אֲכִילָה וְשִׁתִּיָּה

ואז האמינו כי והעשו כדבר, אמרו לו היהודים טוב אם אתה תעשה את הדבר הזה אנחנו מאמינים כך כמו שהאמננו למשה, וכשמוע המלך והשרים וכל העם את דברי הכומר ודברי היהודים שנתרצו בזה, שמחו שמחה גדולה, ותיכף צוה המלך ויכתבו ב' פתקאות ויחתמו על התנאים הנז' שנתחייבו מצד לצד הכומר עם היהודים, שהכומר התחייב עצמו להתענות מ' יום ולילה רצופים, והיהודים נתחייבו שבהשלים המ' יום הנז' בתענית הכומר וישאר חי, להאמין בו ולהמיר כולם דתם למקטנם ועד גדולם כאין אומר ואין דברים, ואם לאו הרשות נתנה בידם לעשות ביהודים כרצונם ואם לא יוכל להתענות מ' יום כנ"ל, אזי כל דבריו מהבל ימעטו ויחיוקו אותו לשקרן ורמאי ורשע מרושע, ויהיו היהודים פטורים זכים וברים באמונתם כלם קדושים, ויחתמו עליהם הכומר והיהודי והעידו עליהם בחתימת ידיהם המלך והשרים והאחד לקח המלך כאמתחתו והשני נתן ביד היהודים, ותיכף צוה המלך לבנות בזרזות מגדל של עץ סמוך לסלמין שלו בכדי שיחזיק לשכב בה הכומר לבדו וכלי השמישי הצריכים לו, ואמרו להכומר שיזמין עצמו ליכנס ולהסגר בתוכו לבדו כדד ישב, וכשנגמר בנין הבית קראו אותו ויביאו אותו בכבוד גדול, והוא מתגשא ומתגאה לאמור אני אמלך, ונכנס בתוך המגדל והדלת סגרו אחריו, והמלך העמיד עליו שומרים כחייליו ומהיהודים מר' רוחות המגדל, למען לא יקרב אליו איש להביא לו שום דבר של אכילה ושהייה, והרשע כבר הזמין בביתו שעה אחת ארוכה גדולה עוביה חצי אמה ובתוכה ישים אורבת, ויצו לאנשי ביתו שאחרי הכנסו במגדל יביאו לו זאת השעיה עם ספריו תלמודו ותפלותיו ללמוד בהם כל ימי הסגר, וכן עשה שתיכף אחרי הכנסו במגדל הביאו לו השעיה הנזכרת עם ספריו, והשומרים בדקו אחריו ויראו שאין שום דבר של מחיה כי אם השעיה להשתמש לאורה והספרים ללמוד בהם באותו זמן, והניחו להם להכניס למגדל עם מטה אחד כמדתו וכסא ושולחן קמנה ויסגרו הדלת בעדו וימסמרוהו במסמרים בל תמוט ויחתמו במבעת המלך. ויהי כאשר עברו ג' ד' ימים היו מתקרבים

תפארת חכמים

מתקרבים השומרים אל המגדל לשמיע קולו, והיו שומעים קולו בחזקו ותקפו, ועברו עוד ה' ימים וכמו כן היו שומעים קולו בתפלותיו כיום הראשון וכן בשעברו קרוב לעשרים יום נתקרבו היהודים לשמוע, ושמעו שהכלב עורנו חי בתקפו קולו בקול התור וייראו מאוד וגדל צערם בחשבם מה תהיה אחריתם, שאם ח"ו זה הרשע עושה איזה בשיף או מרמה ותחבולה להחיות את נפשו ויצא חי אחר מ' יום, ח"ו לא יהי' להם תקיפה, ותיכף הלכו והודיעו להרב גודל צערם, ותיכף שלח לקבץ את כל היהודים וגזר עליהם תענית ונכנסו לבית הכנסת ויתפללו סליחות ותחנונים לאל שובן מרומים שהוא יעשה למען שמו ויעשה עמם נסים ונפלאות שיתגלה קלונו ומרמתו של צורר היהודים הזה, למען ח"ו לא יאברו כל ישראל ויחללו תורתו :

וישמע ה' את נאקתם ויזכור להם את ברית אבותם, ובוה הזמן גם המלך היה דורש וחוקר עליו תמיד אם עורנו חי, והיו אומרים לו שקולו הולך למרחוק בתקפו וגבידותו, והמלך לא הי' מאמין שכ"כ יעלה בידו, והיה מצמצר הרבה בעבור היהודים, וכראות המלך כי ארכו הימים, והוא עורנו חי, נכנס פחד בלבו ממרמתו, שאם היה יהי' שיכול לעמוד ולצאת חי אחר מ' יום, וראי יאבד מלכותו, שכל העם יגרו אחריו להאמין בו כאלוה ומליכותו עליהם, ובכן אמר בלבו הדבר הזה שיעמוד איש חי מ' יום בלי אכילה ושתייה רחוק להאמין, ואין לי אלא אלך אני בעצמי קרוב למגדל להטות אוני ולשמוע אם כנים הדברים שקולו נשמע ועורנו חי, וקם והלך בעצמו ונתקרב למגדל ושמע קולו גוער כחמור להשמיע לעם שהוא חי ועומד ומתפלל תמיד בתפלותו, וגדל צער המלך ונעצב מאוד ולמחרתו חזר פעם ב' והלך ושמע קולו במנהגו, וישתומם על הדבר הזה והלך לביתו נבוך ברעתו בחשבו מה יהי' אחריתו :

ויקדי בלילה אחר ג' שעות ככלות רגל-סן השוק ה' העיר את רוחו ויאמר המלך בלבו אני רוצה לחזור ולילך בשעה הזאת לשמוע קולו ולראותו, ויקח מקרה אחד בידי והלך לו לבדו בסתר בשעה

בשעה שכל השומרים היו ישנים ויקרב אל המגדל ויקוב חור בדלתו והביט, וראה שהרשע לקח השעוה הגדולה ופתח בה פתח קטן והוציא מתוכה כלי אחד סתום, ופתחו ושתה ממנו גמיעה אחת גסה וחור וסתמו והשיבו למקומו. והפך עוד השעוה לצד אחר ופתח עוד פתח אחרת והוציא ממנה עוד כלי סתום וחתום ופתחו ושתה ממנו כדי צורכו והחזירו לאיתנו. ואח"כ נתפשט על מפתו וישכב וירדם. אז שמח בלבו ואמר אכן נודע הדבר ומרמתו, ושתק חור לבית מלכותו והלך לישן שקט ושאנן. ובלילה השנית חור עוד באותו זמן להאמת הענין ופתח החור וראה מעשהו כיום אתמול ונתחזק לבבו וסתם החור וחור לביתו, ולמחרתו שלח המלך אחרי היהודים בהחבא, ויאמר להם אל הצטערו כי ה' אלקיכם עמכם וה' הנחני בדרך אמת ותפשתי וראיתי את כל תחבולותיו של הרשע אויבכם ובכן אל תיראו ואל תערצו וחזקו ויאמץ לבבכם. וכשיושלמו המ' יום ויעמדו לפני אני אעשה אופן לגלות קלינו וחרפתו, ועמדו כולם ויברכו אותו וילכו מאתו לשלום:

ויקץ בהגיע קץ המ' יום וכל העם שומעים את קול הרשע בתקפו וגבורתו גדלה שמחתם להוציא מחשבתם תדעה לפועל לנקים נקם מהיהודים ולעשות בהם כרצונם, וכל אחד התחיל להכין ולהזמין בלי זיונו, זה מחדד חרבו וזה סכיניו וזה קרדומו וזה מכין עצים לשריפה וכיוצא בו וכיום הארבעים נתקבצו ובאו מכל הערים והמדינות אלפים ורבבות עם בעיר המלוכה, להיות שם מזומנים לעת יציאת הכומר מהמגדל והלכו כל השרים עם כל גדודיהם ופרשיהם ועגלותיהם וזמינו הזמנה גדולה ועטרו כל השווקים והפתחים והחלונות בכלי מילת מכל הגוונים, וכסו כל השוק שיעבור בו בבגדי צמר מרוקמים יקר הערך, וכל חילי המלך מסודרים שורות שורות בסדר נאה איש לפי גדרו, עם כל מיני כלי שיר ומוזיקא והביאו לו מלבוש חשוב מכף רגל ועד ראש להלבישו והלכו ופתחו המגדל ושתחו לו כל השרים אפיים ארצה והוא מתנשא בגאותו לאמור לי הארץ ואני אמלוך, וילבישוהו ויעמדתו ויצא מהמגדל בקימה זקופה, וכל השרים מימינו ומשמאלו, וכל כלי

כלי שיר משוררים והולכים לפניו, מלבד כל החיילים והפרשים והדגלים בסדרן, ורוב המון העם כחול אשר על שפת הים, כלם דוחפים ומרמסים זה את זה לזכות לראות פניו ומי יזכה לנשק ידיו או רגליו, ומי שלא היה יכול להשיג לנשק רגליו ה' הולכים אחריו לנשק העפר מקום מדרך כף רגליו ובוה האופן סכבוהו כל העיר מקצה ועד קצה:

ויבואו עמו לפני המלך, ועמו כל השרים וכל גדולי המלכות שבבבל המדינות, וכראות המלך אותו אמר לו בפיו ובשפתיו שלום בואך ולבו כל עמו, ויאמר לו עתה ידעתי כי נאמנים דבריך ואמריך ואשרי חלקך, ועתה צריך לשלוח אחרי היהודים לראות מה יש עוד להם לדבר שבודאי מוכרחים לקיים חיובם ולהאמין בך ולהמיר דתם ותיכף שלח המלך אחריהם והמה יצאו מבתיהם וכל הערלים מתלוצצים ומשתקים עליהם, ומחרפין ומגדפין אותם ורוגזים אותם באבנים, ואומרים להם הגיע עת פקודתכם, באופן שלא היו יכולים לילך מרוב הרגישות והבזיונות והתקיקות שהיו רוקקים בפניהם וסבלו צער גדול עד הגיעם אל בית המלך, ונכנסו לפניהם וישתחוו למלך ויאמרו להם המלך והשרים, עתה היש לכם עוד פתחון פה לדבר, וראי שתאמינו באדונינו הכומר הגדול אשר עשה את הדבר הגדול הזה והמירו דתכם ותהיו כמונו לטובתכם, וכאשר נתחייבתם בכתב ידכם וחתיתכם, ויענו היהודים לעיני כל העם ויאמרו עריין אנחנו חזקים כאמונתנו כיתר התקועה בלבנו, ולא נאמין שהאיש הזה נשאר חי מ' יום בלי אכילה ושתייה בארץ, ומי יודע איזה תחבולה עשה להחיות את נפשו בזה הזמן, ויענו כל העם ויאמרו להם הלא הוא ה' סגור במגדל והשומרים מכל ד' פינותיו לכל יקרב שום אדם אצלו להוליך לו שום מידי דמיון, ואהם גם אתם הנחתם שומרים מכס למשמרת, וא"כ איך תוכלו להסתפק בזה, והרי המגדל אין בו אלא השעוה שהיה מדליק להשתמש ולקרות בו לאורו והספרים להתפלל וללמוד בהם יום יום, ויען הכומר בגאוותו פי כסיל טהרה לו, ויאמר הגה המגדל עריין כהויותו ילכו ויראו ויבואו כל אשר בתוכו ויראו אם יש

שום דבר שמץ מנהו של אכילה ושתיה, ותיכף שלח המלך ויביא לפניו מה שהי' במגדל השעוה והספרים ובדקו וראו שאין שום דבר של מחיה בעולם, ויקחו השעוה כל השרים בידם ויהפכו אותה מצד לצד ויראו כי אין בה שום דבר כי אם שעוה במנתנה, ויקח המלך את השעוה בידו ובדק בה היטב הדק למצא בה איזה סימן ולא מצא בה שום דושם כלל, ותמה על המראה ויאמר כלבו היתכן שעניי רימוני פעמים ושלש, וכעם המלך לעיני העם והשליך מידו השעוה בכח על הארץ, כאומרו מה צריך לבדוק בה עור, ודאי אין בה דבר. והי' בהשליכה בחזקה נשברה השעוה לחתיכות והבקע הנור, ויצאו הב' בלים חתומים ממני טרק ומשקה עשוי בחכמה גדולה בסמים ורפואות המחיים ומחזיקים גמיעה אחר מהם בכל כ"ד שעות יותר מלחם ובשר ויין, ואז נהפכו פני כולם כשולי קדירה ולא מצאו מענה בפייהם :

אז פתח המלך את פיו ויאמר להכומר מה הם אלו הכלים ומה תענה, והוא נשאר יושב ודומם כעץ יבש וכמעט פרחו נשמתו, ויאמר המלך לכל שריו ולכל העומדים לפניו ראותם בעיניכם איך במרמתי היה מפתה אותי ואתכם לתת על נפשינו דם נקיים, לולא ה' אלהי השמים המאמינים בו הגין עליהם, והציל אותנו מלבא בדמים, ויהנו עיניהם בארץ ולא היה להם פה להשיב ולא מצח להרים ראש ואז הפך פני המלך אל היהודים ויאמר להם קחו אה אויביכם ושונאיכם שאני מוסר אותם בידכם. ותענשו אותם והתרגוהו ותעשו בו נקמות כאשר חשב הוא לעשות לכם. ויצא כל העם בפחי נפש. והשמחה נהפכה להם לתונה ואנחה, ויקחו היהודים את הצורר ויצאו מלפני המלך, ויסובבו אותו כל בחורי ישראל ויפשימוהו בנדיו החשובים ויהנו עליו בלויי הסחבורה, וירכיבוהו על חמור חגר בלי מרדעת, פניו לאחוריו החמור ויהנו הונג בידו, ויסובבוהו ככל העיר בכזיונות וחירושים למאות ולאפים ויעשו בו משפטי נקמות וינתחוהו אברים והאכילוהו לכלבים, כן יאכדו כל אויביו ה' ויראינו נקמה באויבינו וימהר לגאלינו במהרה בימינו אמן כן יהי רצון :

אזין שומעת את תוקף מעשה הנורא הזה איך לא יתלהב לבו לאהבה וליראה את ה' ולדבקה בו, בראותו נסיו ונפלאותיו אשר תמיד הוא עושה עמנו בגלותינו שכל דור ודור עומדים עלינו לגלותינו, והקב"ה משגיח עלינו בעין חמלתו ומצילנו, ועונה אותנו ביום קראינו אליו בעת צרותינו, יתפר עזת אויבנו, ומרים ראשינו אפילו בגלותינו, לנקום נקמת אויבנו כמעשה הזה, ובכן כמה חייבים אנחנו לעבוד עבדות יוצרינו בכל לבבנו נפשינו ומאודינו ולשמע אהבתו ויראתו בלב בנינו וכל חקרב אליו, ולעשות רצונו תמיד כל ימי חייתו, אולי יחונן ה' וימחר לגאלינו, ויקבץ נפוצותינו במהרה בימינו אכ"ר :

ג.

ויכוח היהודים לפני המלך אלפונס"ו במדינת ספרד.

מעשה לפני המלך אלפונס"ו מספרד דכשהביאו ספר הזכרונות לפניו כדי לכתוב בו איזה ענין מעשה מהיהודים מנס שנעשה להם ע"י חלום שחלם המלך הנזכר, וימצאו כתוב בתחלת הספר י"ח דברים שבעל הספר לפי מלאכתו ואמונתו העלה אותם שנבחרו היהודים, וכך ה' כתוב בתחלת ספרו שאנו מודים כתחילתו אך לא בסופו. האחד יעקב בחיר ד' באבות, דוד במלכים, יהושע בכיבושים, ירושלים לקדושה, היהודים לפקחים, ולקשה עורף וכו'. ובהיותו שואל המלך לפני חכמיו שריו ויועציו כי איך היהודים נבחרו כמדה פחותה שבמדות ולא יאהב הקשה עורף, כי עם קשה עורף כמוהו, והשיב לו המשנה כי מדה זו צריכה אל הדתות כי עם המדה של קשה עורף תורתם מתקיימת, ואמרו חכמי ספרד הממחר באהבה ממחר כשנאה, ואמר טומא"ש החכם המחודד הנזכר דכך אמרו חכמי ספרד שמי שמקבל אוהב בנקל יאבדנו בנקל, ואמר המלך שהוא שמע בדרך אחר שמי שמקבל אוהב בלי נסיון ישנאהו בלי נסיון :

ואמר עוד המלך שמעתי שנבחרו היהודים להיותם פקחים מנין להם פקחות זה, והמשנה השיב לו כי הפקחות זה אינו אלא

ערימות

ערמימות וזה נמשך מיעקב אבינו, אמר לו המלך והלא ביעקב כתיב ויעקב איש הם, אמר טומא"ש בהתחלתו ה' תם ובסופו נעשה ערום, כי כך אמרו חכמי הטבע שהנער התם בתחילתו בסופו יהי' ערום, וכן להיפך כשהנער בתחלת ימיו ילדותו ערום בסופו הוא תם, ועוד נמשך להם הערמימות ממה שיש להם מהצורך יותר מכל שאר עמים לכך צריכון לחשוב מחשבות וערמות כדי להרויח מחייתם:

אמר המלך בעיקר הענין יש להקשות כי במה נראה מהם שהם פקחים אמר טומא"ש יכול אדוני המלך לנסות הדבר הזה בזה שיהי' נקראים לפניו שלשה אנשים מן היהודים מהיותם מופשים והדיוטים אשר לא למדו שום חכמה ויראה תשובתם מתיישבת בכל דבר אז שלח המלך ויהן צו שיקראו לפניו מן השוק שלשה אנשים אשר יפגעי בהם תחלה, יהיו מי שיהיו לכד שיהיו יהודים, הלכו המשרתים מאת פני המלך ברחוב היהודים והביאו שלשה אנשים הראשונים שנזדמן לפניהם, ובביאם לפני המלך שאל מהם המלך מה מלאכתכם, אמר האחד אני חייט, והשני אמר אני גרדני (מעבר עורות) והשלישי אמר מלאבתי סנדלר, ונבהלו היהודים באימה על מה ולמה הובאו בית המלך, אמר להם המלך שלחתי אחרים כדי לשאול מכם איזה דברים, ולא תפחדו כלל להשיב, כי אין רצוני להרע לכם, רק לנסות שכל ודעת היהודים, עד היכן מגיע חכמתם ובינתם אלו אשר לא למדו שום חכמה, ואם לא תשיבו כהוגן אין בכך כלום ואין להאשים אתכם כי מלאכתכם היא עצמה התנצלות שלכם, השיבו לו היהודים מדוע בחר בנו המלך לשאול מאתנו דעת והשכל אנחנו לא למדנו ספר כמפורסם בלתי מלאכתינו, אשר מזה נוציא מזונותינו ובלעדיו זה אין אתנו יודע מה, ואיך נוכל להשיב לאדונינו המלך:

השיב להם המלך וכך אני רוצה ועל זה צויתי לקרות האנשים הראשונים מהיהודים שיזדמן לפניהם ובלבד שלא תהי' מלומדים, לכן על כל פנים תשיבו לי ראשונה, הנה כלנו וכ"ש אתם היהודים חייבים לדעת למי אתם עובדים כמו שאמר הכתוב

אך רעו את ה', א"כ הוריעו לי ותשיבו לי מהות הארון הזה מה הוא, השיב הראשון אני איש בן הנני, אבל ראשונה אשאל מאת אדוני המלך כשישב על כסאו, ואח"כ קם מכסאו מי הוא העצם שהוצרך להניע ומי הוא העצם שהוצרך שינוח ומי הם העורקים שהוצרכו שיתפללו, וכן מה שאמרו שיש באדם איברים מכשלים ואברים מחלקים ואברים מוליכין המזון מי הם כחות אלו? ענה להם המלך אי שומה ואם שיני שהם קצת מנולות איני יודע כמה ומהותם א"כ איך אוכל לדעת פנימיות גופי ועיר ובשר מכסים אותם והכל סתום, השיב היהודי וישמעו אזני אדוני המלך מה שפיו מדבר כי יפה דבר ובשעתו דבר, וכך אמר דוד המלך בתהלים אתה ידעת שבתי וקומי ואם אדוני המלך זה לא יוכל לדעת איך אני ואדוני יכולים לדעת את האלהים שהוא למעלה מעשרה רקיעים, ונאמר ענין וערפל סביביו והוא תשובה ניצחת לכל פתי שיאמין בדבר, שהיה מורכב מארבע יסודות דודאי אין בו כח אלהות כלל והוא מו"ג עקרים אשר לא ישיגוהו משיגי הגוף ואין לו שום דמיון כלל, ונפטר האנשים לביתם בשלום, וסוף דבר אמר המלך די בזה למה שרצינו לנסות שכל ודעת היהודים, וברוך המקום שבחר בהם ומכל מקום אני תמה איך ישיבו בחילוקים שיש בהם קצת מן החכמה אשר לא למדו, אמר מומא"ש לפי שהם נוטים און מאוד אל השמועה, והם כמו הנערים כי הנסיון יוביח, והנער יבור יותר מן הזקן מפני שיפלא מכל דבר, והרבר הנפלא עושה רישם בזכירה:

ד.

יזכור שבעים חכמים עם החיות והבהמות לפני המלך אשמדאי.
מעשה בימי מלך אחד חקרן גדול ששלח וקבץ שבעים חכמים חכם אחד מכל אומה ולשון, והזמין להם פלמין אחד גדול להם לבדם ולכל אחד בית מיוחד לא תחסר כל בה ממה ושלחן וכסא ומנורה ומשרתים לשרתם לכל צרכם ומאכלם, וצוה להם המלך שילמדו כולם ביחד וילמדו כ"א וא' מהם כל ע' לשון, שכל

שכל אחד ילמד לחבירו וחבירו לחבירו וכן על זה הדרך עד שיהי' כולם חכמים בכל הדתות וכל הלשונות ובכל החכמות, וכן עשו וישבו יחדיו וילמדו איש את רעהו עד שנעשו כולם שוים למובה בקיאים בכל לשון ובכל חכמה:

ובאשר נמרו לימודם נתועדו כולם כאחד להתייעץ מה יעשו ומה יחדשו מאז והלאה להפיק רצון המלך, שכל מנמתו היא לחדש דבר שלא נודע בעולם, ויען החכם היהודי שהי' בתוכם ויאמר להם אם תעלו בהסכמה עמי עצתי אחת היא, לאסור למלך שיתן לנו רשות לילך לשוט בעולם דרך ים לתור ולחפש במקומות שלא הלך בהם שום אדם, ובוודאי שעל ידי זה נוכל לגלות נסתרות שלא נגלו עד היום ומהם נוכל ללמוד ולהתחכם ביותר, ויכול לצאה מזה הענין הנאות למלך ולמלכותו, וייפבו דבריו בעיני כל החכמים ויאמרו לו כן דברת:

וידיי ממחרת ויגידו למלך את עצתם וייטב הדבר בעיני המלך ויעש כן, ותיכף צוה לעבדיו להזמין להם ספינה גדולה עם כל צרכיהם, וצדה לדרכיהם ומשרתים פרטיים לכל אחד מהם, וישתחוו למלך ייסעו וילכו לדרכיהם, ויצאו אל ראש החובל ויאמרו לו הפתח כל הוילונות והגית לילך הספינה לכל מקום ולכל רוח אשר תלך, ואל מקום אשר שם הרוח שמה גלך יהי' למקום שיהי' וכן עשה וילכו כמו עשרה ימים בלב ימים עד אשר יצאו ממקומות הניכרים, ונכנסו במקומות חדשים שאין בני אדם עוברים ויאמר להם רב החובל רבותי אלו המקומות! הם אצלי חרשים לבקרים, שזה לי כמה שנים בלב ימים ומקטנותי נער היתתני גם זקנתי עובר אורחות ימים ומימי לא ראיתי אלו המקומות השוממים, וישיבו לו מה יהי', תהלה לרבון העולמים אין אנו חסרים שום דבר מצרכינו ואין אנו מחזיראים משום דבר בעזה"ת, שיש לנו עם רב עמנו וכלי ויין וקאנינו"ם לעת הצורך ואדרבה זהו רצונינו לראות מקומות חדשים וילכו עוד שלשת ימים ולא היו רואים כי אם מים ואש:

ידי ביום השלישי לעת ערב וישאו עיניהם ויראו והנה הר נבוה
 רם על רמים, ובשיפוע ההר כולו מלא דשאים וכל מיני
 אילנות וצמחים, ומעינות נוטפים מים חיים להשקות את כל פני
 האדמה, ובו כל מיני בהמות וחיות ועופות רצים ושבים רועים
 במרעה טוב ושמן כולם כאחד כאחים ורעים, ובראש ההר בקעה
 גדולה דשנה ורעננה, מלאה כל מיני פירות ופרחים וכל מיני
 שושנים וישמחו שמחה גדולה ויאמרו לצאת ליבשה ולנות שם
 איזה זמן. ויהייעצו ביניהם לאמור נשלחה אנשים לפנינו ויחפרו לנו
 את הארץ וישיבו אותנו דבר את הדרך אשר נלך בה ואת האנשים
 אשר נבוא אליהם, ואם יש לנו מקום לנו ללין וכן עשו וישלחו
 ממשרתיהם ויררו בספינה קמנה ויצאו אל היבשה, ויעלו אל ההר,
 ויראו והנה כל ההר ההוא דשן ורענן מלא וגדוש מכל טוב כגן
 ה' מכל מיני פירות משובחות וכל עץ רענן, והנהרות והמעינות
 נוזלים מכל צד ופינה. ויעלו אל ראש ההר וימצאו בקעה גדולה
 כנוכר, ובאמצעה בנוי פלטין אחד גדול ומפואר ויאמרו האנשים
 האלה בלבם, הא וודאי שם הוא דירת האנשים בעלי כל הטוב
 ההוא ויאמרו נלכה ונראה מה מיכם, ולשאל מהם רשות אם נוכל
 לירד למקומם, ולהתעכב איזה זמן לנות מדרכיני, ואם ית' מקום
 לחנייתנו ולכל צרכינו ויקרבו אל פתח הפלטין הנזכר וימצאו הפתח
 פתוח לפניהם ונכנסו בתוכו ויראו בו כמה חדרים מלאים מכל
 טוב, עליות ותחתיות כולם מתוקנות במטות ושולחנות וכל כלי
 בית הצרכים לכל תשמיש, וחלונות פתוחות לגנות ופרדסים
 וסבבו כל החדרים ולא מצאו בהר שום אדם, כי אין איש מאנשי
 הבית שם בבית, ויתמהו האנשים מאוד, וילכו ויבאו אל אדוניהם
 ויאמרו להם הארץ אשר עברנו בה לתור אותה טובה הארץ מאוד
 מאוד, והארץ הנה רחבת ידים לפניכם ויש בה כל עץ פרי וכל
 מיני עופות ובהמות, ועיינות ותהומות יוצאים בבקעה ובהר, וגם
 מקום ללין מצאו פלטין אחד נאה ומפואר, וכו' עליות ותחתיות
 מלאות מכל טוב מכל אשר יבחר האדם גנות ופרדסים לא תחסר
 כל בה, אמנם לא ראינו שום אדם שם ככל המקום, וכשמעם את
 דבריהם

דבריהם הסכימו לירד ליבשה ולנוח שם איזה ימים, ולראות מה
 מיבוי של המקום ההוא שלא ידעו אדם מעולם, ויאמרו על כל
 פנים צריך ליקח עמנו כל הצריך לנו, הן מבגדים והן מספרים וכו'
 ובכן צריך להוריד התיבות ליבשה על שפת הים, ומשם נקח
 מהבהמות סוסים וחמורים הנמצאים שם כדי להעלותם למעלה על
 ראש ההר אל מקום הפלמין, וכן עשו וימחרו ויורדו כל התיבות
 הצריכות להם אל היבשה, וירדו כולם ליבשה וקשרו את הספינה
 ויעמורה שם, וישלחו משרתיהם למעלה אל ההר, לכבוש איזה
 סוסים או חמורים וכיוצא, ולהביאם למטה כדי לשאת עליהם את
 כל המסעות ולהעלותם למעלה, וילכו וימחרו לרוץ אחריהם כדי
 לתפוש מהם, וילאו להלחם עמם בכל כחם, ולא יכלו עמם
 לתפוש אפילו אחד מהם, שכולם היו רצים ובורחים בהרים כאריות
 ונמרים, וחזרו לעת ערב אל ארוניהם יעפים ויגעם, ויספרו להם
 את כל הקורות אותם עם הסוסים והחמורים ויתמהו האנשים מאוד
 ויאמרו יהי' מה שיהי' צריך שאתם בעצמכם תעשו כל מצדקאי
 להעלות כל אלו המשאות, ויקשרו כל התיבות בחבלים וגררו אותם
 עד שהעלום אל הפלמין הנזכר, ויעלו אחריהם כל החכמים, ויראו
 יופי המקום ושלימותו מכל אשר ברא הקב"ה בעולמו, ויכנסו אל
 הפלמין הנזכר וסדרו כל חפציהם^א וישקיפו בחלונות לראות את
 כל מרחב המקום ההוא^ב רשן ורענן^ג כגן ה'. ומשתעשעים ומתענגים
 והם כמתמידים מבלי ראות שום אדם בכל אותו מקום, ובחשבם
 מי יהי' בעל הפלמין ההוא וכל העושר ההוא מבלי שומר ומשגיח
 כלל ועוד יגדל התימה על דבר הבהמות, מגבורתם ועוזם, שלא
 יכלו לתפוש אפילו אחת מהן כל אותם המשרתים בחורים וגבורים:

וידדו כמה נושאים עיניהם אל ההרים וראו והנה כל הבהמות וחיות
 וכל עוף כנף למיניהו הנמצאים בכל תחום ההוא רצים
 ושבים ומתקבצים^ד כולם כאחד לבקעה אחת^ה גדולה, וכאשר נתוערו
 כולם באותה בקעה, עד^ו שלא נשארה^ז שום בריה מפורדת בשום
 מקום התחילו כולם צועקים ושואנים בקול המיה גדולה, להתווכח

זה עם זה כשיעור ב' שעות, ואחר כך התפרדו איש מעל אחיו כל אחד לדרך פנה, עד שלא נשאר מהם עד אחד בכל אותו מקום, והחכמים הנז' רואים ומתמיהים, ולא יכלו לודע ולהבין סיבה מעמדם והתוועדם כאחד ויכוחם וצעקתם, ולא סיבה בריחתם מאותו מקום ובין כך ובין כך העריב השמש ונכנסו לבית מושבם ויאכלו וישתו והלכו לישן במנוחות שאננות:

ויקדי בבקר קמו ויתיצבו איש איש על מקומו ויאכלו פת שחרית ויצאו: לפרוזדור לרעות בגנים שעל ראשי ההרים, ויהי בחצי היום וישאו עיניהם ויראו והנה איש אחד מרחוק בא לקראתם, ויאמרו איש אל אחיו, הא וודאי זה יהי' בעל המקום והפלמין הזה, ונראה אם בא יבא אל ביתו, או יאחו דרך אחרת לקראתו, ויראו שהאיש הנזכר הולך ובא ומתקרב אצלם, עד שבא אליהם ויאמר להם שלום עליכם, תדעו שאני באתי אליכם בשליחות המלך אשמדאי להזמין אתכם לדין וצריך שתבואו עמי, ויאמרו לו אנחנו אין לנו שום עסק ודינא ודיינא עם שום גברא, והשיב להם לא ידעתי הסיבה כי אם מאמר המלך אין להשיב וצריך שתזורו עצמיכם ותבואו אצלו ושם תדעו מי הוא הבעל דין שלכם. ועל כרחם נתוועדו כולם ויקומו וילכו אחרי האיש, עד שהגיעו לפני שער המלך, ויראו והנה שם רחוב גדול ושם מקובצים כל מיני חבהמות וחיות ועופות שבכל אותו המחוז עם גדול ורב שאין דרך לנשות ימין ושמאל, ויתמהו האנשים מאוד, ואותו האיש שליח ב"ד עבר לפניהם לפנות להם הדרך, ונכנסו לפני המלך, והמלך יושב על כסא מלכותו ויקדי וישתחוו לו, ויאמר להם המלך כואכם לשלום שבו איש על מקומו, ובעוד שהחכמים הנז' נכנסו לפני המלך ואחריהם דחקו ונכנסו כל הבהמות וחיות ועופות כנף שהי' שם עד שנתמלא הפלמין של המלך, וגם העיוז פניהם ונכנסו הרבה מהם לפני המלך, וכראות המלך עזותם חרה אפו בהם ויקרא אל עבדיו ויאמר להם, הוציאו את כל הבהמות וכו' מעלי אשר אין להם כושת פנים ודרך ארץ, ויצאו כולם לחוץ ויבחרו אחד מהם הטוב בעיניהם כדי שהוא לברו יבא לדין וימענו מענותיהם, והחכמים רואים

רואים ושומעים ומחרישים לדעת מי יהי' בעל דינם, ויצאו תיכף כל הבהמות וכו' לחוץ בפחי נפש, ויתייעצו לבחור אחד מהם היותר רעתן וחשוב, להיות הוא שוען טענותיהם, ויבחרו את החמור הגדול ויעשו אותו מורשה עליהם ונכנס לפני המלך, ויאמר לו המלך אתה החמור קבלוך עליהם כל הבהמות וחיות וכו' שתטעון טענותיהם, השיב לו החמור נוער, וא"ל הן אדוני, ויאמר לו המלך אם כן הטעון טענותיך והביעותיך, בעדך ובעד כל קהל עדתך והרי הבעלי דינים הנתבעים עומדים לפניך, ויפתח החמור את פיהו ויאמר אדוני המלך כלנו יש לנו תרעומת ותלונה גדולה על אלו הבני אדם, והוא שידוע שהקב"ה ברא את כל העולם ארץ ומלואה, ובכלם ברא את האדם בארץ, יברא אותנו ואת כל הבהמה למינה, ואת כל החיה למינה, גם רמש ועוף וצפור כנף למינהו וכלנו היא אלהינו בראנו, אדם ובהמה תישע ה', ובכן אין לשום אחד יתרון על חבירו למשול באחיו, לא מין בהמה גדולה או קטנה על אחתה, ולא שום חיה על שום בהמה, ולא שום חיה ובהמה על שום עוף וכו' וכמו כן לא יוכל לשלוט האדם על שום בריה זולתו, לא לשעבדו ולא לתורגו ולא להכותו יכיוצא, ובכן מדוע יהיה לו לאדם זה הזרון לב להתגאות על כל הבריות וללכוד למי שירצה לעבדים ולשפחות את כל עבורה בבית ובשדה, כמו הסוסים והחמורים והגמלים והשורים וכו' וכן להרוג ולטבח מהם לאכול את בשרם, ולהוציא חלבם ולגוז את גזם ולהפשיטם, כמו כבשים וגדיים ופרות ושזורים ותרגולים ותורים וצפורים, שהורגים מהם לאלפים ולרבבות על לא חטם בכפיהם, כי כן דינא קא בעינא לפני אדונינו המלך מלך המשפט, וכי הייטב בעיני השי"ת זה העול והמעשה הרע שעושים בני אדם ויען המלך ויאמר לחכמים הלא שמעתם המענות שמוענים נגדיכם, מה אהם משיבים על טענותיהם:

ויענו החכמים ויאמרו אדונינו המלך הא ווראי לא נעלם בעיני אדונינו יר"ת סדר בריאת העולם, מאת ה' אלוקינו מלך העולם כמו שכתוב מפירש יוצא בתורת משה איש א' ע"ה אדון כל

תפארת חכמים

כל הנביאים שכתבה מפי הקב"ה תורת אמת, ושם כתוב מדר הדורות מאדם ועד נח ואחר שברא הקב"ה כל הבריות בעלי חיים וכל אילני פירות ודשאים, ותתקין כל העולם ומלואו, ברא את האדם בצלמו בצלם אלקים ברא אותו, כדי שימצא מזומן לפניו כל צרכו כדי שיוכל האדם לעבוד בוראו, שכל העולם נברא בשביל האדם שיעבוד ליוצרו, ולזה בירך אותו והשליטו על הכל, שנאמר ויברך אותו אלהים ויאמר להם פרו ורבו וכו' ורדו בדגת הים ובעוף השמים ובכל חיה הרומשה על הארץ, וגם אחר המכול שלא נשאר כי אם נח ובניו, יען היה איש צדיק ונח מצא חן בעיני ה' וגם אז מכל בריה אשר עלו עמו לתיבה וכשיצאו מן התיבה ברכו אלקים שנאמר ויברך אלקים את נח ואת בניו, ויאמר להם פרו ורבו ומלאו את הארץ ומוראכם וחתכם יהי' על כל חית הארץ ועל כל עוף השמים בכל אשר תרמוש האדמה ובכל דגי הים בידכם נתנו, וגם הוסיף ואמר לו כל רמש אשר הוא חי לכם יהי' לאכלה, בירך עשב נתתי לכם את כל, נמצא שהקב"ה אדון הכל ובורא הכל שהוא ברצונו ברא הכל יש מאין, והוא ברצונו השליט והמליך את האדם יציר כפיו על כל הבריות, ומי יאמר לו מה תעשה ומי יאמר לו מה תפעל, שאפילו מלך בשר ודם הרשות נתונה בידו לגדל ולנשא למי שירצה אחר מעבריו שימצא חן לפניו, וגם להשפיל ולהרים ולהמית ולהחיות, איש לפי פעלו ולפי רצונו, ומי יוכל לדבר כנגדו ולומר לו למה המלכות לזה, ונשאת לזה והשפלת והרגת לזה, ואם בא יבא אחד ויעזז פניו לפני המלך לאמור כדברים האלה אחת דתו להמית ואם מלך בשר ודם שאין לו שום יתרון על שאר בני אדם שהוא לא בראם ולא עשאם דינו כך, כל שכן וקל וחומר הקב"ה בורא עולם שהוא ברא הכל והוא בעל הממשלה האמיתיות וברצונו נותן ממשלה למי שירצה והוא בחר בנו במין האדם העשוי בצלמו, כי כן מי הוא זה שיכול למעון נגדו, והטוען כנגדנו וחולק עלינו כאילו חולק על ה' שבראם, ויאמר להם המלך ישר כחכם, וכל דבריהם וטענותיהם אמת ויציב אין בהם נפתל ועקש, ויפן אל החמור ויאמר לו הלא שמעת טענותיהם חזקות

חזקות שדחו וסרתו טענותיכם, אם יש לך עוד פתחון פה למתור
 דבריהם פתח פִּיךָ לאלם והחמור נאלם ולא מצא לפיהו מענה,
 וכל הבהמות וכו' כשמעם פתיות החמור שלא היה בו דעת להשיב
 על דבריהם, ובעבורו יצאו חייבים בדיניהם, ויזעקו כולם לפני
 המלך לאמור, אדונינו המלך אין אנו רוצים בזה המורשה שהיא
 חמור גדול שחשבנוהו להיות ראש המדברים, וסוף דבר הראה
 קלונו שהיא חמור שיפיש שבחמורים, שלא ידע למעון בעבירו
 לזכותינו בדינינו ובכן נא אדונינו המלך תנה לנו זמן בית דין
 עד שנתייעץ בינינו, ולבחור אחד חכם ומבין שידע למעון בשוב
 בעדינו ויעש להם המלך כן ויתן להם זמן כ"ד שלשים יום, ויצאו
 מלפני המלך ויפנו ויעלו ההרה וגם לחכמים אמר להם המלך
 לכו לשלום למקומכם, ובתשלום הזמן תבואו לגמור דינכם, וישתחוו
 לו ויצאו מלפניו ודודו למקום חנייתם :

ויהי כאשר הגיע הזמן שלח המלך לקרואתם, ויבאו כל החכמים
 ויעמדו לפני המלך, ישלח גם כן לקרוא לכל הבהמות והחיות
 והעופות ויבאו ויתאספו לפני שער המלך, והתחילו להתקוטט זה
 עם זה לאמור את מי נשלח ומי ילך לנו, ולא רצה ליכנס שום
 אחד מהם, יען לא מצאו להם תשובה נגד הבני אדם לסתור
 טענותיהם, והיה ממתין להם והמה נשמטים מלפניהם עד שנער
 בהם המלך ויאמר להם וכי אנחנו עבדים לכם שנמתין כל זה הזמן
 בעבוריכם, בחרו אחד מכם ויבא למעון בעדכם ואם כל זה הזמן
 לא מצאתם טענה ולא אחד הגין בכם מי אנחנו מה נעשה לכם
 ואלו האנשים הם עובדי אורח ואינם יכולים להמתין עוד
 אליכם, עד שעל כרחם הוכרחו להתקרב לפני המלך, רועצים
 ומתבוששים כמו דל והלך, וכל אחד רוחה לחבירו שיכנס ושום
 אחד לא רצה ליכנס, עד שבא הכלב עז פנים, וקפץ בראש וגבנם
 לפני ולפנים :

ויען ויאמר לפני המלך אדוני המלך צריך שתעשה כבודך משפט
 חרוץ באלו הבני אדם, שמשעבדים בכל הכריות בעבודה
 קשה נגד רצון הבורא עולם, אשר בראם ליושב העולם:
 וכשמוע

תפארת חכמים

וכשמוע דבריו השה תמים שהיה עומד מן האגף ולפנים דחק עצמו ונכנס בענות יתירה, והשתחוה לפני המלך עד שנתפקו כל חוליות שבשרה, ויאמר אדוני המלך תן לי רשות ואדברה אך הפעם, ויאמר לו המלך דבר, ויען ויאמר אדוני המלך אל תמה אזניך לדברי הכלב הממא, שכל דבריו שקר והבל המת ואין בו מועיל, והוא ממא ושנאוי מהבורא יתברך ויאהב קללה ותבואה וראיה לדבר שהמה מולידים ששה בכרם אחד, ואף על פי כן הקללה משולחת בהם, שמעולם לא נמצא עדר כלבים של כך מאתים או ה' מאות כאחד, והגם שהם ממאין ושום אדם לא ישחוש ולא יאכל אפילו אחד מהם, יען הם ממאים ואין עושים רצונו יתברך, אבל כנגד זה אנחנו הגדיים והכבשים, שירענו שהקב"ה בראנו לנו ולכל הבריות לצרכי בני אדם לעבודתו יתברך, יען הם המין המובחר שבברואה שבשבילי נברא העולם, ולזה אנו מוסרים עצמינו בידם, שיעשו ממנו כל צרכיהם שזהו רצונו יתברך אשר בראנו, ולזה הקב"ה הרואה מעשינו ותום לבבינו הנשחטים לעשות רצון יוצרינו הוא יחוננו ויברכינו, שהגם שאין אנחנו מולידים אלא אחד בכרם אחד דייקא, וששוחטים הבני אדם ממנו לאלפים ולרבבות, על כל זה הברכה מצויה בנו ובבנינו, כמו שעניי אדוני המלך רואות ממנו עדרים עדרים למאות ולאלפים, ובבן אין ראיה גדולה מזה שהדין עם הבני אדם, שהקב"ה נתן הכח והממשלה בידם, וכל אשר ימרה את פיהם ראוי לכל עונש שבעולם ויענישהו הבורא עולם, ויען ויאמר לו המלך יישר כחך שסברת ונעמים ונכונים דברך, וברוך אתה בבואך וברוך אתה בצאתך ובבן כל אחד ואחד ילך לדרכו ואיש על מקומו יבא בשלום, כי כן הוא דבר המלך מלכו של עולם, וכשומעם כל הבהמות והחיות העומדים שם, נפל עליהם אימתה ופחד ולא מצאו מענה בלשונם, וחזרו כולם לאחוריהם כבהמות נדמו, וישלח המלך לחכמים למקומם בכבוד גדול ואח"כ חזרו למקומם ויספרו למלך את כל הקורות אותם ויתמה המלך מאוד כשימעו המעשה הנורא הזה וישמח לקראתם, ויתן להם משאות כיד המלך, וישלח כל אחד לביתו לחיים טובים ולשלום:

ה.

סדר ויכוח גוף ונשמה

מהרב המגיד המפורסם בכל אפסי תבל מו"ה אהרן וצ"ל
מק"ק אלעקסעניץ, בעהמ"ח ס' חסדי אבות, ואת תורת אדם, ועוד.

א.

מענה הגוף.

באו ונוכחה שנינו, ונראה מי הוא החשוב וספון בינינו,
אני הנכבד בעיני מלכים ושרים, ואת הנסתרת בחדרי חדרים,
קומתי דמתה לתמר, ואת משוכני בתי חומר,
פי ידבר חכמות, ואת כאבלה יושבת ודוממות,
לי חיוך אוכל יטעם, ואת אשה וסרה טעם,
לשוני תרנן בגילה ורנח, ולשוניך בעוגן תעגנה,
מפתח שפתי ברור מללו כשמש בצהרים, ואת ערל זה וערל שפתים,
עיני בעפעפי שחר עולות, ואת כעורר ממש באפלות,
אזני שומעות קול נועם, ובאזניך כל קול שיר לא יוטעם,
ידי פשוטות לקבל, ודרך אסורות בכבל,
מה יפו פעמי בנעלים, ואת רגליך לנחושתים.

מענה הנשמה.

אתה אויל מדודך, מה תהלל בכבודך,
כבודך לפני בשר ודם, וכבודי לפני יוצר האדם,
קומתך דמתה לתמר אשר יעלה עליך הכורת, וקומתי לפני יוצר המאורות,
גוף ונשמה אם תריבין ונלחמים, ומערכה מול מערכה קמים,
איש את רעהו משפיל בעמקי הדומים, וא"ע יגביה במרומים.

ב.

מענה הגוף.

באו ונוכחה שנינו, ונראה מי הוא החשוב והספון שבינינו,
אני הגבר הנכבד בעיני מלכים ושרים סגנים וחורים זקנים ונערים
חשובים ונכורים, ואת

תפארת חכמים

ואת הנסתרת בחדרי חדרים, חושך ולא סדרים,
אופל ולא אורים, כאחד מאסורי המלך אסורים.

מענה הנשמה.

אתה אויל מרודך, מה תהלהלל בכבודך,
כבודך לפני בשר ודם, אשר מעפר יסודם,
כענן בוקר כבודם, ולמשחית נהפך הודם,
וכבודי לפני יוצר האדם, אשר לכל נברא קדם,
בירו כל נפש בשר ודם, וכל ברואי מעלה ומטה אליו פרושות ידם.

ג. מענה הגוף.

קומתי דמתה לתמר, אשר אליו הצדיק נמשל במזמור,
צדיק כתמר יפריח ויגמר, צדקתו עומדת לעד עליו גאמר,
ואתה משוכני בתי חומר, וישימך אלקים במשמר,
כתאו וזמר, וכאסור ביד השומר,

מענה הנשמה.

קומתך דמתה לתמר, אשר יעלה עליה הכורת וישרש שרשיה וענפיה
לכל תהא נודעת ונכרת, ושמה כל תהא נזכרת [יכרת
וקומתי לפני יוצר המאורות, קורא מראש הדורות,
אמרותיו אמרות שהורות, יורע כל הנסתרות.

ד. מענה הגוף.

פי ידבר חכמות, ישועות ונחמות,
וסיפורי מלחמות, משלים ופתרון חלומות,
ואתה כאבלה שוממת יושבת ודוממת, דואגת וזממת כיונה מנהמת.

מענה הנשמה.

פיך ידבר חכמות חיצונות שגגות וזרונות, על המחיה ועל המזונות
ואיך בני אדם לרמות ולהונות,

תפארת חכמים

ופי ידבר חכמות צפונות, ישרות ואמונות, חשיבות וספונות,
אמתות ונאמנות.

ה.

מענה הנותן.

לי חייך אוכל ישעם, גופת צוף וכל מעם,
וכל דבר מתוק ונועם, וכל פרי מיטעם,
ואת כאשר וסרה מעם, אשר פניה פני ועם,
תרעש ותרעב תראג ותועם.

מענה הנשמה.

חיכך ישעם אוכל הצומח והרומם מאכלים מוכים ונעימים,
אשר לאוכליהם מעשה תולעים ורימים,
ונבהות לבותם מתגדלים ומתרוטמים,
ואני נהנית מזיו כבוד יתברך יושב מרומים, רם על כל רמים,
אשר ברא עולמו בששת ימים, מלכותו מלכות כל עולמים.

ו.

מענה הנותן.

לשוני תרגן בגילה ורגה, כמתוק לשונה כנועם נגינה חשובה וספונה
ולשוניך כעוגן העגנה, לא יחגה בגרונה,
ואין מלה בלשונה, ואין אומר ואין דברים בהגיונה.

מענה הנשמה.

לשוניך תרגן ותתלונן כחרב חדה ושנין, ועליך קינן המקונן
פ"א קודם לעי"ן מתאונן, ולשוני משבח לאל דעה חונן,
בצל שדי אהלונן אשר שמים בתבונה כונן, עד בא ינון.

ז.

מענה הנותן.

מפתח שפתי ברור מללו כשמש בצהרים, הוצק חן בשפתי
כיוסף במצרים וכמנשה ואפרים, וכתמר בפתח עינים,
ואת

תפארת חכמים

ואת ערל פה וערל שפתים דברוך כל יכנסו באזנים,
כאשר גבהו מארץ שמים, בן גבהו דברי מדברך לו ישקלו במאזנים.

מענה הנשמה.

שפתיך ברוך דברים לא יחרל פשע, דברי נבלה ורשע,
ולדברי תורה לא פנה ולא שע,
ושפתי חלילה מעון ורשע און ופשע, ואיני מכני מדות רשע,
לבן במחתי שלה' אראנו בישע.

ה.

מענה הגוף.

ענני כעפעפי שחר עולות, כשני מאורות הגדולות כשמש בצהרים
וכירח בלילות ובככבים ומזלות,
ואת כעור ממשש באפלות באישין לילות,
דרכיך בדרכי ציון אבילות וימים שמת לך כלילות.

מענה הנשמה.

עיניך יחזו בהבלי עולם הזה, בחורים וגם בתולות אתה תחזה
מזה ומזה ולא עשית לך גדר מזה וגדר מזה,
ואני מחזה שרי יחזה כנביא וחזקה, מחזה מול מחזה
וכל העוה"ז בעיני נבזה.

ט.

מענה הגוף.

אזני שומעת קול נועם, קול כנור ועוגב באזני יומעם,
וקול זמרה לי יונעם בכל עת ובכל פעם,
ובאזניך קול שיר לא יומעם כ"א קול זעם,
ועל מעשי עוה"ז תהרעם תכעוס ותזעם.

מענה הנשמה.

אזניך שומעות קול אדם וקול צפור כנף אשר תעוף בשמים,
קול חמור וקול סוס וכל בעלי קרנים, וכל הולך על ארבע עד מרבתי רגלים,
ואשר לו ממעל לרגליו ברעים,
ואזני

ואוני שומעות בקול אלקים חיים, יוסד הארץ ונוטה שמים,
רוקע הארץ על המים, אל חי וקיים.

י. מענה הגוף.

ידי פשוטות לקבל, מכל פרי האדמה והבל,
כקין אחי הבל, ותפש כנור ועוגב ונבל,
וידך כבולים בכבבל, אסורים בלי חבל,
ממקומם אינם זזים כבשנת היוכל, אשר לקבר יובל.

מענה הנשמה.

ידיך, דמים מלאו בידך השתיים, ואחר ממון חבירך פחות כמים,
לכן תענש מן השמים, וכאשר המצא תמצא תשלם שבעתים,
ואני בר לבב וגקי כפים, וידי פרושות השמים,
למלך אל חי וקיים, אשר ממנו הוצאות חיים.

יא. מענה הגוף.

מה יפו פעמי בנעלים, בריצת רגלים,
ועל הארץ ירוצו כמים, אשר תחת כל כיפת השמים,
ורגליך לנחושתים, כמו אסיר בכבלים,
וקשור בחבלים והושלך לבור אין בו מים.

מענה הנשמה.

רגליך לרע ירוצו במהרה, ואחר הבלים נמהרה,
ופחת לרגליך כרה, וסופך שתסע סמתקה ותחנה במרה,
ואני מאשר רגליהם רגל ישראל, וכה וברה נקיה ומהורה, ולה' אשירה.
מי אתה הר הגדול, אשר ממעבה האדמה נתגרל,
מחומר קרצת, ומטפה סרוחה נוצרת,
וכמו נוצרת מעפר ואדמה, כן תשוב שמה,
כבודך יהי לכלימה, וקומתך תשווה לפני רימה,

חכמה פ"ך תופר, וחכך יטעם טעם עפר,
לשונך יאלום, ומפתח שפת"ך תבלום,
עיניך תבהנה, ואזניך תאטמנה,
ידיך יהי' מומות, ורגליך פשוטות.

ואני מבני עלייה בצל שדי חסויה, וכנר מן האבוקה,
באלקים חיים רבוקה, ומתחת כסא כבוד גזורה וחתוכה
ואליך אני מנחה שלוחה, מאת פני המלך,
להדריכך בדרך חלך, לשבת על האדמה, עד בא עת מועד לשוב שמה,
וכל אשר הפעל באבר"ך, אני הוא בעזריך,
ובלעדי לא ירים איש את ידו, ולא יגיע אל פיו צדו,
ולא ישא רגליו מן הארץ, ולא יפתח פיו במרץ,
וכל החושים נבאשים, וכל הכוחות נבוכות,
וכל הכלים כטלים, וכל האברים נגררים.

ועתה מה לך פה כי עלית ונתעלית, ובור נא מעשיך הראשונים
אשר נעשית,

מחומר קורצת ומטפה סרוחה נוצרת, עפר אתה בחי"ך ק"ו במיתתך,
למה אתה הולך וסוער, ולא תזכור יום, בו כתנוד בוער,
מה תאמר לפני יוצר חומר, מה תדבר לפני מישרים דובר,
מה תענה כי יענה, איך לא תסמר שערות ראשך, מפנו יוצר אור
ובורא חשך,

לכן איעצך ויהי אלקים עמך, למען ייטב לך והארכת ימ"ך,
המה אזניך ושמע אמרת, כדרכי חלך ותדרוך בנתיבותי,
בכבודך אל תזות קומתך, תשוח פתחי פ"ך שמור לך וממחקים
תמנע חכך,

נצור לשונך מרע, ושפת"ך מדבר תגרע,
עיניך לזנב יביטו, ואזניך למוכיח יטו,
כפ"ך תשא אל מצותיו, ורגליך ילכו באורחותיו,
ותן תודה לה' אלקיך, ותהרת על מעשיך,
ותאמר מי אנכי כי באתי עד הלום, אין הלום אלא מלכות,

כי לא לי נאה המלוכה, כי נבזה ונמאס אני, מה אני, מה חיי, הבל וריק, רימה ותולעה, הלא צבא לאנוש וחרוצים ימיו והוא כחציר יבש וכציץ נוכל, היום בעולם ומחר בא ואיננו, ולמה אדאג על העולם שאינו שלי, על העולם העובר והכלה והנפסד, הבל הבלים הוא אין בו ממש, ואדאג על העולם עומד וקיים לעד ודור דורים הוא עוה"ב על דא ודאי קא בכינא, כן האמר בלבבך ותגרה עיניך דמעה, כי כל השערים ינעלו חוץ משערי דמעות, ואם תעשה כן תהיה תשובתך ותפלתך מקובלת לפני יוצר הכל ויתהפך העקוב למישור כמו שאמרו חז"ל גדולה תשובה שזרונות נעשים לו כזכיות ואף גם במדרגתך תהי' יותר מן הצדיק כמו שאמרו חז"ל במקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד והשי"ת ברחמיו וברוב חסדיו מקבל תשובה וכל העונות מתהפכים לזכיות, את כל זה שים נגד עיניך, בכל ליל וליל מרם תשכב על משכבך, ואז יהי' השי"ת בעזריך, לבל תחטא אבל ימך, ולמען ייטב לך ולמען יארכיך ימך ושנותיך, אמן כי"ר :

תם ונשלם.

